

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

**BALIKESİR İLİ KIRSALINDA KİŞİLERE VE MAL VARLIĞINA
KARŞI İŞLENEN SUÇLAR (2004–2008) : COĞRAFİ BİR YAKLAŞIM**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

M. Levent YILTIRAK

Balıkesir, 2010

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

**BALIKESİR İLİ KIRSALINDA KİŞİLERE VE MAL VARLIĞINA
KARŞI İŞLENEN SUÇLAR (2004–2008) : COĞRAFİ BİR YAKLAŞIM**

YÜKSEKLİSANS TEZİ

M. Levent YILTIRAK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Alpaslan ALIĞAOĞLU

Balıkesir, 2010

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün **COĞRAFYA** Anabilim Dalı'nda **200812515201** numaralı **M. Levent SULTANL** in hazırladığı "**Balıkesir İli Kuvvetinde Kilitler ve Hal. Yaşadığı**" konulu DOKTORA/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca **04.06.2010** Tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına **OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

Başkan..... İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı **Prof. Dr. Abdullah KÖSE**

Üye..... İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı (Danışman) **Doç. Dr. Alpaslan ALIĞAĞOĞLU**

Üye..... İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı **Ü. Doç. Dr. İbrahim AYDIN**

Üye..... İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Üye..... İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Üye..... İmza.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

24. / 06 / 2010
Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Oya AYDEMİR SEYMEN

ÖNSÖZ

Suç olgusu ile ilgili bilimsel çalışmalara son zamanlarda, özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ağırlık verilmiştir. Coğrafyanın ana unsurlarından olan beşer yani insan, suçun da ana unsuru olmakta, bu nedenle suç coğrafyası ayrı bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında insanların suç işleme nedenleri ile suçun coğrafi dağılışı sebepleri bu çalışmanın yapılmasının kaynağını oluşturmaktadır. Bu çalışmayla, ülkemizde üzerinde durulması gereken önemli bir sorun olan suç, suçlu davranışı, insanı suça iten sebepler, suç-nüfus ilişkisi Balıkesir ili kırsalında analiz edilmeye çalışılmıştır. Suç çeşitlerinde önemli bir paya sahip olan kişilere ve mal varlığına karşı işlenen suçların Balıkesir ili kırsalındaki coğrafi dağılışı, hangi suç türlerinin nerelerde ve neden yoğunlaştığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma alanı ile ilgili olarak çeşitli birimlerden alınan bilgi, belge ve yapılan görüşmeler doğrultusunda veri tabanları oluşturularak CBS ortamında suç haritaları yapılmıştır. Bu konu ile ilgili literatür incelendiğinde, yapılan çalışmalarda kırsal alana yönelik çalışmaların yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak, Türkiye genelinde suçların coğrafi dağılışına bakıldığında işlenen suçların kırsal alandan ziyade şehirsal alanlarda yoğunlaşması ana sebep olarak görülmektedir.

Coğrafi olarak şehir ve kırsal alanların ayrımı yapılabilirken, suç verilerinin sağlanmasında sorumluluk sahaları baz alınmaktadır. Bu sorumluluk sahaları da ülkemizde jandarma ve polis sorumluluk sahaları olarak ayrılmaktadır. Çalışma alanı ile ilgili sorumluluk sahasının suç veri ve istatistikleri jandarmaya aittir. Bu nedenle veriler Balıkesir İl jandarma Komutanlığı'ndan alınmıştır. Şunu da belirtmek gerekir ki jandarmanın sorumluluk sahasını coğrafi anlamda kırsal alanlar oluşturuyor olsa da sorumluluk sahası içerisinde şehirleşmiş bölgeler de bulunmaktadır. Bu durum çalışma alanı ile ilgili doğru tespitler yapılmasını zorlaştırmaktadır. Çünkü sorumluluk sahaları Valilik tarafından yapılan protokolle belirlenmektedir. Bu protokollerin zaman aralıklarının geniş tutulması ve gelişen dünyada şehirleşmenin hızlı olması nedeniyle şehir suçları ve kırsal suçlar ayrımının doğru yapılmasını zorlaştırmaktadır. Yine de bu çalışmanın

suç coğrafyası ile ilgili yapılacak olan çalışmalara kaynak olacağı, ayrıca kolluk kuvvetlerine suç ve suçlularla mücadeleye yönelik katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öncelikle sevgili aileme ve eşim Saniye YILTIRAK' a teşekkür ederim. Tez konusunun belirlenmesinde ve tezin yazılması aşamasında değerli fikir ve yorumlarını aldığım, bana her türlü desteği sağlayan tez danışmanım Doç. Dr. Alpaslan ALIĞAOĞLU'na, yabancısı olduğum Coğrafya bilimini tanımam ve anlamam konusunda naçizane fikirlerinden faydalandığım değerli hocalarım Prof. Dr. Abdullah KÖSE, Doç. Dr. Abdullah SOYKAN, Doç. Dr. Yılmaz ARI, Yrd. Doç. Dr. Süleyman SÖNMEZ, Yrd. Doç. Dr. İsa CÜREBAL ve Araş. Gör. Alper UZUN ile Yüksek Lisans arkadaşlarım Murat POYRAZ, Sevil TAŞKIN ve Kemal KELEŞ' e, bilimsel hazırlık aşamasında yardımlarını esirgemeyen Lisans öğrencilerinden Cihan VATAN, Rıdvan DOĞAN ve Sedef SOLAK' a teşekkürlerimi belirtmek isterim. Bu süreçte maddi ve manevi desteğini anlatmakta kelimelerin kifayetsiz kaldığını düşündüğüm, mesleğimin ilk yıllarında etkisi olduğu kadar gelecekte de bana bilgi ve başarılarından dolayı askeri ve akademik anlamda yol göstereceğine inandığım Sayın Komutanım İl Merkez Jandarma Komutanı J. Binbaşı Mehmet ÇELİK ve saygıdeğer eşi Züleyha ÇELİK' e sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Balıkesir İl Jandarma Komutanlığı'nda çalışmaktan sayesinde gurur ve onur duyduğum, askeri ve akademik anlamda örnekler aldığım Eski Balıkesir İl Jandarma Komutanı, şuan Romanya – Bükreş Askeri Ataşesi ve gelecekte daha iyi yerlerde olacağından şüphe duymadığım Dr. J. Kurmay Albay Mehmet TURAL ve saygıdeğer eşi Leyla TURAL' a saygılarımı sunarım.

Özellikle, yaptığım akademik çalışmada sürekli desteğini görmenin ötesinde, Araş. Gör. Murat POYRAZ' ın dostluğunu kazanmanın benim için daha önemli olduğunu belirtmek isterim. Yine kendisi sayesinde tanıştığım ve dostluklarına inandığım Tuğba KARAKAYALI ve Fulya ÖZTEKİN' e de minnettarım.

Son olarak verilerin toplanması konusunda emeği geçen Balıkesir İl Jandarma Komutanlığı personeline ve özellikle J. Üsteğmen Mehmet ASLAN' a teşekkür ederim.

Balıkesir, 28/04/2010

M.Levent YILTIRAK

ÖZET

BALIKESİR İLİ KIRSALINDA KİŞİLERE VE MAL VARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR (2004–2008): COĞRAFİ BİR YAKLAŞIM

YILTIRAK, M. Levent

Yüksek Lisans Tezi, Coğrafya Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Alpaslan ALİAĞAOĞLU

2010, 149 Sayfa

Suç olgusu ve bunun mekânsal temsili, son yıllarda önemle üzerinde durulan bir konudur. Mekânsal eşitsizlikleri ortadan kaldırmak ve güvenli mekânlar yaratarak yaşam kalitesi yüksek yapılı çevre oluşturmak suç olgusunun doğru ele alınması ile gerçekleşecek bir durumdur.

Analiz değerlendirmeleri sonucu yerinde yapılan müdahaleler ile suç işlemeye karşı önceden tedbir alınması bunun sonucunda da suçun azaltılmasına yönelik çalışmalar suç işlemeyi büyük oranda azaltacaktır.

Suçluluk olgusu bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ekonomik, sosyal ve hukuksal çevrenin değişimiyle birlikte önem kazanmaya başlamıştır. Bu paralelde insanların suça eğilimi ve davranışı; sosyal, hukuksal ve ekonomik yapıdaki değişimlerle birlikte farklılığa uğramaktadır.

Bu çalışmada, suç olgusunun Balıkesir ili kırsalında incelenmesi amaçlanmaktadır. Balıkesir ili kırsalındaki suç olgusu incelemesi İl Jandarma Komutanlığının 2004–2008 yılları arasındaki suç verileri dikkate alınarak yapılmıştır. Bu çalışmada kişilere ve mal varlığına karşı işlenen suçlar analiz edilmiş, bu suçların coğrafi dağılımı nedenleri ile birlikte değerlendirilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre Balıkesir ili genelinde suç dağılışı ve yoğunluğunda, il kırsalında farklılaşmaların olduğu görülmüş; turizm ve sanayi fonksiyon alanlarının bu farklılaşmada etkili olduğu tespit edilmiştir.

Suçların yoğunlaştığı mekânların özelliğinin ortaya çıkarılması ile suçun coğrafi mekânla ilişkilendirilmesi, önlenmesi ve kırsal alanların güvenliğinin sağlanması açısından önemli katkılarda bulunacaktır.

Balıkesir ili kırsal kesiminde kişilere ve mal varlığına karşı işlenen suçları ele alan tez, yedi bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde; konuya giriş yapılarak problem ortaya konulmuş ve araştırmanın amacı, önemi ve varsayımları belirtilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde; suç kavramı, suç ile ilgilenen bilim dalları, suçun temel nedenlerini açıklamaya yönelik yapılan çalışmalar ve tarihsel süreçte suç ele alınmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; konuyla ilgili literatür ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu bağlamda Balıkesir ilinde kırsal suçlar konusunda literatürün zengin olmadığı ortaya çıkmaktadır. Yine bu bölümde kırsal kesim suçları ve suçluları suça iten faktörler detaylı olarak analiz edilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde; veri kaynakları, veri toplama süreci ve verilerin analizi belirtilmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümünde; ortaya konulan bulgular örnek olay olarak seçilen Balıkesir ilinde kırsal suçlar olgusunun analiz etmeye yarayacak bir çerçeve sunması açısından önem kazanmaktadır.

Araştırma konusunun ele alındığı altıncı ve yedinci bölümlerinde; Balıkesir ilindeki kırsal suçlar İl Jandarma Komutanlığı'nın verileri dikkate alınarak incelenmiştir.

Sonuç kısmında ise genel çıkarımlar ortaya konulmuştur.

ABSTRACT

YILTIRAK, M. Levent

Master of Arts, Department of Geography

Adviser: Assoc. Prof. Dr. Alpaslan ALIĞAOĞLU

2010, 149 Pages

Criminal cases and its spatial representation are issues that have been strongly emphasized in the recent years. Elimination of the spatial inequalities and construction of an environment with high quality life standards by creating secure spaces are possible by handling the criminal cases correctly.

The onsite responses that will be realized according to the analysis reviews and the pre-measures against crime, and as a result, the work towards reducing crime will decrease the crime commitment rates.

Delinquency cases in Turkey as well as all over the world have started to gain importance with changes in economic, social and legal environment. In parallel to this, the tendency and the behavior of people to crime have fallen into difference with the changes in social, legal and economic structures.

In this study, the aim is to investigate the criminal cases in the rural province of Balıkesir. The investigation of criminal cases in the rural province of Balıkesir is realized according to the crime data of Provincial Gendarmerie Command between 2004-2008. In this study, crimes against individuals and assets are analyzed, and along with reasons for the geographic distributions of these crimes have been evaluated.

According to the results of the analysis, Balıkesir province have been found to be different in the distribution and intensity of crime; and it is determined that tourism and industrial functioning areas are effective in this differentiation.

Revealing the features of the spaces in which crime is concentrated and relating the crime with geographical space will make an important contribution in ensuring the security of the rural areas.

Our thesis covering the crimes against individuals and assets in rural areas of Balıkesir, consists of four parts.

In the first part of the study; with an introduction to the subject, the problem is revealed and the research purpose, its importance and assumptions are stated.

In the second part of the study; there is information about related literature. In this context, it appears that the literature on rural crime in Balıkesir province is not rich. Again in this part, the rural crimes and the factors that lead the criminals to crime are analyzed in detail.

In the third part of the study; the findings gain importance in the sense that they provide a framework to analyze the chosen case, the rural crimes in Balıkesir province.

In the fourth part which covers the topic of research, the rural crimes in Balıkesir province are investigated according to the data of Provincial Gendarmerie Command.

In conclusion part, general deductions are put forward.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER	
1.1 Problem.....	4
1.2 Amaç.....	4
1.3 Önem	5
1.4 Varsayımlar	6
1.5 Araştırma Soruları ve Hipotezler.....	7
1.6 Kapsam ve Sınırlılıklar	8
2. SUÇ, SUÇLULUK, İLGİLİ BİLİM DALLARI	
2.1 Suç Kavramı.....	10
2.2 Suç ile İlgilenen Bilim Dalları.....	11
2.2.1 Suç ve Kriminoloji.....	12
2.2.2 Suç ve Coğrafya.....	15
2.2.3 Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) & Mekânsal Analizlerde Suç Olgusu (Çevresel Kriminoloji).....	17
2.2.4 CBS Teknolojisi ve Suç Önlemede Kullanımı	22
2.2.5 Suç ve Sosyoloji.....	25
2.2.6 Suç ve Psikoloji.....	28
2.3 Suçun Temel Nedenlerini Açıklamaya Yönelik Yapılan Çalışmalar.....	30
2.4 Tarihsel Süreçte Suç	34
3. İLGİLİ ALANYAZIN	
3.1 Kuramsal Çerçeve.....	36
3.2 İlgili Araştırmalar.....	48

4. YÖNTEM

4.1 Veri Kaynakları.....	51
4.2 Veri Toplama Süreci.....	52
4.3 Verilerin Analizi.....	52

5. BULGULAR VE YORUMLAR

5.1 Çalışma Alanının Yeri ve Genel Özellikleri.....	54
5.1.1 Balıkesir İlinde Nüfus Durumu.....	56
5.1.2 Balıkesir İli ve İlçelerinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Durumu.....	62
5.1.3 Balıkesir İlinde Ulaşım Durumu.....	63
5.2 Suçun Alan Üzerindeki Etkisi ve Suç ile İlgilenen Kurumların Yetki Bölgeleri.....	65
5.3 Balıkesir İlinde Kişilere ve Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Genel Özellikleri	65
5.4 Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (2004–2008).....	78

6. KİŞİLERE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR(2004 – 2008) ANALİZİ

6.1 Hayata ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar.....	85
6.1.1 Adam Öldürme.....	87
6.1.2 Adam Yaralama	90
6.2 Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar.....	92
6.3 Hürriyete ve Şerefe Karşı Suçlar.....	95
6.3.1 Tehdit.....	97
6.3.2 Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma.....	99
6.3.3 Kişiye veya Hatırasına Hakaret.....	102
6.4 Kişilere Karşı Diğer Suçlar.....	103

7. MAL VARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR (2004 – 2008) ANALİZİ

7.1 Hırsızlık.....	112
7.1.1 Evden Hırsızlık	120
7.1.2 İşyerinden Hırsızlık	123
7.1.3 Otodan Hırsızlık.....	124
7.1.4 Oto Hırsızlığı.....	125
7.1.5 Hayvan Hırsızlığı.....	126
7.1.6 Elektrik Enerjisi Hırsızlığı	127
7.1.7 Diğer hırsızlık Olayları.....	129
7.2 Gasp / Yağma.....	129
7.3 Mala Zarar Verme.....	132
7.4 Mal Varlığına Karşı Diğer Suçlar.....	136
7.4.1 Dolandırıcılık	137
7.4.2 Bedelsiz Senedi Kullanma.....	138

GENEL DEĞERLENDİRME , SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
KAYNAKÇA.....	143

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa No
Çizelge 1. İlçe Bazında Nüfus Dağılımı ve İlçelerin Yüzölçümü	57
Çizelge 2. Balıkesir İlinin İlçelerine Ait Nüfus Göstergeleri (2000-2009).....	58
Çizelge 3. Balıkesir İli Ülke ve Bölge İle Karşılaştırmalı Nüfus Göstergeleri.....	59
Çizelge 4. Balıkesir İli Jandarmanın Sorumluluğu Olduğu Nüfus Değerleri.....	61
Çizelge 5. Balıkesir Merkez ve İlçelerine Ait Nüfus Göstergeleri (2007).....	62
Çizelge 6. Balıkesir İli İlçelerinin Gelişmişlik Durumu Sıralaması	63
Çizelge 7. Balıkesir İli Kırsalında Suç Miktarı ve Kişi Başına Düşen Suç Oranı.....	69
Çizelge 8. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (2004–2008)....	71
Çizelge 9. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar (2004-2008)	72
Çizelge 10. Balıkesir İli Kırsalı (2004-2008) Faili Belli ve Meçhul Olaylar.....	74
Çizelge 11. Balıkesir İli Kırsalı Sonuçlanan Olayların Analizi (2004–2008).....	75
Çizelge 12. Balıkesir İli Kırsalı İlk Anda Meydana Gelen Faili Meçhul Olayların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	75
Çizelge 13. Balıkesir İli Kırsalı Faili Meçhul Olayların Hırsızlık Türüne ve İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)	76
Çizelge 14. Balıkesir İli Kırsalı Faili Firar Olayların İlçelere Göre Dağılımı(2004-2008).....	77
Çizelge 15. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olayları (2004-2008)	78

Çizelge 16. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı Suçların Yıllara Göre Dağılımı (2004-2008)	80
Çizelge 17. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı(2004-2008).....	81
Çizelge 18. Balıkesir İli Kırsalı Kişilere Karşı İşlenen Faili Meçhul ve Faili Firar Olayların Karşılaştırılması (2004-2008)	84
Çizelge 19. Balıkesir İli Kırsal Kasten Öldürme Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	87
Çizelge 20. Balıkesir İli Kırsalında Kasten Öldürme Olayının Aylara Göre Dağılımı (2004-2008).....	88
Çizelge 21. Balıkesir İli Kırsalında Kasten Öldürme Olayının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008).	88
Çizelge 22. Balıkesir İli Kırsalında Kasten Yaralama Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)	91
Çizelge 23. Balıkesir İli Kırsalında Taksirle Yaralama Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	91
Çizelge 24. Balıkesir İli Kırsalında Tehdit Olayının Faili Belli ve Faili Meçhul Durumu (2004-2008).....	97
Çizelge 25. Balıkesir İli Kırsalında Tehdit Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008).....	97
Çizelge 26. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Olaylarının Yıllara Göre Fail Durumu (2004-2008).....	100
Çizelge 27. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Olaylarının Aylara Göre Dağılımı.....	101
Çizelge 28. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Yıllara Göre Dağılımı (2004-2008)	105
Çizelge 29. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)	107
Çizelge 30. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların ve Alt Cinslerinin Yıllara Göre Dağılımı (2004-2008).....	110
Çizelge 31. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Fail Durumu (2004-2008)	111

Çizelge 32. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunun Yıllara Göre Fail Durumu.....	113
Çizelge 33. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçu Türlerinin İlçelere Dağılımı (2004-2008)	115
Çizelge 34. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı(2004-2008).....	117
Çizelge 35. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008)	118
Çizelge 36. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	121
Çizelge 37. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı (2004-2008)	122
Çizelge 38. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008)	122
Çizelge 39. Balıkesir İli Kırsalında İşyerinden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)	123
Çizelge 40. Balıkesir İli Kırsalında Gasp / Yağma Olay Türlerinin İlçelere Göre Dağılımı.....	131
Çizelge 41. Balıkesir İli Kırsalında Gasp / Yağma Olay Türlerinin Aylara Göre Dağılımı.....	131
Çizelge 42. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olayının İlçelere Göre Dağılımı.....	135
Çizelge 43. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme ve Mala Zarar Verme Olayının Türlerinin Aylara Göre Dağılımı.....	135

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1. Çalışma Alanı Uydu Fotoğrafı.....	54
Şekil 2. Balıkesir İli Lokasyon Haritası.....	55
Şekil 3. Balıkesir İli İlçe Nüfusları (2004-2008).....	59
Şekil 4. Jandarmanın İlçelere Göre Sorumlu Olduğu Nüfus Durumu (2004-2008).....	60
Şekil 5. Balıkesir İli Ulaşım Haritası.....	64
Şekil 6. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olayları (2004-2008).....	66
Şekil 7. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olayları (%) (2004-2008)...	66
Şekil 8. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olaylarının Aylara Göre Dağılımı.....	67
Şekil 9. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008)	68
Şekil 10. Balıkesir İli Kırsalında Kişi Başına Düşen Suç Miktarı...	70
Şekil 11. Balıkesir İli Kırsal Geneli Asayiş Olaylarında Olaya Karışanlar Coğrafi Kökenleri (2004–2008)	73
Şekil 12. Balıkesir İli Kırsal Asayiş Olaylarında Olaya Karışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (%).....	73
Şekil 13. Balıkesir İli Kırsal Asayiş Olaylarında Takip ve Yakalanan Şahıslar	77
Şekil 14. Balıkesir İli Kırsal Kişilere Karşı Suçlar (2004-2008)....	82
Şekil 15. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı İşlenen Suçlar – Nüfus İlişkisi (2004-2008).	83
Şekil 16. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı Suçların Yıllara Göre Değişimi (2004-2008).....	84
Şekil 17. Balıkesir İli Kırsalında Hayata ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı İşlenen Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	86

Şekil 18. Balıkesir İli Kırsalında Hayata ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	86
Şekil 19. Balıkesir İli Kırsalında Adam Öldürme Olaylarının Dağılışı (2004-2008).....	89
Şekil 20. Balıkesir İli Kırsalında Adam Yaralama Olayları (2004- 2008).....	92
Şekil 21. Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı.....	94
Şekil 22. Balıkesir İli Kırsalında Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların Dağılımı (2004-2008).....	95
Şekil 23. Balıkesir İli Kırsalında Hürriyete ve Şerefe Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	96
Şekil 24. Balıkesir İli Kırsalında Hürriyete ve Şerefe Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	96
Şekil 25. Balıkesir İli Kırsalında Tehdit Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008).....	98
Şekil 26. Tehdit Olayının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008).....	99
Şekil 27. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	100
Şekil 28. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	101
Şekil 29. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008)....	102
Şekil 30. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi ve Hatırasına Hakaret Suçunun Dağılımı (2004-2008)	103
Şekil 31. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	108
Şekil 32. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar – Nüfus Durumu (2004-2008)	109
Şekil 33. Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Yıllara Göre Dağılımı	112
Şekil 34. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Yıllara Göre Dağılımı (2004-2008).....	113

Şekil 35. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunun İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	114
Şekil 36. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunun İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	116
Şekil 37. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Türlerine Göre Dağılışı (2004-2008).....	116
Şekil 38. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı (2004-2008).....	118
Şekil 39. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008).....	119
Şekil 40. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunu İşleyenlerin Eğitim Seviyeleri (2004-2008).....	119
Şekil 41. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunu İşleyenlerin Cinsiyet Durumları.....	120
Şekil 42. Balıkesir İli Kırsalında Suçluların Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer Durumu.....	120
Şekil 43. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	121
Şekil 44. Balıkesir İli Kırsalında İşyerinden Hırsızlığın İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	124
Şekil 45. Balıkesir İli Kırsalında Otodan Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	125
Şekil 46. Balıkesir İli Kırsalında Oto Hırsızlığı Olayının İlçelere Göre Coğrafi Dağılışı (2004-2008).....	126
Şekil 47. Balıkesir İli Kırsalında Hayvan Hırsızlığının Coğrafya Dağılışı (2004-2008).....	127
Şekil 48. Balıkesir İli Kırsalında Elektrik Enerjisi Hırsızlığının Coğrafi Dağılışı (2004-2008)	128
Şekil 49. Balıkesir İli Kırsalında Gasp Olaylarının Yıllara Göre Dağılımı (2004-2008).....	129
Şekil 50. Balıkesir İli Kırsalında Gasp / Yağma Olayının Coğrafi Dağılışı (2004-2008).....	130
Şekil 51. Balıkesir İli Kırsalında Gasp Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı.....	132

Şekil 52. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olaylarının Yıllara Göre Dağılımı (2004-2008).....	133
Şekil 53. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı(2004-2008).....	134
Şekil 54. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008).....	136
Şekil 55. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı Diğer Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	137
Şekil 56. Balıkesir İli Kırsalında Dolandırıcılık Suçunun İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	138
Şekil 57. Balıkesir İli Kırsalında Bedelsiz Senedi Kullanma (Açık Çek/ Senet) Suçunun İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008).....	139

GİRİŞ

Bütün toplumlar işleyişleri sağlayıp devamlılıklarını sürdüren bir takım kurallarla üyelerinin davranışlarını yönlendirmeye çalışırlar. Bu kurallar özellikle ikincil ilişkilerin hâkim olduğu toplumlarda genellikle yazılı kurallar, birincil ilişkilerin hâkim olduğu küçük kır toplumlarında da yazısız kurallar yani örf, adet, gelenek ve görenekler olarak kendisini hissettirir. Bütün bu kurallar toplumun düzenini sağlamak ve korumak amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu amacın gerçekleşmesi de belirlenen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesiyle sağlanır.

Hukuk kuralları ne kadar titiz hazırlanırsa hazırlansın, gerçek; sapmış davranışın ya da sapkın davranış dün olduğu gibi gelecekte de var olacaktır. Emile Durkhiem'in çalışmaları çağdaş sapma/sapkınlık analizlerinde en verimli başlangıç noktası sayılmaktadır: "Anomi (en belirgin bir şekilde hızlı toplumsal değişim zamanlarında gözlemlenen normsuzluk ve çöküntü halidir) ve sapma/sapkınlığın işlevlerine ilişkin değerlendirmeleri önem taşımaktadır.

Anomi kavramı, bir toplumsal yapı ya da toplumsal düzen içerisindeki bir gerilimi, bir çöküşü gösterir. Bir kişilik tipi olarak sapkınlığı odak noktasından çıkarıp, dikkatleri belli türde toplumsal yapıların bir özelliği olduğu önermesine çekmiştir.

Durkhiem *Sosyolojik Yöntemin Kuralları*'nda, "suçun normal olduğu, çünkü suçtan arınmış bir toplumun kesinlikle düşünülemeyeceğini" ifade eder. Sapkınlık bir toplumun var olma koşulları ile bağıntılıdır. Sapkınlığın olmaması bir anormallik ya da kendi içinde patolojik bir şeydir ve her toplum sapkınlığa ihtiyaç duyar.

Anomi ya da sapmanın, "suç" kavramının anlaşılmasında bir işleve sahip olduğunu ve kavramın hem hukuksal hem psikolojik hem de sosyolojik boyutlarının birbirini tamamlayan/ayırt eden yaklaşımları içerdiğini belirtmek gereklidir.

Suç, kişisel alanı aşırp kamusal alana giren ve yasak olan kural ya da yasaları çiğneyen, buna bağlı olarak meşru cezaların uygulandığı ve kamusal otoritenin (devlet ya da yerel kuruluşun) müdahalesini gerektiren fiillerdir.

İçli de, *Kriminoloji* adlı çalışmasında suçu şu şekilde tanımlamaktadır: “Topluma zarar verdiği ya da toplum için tehlikeli olduğu yasa koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem, davranış ve hareketlerdir” (1992:7).

Genel olarak suç kavramının insanlar topluluklar halinde yaşamaya başladıkları andan günümüze kadar var olduğu ve ilerde de var olacağı kabul edilir.

Toplumların içinde buldukları sosyal, politik ve ekonomik seviyeleri, suçlu davranışının ve suçlu davranışlarının nedenlerinin farklı değerlendirmesine sebep olmaktadır.

Tarihin ilk dönemlerindeki toplumlarda suç; bir ahlak ilkesinin ihlali veya toplumsal değerlerin çiğnenmesi olarak değerlendirilirken artık günümüzde suçun işlenme boyutlarına göre değiştiği gözlenmektedir.

Öteden beri suçun tarifi filozoflar ve ceza hukukçuları tarafından yapılmaktadır. “Bir eylem kitlese bilincin güçlü ve belirlenmiş yaşayış biçimlerine saldırıda bulunduğu, suçtur. Bu da demektir ki eylemini suç olmasını onun nesnel özellikleri değil, toplumun ona getirdiği yargı belirler (Durkheim,1895)”. Öyleyse suç, büyük ölçüde görece ve sosyal bir kavramdır. Bundan da eylemin değişik zaman ve mekânlarda suç olup olmadığının değişebileceği anlaşılır. Toplumların tarihi boyunca suç kavramı değişimler göstermiştir. 1789 Fransız Devrimi dine ve majestelerine karşı işlenen suçları ortadan kaldırdı. Buna karşılık politik suç doğdu. Bazı antik toplumlarda, ailenin çıkarları söz konusu olduğunda adam öldürmek suç sayılırdı. Ritüel ya da ensest cinayetler her zaman suç değildi. Eğer büyücülüğün bazı uzantıları hala sürüyor olsaydı, belki de iyi yere dükkân açmış falcılar ve gaipten haber vericiler kolları ve bacakları koparılarak cezalandırılmış olacaktı.

Sosyal grupta geçerli olan normlar sisteminin ceza hukuku tarafından ifadesiyle, kanunun çiğnemenin kitlese bilincin belirlenmiş ve güçlü yaşayış tarzlarına denk düştüğünün kabul edilmesi durumunda, suçu da yasa tarafından bir şekilde öngörölmüş ve genellikle hukuki, üstün bir otorite tarafından cezalandırılan bütün eylemler şeklinde belirlenebilir.

Günümüzde de suçun tam olarak bir tarifi, neyin suç olacağı neyin suç olmayacağı toplumların genel özelliklerine göre devamlı bir tartışma içerisinde.

Suç olgusunun tanımlanmasında değişen zaman içerisindeki toplum değer yargılarına göre değiştiği ve o dönem içerisinde bile bazıları için suç olabilecek olan unsurların diğerleri için gayet sıradan bir yaşantı şeklinde algılanmasından dolayı hep bir farklılık göze çarpmaktadır. Bu yüzden bir suçun karşılığı olan cezaların oranlarının belirlenmesinde de farklı oranların ileri sürülmesine neden olmaktadır.

Suç olgusu toplumun kültür yapısına, geleneklerine, politik ve ekonomik değerlerine göre değişkenlik göstermektedir. Suçun kanun önündeki listesi Danimarka'dan, ABD'ye, Somali'den İngiltere'ye hep farklılık içerisinde. Bir ülkede suç olarak tanımlanan bir olgu başka bir ülkede örf ve adetlerin, toplumsal yapının anlayışlarının farklı olmalarına göre değişkenlik göstermektedir. Suç tanımının her ülkede farklı olmasının arkasındaki gerçekte budur. Suçun genel ve evrensel tanımının zor olduğu günümüzde tanımı kanuni bir yaptırım gerektirmesi açısından Ceza Hukukçuları tarafından yapılmakta iken bazı hukukçular bu tanımlarını yaparken filozofların görüşlerinden faydalanmaktadırlar.

Örneğin; banka şubelerini yaygınlaşması neticesinde yankesicilik ve kap-kaç, çeklerin çıkması ile karşılıksız çek yazma, otomobillerin artması ile araba ve arabadan teyp gibi eşyaların çalınması, insanların refah düzeye ulaşmaları sonucu evlerin tatil amaçlı gidişlerde boş bırakılması neticesinde evlerin eşyalarının soyulması, internet üzerindeki alışverişlerde başkalarına ait kartların harcanması şeklinde çağın insanlara gösterdiği kolaylıklar ile birlikte suç çeşitleri artmış ama bu oranda da güvenlik güçleri yeni teknikler geliştirerek suçluları yakalamada kolaylık sağlamışlardır.

BÖLÜM

I

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1.1 Problem

Suç toplumu olumsuz yönde etkileyen bir olaydır. Araştırmaya ilişkin temel problem; Balıkesir ili kırsalında meydana gelen suç türlerinin ilçelere göre coğrafi dağılışını yapmak, bu dağılımda o yörenin hangi özelliğinin etkili olduğunu araştırmak, bu sonuçlara göre de çözüm önerileri sunmaktır.

Balıkesir ili kırsalında, asayiş suçlarından olan kişilere ve mal varlığına karşı suçların beş yıllık (2004–2008) analizi yapılmış ve il genelinde coğrafi (mekânsal) dağılımı saptanmıştır.

1.2 Amaç

Bu çalışmanın amacı; asayiş suçlarından işlemiş olan kişilerin ve mal varlığına karşı işlenen suçların Balıkesir ili kırsalı içindeki dağılımını; bu dağılışa etki eden faktörleri ve bu suçların zamansal değişiminin nasıl gerçekleştiğini nedenleriyle birlikte açıklayarak analiz etmek ve suç coğrafyası açısından bir deneme gerçekleştirmektir.

Suç insana has bir olay olduğundan arazide (aland) dağılım gösterir. Bu çalışmada, alanın suçlar için nasıl bir faktör olabildiği, niçin bazı alanlarda suç oranının yüksek olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Bu amaçla Balıkesir kırsalındaki suçların genel ve suç tipine göre grafik ve tabloları oluşturulmuş; GIS (Geographic Information System) ortamında ilçeler bazında kişilere ve mala karşı işlenen suçların haritaları yapılmıştır.

Suç dağılışı ay, gün, saat, gibi değişkenlere göre ele alındı, kırsaldaki suçların dağılışı, kırsal arazi kullanımı (rural landuse) ile ilişkilendirildi.

Çalışmanın verileri Balıkesir geneli suç dağılışını, suçların dağılışında nelerin etkili olduğunu açıklamak amacıyla 2004–2008 yılı Balıkesir İl

Jandarma Komutanlığına bağlı ilçe jandarma komutanlıklarından alınan suç kayıtlarından derlenmiştir.

Bu çalışmanın amacı konuyla ilgili genel varsayımlar ortaya koymak değildir. Tezimin amacı; Balıkesir ilinde asayiş suçlarından olan kişiler ve mal varlığına karşı suçlar konusunda genel eğilimleri ortaya koymaktır. Bu bağlamda birincil düzeyde veriler kullanılarak, yerel düzlemdeki suçlar konusunda var olan literatüre katkı yapılması amaçlanmıştır.

1.3 Önem

Konu ile ilgili çalışma alanı olarak Türkiye’de suç türlerinin yoğun olarak meydana geldiği Balıkesir ili seçilmiştir. Balıkesir’in konum olarak İstanbul, İzmir ve Bursa arasında geçiş güzergâhı üzerinde bulunması, kıyı ilçelerinin çekiciliği ve ilçe sayısının fazla olması gibi sebeplerle suç türlerinde özgün bir yapıya sahiptir. Araştırma alanı Balıkesir ili jandarma sorumluluğundaki kırsal alanlar ile sınırlanmış olup, 19 ilçe bazında 2004–2008 yıllarına ait suç verileri alınarak kişilere ve mal varlığına karşı olan suç türleri incelenmiştir.

Türkiye’de Kırsal alan tanımının ilk defa 1960 yılı Genel Nüfus Sayımında yapıldığı ve kır-kent nüfus eşiği 10 bin olarak belirlendiği; Çezik’in 1982 yılında yaptığı “*Kent Eşiği Araştırması*”nda kullanılan 28 farklı değışkene göre, Türkiye’de asgari kentsel fonksiyonlara sahip yerleşimlerin nüfusu 20 bin ve üstü olarak belirlendiği belirtilmiştir.

1985 yılı Genel Nüfus Sayımından itibaren kır-kent nüfus eşiği 20 bin olarak alınmaktadır. Bu tanım, 1988 yılında başlatılan Hane halkı İşgücü Anketleri başta olmak üzere, bugün TÜİK tarafından kır-kent bazında üretilen verilerin üretimine esas oluşturmaktadır.

Kırsal toplum: Geleneksel anlamı ile kırsal kesimde yerleşmiş, kendilerine özgü sosyal, ekonomik, kültürel özellikleri ve eğilimleri olan, gündelik gereksinimlerini birbirine bağlı bir ilişkiler sistemi ile gidermeye çalışan ve büyük ölçüde kendi kendine yeterli insan topluluğudur.

Kırsal alan: “Ekonomik nitelikteki etkinliklerin ağırlıkla doğal kaynakların değerlendirilmesine dayandırıldığı, yüz yüze ilişkilerin göreceli

olarak daha yaygın olduğu, yaşama kurallarının daha çok gelenek ve göreneklere göre biçimlendiği, teknik ve teknolojik gelişmeler ile ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerin daha yavaş veya gecikmeli olarak gerçekleştiği ortamlar” kırsal alanlardır.

Kapalı ekonominin, cemaatçi yaşam tarzının hâkim olduğu kırsal alanlarda yaşayanların, birbirlerine akrabalık, kan bağı ile bağlı olmaları nüfusun homojenliği ve azlığı nedeniyle herkesin herkesi tanıması, örf adetlerin daha yoğun yaşanması bu tür yerleşim alanlarında sosyal kontrolün birey üstündeki baskısını daha etkin hissettirmektedir. Bu itibarla birey yapacağı her yanlış davranış ve eylem karşısında büyük bir güç bulur. Bu güç ile karşılaşmak istemeyen, bu cesareti kendinde göremeyen birey, böyle yanlış bir harekete yönelmez. Ancak burada şunu ifade etmeliyiz ki sosyal kontrolün etkili olduğu kırsal alanlarda suç işleme eylemi görülmez değildir.

Birazdan da görüleceği üzere suç yalnızca şehirlere özgü bir olgu değildir. Eğer öyle olsaydı suç da şehirleşme gibi kısa süreli bir geçmişe sahip olurdu; fakat suç konusu insanoğlu kadar eskidir.

1.4 Varsayımlar

Bu tez çalışmasında temel olarak birbiri ile bağlantılı 8 varsayım sınanacaktır:

a) İlçelerin jandarma sorumluluk sahasına düşen nüfusu ile kişilere karşı işlenen suçlar arasında doğru orantı vardır.

b) İlçelerin jandarma sorumluluk sahasına düşen nüfusu ile mal varlığına karşı işlenen suçlar arasında doğru orantı vardır.

c) Kıyı ilçelerinin kırsalında kişilere karşı işlenen suç sayıları daha fazladır.

d) Kıyı ilçelerinin kırsalında hırsızlık olayları özellikle nisan ve mayıs aylarında artış göstermektedir.

e) Balıkesir ili kırsalının ilçeleri arasında iç kesimdeki ilçelerde kız kaçırma olayı daha fazladır.

f) Yağma olayı ile ilçelerin gelişmişlik düzeyi arasında ilişki vardır.

g) Kişilere karşı işlenen suçlar kategorisinde en fazla işlenen suç kasten yaralamadır.

h) Mal varlığına karşı işlenen suçlar kategorisinde en fazla işlenen suç evden hırsızlıktır.

1.5 Araştırma Soruları ve Hipotezler

Araştırmanın amacı, Balıkesir merkez ilçesi ve ilçelerde suç coğrafyasının belirlenmesi, suçların analizi ve elde edilen sonuçlara göre suçları önleyici ve azaltıcı tedbir getirmek olduğu için, çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

Balıkesir Merkez İlçe ve İlçelerde;

- Balıkesir ili kırsalında işlenen suçlar nelerdir?
- Suçların Balıkesir ili kırsalında dağılışı nasıldır?
- Suçların işlenmesinde hangi zaman dilimleri ön plana çıkmaktadır?
- Mal varlığına ve kişilere karşı işlenen suçlar hangi ilçelerde yoğunlaşmaktadır?
- Turizm ve eğlence sektörünün gelişmiş olduğu ilçelerde suç sayıları fazla mıdır?
- Suç ve suçluyla mücadelede hangi önlemler alınmalıdır?

Bu çalışmada aşağıdaki hipotezler test edilecektir.

1. Balıkesir Merkez İlçe'si suç yönünden en yoğun ilçedir. Merkez ilçenin şehirleşme oranı yüksektir.

2. Suçları daha çok 15–25 yaş arasındaki kişiler işlemektedir. Çünkü bu şahıslar genç olmaları nedeniyle daha hızlı ve atik hareket edebilmektedir. Ayrıca işsizliğin en yoğun olduğu yaş grubu bu yaş grubudur.

3. Hırsızlık suçları yaz aylarında (Haziran-Temmuz-Ağustos) daha fazla işlenmektedir.

4. Nüfusu çok olan bölgelerde suç oranı artmaktadır. Çünkü az nüfuslu yerlerde akrabalık bağları kuvvetli olduğundan herkes birbirini tanımaktadır. Suçlular tanınmadıkları yerlerde suç işlemek için nüfusu kalabalık olan yerleri seçmektedirler.

5. Her ilçe bölgesinin kendine has özellikleri vardır. Bu yüzden alınacak tedbirin zamanı ilçeden ilçeye fark etmektedir. Her ilçede bulunan karakol sayısı değişmektedir. Buna göre de anayola yakın bir karakolun denetimi daha fazla olabilmektedir. Bu ve bunun gibi nedenlerden dolayı her karakolda suç farklı zamanlarda işlenmektedir.

6. İnsan yaşadığı yere yakın olan mekânlarda daha çok suç işler. Balıkesir'de işlenen suçları işleyen kişilerin çoğunun Balıkesirli olması bunu gösterir. Buna sebep olan unsur, insanlarda ki suç işledikten sonra hemen saklanma ve suç aletini saklama içgüdüsüdür.

7. İlçe merkezine yakın olan karakollarda suç daha fazla işlenmektedir. Çünkü buralarda şehirleşme ve nüfus fazla olduğundan suç işleme oranı da buna paralel olarak artmaktadır.

1.6 Kapsam ve Sınırlılıklar

Çalışma konusu Balıkesir ili kırsalındaki işlenen suçlar olduğundan il kırsalındaki suç olgusu ve suç çeşitlerinden olan kişilere ve mal varlığına karşı suçlar ele alınmış ve analiz edilmiştir.

Türkiye'de suç konusu sadece il merkezlerinin (Elazığ, Eskişehir, Balıkesir, Kahramanmaraş, Tokat vb.) bazılarında çalışılmış, Balıkesir'de ise merkez ilçe dışında kalan kırsal kesim suçları çalışılmamıştır. Verilere ulaşmada her ne kadar sıkıntı çekilmese de bu alanda yapılmış bir çalışmanın bulunmayışı sınırlayıcı bir özelliktir.

Ayrıca valilik tarafından oluşturulan jandarma ve polis arasındaki sorumluluk sahası protokolünden kaynaklanan sınırlamalar oluşmuş, kırsal

suçların alındığı veriler içerisinde turizm ve farklı sebeplerden kırsal alan özelliğini yitirmiş alanların da verileri alınmak zorunda kalmıştır.

BÖLÜM

II

SUÇ, SUÇLULUK VE İLGİLİ BİLİM DALLARI

2.1 Suç Kavramı

Suç, birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için, modern toplumun tartışılmaz en önemli sonuçlarından ve sorunlarından bir tanesidir. Yeni yüzyılda yaşanan kentsel, ekonomik, sosyal ve teknolojik değişim ve gelişimler, suç ve endişenin kentsel mekâna kaymasına neden olsa da kırsal alan suçlarının hızını kesememiştir.

Bu bölümde suç kavramı, suç ile ilgilenen bilim dalları, suçlu davranışını açıklayan teoriler, suça neden olan faktörler ve tarihsel süreçte suç üzerinde durulacaktır.

Suç olgusu yapısı gereği oldukça karmaşık olduğundan açıklanması ve tahmini için pek çok faktörün göz önüne alınması gerekmektedir.

Suçla ilişkin farklı dönemlerde yapılmış tanımlar mevcuttur ve neyin suç kapsamına girip, neyin girmediği ve hangi kriterlere göre suç olarak tanımlandığı hala tartışma konusudur. Suçu açıklamak üzere farklı coğrafyacılar farklı ölçütler kullanmışlardır. Dolayısıyla suç farklı mekânlara, mekânların kullanıcısı olan insanların ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri nedeniyle farklı şekillerde yansımış, farklı izler bırakmıştır.

Suçun en kesin ve en az belirsizlik içeren tanımı onun ceza kanunu tarafından yasaklanan davranış olduğudur. (Michael ve Adler 1933)

Suç, topluma zarar veren veya tehlikeli olduğu kanunlarla kabul edilen tavır, davranış, hareket ve eylemler bütünüdür. (Dönmezer,1994:45–49, Seyhan, 2002:173).

Bunlar gibi suçun pek çok tanımı mevcuttur. Nelerin suç olduğu açıklansa da fiile neden suç dendiği açıklanamamıştır. Tüm kriminologların hem fikir olduğu nokta suçun politik süreçlere dayanan yasal bir kavram

olduğudur. Suç bilimsel değil yasalıdır. Bir fiilin suç sayılabilmesi için kanunen suç olarak belirtilmiş olması gerekmektedir.

Ceza Hukukunun gelenekselleşmiş ilkelerinden biri, "Yasaya dayanmayan suç ve ceza olmaz" (Nullum crimen sine lege; Nulla poena sine lege) ilkesidir. Suçun ve karşılığı olan cezanın yasa ile belirlenmesi, bu hukuk dalının iki önemli konusudur.

Bir eyleme "suç" denilebilmesi, bu eylemi suç sayan bir kuralın yasada bulunmasına bağlıdır. Tüzük, yönetmeliklerle ya da kıyas yoluyla suç yaratılmasına olanak yoktur.

Türk ceza Kanununun 2. maddesinde kanunun açık olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemeyeceği belirtilmektedir. Suçun kanuni olması 1961 anayasası ile kurumlaşmıştır.

Genel kurallara göre, suçun başlıca üç ögesi vardır. Bunlar;

- a) Nesnel (maddi) öge,
- b) Öznel (manevi) öge
- c) Yasal öge olarak bilinir.

Birincisi, suç işleyen kişinin, çevresinde belirli bir sonuç doğuran eylemini anlatır. İkinci öge ile eylem sahibinin kastı anlatılmak istenir; ama kimi zaman, savsaklama (ihmal) derecesinde kusur da, yeterli sayılabilmektedir.

Son olarak, yukarıda da belirtildiği gibi, yasanın, eylemi suç olarak nitelemesi zorunludur.

2.2 Suç ile İlgilenen Bilim Dalları

Suç olgusunun açıklanması her ne kadar literatürde kriminoloji bilim dalı altında incelense de bu bilim dalına hukuk, sosyoloji, psikoloji, şehir planlama ve son zamanlarda da Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve mekânsal analizlere dayalı çevresel kriminoloji de katkı vermektedir. Doğası gereği her disiplinin suç olgusuna yaklaşımı da farklıdır.

Burada suç olgusuna önce kriminoloji daha sonra sosyoloji, psikoloji, şehir planlama ve çevresel kriminoloji disiplinlerinin bakışı irdelenerek, suçun anlaşılmasına yönelik bütüncül yaklaşımların geliştirilebilmesi için disiplinler arası çalışmaların rolü vurgulanacaktır.

2.2.1 Suç ve Kriminoloji

Tarihin derinliklerinden beri insanlar çeşitli devirlere özgü suçlar ile karşılaşmışlar ve o çağın bilim adamları tarafından sorunun nedenleri ve çözüm yolları ile ilgili arayışlar sürmüştür. İnsanların buldukları çözüm yolları neyi, nerede aradığına göre farklılık göstermektedir. Eğer bir şeyi yanlış yerde arar iseniz doğru sonuca ulaşamazsınız. Bunun bilincinde olan bazı bilim adamları, insanlık için ciddi bir tehdit olan suçun nedenlerini devamlı analiz etmeye ve etkilerini ortadan kaldırmaya çalışmışlardır.

Yapılan çalışmalar suçun var oluş tarihinden itibaren olsa da ciddi anlamda bu konuda çalışmanın 1800'lü yıllara dayandığı sanılmaktadır.

Kriminoloji (Suçbilimi) yeteri kadar bilinmese de aslında sosyoloji, psikoloji gibi sosyal bilimlere de içine alan çağın o dönemindeki var olan tüm bilimlere kabul ederek suçun sebeplerini ve olumsuzluklarını ortadan kaldırmayı amaçlayan ciddi ve etkin bir bilim dalıdır.

Kriminoloji : "Kriminoloji" sözcüğünün mucidinin kim olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte isim babalığı çoğunlukla bir Fransız doktoru olan 1851–1911 yılları arasında yaşayan P.Topinard'ın bulduğu yönünde yakıştırmalar yapılmaktadır. Ancak İtalyan yargıç Garofalo 1855 yılında *La Criminologie* (Kriminoloji) adlı kitabını yayınlamakla büyük oranda bu bilimin tanınmasını sağlamıştır.

1855 tarihinden 1913'e kadar suç ve onun bastırılması amacıyla uluslararası düzeyde birçok kongre "Kriminal Antropoloji" adı altında düzenlenmiştir.

Augusto Comte'nin etkisinde kalan *Les Horizons Du Droit Penal* (Ceza Yasasının Yeni Ufukları) adlı eserini yayınlayan Dr. Lombroso'nun, 1876 yılında iki cilt halinde yayınlanan *Home Criminel* (Suçlu İnsanı)'yla belli

yakınlıkları olmakta ve kendisini suç karşısında savunmanın toplumun ödevi olduğu yönünde fikirlerini belirtmiştir.

Kriminoloji çoğunlukla bir gözlem bilimi olarak kabul edilmesine rağmen uyumlu bir strateji belirlenmesi ile toplumun suç karşısındaki tepkisinin derinlemesine değişmesine öncelik ederek toplumu daha huzurlu bir zemine taşınmasında ana damar olma vasfını gösterebilir.

Kriminoloji yalnızca ceza hukukunun yetersizliklerinden doğmakla kalmamış, onun yenilenmesinin koşullarını da belirlemede aktif rol almıştır.

Suç nedenleri bilimi olarak da tanımlanan Kriminoloji, o kadar geniş bir bilim alanıdır ki, sosyoloji, psikoloji, tıp, psikiyatri gibi daha birçok sosyal bilim dalları ile insan üzerinde etkili olan fen bilimlerinden de faydalanmaktadır. Bu bilimlerdeki gelişmelere paralel olarak kriminoloji kendisini geliştirecek ve toplumun sağlığına kavuşmasında bir toplum doktorluğu görevini üstlenecektir.

Suçta karşı açılmış savaşın yetersizliklerinden doğmuş olan kriminoloji günümüzde hala daha tam olarak yerine oturamamıştır. Bunda bilim dalının yeterince bilinemeyişi ve siyasetçiler tarafından gevşek politikaların uygulanmasına dayanmaktadır.

Donnermeyer'e göre kırsal suçlar kriminolojisi, "Ceza ve adalet alanlarında en az anlaşılan konulardan biridir. Nedeni basittir. Birincisi kırsal suç araştırması seyrek yapılır. Bilim adamlarının ve araştırmacıların çabaları suçun kentsel kalıplarını anlamaya çalışır. Kırsal görüntü bugün hala küçük kasabaların, tarım toplulukların "Suçun serbest olduğunu göstermektedir". Bu algı doğru değildir. Bazı büyük kentsel topluluklar, kırsal yerdeki sorunlara nazaran güvenlik kaleleri gibi görünür."

Suçla mücadele edebilmek için suçu tanımanın önemli olduğundan yola çıkılacak olunursa özgürlükçü anlayışa dayalı bir bilim ile huzurlu topluma ulaşmak zor olmasa gerekir.

Birleşik Krallık İçişleri Bakanlığı'nın "*Home Office*" kriminoloji biriminde araştırmalar yapan Roger Hood ve Richard Sparks'ın gözlemleri sonucunda kriminolojinin bir sosyal hizmet türünden ziyade toplumdaki suç olgusuna akılcı bir yaklaşım olduğu değerlendirilmektedir.

İngiliz Yazar Thomas More (1478–1535), sınırsız suçun daha az ahlaki ve hukuki ama "Sosyolojik" açıklamasının arayışının yerindeliğinin farkına

vararak kriminolojinin doğuşunu sağlamıştır. Ancak o devirlerde anlaşılamayan bu görüş geçerliliği görmesi için 18. hatta 19. yüzyılı beklemek zorunda kalacaktır.

Kriminolojinin diğer tanımları;

Sutherland kriminoloji'yi "Suçu sosyal bir olay gibi ele alan bilgilerin bütünüdür" diye tanımlar.

Taft kriminoloji deyimini, "Suçu anlamak, suçu önlemek, suçlular hakkında uygulanması gerekli işlem ve tedbirleri belirlemek için gerekli konuların incelenmesidir" diye açıklar.

Caldwell , "Kriminoloji suç ve suçluya ve toplumun suçu cezalandırmak ve önlemek hususunda gösterdiği çabalara ilişkin bilgilerin bütünüdür" der.

Bonger kriminolojiyi, "Bütün yönleri ile suç olayını inceleyen deneysel bir bilimdir" diye tanımlar.

Sykes'a göre çağdaş kriminoloji, ceza hukukunun sosyal kökenlerini, ceza adalet mekanizmasının işleyişini, suç teşkil eden davranışların nedenlerini, suçun önlenmesi ve bastırılması, kişilerin iyileştirilmesi, ıslahı ve sosyal çevrenin değiştirilmesi konularını kapsar.

Nicefero göre kriminoloji, bağımsız bir bilim dalı olup, sentetik ve tüme gidici bir kimlik taşımaktadır. Şu suretle ki, bu bilim suça ilişkin çeşitli disiplinlerin başlıca sonuçlarını, suçun ve ona karşı uygulanması gereken tedbirleri özetler ve bir sentezini yaptığı suça ilişkin çeşitli bilimlere ait bir tür giriş niteliğindedir.

Sabatini'ye göre; "Kriminoloji deneysel metot ile suçlunun kişiliğini inceleyerek suç olayının tabii menşei ve mekanizmasını, sosyolojik ve biyolojik etmenleri araştıran suçluluğa ait genel bir bilimdir." (Constant, 1949; Dönmezer, 1994)

Suçla mücadelede asıl başarı kaç tane suçlu yakalandığı ile değil, kaç kişinin suç işlemesinin önüne geçildiği ve toplumda oluşan huzur ortamının hangi boyutta olduğu ile gerçek değeri bulunabilmektedir. Eğer insanlarımızın suç işlemesini istemiyorsak öncelikli olarak onları suça teşvik eden nedenleri belirlemeli, o yönde bilimsel çalışmalar yapılmalıdır. İşte bu noktada karşımıza Kriminoloji'den faydalanmak zarureti doğmakla birlikte suçun

nedenlerinin, çözüm yollarının belirlenmesi açısından son derece önem arz etmektedir.

Gelişmiş ülkelerde bu bilime gerektiği kadar değer verilirken ne yazık ki ülkemizde yeterli ölçüde tanınmamaktadır. Ülkemizde ilk olarak, 1943 yılında, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Kriminoloji Enstitüsü kurulmuş ve 1953 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Kriminoloji eğitimine başlanılmıştır. Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Kriminoloji'nin Türkiye'deki ilk kurucusu ve eğitimcisidir.

2.2.2 Suç ve Coğrafya

Suç kavramı genel olarak ele alındığında, evrensel bir boyuta sahip olmasına rağmen suçu oluşturan eylemler farklı kültür ve zamanlarda değişim gösterebilmektedir.

Hiç kuşkusuz suç farklı nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Suç sosyal, ekonomik, politik, fiziksel, psikolojik şartlar ve çevrenin etkileşimi ile ortaya çıkmaktadır. Ancak suçlar özel coğrafi mekânlarda meydana gelmekte, suçlu(fail) ve hedefin (mağdurun) bir arada bulunması gerekmektedir. Başka bir anlatımla suç olayında coğrafi mekân önemlidir. Brantingham 'ın ifade ettiği gibi "suç boşlukta meydana gelmemektedir." (Appiahene-Gyamfi. 2003). Yine aynı araştırmacıya göre "Herhangi bir suçun dört farklı boyutu vardır. Bunlar yasa, suçlu, mağdur ve yerdir. Yer, onlara göre zaman ve mekânda diğer üç boyutun etkileştiği ve suçun meydana geldiği farklı bir lokasyondur (Herbert ve Hyde, 1985). Görüldüğü gibi mekân suç olayında önemli bir konuma sahiptir.

Mekân farklı şekillerde ele alınmakta ve tanımlanmaktadır. Couclelis göre; "Deneye dayalı disiplinlerden hiçbirisinde mekân dünya'ya yaklaşımda ve onun tanımlanmasında coğrafya kadar merkezi bir yere sahip olmamıştır."(Couclelis, 1992). "Her bilim günlük dilde kullanılan kendine özgü temel kavramlara sahiptir. Diğer bir ifadeyle, fizikte kütle ve enerji, kimyada element, ekonomide arz ve talep ne kadar önemli ise yer ve mekân coğrafya için o kadar önemlidir (Tümertekin ve Özgüç, 1988).

Mekânı oluşturan özelliklerin suç olgusu üzerinde etkisi farklı şekillerde olmaktadır. Doğal coğrafi özellikler mekânı oluşturan elemanlardır. Çok sayıda bileşene sahip doğal faktörleri, kısaca yeryüzü şekilleri, iklim ve diğer coğrafi özellikler olarak sıralamak mümkündür. Bu elemanlardan her biri suç olayında farklı roller üstlenmektedir. Örnek dağlar suçlular için doğal sığınaktır. İklim şartlarının diğer coğrafi şartları belirlemesi (su, bitki örtüsü, nüfus) yanında suç konusunda doğrudan etkileri vardır. Nitekim soğuk iklim şartları mala, sıcak iklim şartları ise kişiye karşı işlenen suçların artışına neden olabilmektedir. Dünya üzerinde, su sıkıntısı, elverişsiz topraklar ve orman örtüsünün varlığı da suç olayına gerekçe olabilmektedir. Nüfus, şehirlerin kuruluşu ve şehirleşme beşeri açıdan suç teşvik etmekte ve uygun mekân sağlamaktadır. Örnek gecekondu kültürü şehirleşmeye bağlıdır. Bu alanlar çok farklı suçlara mekân teşkil etmektedir. İç göçler ve buna bağlı olaylar suçların taşınmasına ve artmasına neden olmaktadır. Genel olarak şehirlerde kentsel hizmetlerin yetersizliği, işsizlik, toplumsal uyumsuzluk, şehir kültürüne yabancılaşma, kültürler arası çatışma hep iç göçler sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca sanayileşme, turizm ve ticaret nüfus açısından çekici faktörler olarak ortaya çıkmakta ve suç artışına neden olmaktadır. Ülkemizde kaçakçılık ve uyuşturucu suç trafiğinin yoğun oluşu coğrafi konumdan kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak suç, etkilendiği mekân, zaman ve etkilendiği dinamiklerle coğrafi bir olaydır. O hem sosyal hem de mekânsal yapının farklılaşması ile ortaya çıkmaktadır (Yılmaz, 2005). Tabiatıyla suç diğer bilimlerin olduğu gibi coğrafyanın (beşeri coğrafyanın) da çalışma alanı içersine girmektedir.

Tarih ve jeoloji tarihi canlı sınıfın veya yeryüzünün gelişimini zaman bakımından incelerken, coğrafya konuları mekânsal farklılaşma bakış açısıyla ele almaktadır (Hartshorne, 1958). Bu düşünceler çerçevesinde Balıkesir ilinin suç coğrafyasını ya da suçun mekânsal dağılışını kırsal bağlamda incelemek mümkündür.

Basit bir şekilde tanımlanırsa, suç coğrafyası suçlu davranışlarının mekânsal özelliklerinin çalışılmasıdır. Suç coğrafyası mekânsal organizasyonun ve suçlu davranışa yargısal tepkinin incelenmesi değildir. Başka bir anlatımla, adalet süreci ile ilgili değişimler adalet coğrafyasının

konusunu teşkil etmektedir (Lowman,1986). Suç coğrafyası başka bir şekilde şöyle tanımlanabilir: Suçun ve suçluluğun mekâna bağlı açıklamasını yapan, coğrafyanın (beşeri coğrafyanın) gelişen parçasıdır (Aliağaoğlu, 2007).

Balıkesir ilinde 2004–2008 yılları arasındaki suçların değerlendirilmesi yukarıda ifade edilen kapsamda ele alınıp, coğrafi bir yaklaşımla ifade edilmiştir.

Türkiye’de konunun coğrafyacılar tarafından incelenmesi yakın dönemde başlamıştır. (Karakaş 2004, 2005, Yılmaz ve Günayergün 2006, Aliağaoğlu 2007, vd) Bilindiği gibi coğrafya, insanın üzerinde yaşadığı ve etkilediği anlamda mekân bilimidir. Genel olarak coğrafya suç olayını, suç yeri, suça etki eden faktörler ve mekân ilişkileri (sebepler-sonuç) ve coğrafyanın temel prensiplerinden olan dağılım ilkesine göre incelemektedir (Sargın ve Temurçin, 2006).

Ortaya çıkış sebebi, gelişmesi, niteliği vb. özelliklerinden dolayı, birçok bilim dalınca inceleme konusu seçilen suç olayının ana kaynağı insandır. İnsanlar belirli bir mekânda yaşaması ve suçların da bir mekân üzerinde işlenmesinden dolayı, suç olayları coğrafyanın ayrı bir inceleme konusu olarak karşımıza çıkmaktadır (Karakaş, 2005).

2.2.3 Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Mekânsal Analizlerde Suç Olgusu (Çevresel Kriminoloji)

Geleneksel kriminoloji suçun genel nedenleri ve insanların neden suç işlediği ile ilgilenirken, çevresel kriminoloji suç desenleri, suçun meydana gelmesi için oluşan fırsatlar, mağdurların olaylar içerisinde korunması ve olayların oluştuğu çevreler ile ilgilenir.

Bireylerin suça eğilimi ne kadar fazla olursa olsun, suçu gerçekleştirebilmek için bazı fiziksel engelleri aşabilmesi gerekir. Çevresel kriminolojinin asıl amacı, belli suçların belirli suçlular tarafından işlenmesini detaylandırmak yerine, suçun oluşması için olanakları sağlayan davranışların ve çevresel faktörlerin dağılımını anlamaktır. Örneğin, alışverişe giden bir kadın alışveriş merkezinin otoparkında arabasını park edip de arabasının içerisinde bıraktığı cüzdanından parası çalınırsa, çevresel kriminoloji, o gün

orada neden paranın çalındığını ya da çalan insanın parayı neden çaldığını araştırmak yerine, çantayı bir alışveriş merkezi otoparkında bırakmanın suç için nasıl bir fırsat yarattığını ve bireylerin gündelik aktivitelerinin suçu nasıl teşvik ettiğini araştırır.

Dolayısı ile benzer olaylar için şu sorular gündeme gelir:

—Aynı yerde benzer suçlar işleniyor mu?

—Sorun bireylerin davranış biçimlerinden mi kaynaklanıyor?

—Problem suç işlenen yerde mi? (Eksik ışıklandırma, anayola yakın olma vb.)

Sorulardan da anlaşılacağı gibi, bu disiplinde suçun coğrafi dağılımı öne çıktığından mekânsal analiz ve CBS' ye dayalı metotlar en önemli araçlardandır. Genel olarak kırsalın hangi bölgelerinin suçu çektiği ya da ittiği konuları CBS ve mekânsal analiz metotları ile analiz edilir. Ayrıca, kırsal bölgedeki suç sıcak noktaları ve bunların zaman içindeki değişimini gözlemeye yönelik mekânsal analizler yapılır.

Çevresel kriminolojide temel olarak üç suç teorisi vardır:

1. Rasyonel tercih teorisi
2. Suç deseni teorisi
3. Gündelik aktiviteler teorisi

“Rasyonel Tercih” teorisine göre, suçluların suç işleyip işlememe seçenekleri olanaklara ve kazanımlara göre değerlendirilir. Teoriye göre, eğer gerekli olanaklar sağlanırsa herhangi bir insan da suç işleyebilir. Örneğin, bir ayaklanma sırasında camı kırılmış bir dükkânın içerisindeki bir televizyonu daha önce hiç hırsızlık yapmamış bir insan da alabilir.

Rasyonel tercih teorisine göre bireyler riskin fazla olduğu ve kazanımların az olduğu bir durumda suç işlemeyi tercih etmezler. Suç önlemede rasyonel tercih teorisi kullanılarak neden bazı durumlarda bireylerin suç işledikleri de anlaşılabilir. Rasyonel tercih teorisi, suç analistleri ve emniyet teşkilatları açısından riskleri azaltıp daha az suçun işlenmesinin sağlanmasında kullanılır.

Rasyonel tercih bakış açısı dünyaya suçluların gözünden bakar; suçlunun suç tercihlerini anlamaya çalışır. Ancak şu da bilinmelidir ki, suçluların büyük bir kısmı uzun vadede getiri ve götürülerini hesaplamadan, en açık ve çabuk işleyebilecekleri suça göre hesaplarını yaparlar.

“Suç Deseni” teorisine göre suç, genellikle suçluların ve mağdur /hedefin aktivite alanlarının kesiştiği yerlerde meydana gelir. Hem suçlu hem de mağdur, daha tanıdık olduğu yerlere gider. Örneğin, suçlu daha çok iş merkezlerinin ve alışveriş merkezlerinin olduğu, tanıdığı ve kalabalık alanlarda bulunuyorsa, alışveriş merkezine giden insanların suça maruz kalma olasılıkları daha fazladır.

Yerel suç desenleri bireylerin fiziksel çevreleriyle nasıl iletişim içerisinde oldukları ve bunun suça fırsat yaratıp, yaratmayacağı hakkında bilgi verir. Suç deseni teorisi, mekânda ve zamanda hareket eden insanların ve eşyaların suça nasıl dâhil olduğu ile ilgilenir.

“Gündelik Aktiviteler” teorisine göre suç, ancak, suçlu, mağdur/hedef ve bir mekânda korunma eksikliği olarak tanımlanan suç üçgeni oluştuğunda meydana gelir. Hedef insan veya bir eşya olabilir. Hedef suçlunun gözünde şu dört unsurla belirlenir: Değer (Malın değeri), Taşınabilirlik (Kolay taşınabilen değerli eşyalar), Görünürlük (Hedefin görünebilirliği), Erişebilirlik (Hedefin erişilebilirliği)

Gündelik aktiviteler teorisi toplumda oluşan davranış değişikliklerinin suçun oluşması için gerekli olanakları nasıl değiştirdiğine odaklanır. Günümüzde gündelik aktivite teorisi ile ilgili verilebilecek en iyi örnek, iletişimi hızlandıran ve son yıllarda oldukça yaygınlaşan internet kullanımınıdır. İnternet yeni ve farklı suç tiplerinin yaygınlaşmasına olanak sağlamıştır. Bilgisayar korsanlığı, bilgisayar yoluyla cinsel istismar vb. bu suç tiplerinin birkaçıdır. Gündelik aktiviteler teorisine göre davranış biçimleri değiştirilerek suçu teşvik eden olanaklar da indirgenebilir.

Yukarıda sözü edilen suç teorilerinden yararlanarak geliştirilen ve bugün batı şehirlerinde en çok kullanılan suç önleme yöntemi “Duruma Dayalı Suç Önlemedir.

Duruma dayalı suç önleme, İngiltere'de 1980'li yıllarda çevresel kriminolojinin suçu oluşturan çevresel şartların ve bu şartları bertaraf etmek için gerekli olan çözümlerin araştırılması ile başlamıştır.

Clarke, (1997) bireylerin ve toplumların suç üçgeni ve teorilere göre suç olanaklarını azaltabilecekleri teknikleri sınıflandırmışlardır. Bu önlemler beş temel kategoride incelenebilir.

a) Suçlunun suçu işlemek için daha fazla güç harcamasını sağlamak. Bunlar: Hedefi zorlaştırma (alarm sistemi kurma, kilitleme, vb.) tesislere girişleri kontrol etme (giriş kapılarını azaltma), çıkışların izlenilebilmesi (kamera koymak, kart sistemi vb.), suçluları caydırmak (polis kuvvetlerini fazlalaştırma), suç işleme araçlarını kontrol etme (kanunlarda gerekli zorlaştırmalar yapmak, silah edinmeyi zorlaştırma gibi).

b) Suçlunun suçu işlemek için gireceği riski fazlalaştırmak. Suçlunun yakalanabilme ihtimalinin daha fazla olduğunu düşünüp, suçu işleyip işlemeyeceğini daha fazla düşünmesini sağlamaktır. Bunlar: Korunmayı fazlalaştırma (cep telefonu taşıma, tehlikeli görülen yerlerde tek başına dolaşmama vb.), doğal gözetimi artırma (sokaktaki ışıkları fazlalaştırma), bireylerin kimliğini öğrenebilme (taksi sürücülerinin kimliklerini göstermeleri), mekânı kullananlardan faydalanma (büyük alışveriş merkezlerinde belirli noktalarda daha fazla satıcı olması).

c) Suni gözetim (alarm ve kamera koymak) ve Suçlunun suçu işlediğinde kazanımlarını azaltmak. Bu kategori suçun suçlunun gözündeki değerini azaltmayı amaçlamıştır. Bunlar: Hedefi gizlemek (arabada bulunan değerli eşyaların görünmeyecek bir yere saklanması), hedefin yerini değiştirmek (daha az para taşımak), malı/ürünü kimliklendirmek (cep telefonlarına verilen özel numaralar), kanundışı satışları engellemek (uyuşturucu ticaretinin fazla olduğu alanları kontrol altında tutmak), yararlardan mahrum bırakmak (suç işlendiğinde kazanılacakları minimuma indirmek).

d) Suçlunun suç işleme güdüsünü azaltmak. Bu teknikler suç işlemeyi teşvik eden stresli ve karışık sosyal ve çevresel koşulların değişmesini amaçlar. Bunlar: Stresi ve çabuk öfkelenmeyi azaltma (kuyruklarda bekleyen insanların daha rahat ve ferah bir biçimde beklemelerini sağlama), tartışma yaratacak ortamları azaltma (eğlence merkezlerine alınacak kişi sayısını sınırlama), duyguları harekete geçirecek davranışlardan kaçınma (belli görüşlerde olan insanların çoğunlukta olduğu yerlerde karşıt görüşlü eylem yapma), yaşıtların baskılarını azaltma (okullarda çeteleşmeyi önleme), taklitleri önleme (medyanın bazı suç ile ilgili haberleri sansürlemesi).

e) Hafifletici nedenleri azaltmak. Yasalar ile uyumlu bir şekilde sosyal deneyimleri değiştirmeyi amaçlar. Bunlar: Kural koyma (devlet kurumlarının girişlerinde arama yapılması), talimatlar yapıştırmak (park etmek yasaktır), tehlikelere karşı uyarıcı olmak (daha önce hırsızlık yapılan bir süpermarkette arabalarda değerli eşyaların bırakılmaması uyarısının yazılı olarak yapılması).

Örnek olarak; Ontario Polis Teşkilatı internet sitesinden verilen tarım aletleri hırsızlığı gibi çeşitli suçlar ile ilgili bilgiler ve uyarılar dikkat çekmektedir;

“Kırsal toplulukların pahalı tarla bitkileri, ekipmanları hırsızlığı ve hayvan hırsızlığı gibi suçla alakalı benzersiz problemleri vardır. Gençleri veba gibi etkileyen alkol ve uyuşturucu sorunlarından dolayı şehirlerde ve kırsal alanlarda sorunlara neden olur. Ve bununla birlikte hırsızlık, tecavüz, darp gibi olaylar kırsal alanlarda meydana geliyor; fakat bu oran şehirlerden azdır. Önlenmesinde zaman ve para harcıyor. Mülkünüz çevresinde daha fazla güvenlik, ailenizin güvenliği hakkında daha az endişe ve suç için ne kadar ödüyorsunuz. İyi bir komşu olun, gözünüz dışarıda olsun, komşunuzun evine ve eşyalarına göz kulak olun. Bir şey hakkında sizi rahatsız eden ve şüpheli durumlarda polise haber verin.” (PDOWS, 2006)

Daha önce de özetlendiği gibi her disiplinin suç olgusuna yaklaşımı ve araştırma konuları farklılık göstermektedir.

Sosyoloji suç konusunu oldukça geniş bir perspektif içinde ele alırken suçun toplumsal nedenleri üstüne yoğunlaşmıştır.

Psikoloji ise suçun birey düzeyinde açıklanması konusuna odaklanmıştır.

Çevresel kriminoloji ve kırsal tasarım daha çok mekân ile ilintili suçların oluşumunda etken olan mekânsal parametrelerin araştırılmasını içerir. Ayrıca, geliştirilen tüm teoriler gelişmiş batı toplumlarında yapılan çalışmalar ile ortaya çıkmıştır.

Türkiye gibi kırsal dokunun, kültürün ve sosyo-ekonomik yapının farklı olduğu ortamlarda nasıl çalışılacağı bilinmemektedir.

Suç olgusunun nedenlerini araştırırken hem toplumsal, hem bireysel hem de mekân ile ilgili faktörlerin göz önüne alındığı bütünsel bir yaklaşımın gerekliliği kuşkusuzdur. Bütünsel bir yaklaşım geliştirilirken, suçun türü ve inceleme alanının ölçeği de göz önüne alınmalıdır. Analiz ölçeği de teorilerin açıklayıcılık düzeyi ile oldukça ilintilidir. Ülke genelinde ya da bölgesel bazlı bir çalışmada kullanılacak yaklaşımların kırsal ölçeğindeki bir çalışmadakinden farklı olacağı açıktır (Düzgün, 2007).

2.2.4 CBS Teknolojisi ve Suç Önlemede Kullanımı

Kolluk kuvvetlerinin halkın güvenlik ihtiyacını sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmesi, öncelikle toplumun sosyo-kültürel yapısını bilmesinden geçmektedir. Suçun sosyal bir olgu olması, kolluk kuvvetlerinin toplumsal yapıyı bilme zorunluluğu, suçu oluşturan etmenlerin çeşitliliği, bunların ortadan kaldırabilmesi için stratejilerin belirlenmesi, bilimsel suç ve suçlu analizlerinin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle suçun önlenmesi için bilimsel nitelikli suç ve suçlu analizlerinin yapılması gerekmektedir.

Tez kapsamında ele alınacak olan, Coğrafi Bilgi Sistemlerine dayalı verilerin suç alanının coğrafi ve demografik yönden incelenmesi, suç ve suçlu ile ilgili verilerin ekran sayısallaştırması yöntemi ile haritalar oluşturularak görselleştirilmesi ve bu haritalar aracılığıyla suçların analizinin yapılması, gerek Sosyal Suç Önleme ve gerekse de Konumsal Önleme stratejilerinin

faaliyete geçirilmesinde oldukça hayati fonksiyonları yerine getirdiği/getirebileceği değerlendirilmektedir.

Ne var ki, suç haritalarının oluşturulması ve suç analizi çalışmaları neticesinde suçu önlemeye yönelik alınacak kararların ve üretilen teorilerin uygulanması pek çok sosyal kurumun ortak çalışmasını gerektirmektedir.

Suç haritalarının oluşturulabilmesinde kullanılan adres, telefon, vergi numarası, adli sicil kayıtları, hastane kayıtları vs. gibi verilerin her biri, ülkemizde ayrı ayrı kurumların görev alanlarıyla ilgili tuttıkları kayıtlarda mevcuttur. Ortak suç problemine karşı kurumlar arası yardımlaşmanın olmadığı bir ortamda kolluk kuvvetlerinin, tüm bu kayıtları karşılaştırarak analiz edebilmesi, oldukça yoğun bir çabanın ve zamanın harcanması gerektirmektedir

Ayrıca kolluk kuvvetlerinin kullanacağı haritalar aracılığı ile yapacağı analizler neticesi ortaya koyacağı çözüm önerileri, yine güvenlik güçleri, toplum ve sosyal kurumların ortak çalışmaları ile başarılı olacaktır. Bu nedenlerden dolayı polis, jandarma ve/veya suçu araştıran ve önlemede faaliyet gösteren diğer birimlerce yapılan suç haritaları ve suç analizi çalışmaları ancak suç önlemede bir araç olarak kullanılabilir.

Suçun kontrolü ve önlenmesi bağlamında suçun bilgisayar ortamında haritalanmasının iki temel hedefi vardır: suçun yapısını daha iyi anlamaya destek olmak ve suçun ve toplumdaki sosyal problemlerin daha fazla genişlemesini engellemeye çalışmaktır. Özellikle, suçlu davranışı ile buna destek olan faktörler arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak bu problemle mücadele etmek için ayrılan ödenekleri artırmak da suç haritalamanın bir diğer faydasıdır (Rich, 1995).

Günümüz de CBS yardımıyla oluşturulan dijital haritalama ve buna bağlı olarak geliştirilen dijital suç haritaları aracılığı ile suç analizi ve suçu önlemeye yönelik stratejiler geliştirme çalışmalarını yürüten araştırmacılar, günümüz teknolojinin sunduğu tüm imkânları kullanmaktadırlar.

Sonuç olarak Türkiye’de; sosyal ve ekonomik onlarca problem çözüm beklerken hali hazırda bir takım geleneksel yöntemlerle yerine getirilen suç önleme olgusunun, bu çalışma kapsamında incelenen CBS yardımıyla suçluluk alanlarındaki suçların bilimsel ve teknolojik yöntemlerle önlenmesi

oldukça lüks görünebilir. Ne var ki, ülkemizde kişilere ve mal varlığına karşı işlenen suçların her geçen gün artış göstermesi, beraberinde mağdurların sayısını da artırmaktadır. Diğer taraftan suçların günümüzde artık ferdi olmaktan çok örgütlü olarak işlenmesi ve suçluların her geçen gün daha profesyonel yöntemler kullanarak eylemlerini gerçekleştirmeleri, toplumun ve kurumların bu konuda ciddi tedbirler almasını gerektirecektir.

Bölgesel ve ulusal suç probleminin çözülmesinde ciddi sorumluluk taşıyan insanlar, toplumların karşı karşıya olduğu karmaşık problemlere gerçekçi çözümler getirebilmek için bilgiye ve analiz araçlarına gereksinim duymaktadır.

Önceleri kolluk memurların sezileri doğrultusunda şekil alarak olaylar bu şekilde çözülmeye çalışılırken, zaman içerisinde işlenen suç sayısındaki artış ve çeşitlenme sadece kişisel bilgi ve beceriye bağlı olarak yapılan güvenlik hizmetlerini yetersiz bırakmış ve her geçen gün teknolojiye olan ihtiyaç artmıştır.

Bilgisayar sistemleri, suç problemini tanımlayarak önleme amaçlı teoriler üretme, uygulama aşamasında çok yönlü, doğru, güncel coğrafi veriye ve elde edilen verilerin bilgiye çevrilebilmesi için analiz metot ve araçlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu sistemlerin ancak kendilerine yüklenen veriler üzerinden işlem yapabileceği açıktır. Bu bağlamda, toplumsal veriler ve bölgesel suçlar ile ilgili CBS yardımıyla dijital haritaların oluşturulması şarttır.

Bu doğrultuda, suç analizinde kullanılacak, bir bölgede yaşayanlara ait nüfus bilgileri ve nüfus yoğunluğu gibi bilgiler ile ekonomik gelir dağılımı, eğitim durumu vs bilgiler bilgisayar sistemlerine dâhil edilerek kullanılmaları sağlanmalıdır. Zira CBS yardımıyla kayıt edilen ihbar, olay, yakalama bilgileri ile suçluya ait veriler coğrafi referansla suç analizini mümkün kılmaktadır.

Amerika'da suç önleme ve suçun kontrolü amacıyla yapılan haritalama çabaları, polis birimlerinin datalarına dayanmaktadır, özellikle acil yardım çağrıları ve olay bilgileri. Toplumsal destek grupları ve çok kurumlu görev güçleri nüfus büroları, yerel ve merkezi birimler ile ticari kuruluşlardan aldıkları coğrafi ve demografik verileri kullanmaktadırlar (Rich, 1995).

Ülkemizde de yalnızca Bursa ve Ankara Emniyet Müdürlüklerince yapılan bilgisayar ortamında suç haritalaması ve suç analizi çalışmalarının Emniyet Teşkilatının tüm birimlerinde kullanılması gerektiği değerlendirilmektedir. Ancak çalışmaların ortak bir proje kapsamında ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca koordineli bir şekilde yapılması, personel, zaman ve ekonomik açıdan daha faydalı olacaktır.

2.2.5 Suç ve Sosyoloji

Toplumda meydana gelen suç ve meydana getirdiği sonuçlar da sosyoloji biliminin başlıca araştırma başlıklarından biridir. Sosyolojide üzerinde anlaşılmış tek bir suç tanımı yoktur.

Suçta yaklaşım ve suçun değerlendirilmesi toplumdaki topluma farklılaşır. Zira suç, tüm toplumlar için daha çok toplumsal değişim süreçlerinde ortaya çıkan normal bir durumdur. Suç kavramı ve içeriği evrensel değildir. Suç tanımı farklı teorilere ve bakış açlarına göre farklılıklar gösterir.

Suç ve suçlu konusu sosyolojide 19. yüzyılın pozitivist teorileri çerçevesinde bilimsel bir bakış açısıyla ele alınmaya başlanmıştır. Ayrıca, suç ve sapma kavramları da literatürde çoğu zaman birlikte anılmasına rağmen, tüm suçlar sapma sayılamayacağı gibi, sapmadan kaynaklı değildir; ortada bir zarar söz konusuysa suç kavramı gündeme gelir. Ortak bir suç tanımı olmamasına rağmen, sosyolojinin temel yaklaşımı suçun nedenlerini bulmak üzerine odaklanmıştır.

Suç konusunda sosyoloji teorileri farklı biçimlerde sınıflandırılabilirler. Burada “İşlevselci” ve “Sosyal Yapı Teorileri” olarak ikiye ayrılmıştır.

19. yüzyılda ortaya çıkan “İşlevselci Yaklaşım”, kurumlar arasındaki uyumsuzluklar, dengesizlikler ve çelişkilerden yola çıkarak dolaylı olarak suç kavramına dikkati çekmiştir. Bu yaklaşım temelde toplumun sosyal yapısı ile suç arasında bulunan güçlü bir ilişkiye odaklanmıştır.

Emile Durkheim, toplumların yapısının geliştikçe karmaşık bir yapıya büründüğünü ve bunun sonucu olarak da mekanik dayanışmadan organik

dayanışmaya geçildiğini savunur. Bu değişim sonucu, baskılayıcı yaptırımlar yerini geri verdirici yaptırımlara bırakır.

Robert Metron da diğer işlevselci sosyologlar gibi makro bir analiz kullanmış, suçu denge konumunu yitirmiş konumdaki toplumsal yapılar tarafından faile dayatıldığını iddia etmiştir. Merton'a göre toplumsal yapı, anomi ve sapkın davranışlar için bir gerilim kaynağıdır.

Diğer işlevselci yaklaşımı kullanan sosyolog Albert Kircidel Cohen'in teorisi, çocuk suçluluğunun kaynağını ve nedenlerini açıklamada literatüre büyük katkıda bulunmuştur. Cohen suçlu alt kültürün, orta sınıf ile işçi sınıfın benimsedikleri değerler arasındaki çatışmanın bir sonucu olduğunu savunur. Bu yaklaşıma göre, suçlu olarak nitelendirilen bireylerin kendi değer yargıları vardır; ne var ki bu değer yargıları toplumunkilerle uyumsuzdur.

Richard A. Cloward ve Lloyd E. Ohlin de işlevselci yaklaşımı benimsemişlerdir. Onlara göre bir suçlu alt kültürü, alt kültürün desteklediği hâkim rolün gereği olarak bazı tür suçlu aktivitelerin beklendiği bir alt kültürdür.

Sosyal yapı teorilerinin ilk ayrımı "Ekolojik Olmayan Teoriler"dir. Ekolojik olmayan teoriler altında ele alınan "Etkileşimci Ekol"e göre suç, bireyler arasında veya bireyle toplum arasında meydana gelen sosyal etkileşimlerin bir ürünüdür ve suçlu bu etkileşim sürecinde ortaya çıkar. Toplumun pasif bir elemanı olan birey, dışarıdan kendisine yapıştırılan etiketlere göre algılanır. Etkileşimci ekolü kullanan Cooley'in "Lookingglass Self" kavramına göre bireyler, kendilerini başkalarının gözünden görürler.

Etkileşimci ekolün önemli isimlerinden Tannenbaum'a göre; suçlu olarak etiketlenen biri kendi kimliğini kaybeder ve toplum tarafından kendisine yapıştırılan "suçlu" etiketi benliğine yerleşir.

Becker ise, etiketlemenin "ötekinin" aleyhine işleyen politik bir süreç olduğunu belirtir. Becker, toplum tarafından yapıştırılan etiketin bireyi gelecekte suçlu olarak kariyer yapmaya zorladığını, başka bir deyişle bireyi suç işlemeye teşvik ettiğini ileri sürer.

Etkileşimci ekolün önemli teorisyenlerinden Goffman kurumları, suç ve sapkın davranış bakımından incelemiştir.

Diğer bir teorisyen Schur, yasal normlar ve yasalar üzerinde odaklanmıştır.

Ekolojik olmayan teoriler altında ele alınan diğer bir teori grubu ise “Kontrol Teorileri”dir. Edward Ross, Walter Reckles, Gresham Sykes, David Matza, Travis Hirschi ve Simon Dinitz kontrol teorilerinin önde gelen isimleridir ve bu teoriler insan doğasına karşı nötr bir bakış açısı geliştirmiş ve “iyi” ile kötü arasına eşit mesafe koymuştur. Kontrol teorilerine göre her toplum kurallarını normlar ve değerler aracılığıyla üyelerine empoze etmeye çalışır.

Sosyal yapı teorilerinde ikinci ayırım, insan ile çevre etkileşimini ve ilişkisini inceleyen “Ekolojik”tir.

Sosyal ekoloğlara göre toplum, belirli bölgelerde ortaya çıkan işlevsel ilişki sistemleri aracılığıyla oluşan insan toplulukları toplamıdır.

Chicago kentindeki sapkın davranışların nedenlerini ortaya çıkarmaya çalışan ve bir ekol yaratan Chicago Okulu'na göre kentlerdeki geçiş bölgelerinde suç sürekli bir öğedir ve sapkın davranış bazı açılardan toplumdaki örgütlerin fonksiyonlarını yerine getirememektedir. Birincil ilişkilerin olmayışı ve yüksek mobilite oranları, kentleşme, iç-dış göç, bir toplumdaki örgütlerin en önemli nedenlerinden biridir.

Ekoloji teorileri altında incelenen bir diğer teori “Sosyal Düzensizlik Teorisi”dir. Park ve Burgess, “*Sosyal Düzensizlik*” başlıklı araştırmalarında, yüksek orandaki suç oranlarını suçun işlendiği bölgenin özelliklerine göre açıklamışlardır.

“Eş Merkezli Bölgeler Teorisi” adını verdikleri teorilerinde, kenti beş bölgeye ayırmışlardır.

Shaw ve McKay ise suçun nasıl olup da bir toplumun sosyal, yapısal ve kültürel özelliklerine normal bir cevap sayıldığını ispatlamaya ve sapkın davranışın alt-sınıf ve kentli erkekler arasında nasıl üretildiğini açıklamaya çalışmışlardır. Bu araştırmaların sonucuna göre, geçiş bölgesinde yaşayan insanlar biyolojik ve psikolojik açılardan normaldirler, ancak bu insanların sapkınlıkları ve işledikleri suçlar yalnızca normal insanların, normal olmayan sosyal koşullara verdikleri normal tepkilerdir. Ayrıca, modern toplumlardaki sanayileşme, kentleşme ve diğer sosyal değişimler, geleneksel toplumsal

düzen ve değerlerin çökmeye başlaması ve sosyal kontrolün yok olmasıyla ortaya çıkan sosyal düzensizliktir.

Bir diğer ekolojik teori Sutherland'ın geliştirdiği “Ayrırıcı Birleşimler Teorisi”dir. Sutherland, suçlu olarak adlandırılan kişinin davranış biçimine odaklanmıştır. Ona göre, suçlu davranışlarını çevresinden öğrenir. Suçlu çevresinden yasalara uymamayı, yasalara aykırı biçimde davranmayı öğrenir. Sutherland, “*Beyaz-Yaka Suçluluğu*” ve “*Profesyonel Hırsız*” başlıklı araştırmaları yapmıştır ve ona göre suç kişilik özellikleriyle ilgili değildir; sadece bireyin öğrendiği bir davranış biçimidir.

Donnermeyer 'e göre kırsal ve kentsel toplulukların karakter şekli büyük ölçüde aynıdır. Sadece iki büyük farklılık vardır. İlk ölçek ilişki ile ilgilidir. Doğrudan sosyal ilişkiler nispeten kırsal alanda daha fazladır ve kırsal topluluklarda yaşayan bireylerin davranışını etkileyen bir faktördür. Bu etki bazen sorunlu toplumsal eğilimlerin davranışlar üzerinde etkisini azaltan bir tampon olarak hizmet edebilir. İkinci büyük fark, sosyal, ekonomik ve kültürel güçleri olan çetelerin, suç ve şiddet ve suç düzeylerinin yükselmesi ile ilişkileri vardır. Sonuç olarak, politikacılar sık sık yapılan kaynak tahsisi kararları dışında ağırlıklı olarak kentsel sorunlara önem vermişlerdir.

Sonuç olarak, sosyolojide suç evrensel ve değişmez değildir. Sürekli olarak zaman ve mekân değiştiren suçun algısı da toplumlara göre değişir. Dolayısıyla, toplumdan topluma içeriği ve değerlendirilmesi farklılaşan suç kavramı sosyolojinin en önemli araştırma konularından biridir.

2.2.6 Suç ve Psikoloji

Adli psikoloji, bireylerin suç davranışlarını inceleyen bilimsel alandır. Suçu açıklama amacının yanı sıra, uygulamalı bir alan olan adli psikoloji, suçu önlemeye ve suç davranışlarını azaltmaya da çalışır.

Adli psikoloji bireylerin davranışlarını açıklamaya yönelik olan temel psikolojik kuramlardan yararlanır. Yapılan araştırmalar kriminal davranışın bazı kişilik bozuklukları ile ilişkili olduğunu saptamıştır. Ancak, suçlu nüfus içinde bu tür psikolojik rahatsızlıklara sahip bireylerin sayısı oldukça küçüktür. Suçun ardında yatan motive edici faktörlerin suça etkisi ise psikolojik

araştırmalar için yine oldukça önemli bir konudur. Modern bilim çağında psikologlar ‐İnsanlar neden saldırgan ve şiddete yönelik davranışlarda bulunurlar?‐, ‐Suçlu kişilik var mıdır?‐, ‐Çocukluk deneyimleri yetişkin suç davranışlarında etkili midir?‐ gibi insan davranışının temel yönlerine ilişkin sorunlarla ilgilenmektedirler.

‐Psiko-analitik Yaklaşım‐; anti-sosyal davranışa odaklanarak, çocukluk döneminin suç davranışı üzerindeki etkisini inceler.

‐Davranışçı Ekol‐; sosyal öğrenme ve etiketlenmenin etkilerini araştırır. Davranışçı yaklaşım, suç davranışını ödül-ceza süreci içerisinde değerlendirir. Bu ekole göre aile, akran grubu, okul ortamı gibi çevresel etkenler suç davranışının öğrenilmesinde ve devam ettirilmesinde önemli rol oynarlar. Kişinin yakın ilişkilerinde suç davranışlarının pekiştirilmesi ya da tutarsız olarak cezalandırılması (örneğin; baba tarafından cezalandırılan bir davranışın, anne tarafından ödüllendirilmesi) suç davranışında belirleyicidir.

‐Sosyal-Bilişsel Yaklaşım‐ ise; model işlevi gören ailenin ve medyanın suçun öğrenilmesindeki etkisine odaklanmaktadır. Özellikle, şiddet içeren televizyon programlarının bireylerin davranışlarına etkisi önemli bir araştırma konusu olmuştur.

Adli psikoloji çalışmaları, özel olarak bireysel ve ailevi faktörler üzerinde durmuştur. Ancak, suça etki eden biyolojik etkenlerle ilgili olarak sınırlı sayıda çalışma vardır ve bu nedenle suçun biyolojik nedenleri çok fazla bilinmemektedir.

‐Biyo-Psikolojik Yaklaşım‐; çerçevesinde fazla testosteron, düşük kalp atım hızı, ön kortekste gözlenen genetik bozukluklar gibi kalıtsal özellikler, anatomik özellikler ve yetersiz beslenmenin suç ile ilişkisi incelenmiştir.

Psikoloji alanında yapılan pek çok araştırma, suçluluğa etki eden pek çok etkeni belirlemiştir. Araştırma sonuçları aşağıdaki etkenlerin suç ile ilişki olduğunu göstermektedir:

Yaş: Suç üzerinde etkisi incelenen tüm faktörler arasında en güçlü etkinin yaşa ait olduğu bilinmektedir. Özellikle, cinayet, soygun ve ırza tecavüz ile ilgili suçlarda yaş çok belirleyici bir unsurdur. Araştırmalar, bu tür suçların genellikle ergenlik ve erken yetişkinlik dönemlerinde görüldüğüne ve ilerleyen yaşlarda azalma eğilimi gösterdiğine işaret etmektedirler.

Cinsiyet: Erkekler suç olaylarına kadınlara oranla daha fazla karışmaktadırlar.

Kalıtım: Fazla testosteron, düşük kalp atım hızı, ön kortekste gözlenen genetik bozukluklar suç davranışında etkilidir.

Yetersiz beslenme: Yetersiz beslenme anti-sosyal davranışa yol açmakta, dolayısıyla suç davranışında etkili olabilmektedir.

Akran grupları: Suçun öğrenilmesinde akran grupları önemlidir.

Medya: Medya, suç davranışına model olan kahramanlar aracılığı ile suç davranışın öğrenilmesinde rol oynar (Bandura, 1994). Anne yoksunluğu, düzensiz anne-baba-çocuk iletişimi, ailedeki bireylerin eğitim düzeyi, çocuk sayısı, doğum sırası gibi ailevi faktörler suçla ilişkilidir.

Zekâ düzeyi: Düşük zekâ düzeyi suç ile anlamlı bir ilişki göstermektedir. Ancak, her suç türü farklı zekâ düzeyi ile ilişkilidir (Elliott, 1952).

Medeni durum: Bekârların, evli bireylere oranla daha fazla suç işlediği gözlenmektedir.

Kişilik: Benmerkezcilik, saldırganlık, şüphencilik, anti-sosyal kişilik bozukluğu, narsizm, kaygı, depresyon gibi örüntüler suç davranışı ile ilişkilidir. (Düzgün, 2007)

2.3 SUÇUN TEMEL NEDENLERİNİ AÇIKLAMAYA YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR VE TÜRKİYE

Suçun nedenlerinin araştırılması çabalarının temelinde toplum düzeninin ve toplum içinde de bireyin hak ve özgürlüklerinin korunması amacı yer alır. Çünkü toplumlar karmaşıklıktıkça gelişen iş bölümü, insanlar arasındaki etkileşimi de arttırır. Topluluk yaşamında hâkim olan dayanışma ve yüz yüze ilişkiler yerini bireyselliğe ve resmi ilişkilere terk eder. Bu durum sosyal kontrolü güçleştirir ve yazılı hukuk kurallarının varlığını ve düzenli işleyişini gerektirir.

Suç farklı dönemlerde, farklı bölgeler tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu nedenle evrensel bir tanımını yapmak zordur.

Suç işlemeyi önleme çalışmaları için suça neden olan faktörlerin tespit edilmesi esastır. Asırlar boyu suçun toplumlarda görülmesi, düşünürleri, bilim adamlarını, hukukçular suçun temel nedenlerini araştırmaya itmiştir.

Eflatun'a göre suçun nedenleri insanların iyi yanlarını kötü yanlarının emrine vermesi, zevk alışkanlığı, işlenen suçun cezasız kalması ve bilgisizliktir.

Aristoteles, suç işlemenin nedenlerini, yoksulluk, devrim (ihtilal, karışıklık) gibi toplumsal koşullarda bulur.

Hipokrat, toplumsal koşulların yanı sıra, beden yapısıyla kişilik ve suç arasındaki ilişkileri görmüş ve ünlü tipolojisini oluşturmuştur.

Tomas d'Aquin, suçların çoğunun temelinde sosyal ihtirasların yattığını, ancak yoksulluğun suça neden oluşturan bir etken olduğunu da ortaya koymuştur.

V.Hugo; Sefiller romanını okuyucuya sunarken, erkeğin yoksulluk yüzünden alçalması, kadının açlık yüzünden düşmesi, çocuğun eğitimsizlik yüzünden kabiliyetlerinin körelmesi ve toplumun ferdi ezmesi önlenmedikçe kişilerin ahlaki davranması mümkün değildir, demektedir.

Hedonistik Psikolojiye göre; insan, davranışlarını haz ve elem ilkesine göre ayarlar. Belirli bir hareketin vereceği zevk aynı hareketin doğuracağı ıstırapla denge halindedir. Böylece yasaya karşı gelmenin vereceği zevk, onun getireceği ıstıraptan fazla olduğu takdirde birey, bu davranışa yönelecektir.

Birçok kriminolog coğrafi koşullarla, özellikle iklim koşullarıyla suç arasında yakın bir ilişkinin varlığını savundular.

Bio-antropolojik, görüşe göre "suçluluk eğilimi" aynı biyolojik olguların ifadesi olup, kalıtsal nitelikteki beden şekillerine bağlıdır. Bu kuramlar, suçluların biyolojik özellikleri nedeniyle suç işlemeye eğilimli oldukları inancına dayanır.

Lombroso, "*Born-Criminal*" (Doğuştan Suçlu) kavramını getirmiştir. Suç bedensel koşulların bir ürünüdür. Bazı insanlar suçlu olarak doğarlar (Charles Goring çalışmaları sonucunda, fiziksel bir kriminal tipin var olmadığı sonucuna ulaşmış ve Lombroso'nun görüşlerini doğrulamamıştır.).

Sutherland, suçun temelde farklı grup ilişki ve etkileri sonucu meydana geldiği ve tüm olarak öğrenme olgusunu içine aldığını söylemekte. Birey, ilişki kuracağı insanları seçer ve davranış normlarını ona uydurur. Bu nedenle suçluluğun nedenlerini de kişinin derinliklerinde, onun ilk yaşam deneyimlerinde aramak gerekir. Kuramın temel noktası olan "suçluluğun öğrenilmiş bir süreç " oluşu artık birçok kriminolog tarafından kabul edilmektedir.

Durkheim, suçu normal bir olgu olarak almaktadır. Durkheim'a göre artan iş bölümü, kötü bir işbirliğiyle, toplumsal dayanışmanın azalmasına ve sosyal sınıflar arasında çatışmaya neden olmaktadır.

Cohen, Amerika'da geçerli olan standart kuralların orta sınıf halk tarafından konulduğunu savunur. Egemen olan bu değer sistemi, bir anlamda aşağı sınıf üyelerin de değer sistemidir ve onlar bu kurallara uymaya zorunlu kılınmışlardır. Oysa aşağı sınıf üyeler bu statü oyunu için eşit düzeyde donanmamışlardır. Aşağı sınıftaki bireyler, egemen sistemi reddetmekte ve statü oluşturma ve çeşitli ihtiyaçları gereksinimlerine doyum sağlamak üzere (çözüm olarak) suça yönelmektedirler.

Schoenberg, Rosenbaum ve Downs'a göre konut, eğitim, istihdam, suç kontrolü, kırsal yoksulluğun ve ilgili sosyal sıkıntının neden olduğu suça karşı devamlı ve yoğunlaştırılmış sonucudur. Özellikle bu problemler kırsal kesimler gibi küçük gruplarda meydana gelir. Birçok analist istikrar ve pozitif değişim için olası bir kaynak olarak mahalle organizasyonuna odaklanmasını söyler.

McGabe'ye göre, sosyal kurumlardaki erozyon, suçun kalıcı bir kaynağıdır. Ekonomik baskılar ve yetersiz aile yapıları, çocukların sosyal ve kontrol bakımından ailelerin başarısızlığı, eğitim sistemindeki eksiklikler suçun alt yapısını oluşturan nedenlerden birkaçıdır. Çünkü bunun nedeni sınırlı eğitim, yetersiz iş gücü eksikliği ve genel olarak işsizliktir.

Tönnies'e göre yoksulluk ve ekonomik koşullara dayalı genel teoriler, suçun açıklanmasında ve yüksek suç oranlarının hesaplanmasında yardımcı olur. Kırsal alanlarda aynı kentsel alanlar gibi yoksulluk ve aşırı ekonomik sıkıntı eğer gerçektende daha ciddi bir faktör yoksa en etkili nedendir.

Kentsel alanlarda kişilere sosyal yardımların kırsal alanlardaki kişilere göre daha kolay elde edilebildiği görülmüştür.

Weisheit and Wells'e göre; "Kırsal suçların dikkate alınması gereken dört önemli boyutu vardır; (1) demografik; (2) Ekonomik; (3) Sosyal ve (4) Kültürel. Kaç kişinin ve nerede yoğunlaştığı demografik boyutudur. Genellikle, bir kırsal alanın coğrafi olarak izole olması; fiziksel olarak şehir merkezlerinin dışında olmasıdır. Kırsal denildiğinde, birincil olarak ekonomik bir faaliyet için genelde ağırlıklı olarak tarımsal alanlar düşünülmelidir. Kırsal yerlerde homojenlik, yakınlık gibi faktörler belirleyici niteliklere sahiptir. Kırsallığın nihai sonucu kültürel konular ile ilişkilidir. Kırsal kesimde ikamet edenler daha çok geleneksel olmuş ve siyasi olarak daha muhafazakâr bir tutumda bulunmuşlardır.

Kırsal bölgelerde tarım ekipmanı ve hayvan ve diğer tarım ürünlerinin hırsızlığı dâhil olmak üzere çok çeşitli ve benzersiz suçlar işlenmektedir. Aynı zamanda kırsal alanda ekonomik olarak büyümenin suç olaylarını artırdığı düşünülebilir. Çünkü iş imkânlarını kullanmak için gelecek olan göçmenler ırksal gerilimleri arttırdığı gibi nefret suçlarının artmasında potansiyel oluşturur."

Türkiye'de suç konusundaki akademik çalışmalar yeni ve sayıca azdır. Suçu özellikle disiplinler arası bir yaklaşımla inceleme çabalarına ise henüz rastlanmamaktadır. İçli, (1993)'nin ifade ettiği gibi suçun nedenlerini anlamaya ve kişileri suç işlemeye yöneltten sosyal problemlere, gerek çocuk gerek yetişkin suçların iyileştirmelerine yönelik çözümler üretmek amaçlı ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel araştırmaların yapılması ve bu yolla konu ile ilgili yeni sosyal politikaların hazırlanması mutlak öncelikli bir konudur.

Gerçekten de suçlu davranışın altında yatan faktörleri tek nedenle açıklamak mümkün değildir. Farklı bilim dallarının birlikte çalışması sonucunda (Sosyoloji, Psikoloji, Hukuk vb.) suçlu davranışların nedenlerinin tespitinin sağlanması, suçluların iyileştirilmesini kolaylaştıracak ve bu da suç oranlarını düşürecek ve toplum düzeninin sağlanmasında bir nebze de olsa etkin bir rol oynayacaktır.

Tüm insanlar belli başlı sebeplerden dolayı isteyerek ya da istemeyerek suç işleyebilirler. Bazen şartlar insanların hayatında hiç ummadıkları ve akıllarına bile getirmedikleri sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle suçlular hor görülmemeli ve ıslah edilmelerine yardımcı olunarak, topluma geri kazandırılmaları için gerekli çaba sarf edilmelidir.

İnsanın hiç suç işlemeyeceğini iddia etmesi mümkün değildir. Bu nedenle siyasilere, hukukçulara ve özellikle sosyolog ve alanında uzman akademisyenlere son derece önemli görevler düşmektedir. Suçluların topluma kazandırılmasında, toplum sorumluluk almayarak suçlu duruma düşmemelidir.

2.4 Tarihsel Süreçte Suç

İnsanlığın suça yönelimi çok eskilere dayanmaktadır. Çünkü suç; insanlığın var olmasıyla ortaya çıkmıştır. Sosyal bir varlık olan insan, sosyal içgüdüleri doğrultusunda toplu olarak yaşar. İnsanların toplu halde yaşamaları, aralarında bir disiplinin bulunması ile mümkündür. Bu toplumsal disiplinin bulunmaması toplum düzeninin de bulunmayacağı ve buna paralel olarak da toplu yaşamının mümkün olmayacağı durumunu ortaya çıkarır.

Yüzyıllardan beri suç ve suçlu davranışları gerek bireyleri, gerekse toplumları düşündürmüş ve uğraştırmıştır. Eskiden beri bazı etmenlerin suça yöneltici etkileri dikkat çekmiş bulunuyordu. Örneğin; Platon, Kanunlar adlı eserinde suçu ruhun bir tür hastalığı olarak saymış ve bunun üç kaynağı bulunduğunu belirtmiştir: İhtiraslar (istek, arzu, kıskançlık, hiddet v.b), zevk aramak ve cahillik.

Platon'a göre ceza suçluyu aydınlatarak ıslah eder ve onun üzerinde, hiddet, zevk arzusu vb. gibi etmenlerin kurduğu baskıların ancak aydınlanma yoluyla yok edilebileceğini ifade etmiştir.

Hippocrate, Platon ile beraber adeta "Suç Antropolojisinin" varlığını ilk defa hissetmiş bir düşünür olarak kabul edilmelidir; çünkü Hippocrate, sosyal şartları kabul etmekle beraber, beden biçimleriyle karakter ve suç arasında ilişkiler olduğunu sezmiştir.

Aristo ise, suçluları toplum düşmanları saymış ve onların merhametsizce cezalandırılmaları gereğini savunmuştur. Aristo sefaletin, ihtilale ve suça sebep olduğunu iddia etmiştir. Aristo, suç işlemenin sebeplerini; sefalet, ihtilal gibi sosyal şartlarda bulur. Bu açıdan Aristo'yu suç nedenlerini bireyin dışında ve sosyal çevrede ve çevrenin değişikliklerinde aradığından, "Suç Sosyolojisinin" kurucusu, ilk öncüsü sayan görüşler oldukça yaygındır.

Ortaçağda, Thomas d'Aquin, insan ihtiraslarında suçların çoğunun kökenini görmüş ve sefaletin suça sebebiyet verici bir etmen olduğunu da belirtmiştir.

Suçun sosyolojik etmenleri üzerindeki çalışmalar ise 19. yüzyılda Tarde, Lacassagne ve Joly tarafından yapılmıştır. Ayrıca Suç Antropolojisi ve Sosyolojisi alanında Lombroso, Ferri ve Garofalo çok büyük eserler ve çalışmalar kaydetmişlerdir.

Yirminci yüzyılda ise suçluluğun sosyolojik görünümünün incelenmesi bir Amerikan yaklaşımı olmuş olup, Sutherland, Sellin, Cohen gibi yazarlar suçun oluşmasında öğrenme, kültür çatışması, suçlu alt kültürünün etkileri üzerinde durmuşlardır.

BÖLÜM

III

İLGİLİ ALANYAZIN

3.1 Kuramsal Çerçeve

Günümüzde suç ve suçluluğu açıklayan ya da bunlarla ilgili var olan teoriler çoktur. Suç kuramlarının bu denli çok olması suç olgusunun karmaşıklığı ve suç işleyenlerin sahip oldukları farklı suçlu profillerinden kaynaklanmaktadır(Kızmaz, Aktaran Uzun, 2008).

Dursun (1997), çalışmasında ekonomik yaklaşımların suçu kriminoloji, psikoloji, sosyoloji gibi bilim dallarından farklı olarak her hangi bir ekonomik çalışmadan farklı algılamadığını ve suçun kar ve geçim amacıyla işlendiğini kabul etmiştir. Ayrıca bu yaklaşımların suç miktarını düşürebilmek için suçtan elde edilecek faydalara oranla suçun maliyetinin artırılması gerektiğini savunmuş ve çalışmasında bu yönde vurgulama yapmıştır. Yabancı İktisatçıların ve Ekonomistlerin çalışmalarından yaptığı çevirilerle her hangi bir çalışmanın bulunmadığı suçun ekonomik modelleri hakkında iyi çalışma ortaya koymuş ve daha sonra yapılan bu yöndeki çalışmalara iyi ve açıklayıcı bir kaynak ortaya çıkarmıştır. Dursun kendi düşünceleri ve yaptığı çevirilerde ekonomik modelleri açıklarken matematik ve istatistiğin yanında sosyoloji, psikoloji ve suç bilimini de göz önüne almış ve suçun nedenlerini açıklarken beşeri bilimlerle iktisadi bilimlerin birbirlerinden etkilenmesinin doğal olduğunu belirtmiştir.

İçli (1993), çalışmasında sosyoloji bilimini kullanarak suçluların sosyal ve kültürel özelliklerini işlemiştir. Bu sayede de suçlu profilinin sosyolojik nedenlerini vurgulayarak suç işleyenlerin sosyolojik ve psikolojik nedenlerini görmemizi sağlamıştır. Bu tespitlerini de hükümlüler üzerinden yapmış ve doğru sonuçlara ulaşmaya çalışmıştır. Sosyal sorunlar arasında hızlı sosyal değişmeye paralel olarak artan ve çeşitlenen suçlar üzerinde durmuştur.

Yazar çalışmada ilk bakışta bütün sorumluluğu beşeri unsurların üzerine bırakıyor gibi görünse de yaptığı analizler, tablolarla verdiği

istatistikler ve vardığı sonuçlarla bize suçlu profillerinin alt yapıları hakkında fikir vererek çevrelerinden etkilendiklerini ve yetiştikleri ortamların bölgesel suçlara yöneltebildiğini anlatmıştır. Böylelikle araştırma verilerini değişik istatistiksel analizler uygulayarak değerlendirmiş, Türkiye’de suçluların sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerini büyük ölçüde belirlemiştir. Bu yaklaşımlar suçlu davranışını açıklayan farklı teorilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bugün araştırmacılar tarafından kullanılan teorilerin çoğu bireysel suçlu üzerinde yoğunlaşırken, bazı araştırmacılar ise çeşitli versiyonları olan ekolojik teorileri kullanmaktadır. Ekolojik çalışmalarda yapılan temel vurgu meydana geldiği çevre (demografik, ekonomik, coğrafik ve sosyal çevre) bilinmeden suçun anlaşılmasının kolay olmadığıdır.

21 yy.da suçla ilgili ekolojik çalışmalar iki farklı bakış açısı ile değerlendirilmektedir. Bunlar sosyal çözülme ve rutin faaliyet teorisi (Andresen,2005). Sosyal çözülme teorisi herhangi bir mekânda, mahalle gibi, toplumun sosyal ortak amaç edinmesi üzerine kuruludur. Olağan faaliyet teorisi ise bir alanda insanların faaliyetleri ile şekillenen, suç için var olan imkânlarla vurgu yapmaktadır. Bu iki teori arasındaki bir diğer fark ise sosyal çözülme teorisi farklılıklarla ilgilenirken, olağan faaliyet teorisi bireyler üzerinde yoğunlaşmaktadır (Cahill,2004). Ancak bu iki teorinin bütünleşmesi ile birlikte kullanımı mümkündür. Bu uzlaşma ile ortaya çıkan ve suç çalışmaları için önemli açıklamalar getiren teori ise çok çevreli suçlu imkân teorisidir. Ancak şu husus unutulmamalıdır ki sosyal çözülme teorisi, şehirleşme teorisi üzerinde kurulmuştur. Dolayısıyla önce şehirleşme teorisini açıklama gereği vardır.

Şehirleşme teorisine göre suç, şehirsal hayata uyumlu olan ve uyumlu olmayan davranışın bir sonucudur (Knox,1982). Wirth’e göre kent çok sayıda, yoğun ve homojen olmayan nüfusun yaşadığı alandır. Toplum bilimsel olarak birincil ilişkilerin yerini ikincil ilişkiler alır, akrabalık bağları zayıflar. Komşuluk kaybolmaya ve toplumsal dayanışmanın geleneksel temelleri zayıflamaya başlar (Wirth,2002). Diğer taraftan kentte oldukça farklı işlevleri olan örgütsel yapı kendine bağlı olan kişilerin uyumunu ve ruhsal dengesini tek başına temin edemez. Bu koşullara bağlı olarak kişisel düzenin

bozulması, ruhsal dengesizlik, intihar, kabahat ve suç, bozulma ve dengesizlik kırsal alanlara göre çok artar.

Sosyal çözülme teorisi Cifford R. Shaw ve Henry D. McKay (Shaw 1929, Shaw ve McKay 1942, Shaw ve McKay 1969) tarafından ortaya konulmuştur. Onlara göre suç ve suç oranları merkezi alanlardaki nüfus gruplarında yüksek iken, kenar kısımlara doğru yavaşça azalma eğilimi göstermektedir.

Araştırmacılar Burgess'in tek merkezli daireler kuramını (Aslanoğlu,1998) kullanılarak Şikago'nun farklı bölgelerinde suç olgusunu ele almışlardır. Shaw ve McKay,1840'lardan itibaren şehrin nüfus değişimlerini, zenci-beyaz yerleşim özelliklerini, nüfus yapısı ve ekonomik özelliklerini incelemişlerdir. Göçmen işçilerin ekonomik yapı içindeki durumuna da değinmişler ve onların yaşam şekillerinin ve yerleşim yerlerinin özelliklerini açıklamışlardır (İçli,2001). 1942 yılında yayınladıkları "Gençlik Suçluluğu ve Şehir Bölgeleri " adlı çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşmışlardır:

- Suç oranlarının şehir içi dağılışı farklıdır.
- Merkezden uzaklaştıkça suç oranlarında azalış, yaklaştıkça artış görülmektedir.
- Bazı bölgelerin etnik yapısı ne olursa olsun suçluluk oranı yüksektir.
- Genç suçlu oranlarının yüksek olduğu alanlarda, göçmen oranları yüksek, gelir seviyesi ve ev sahipliği oranı düşüktür. Bu bölgelerde aynı zamanda beyaz olmayan nüfus yaşamaktadır.
- Suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde, geleneksel olmayan ölçüler genel olarak kabul görmektedir. Bu ölçüler bölge sakinlerinin çoğu tarafından geleneksel normlarla tamamlanmıştır (İçli,2001).

Yukarıdaki çalışmada suçun meydana geldiği alanın özellikleri ile suç oranlarını yani suç ile çevre arasındaki karşılıklı ilişkilerin tespiti amaçlanmıştır. Shaw ve McKay 'ın yukarıda ifade edilen çalışmaları ile sosyal çözülme teorisi ortaya çıkmıştır. Teoride, ortak sorunları halledemeyen toplumlarda suç oranının yüksek olacağı fikri benimsenmiştir.

Teori mekâna bağlı üç özelliğin sosyal olarak çözülmüş alanların ortak özelliği olduğuna işaret etmektedir. Bunlar sosyo-ekonomik yokluk, nüfusun hareketliliği ve etnik ulusal çeşitliliktir. Sonraki çalışmalarda bu üç etkene yenileri eklenmiştir. Bunlar bozulmuş aile ve yüksek nüfus yoğunluğu ile ölçülen şehirleşmedir.

Suç çalışmalarına mekânsal bakış açısı getiren teoriler Rutin (Olağan) Faaliyet Teorisi ve Sıcak Nokta Teorisi'dir. Rutin (Olağan) Faaliyet Teorisi Cohen ve Felson tarafından 1979 yılında geliştirilmiştir. Bu teori suç ve suç mağduru oranlarını açıklayan ekolojik teorilerden biridir. Cohen ve Felson suç oranının gidişatını analiz etmek için bu teoriyi geliştirmişlerdir. Bu teori suçun neden belirli alanlarda yoğunlaştığını tespite dayalıdır. Teoride suçluların özelliklerini açıklamaktan ziyade suçlu davranışın yıkıcı etkileri üzerinde durulmaktadır. Cohen ve Felson 1960–1980 yılları arasında ABD'de suç miktarının neden yükseldiğini açıklamak amacıyla bu teoriyi geliştirmişlerdir.

Suçluya yoğunlaşan geleneksel kriminolojik yaklaşımların aksine, Rutin Aktiviteler Teorisi (RAT) “suç olayı” üzerine yoğunlaşarak, suçun oluşum mekanizmasını çözerek suçun önlenebileceğini savunmuştur. RAT teorisyenleri suçun temel olarak su 3 faktörün bir arada bulunması durumunda meydana geleceğini öne sürmüşlerdir: (1) motive olmuş suçlu, (2) uygun hedef ve (3) hedefi suçludan koruyabilecek koruyucuların yokluğu. Bir sacayağına benzetebileceğimiz bu üç faktörden herhangi birisinin yokluğu durumunda suçun oluşmayacağı savunulmuştur. Ayrıca RAT, “her ne kadar suç işlemek ya da işlememek bireyin tercih edebileceği şeyler gibi görünse de, bireyin önüne çıkacak suç seçeneklerin neler olacağını seçme imkânının olmadığını” ifade ederek, Klasik Okul'un ortaya koyduğu, “suç rasyonel bir tercihtir” mantığını bir adım daha öteye götürmüştür. Zira ortaya koyulan suç mekanizması ile suç fırsatlarının aslında insanların günlük rutin faaliyetlerine bağlı olarak ortaya çıktığı öne sürülerek suçun insanların günlük yaşantılarının bir fonksiyonu olduğu tezi ortaya atılmıştır. Dolayısıyla, RAT ve Fırsat Teorisi gibi RAT varyantı teorilere göre suçun azaltılması, önlenmesi ve kontrol altına alınabilmesi için en temel strateji, hayatın günlük akışı içinde

suç fırsatlarını azaltıcı tedbirlerin alınması olarak karşımıza çıkmaktadır (Dolu, 2009).

Yani suçlu davranış bir zaman ve mekânda, motive olmuş suçlu, uygun hedef ve deneyimli korumanın yokluğunun bir noktada birleşmeleriyle meydana gelir (Cohen ve Felson,1979). Cohen ve Felson'a göre suç olgusunun meydana gelmesi bu üç unsurun başarılı bir biçimde birlikteliğiyle mümkündür.

Cohen ve Felson'nun çalışmalarının hipotezi evden ve aileden uzakta gerçekleştirilen faaliyetlerin suça imkân yaratmasıdır. Teori Ulusal komisyon tarafından özet olarak yayımlanan bir rapor üzerine kuruludur. Bu rapora göre sosyal ve ekonomik statülerdeki gelişmeler dikkate alındığında, suç oranlarının artışı çelişki gibi görünmektedir. Çünkü rapora göre şehirsiz alanlarda sosyal ve ekonomik alanların iyileşmesine rağmen bu alanlarda suç oranları da artmıştır. Örneğin zenci nüfus arasında yüksek okul mezunlarının oranı 1961 yılında % 43 iken, bu oran 1968 yılında %68'e yükselmiştir. Aynı zaman dilimi içerisinde yoksulluk sınırı altında yaşayan kişilerin sayısı 11,3 milyondan 8,3 milyona düşmüştür. Sosyal ve ekonomik alandaki bu gelişmelere karşın ABD'nin 1960-1975 yılları arasındaki suç raporu incelendiğinde, saldırı, adam öldürme ve tecavüz gibi şahsa karşı suç oranlarında %100'ün üzerinde artış olmuştur. Bu artış mala karşı işlenen suçlarda da benzer şekilde gerçekleşmiştir. Örneğin evden hırsızlık %200 artmıştır. İlk FBI raporunun daha henüz 10. yılını bile tamamlamadığı o günlerde, yine 1975 tarihli FBI Ulusal Suç Raporu'na (*Uniform Crime Report*) göre, 1960'dan itibaren cinayetlerin %188, gasp suçlarının %263, ırza geçmenin %174 ve saldırı suçlarının ise %164 artmıştır (Cohen ve Felson, 1979:588).

Yazarlar bu çelişkili durumu rutin faaliyetlerdeki değişim ile açıklamışlardır. Rutin faaliyetler evde, işyerinde ve değişik aktiviteler için evden uzakta gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Günlük rutin faaliyetler kişileri değer verdikleri mallardan uzak tutmakta; sonuçta evden veya işyerinden hırsızlık için imkânlar belirlemektedir. Rutin faaliyetler, insanların biyolojik veya kültürel kökenli, bireysel veya toplumsal ihtiyaçlarını karşılayan, tekrarlanan ve yaygın olan faaliyetlerdir. Bu faaliyetler resmi iş zamanlarını kapsadığı gibi

yiyecek ve içeceğin sağlanması, barınma, boş zaman, sosyal etkileşim, öğrenme ve çocuk bakımı ihtiyaçlarını da kapsar niteliktedir (Cohen ve Felson, 1979). Teoriye göre rutin faaliyetler de meydana gelen değişimlere örnek verecek olursak; kadınların iş hayatına katılma oranının artmasıyla evde gün içerisinde gardiyan görevini üstlenen kişilerin sayısı azalmıştır. Her iki ebeveyninde işte olduğu sırada evler sık sık korumasız kalmaktadır. Banliyö yaşam tarzının gelişmesiyle ve komşuluk yapma gibi geleneklerin terk edilmesiyle de benzer gardiyanların (aile fertleri, akraba, arkadaş) sayısı azalmıştır.

İşte bu noktada Rutin Aktiviteler Teorisi, bireylerin karşılaşacakları suç fırsatlarındaki değişimi izah noktasında daha sağlam bir mekanizma ortaya koyarak bu eksikliği gideriyordu (Cullen ve Agnew, 2003:269).

Cohen ve Felson, ortaya koydukları bu yaklaşım ile insanların sosyal faaliyetlerinin zaman ve mekân içinde aldıkları durumların nasıl olup da suça eğilimli bireylerin bu niyetlerini kolaylaştırıcı bir mekanizma haline dönüştüğünü ifade ederken, kontrol mekanizmalarının ve koruyucuların varlığının kritik bir öneme kavuştuğunu söylemektedirler.

Amos Hawley (1950), meşhur “İnsan Ekolojisi Teorisi” (*Human Ecology Theory*) ile insan davranışlarının ve aktivitelerinin yalnızca mekânsal faktörlerden değil, zaman faktörünün de etkisiyle büyük farklılıklar gösterdiğini iddia etmişti. Bu yaklaşıma göre, günün hangi saatinde olduğu veya haftanın hangi gününde olduğu veya yılın hangi ayında veya mevsiminde olduğu insan davranışlarını ve faaliyetlerini etkiliyordu (Clarke ve Felson, 2004:3).

Hawley’in ortaya koyduğu bu çerçeve içinde, suçluların belli bir muhitte isledikleri suç sayısı ve suçlularla mağdurların hayat ritimlerinin benzer zamanlamalarla meydana gelmesi ile daha önceki kriminolojik yaklaşımların ihmal ettiği bir husus mercek altına alınarak suçun oluşum mekanizmasına ilişkin zamansal ve mekânsal bir bakış açısı geliştirilmiştir.

Uygun hedeflerin, koruyucuların olmadığı zamanlarda ve mekânlarda motive olmuş suçlularla bir araya gelmesi ile suçluların suç işleme arzusunda herhangi bir artış olmaksızın suç oranlarının artacağını söyleyebiliriz (Cohen ve Felson, 1979:604).

Felson ve Clarke (1998), “Fırsat Hırsız Doğurur: Suç Önleme İçin Pratik Teori” (*Opportunity Makes the Thief: Practical Theory for Crime Prevention*) isimli eserlerinde, suçun “esas nedeni” nin fırsatlar olduğunu, dolayısıyla suçun mekanizmasını anlayabilmek için suç fırsatlarının neler olduğuna yoğunlaşılması gerektiğini iddia etmiştir. Felson ve Clarke’a göre fırsat-suç teorisinin 10 temel prensibi şunlardır:

- (1) Fırsatlar, bütün suçlara neden olma bakımından belli bir rol oynarlar.
- (2) Suç fırsatları her suç tipine göre değişiklik arz eder.
- (3) Suç fırsatları belli zamanlarda ve mekânlarda yoğunlaşmıştır.
- (4) Suç fırsatları, insanların her gün yaptıkları günlük faaliyetlerine bağlı olarak ortaya çıkarlar.
- (5) Bir suç bir diğeri için fırsat doğurur.
- (6) Bazı ürünler, oldukça bastan çıkarıcı suç fırsatları sunarlar.
- (7) Sosyal ve teknolojik değişiklikler yeni suç fırsatları doğururlar.
- (8) Suç, suç fırsatları azaltılarak önlenir.
- (9) Suç fırsatlarını azaltmak genellikle suçun yer değiştirmesine neden olmaz.
- (10) Yoğun bir fırsat azalımı genel olarak suç oranlarında belli bir düşüş sağlar.

Cohen ve Felson’un 1979 tarihinde ortaya koyduğu rutin aktiviteler teorisini, o günün şartlarında geçerliliğini test edebilmek için Stahura ve Sloan (1998), 1972 ile 1980 yılları arasında 676 Amerikan varoşundaki (*suburb*) suç oranlarında meydana gelen değişiklikleri incelemişlerdir. Araştırmaları sonucunda, rutin aktiviteler teorisinin suçun ön şartı olarak öngördüğü motive olmuş suçlu, uygun hedef ve koruyucuların bulunmaması şartlarının hepsinin hem mala karşı suçlarındaki hem de şiddet içeren suçlardaki değişimleri doğru olarak tahmin ettiklerini tespit etmişlerdir. Ayrıca, teorisinin öngördüğü bu üç unsurun aynı anda olmasının mala karşı işlenen

suçları iyice körükleyen bir etki yaptığını da bulmuşlardır (Stahura ve Sloan, 1998).

Benzer bir şekilde, Miether, Stafford ve Long'un (1987) 13 Amerikan şehrinde yaşayan 107,678 kişiden oluşan bir örnekleme'deki deneklerin, bireylerin gündüz ve güneş battıktan sonra yaptıkları faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin içerik ve sayısal olarak incelenmesiyle oluşturdukları ölçekleri kullanarak yaptıkları analizler sonucunda, bireylerin rutin aktivitelerin ve hayat tarzlarının mala karşı işlenen suçlardaki değişimi doğru bir şekilde tahmin ettiğini görmüşlerdir. Miether ve arkadaşları (1987:194) teorinin, mala karşı suçlardaki değişimi hem toplu istatistikler anlamında (*aggregate victimization rates*) hem de birey seviyesindeki mağduriyet (*individual victimization rate*) durumlarının ikisini birden açıklayabildiğini bildirmektedirler (Meither vd., 1987).

Mustaine ve Tewksbury (1998), üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları araştırmaları sonucunda, rutin aktiviteler teorisinin hem basit hem de daha ciddi hırsızlık suçlarını doğru bir şekilde tahmin ettiğini ve bu ilişkinin varlığını da istatistiksel analizlerin de doğruladığını bildirmektedirler. Ne var ki, bireyin veya korumasız bıraktığı mallarının suça hedef olma riskini doğru bir şekilde tahmin edebilmek için, rutin aktiviteler teorisi üzerinde çalışmalar yapan araştırmacıların yaptığı gibi bir insanın evini terk etmesi veya evinden uzaklara gitmesi gibi oldukça basite indirgenmiş ölçekler kullanmak yerine, bireyin vaktini nasıl geçirdiği ve nereye gittiği gibi bilgilerin de analizlere dâhil edilmesi gerektiğini iddia etmektedirler (Mustaine ve Tewksbury, 1998).

Schwartz ve arkadaşları'nın (2001) Kanada'da yapılan bir ulusal anket sonuçlarını değerlendirerek yaptıkları araştırmalarında, etkili bir koruyucunun suç önleme üzerindeki etkisi üzerinde durmuşlardır. Araştırma bulguları, arkadaşlık ettikleri erkek öğrencilerin alkol kullanıyor olması durumunda üniversiteli kız öğrencilerin tecavüze uğrama olasılıklarının arttığını göstermiştir. Özellikle de bireyde sık alkol kullanma alışkanlığının varlığı ile bireylerin gerek fiziksel ve gerekse de duygusal anlamda kendilerini şiddete iten arkadaşlara sahip olması durumunda bu kimselerin kız arkadaşlarına tecavüz etme olasılığının alkol kullanmayan ve kendilerini şiddete iten arkadaşları olmayan bireylere göre 10 kat daha fazla olduğunu bulmuşlardır.

Suçla ilişkin geleneksel kriminolojik yaklaşımlar yalnızca suçlu üzerinden suçu izah etmeye çalışırken, Rutin Aktiviteler Teorisi suçu, suçlu mağdur koruyucu ekseninde ele alarak suçun aslında bir fırsat olayı olduğunu ortaya koyarak kriminoloji literatüründe başlı başına bir çığır açmıştır (Cullen ve Agnew, 2003:284).

Suçla önleyebilmek için suçlunun suç işlemekten vazgeçirilmesi veya bireyi suç işlemeye iten faktörlerin önlenmesi suçla hedef olan bireyler açısından mümkün değildir. Dolayısıyla, en pratik çözüm, suç hedeflerini ya "uygun" bir hedef olmaktan çıkararak veyahut da hedefin, suçla karşı koruyabilecek kapasitede koruyucular ile muhafaza ederek suçun oluşumunu önlemeye çalışmaktır. Bu anlamda, ilk etapta jandarma ve özel güvenlik görevlileri gibi resmi koruyucuların nitelik ve niceliklerinin suçla önleyebilecek en yüksek kapasiteye çıkarılması sağlanmalıdır. Sonra, sırasıyla mekânsal suç önleme stratejilerinin devreye sokularak bina ve meskenlerin güvenliğini, bu yapıların en basta, daha inşaat aşamasından bile önce uygun bir şekilde dizayn edilmesini sağlayarak suçla en az elverişli ve suçlulardan en kolay korunabilir yapıların inşa edilmesi sağlanmalıdır. Daha sonra, en sağlam materyallerden yapılan kapı ve pencerelerin tercih edilerek, dayanıklı ve birden çok noktadan duvara sabitlenen kilitler takılmalı, güvenlik kameraları, alarm sistemleri, koruma köpekleri vs gibi koruyucu önlemler alınarak suçluların, suç hedefinin en iyi şekilde korunduğu noktada "ikna" edilmesine çalışılmalıdır.

Aile yapısı, hane halkı büyüklüğü ve arazi kullanışı olağan faaliyeti belirleyen ve mağdur olma riskini artıran, işlenecek suçun cinsi ve zamanını etkileyen iki önemli faktördür. Özellikle aile yapısının rutin faaliyetleri etkisi büyüktür. Çok sayıda suçlunun bulunduğu demografik grupla etkileşim halinde bulunan bireylerin mağdur olma riski artmaktadır. Evden uzakta geçirilen zamandaki artış, suçluya yakın olma süresindeki artışa bu da koruma etkisinin azalmasına yol açmaktadır. Özellikle bekâr ve boşanmış kişiler sosyo-demografik faktörler(yaş gibi) nedeniyle daha çok evden uzakta zaman harcamakta ve tek kişiden oluşan hane halklarını oluşturmaktadır. Örnek vermek gerekirse, genç ve bekâr erkekler, kendilerini suçlularla bir araya getiren hayat biçimine sahiptirler. Bunlar aynı zamanda evden uzakta

yaşamakta ve böylece mağdur olma riskleri artmaktadır. Bunu yanında tek kişilik hane halkaları boşanmış aileler evde bulunsalar dahi, bunların mağdur olma riski, hane halkı büyüklüğünün birden fazla olduğu durumlara göre daha yüksek olacaktır (Cahill,2004).

Şehirsal alanlarda olduğu gibi kırsal alanlarda da arazi kullanım kalıbının rutin faaliyet teorisinde önemli bir yeri vardır. Çünkü arazi kullanımı beşeri faaliyetlerin çeşidini belirleyerek, suç tiplerini ve suç zamanını etkilemektedir (Aliağaoğlu,2007). Örnek olarak ticaret mekânlardaki suç tipleriyle eğlence fonksiyonunun geliştiği alanlar ve oturma alanlarındaki suç tipleri arasında farklılık vardır. Bu mekânlarda, iş yerinden hırsızlık, kişiye karşı işlenen suçlar ve evden hırsızlık önemli suç eylemlerinden bazılarıdır (Cahill,2004).

Son yapılan çalışmalarda çok çevreli suçlu imkân yaklaşımı pek çok araştırmacı tarafından benimsenmiştir. Suçun mekânsal özellikleri anlaşılacaksa suçu açıklamada kullanılan modelin inşa edilmiş çevreden, alanların sosyal, politik, ekonomik yapılarına ve bireysel ve ortak eylemlerine kadar her şeyi ihtiva etmesi ihtiyacı vardır. Bu noktadan hareketle, sosyal çözülme ve rutin faaliyet teorilerinin bütünleşmesi sonucu, çok çevreli suçlu imkân teorisi geliştirilmiştir. Bu konuda en büyük katkı Wilcox (2003) tarafından yapılmıştır.(Cahill,2004). Çok çevreli suçlu imkân teorisi dört varsayım üzerine kuruludur.

1. Suçlu davranışı imkân ortamında (bağlamında) yerine getirilmektedir.
 - a- İmkân çevresinde motive olmuş suçlular, uygun hedefler ve koruma mekanizması zaman ve mekânda bir araya gelmiştir.
 - b- Suçlu imkân çevreleri bireysel ve çevresel seviyelerde mevcuttur.
 - c- Çevresel bağlamlar çeşitli ve sınırları belirli olan yerlerde (okullar, mahalle, şehirler gibi) belirlemektedir.
2. Bireysel düzeyde suçlu imkân çevresi, motive olmuş suçlunun varlığı, hedefin açıklığı, hedefin antagonizmi(hedefin karşı koyma reaksiyonunun veya düşmanlık ve sevimsizlik reaksiyonunun seviyesi), hedefin gratifiabilitisi(hedefin maddi veya bedensel

çekiciliğinin seviyesi), sosyal kontrol ve bağların birlikte bulunmasının bir fonksiyonudur.

3. Çevresel düzeyde suçlu imkân çevresi, yerli olan motive olmuş suçlular toplamı, toplam hedefin açıklığı, toplam hedefin gratifiabilitisi, toplam sosyal kontrol ve toplam sosyal bağların birlikte bulunmasının fonksiyonudur.
4. Meydana gelecek suçlu davranış ihtimali, eş zamanlı meydana gelebilecek bireysel ve çevresel düzeydeki suçlu imkân çevreleri sonucu olabileceği gibi bireysel-çevresel düzeyde etkileşimin sonucu olarak da ortaya çıkabilmektedir.

Suç çalışmalarına mekânsal bakış açısı getiren bir diğer teori sıcak noktalar. Sıcak noktalar, belli miktarlardaki suçların belirli dönemler boyunca yoğunlaştığı hassas alanları ya da mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Bu alanlar suç, suç miktarlarının haritaya aktarılması durumunda kolaylıkla ayırt edilebilmektedir. Sıcak noktalar insanların tehlikede olma risklerinin ortalamasının üzerinde olduğu yerlerdir. Bir sıcak noktada çok sayıda olay olması hedef önermeyi daha güvenli hale getirmek için daha ileri suç önleme yöntemlerine ihtiyaç duyulabilir (Ratcliffe ve McCullagh,1999). Sıcak noktalara karşılık ortalamasının daha altında suç ve kargaşa içeren mekânlarda bulunmaktadır. Bu mekânlar ise sakin yerler olarak adlandırılmaktadır (Eck, 2005).

Suçlu açıklamaya çalışan teorilerden biri de "İnşa Edilmiş Çevre" teorisi. Bu teori mimari ve çevresel tasarım ile hedefin çekiciliğini azaltmak, koruma mekanizmasını artırmak gibi bir işleve sahiptir (Cohen ve Felson, 1979). Bu bakımdan ele alınırsa savunabilir mekân yaklaşımının kısmen de olsa,olağan faaliyet teorisi ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Savunulabilir mekân teorisi inşa edilmiş çevrenin suç ve suça maruz kalma üzerinde etkili olduğunu savunmaktadır. Teori, Oscar Newman tarafından 1972 yılında geliştirilmiştir.

Suçun zaman ve mekandaki dağılımına odaklanan ekolojik yaklaşım, ilk olarak kartoğrafik ekolle ortaya çıkmıştır. Kartografik ekol, coğrafi fenomenlerin (iklim, topoğrafya, doğal kaynaklar, yerleşim yerleri vb.)suçlu davranışı üzerinde etkili olduğu görüşüdür. Bu yöntemin esası suçu ve suça

ilişkin diğer problemleri sosyal ve coğrafi şartların zorunlu bir sonucu olarak kabul etmek ve özellikle suçun coğrafi ve sosyal bölgelerdeki dağılışını ortaya koymaktadır. A.Quetelet ve A.M.Guerry, suç istatistiklerinin yoksulluk, yaş, cinsiyet ırk ve iklim ile ilişkilerinin incelemiş ve bireysel olarak suçlular değil, toplum suçlu davranıştan sorumludur sonucuna varmışlardır. Guerry, 1827 yılında suç istatistiklerini kullanarak, yaş, cinsiyet, eğitim değişkenlerine göre çizelgeler, tablolar ve haritalar yapmıştır. Aynı zamanda suçları şahsa ve mala karşı olarak sınıflamıştır. Amacı, davranışa neden olan faktörleri bulmak yerine, kişiyi suçlu eğilimli yapan faktörleri bulmaktır. Quetelet ise iklim elemanlarının suçluluk üzerine etkilerini araştırmış; sonuçta kişilere karşı işlenen suçların güneyde ve sıcak mevsimlerde arttığı ve buna karşılık kuzeyde ve soğuk mevsimlerde mülkiyete karşı işlenen suçların yüksek sayılar gösterdiği tespit etmiş ve bunu “suçluluk hakkında ısı kanunu” olarak nitelendirmiştir (Dönmezer,1994).

Son olarak, günlük rutinlerin gözden geçirilerek, mümkün olduğunca gerekmedikçe özellikle hava karardıktan sonra olmak üzere tek başına dışarıda gereksiz yere vakit geçirmemeye çalışılmalı, dışarıdaki işleri dağınık bir şekilde halletmek yerine bir araya getirerek topluca ve dışarıda tek başına iken geçirilen zamanı en aza indirerek yapılmalıdır. En güzeli, mümkün olduğu kadar dışarı yalnız çıkmamaya çalışarak suçlulara karşı “hedef”in korumasız olmadığı mesajı verilmeye çalışılmalıdır.

İl Jandarma Komutanlığınca görevlendirilen karakol komutanlıklarında sorumlu olduğu bölge içerisinde önleyici devriyeler yapmak kırsal suçların önlenmesinde önemli bir caydırıcı güçtür; fakat bir birey olarak kendimizin de bazı sorumluluklarımız olduğunu ve önlemler almanın önemini unutmamamız gerekmektedir.

Sonuç olarak Balıkesir ili 2004–2008 kırsal suçların mekânsal dağılışı ile ilgili yaptığımız çalışma ifade edilen teorilerden faydalanılarak ortaya konmuştur.

3.2 İlgili Araştırmalar

Çalışma öncesinde yapılan literatür taramasında araştırma konusu ile ilgili olabilecek eserlere rastlanamamıştır. Türkiye’de suç ile ilgili yapılmış birçok araştırma göstermektedir ki suçlar sadece şehir merkezleri dâhilinde incelenmiştir. Bu durum araştırmayı zora soksa da ilk olması bakımından önem taşımaktadır. Suç coğrafyası konusunda, Türkiye’de yapılmış olan eserler mevcuttur. Bu nedenle araştırma yabancı kaynaklardan da yardım olarak gerçekleştirilmiştir. Bugüne kadar yapılan çok sayıda çalışmada farklı kriterler suç oluşumunun belirleyicileri olarak tespit edilmiştir. Değişik dönemlerde farklı coğrafyalarda yapılan incelemelerde belirlenen değişkenler; suç-mekân ilişkisinin anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Her ne kadar gün geçtikçe suçla ilgili çalışma sayısı artmaya başlasa da hala istenilen düzeyde değildir. Bunun ana nedeni suçla ilgili veri kaynaklarının yeterince bilinmemesidir (Dönmezer, 1994, Soyaslan, 1998).

Yukarıdaki değerlendirmelere bağlı olarak kırsal ve şehir alanlarında suçun tespiti ve analizi ile ilgili çalışmalar aşağıda sıralanmıştır. Ancak Türkiye’de bu konu ile ilgili çalışmalar şehirsiz alanlarla sınırlı kalmakta, kırsal alanla ilgili örnek çalışma konusunda yeterli sayıda araştırma bulunmamaktadır. Bu çerçevede Türkiye’de ve Dünya’da bu konudaki çalışmalar ele alınmıştır.

Türkiye’de suç mekân ilişkisini ortaya koyan çalışmalardan biri Yirmibeşoğlu ve Ergun (2005) ‘un İstanbul’da sosyal ve ekonomik olarak homojen olmayan ilçelerde suç oranlarındaki değişimleri incelemiş ve 2000-2004 yılları arasında 32 ilçedeki suç dağılımı ve ilçelerin metropoliten alandaki konumsal dağılımını analiz etmiştir.

İçli (1993) çalışmasında Türkiye’de suçların demografik, kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleri incelemiştir. Araştırmacı bölgesel farklılıklardan çok ülke bazında genelleme yapmış, ancak şehir ve kırsal ölçüğünde coğrafi ayrıma gitmiştir. İçli; hırsızlık, gasp, cinsel suçlar ve mükerrer suçluluğun şehirlerde yaygın olduğunu belirtmiştir. Buna göre ülkemizde suç olgusu ve suçluluk durumu kısaca aşağıdaki özelliklere sahiptir:

- Suçluluk organize ve mesleki bir davranış biçimi olmamıştır.
- Diğer ülkelerin aksine suç türlerinde cinsler arasında bir ayrım yoktur.
- Adam öldürme ve kız kaçırma suçu kırsal kesimin önemli bir problemidir. Buna karşılık hırsızlık, cinsel suçlar, gasp ve birden fazla suçluluk şehirlere özgü bir davranıştır. Başka bir anlatımla vücut bütünlüğüne karşı işlenen suçlar en çok kırsal kesimde görülürken, mala karşı işlenen suçlar daha çok il ve ilçe merkezlerinde yaşanmaktadır. Vücut bütünlüğüne karşı işlenen suçlarda en önemli neden namus ve kıskançlık iken, mala karşı işlenen suçlarda maddi sıkıntı ön plandadır. (Kız kaçırma –TCK’ da Kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçu olarak ifade edilmektedir.)
- Suçlular ve yakınlarının eğitim seviyeleri düşüktür.
- Suçlular ve ailelerinin gelir seviyeleri düşüktür. Bunların çoğu tarımsal faaliyetlerde çalışmakta veya serbest meslek sahibidir.
- Suçlular hane halkı büyüklüğü fazla olan ailelerden gelmektedir. Hükümlülerin çoğu 4–7 kardeşe sahiptir.
- Örnelemeye katılan suçluların büyük bir bölümü yaşadığı yerin yerlisidir. Dolayısıyla göç suçlulukta etkili bir neden değildir.
- Tekrar eden suçluluk yaygın değildir.

Karakaş’ın 2005 ve 2009 ‘da suç haritaları oluşturmak için yaptığı kırsal alan araştırmalarının ortak bir çalışmayla yapılabileceğini ortaya koymaktadır. Kırsal alanda detaylı bir veri bildirimini veya hazırlığı yapmak için İl jandarma verilerinden yararlanmak zorunludur. Karakaş harita verilerinin detaylı bir araştırmayla ortak bir çalışma doğrultusunda yapılabileceğini şöyle açıklar; “Haritalar verinin il genel toplamları olduğundan ilçeler düzeyinde yapılamaz. Sadece bir il çalışılırsa, il emniyet müdürlüğü ve il jandarma komutanlığı verileri kullanılarak o ilin ilçelere göre suç haritaları yapılabilir. Yapılacak haritada sadece il emniyet müdürlüğünün verisi kullanıldığında veri polis bölgesini kapsayacağından, il ve ilçe merkezlerindeki suç durumunu gösterir ve haritada kırsal alanların verileri yer almadığından gerçeği yansıtmaz; dolayısıyla eksik olur. Aksine sadece il jandarmanın verisi kullanılarak ilçelere göre yapılmış harita da sadece kırsal alanlarda meydana gelen suçları

yansıtacağından yine eksik olur. Kısaca, bir ili ilçelere göre haritalamak için her iki kurumun verisinin birlikte kullanılması gerekir. Tek bir yerleşme çalışılacaksa yerleşmenin kırsal veya şehirsal yerleşme olma durumuna göre veri temin edilecek kurum yine farklılaşacaktır. Yani kırsal üniteler için jandarma karakol, şehirsal birimler için polis karakol suç defteri kayıtlarına ihtiyaç duyulacaktır. Bu veriler ile her iki tip yerleşmenin cadde, sokak ve yıl, ay, gün, saat vb. zamana ilişkin özellikleri taşıyan tam ve detaylı suç haritaları oluşturularak alan ve suç analizleri rahat bir şekilde gerçekleştirilebilir ” (Karakaş, 2005).

Kırsal kesimdeki yerleşmelerde işlenen suçların cinsleri, suç sayılarının ne olduğu, nerede daha fazla sayıda suç işlendiği ve hangi tür suçun nerelerde yoğunlaştığı tespit edilebilir. Ayrıca suçların yoğunlaştığı aylar, saatler, günler hakkında da geniş değerlendirmeler yapılabilir. Verilerin toplanması esnasında kişi adları ve kimlik bilgileri kişisel bilgileri içerdiği için ve çalışmada kullanılması gerekmediğinden değerlendirilmeye alınmamalıdır (Karakaş, 2009).

Balıkesir hiç şüphesiz turizm yönünün olduğu ve turizm'in yoğun olarak yaşandığı bir şehirdir. Bununla birlikte; nüfusun arttığı yaz aylarında turizm yönünden aktif olan ilçelerde (Edremit, Ayvalık, Erdek, vd.) suç olayları da nüfusla birlikte artmaktadır. İnsanın suç işlemesindeki sosyal, ekonomik, siyasal vb. birçok neden sayılabilir.

“Suçu sadece yoksulluk ve işsizlikle ilişkilendirmek, Jan Valjan (*Sefiller*) ve Raskolnikov (*Suç ve Ceza*) gibi roman karakterlerinin yarattığı önyargılara dayanıyor. Göç, gelir adaletsizliği, kültür çatışması, eğitim düzeyi, umutsuzluk, modernleşme ya da siyasal çatışma gibi veriler suç patlamasını açıklamakta yoksulluktan ve işsizlikten daha elverişli ipuçları sunuyor. Bir-iki yıllık rakamlara değil de 10–20 yıllık eğilimlere bakıldığında, suçu etkileyen şaşırtıcı değişkenler var. Örneğin turizm... Türkiye'de suç oranları en çok 'turizm' istatistikleriyle paralellik gösteriyor. Bunu zenginlik, göç ve eğitim gibi istatistiklerin belirleyiciliği izliyor” (Erdoğan, 2007).

BÖLÜM

IV

YÖNTEM

4.1 Veri Kaynakları

Eldeki çalışmanın temel verisini Balıkesir ilinde 2004–2008 yılları arasına ait kişilere ve mal varlığına karşı işlenen suçların, suç istatistikleri oluşturmaktadır. Bu istatistikler suçun çeşitli değişkenler açısından dağılımı hakkında bilgi edinmek için başvurulan önemli kaynaklardan biridir. Çalışmada kullanılmış olan suç istatistikleri Balıkesir İl Jandarma Komutanlığı'ndan alınmıştır. Ele alınan kişilere karşı ve mal varlığına karşı işlenen suç miktarları 2004 yılının birinci gününden başlayarak, 2008 yılının son gününe kadar jandarma sorumluluk bölgesinde meydana gelen ve ilgili kurum tarafından kayda geçen olayları göstermektedir. Çalışmada ele alınmış kişilere ve mal varlığına karşı işlenen suçlar şunlardır: Adam Öldürme, adam yaralama, cinsel taciz, tehdit, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, kişiye veya hatırasına hakaret, evden hırsızlık, işyerinden hırsızlık, otodan hırsızlık, oto hırsızlığı, hayvan hırsızlığı, elektrik enerjisi hırsızlığı, gasp/yağma, mala zarar verme, dolandırıcılık, bedelsiz senedi kullanma ve diğer suçlardır.

Suçun sadece istatistiksel boyutunu ele almak yeterli değildir. Suç istatistikleri ile birlikte suçun son beş yıl içerisindeki dağılımının (Saat, ay, yıl bazında) ve ait olduğu yerin sosyo-ekonomik özelliklerinin de bilinmesine ihtiyaç vardır. Böylece suçun farklı değişkenlerle birlikte Merkez İlçe ve İlçelerdeki dağılımını yorumlamak daha sağlıklı olacaktır. Çalışmada kullanılan diğer veriler ise; Balıkesir İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nden elde edilmiştir. Balıkesir İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü'nden kentleşme yapısı ve Devlet İstatistik Kurumu'ndan 2004–2008 yıllarına ait nüfus sayımına göre ilçeler bazında

nüfus, eğitim durumu, medeni durumu, iş gücü durumu ve yapılan işe göre nüfus verileri elde edilmiştir.

4.2 Veri Toplama Süreci

Verilerin temini aşamasında ilk olarak, verilerin kırsal alanları içermesi ve sorumluluk sahası olarak Balıkesir İl Jandarma Komutanlığı'nı ilgilendirdiğinden suçlara dayalı veriler ve yapılan istatistikler buradan alınmıştır. İkinci aşamada bazı suçların bölgelere göre farklılık arz etmesinden dolayı bizzat İlçe Jandarma Komutanları ile görüşülerek kendi sorumluluk sahaları ile ilgili yorumları ve gözlemleri düzenlenerek veri toplama sürecine devam edilmiştir. Üçüncü ve son aşama olarak Balıkesir İl Jandarma Komutanlığı tarafından tasnif edilmiş şekilde alınan suç çeşitlerinden diğer suçlar diye tabiri geçen suç çeşitleri ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca suçların coğrafi dağılımının sebepleri konusunda da görüşülmüştür. Kırsal suçlara ait verilerin sadece jandarmadan alınmasından dolayı yapılan görüşmeler ve değerlendirmeler sonucunda, kırsala ait alınan bazı verilerin turizm ve diğer sebeplerden dolayı ayrıştırma yapılmadan kırsal alan özelliğini yitirmiş mekanların da verilerinin kullanılması zorunlu olmuştur.

4.3 Verilerin Analizi

İlk olarak, araştırma sürecinde elde edilen veriler düzenlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda araştırmanın bulguları saptanmış ve bu bulgular arasındaki neden - sonuç ilişkileri açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Çalışma kapsamında öncelikle Balıkesir İl Jandarma Komutanlığı' na bağlı Asayiş Şube Müdürlüğü' nden 2004–2008 yıllarına ait kişilere karşı ve mal varlığına karşı işlenmiş suç miktarları alınmıştır. Alınan bu veriler ArcGIS 9.1 programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve Balıkesir ili sayılaştırılmış haritası ile karşılaştırılmıştır. Bunlarla beraber iline ait diğer öznitelik bilgilerinin de (nüfus, eğitim durumu, medeni durumu vb.) bazıları il kırsalındaki coğrafi dağılımı ortaya koymuştur.

CBS birçok türdeki bilgiyi belli bir mekânsal çatıda birleştirmeyi kolaylaştırmakta ve daha iyi mekânsal analizlerine imkân sağlamaktadır. CBS mekânsal istatistik teknikleri ile desteklendiğinde suç görüntüsünün analizindeki etkinliği daha da artmaktadır (Ceccato, 2002).

BÖLÜM

V

BULGULAR VE YORUMLAR

5.1 Çalışma Alanının Yeri ve Genel Özellikleri

Çalışma sahası Balıkesir ili kırsal alanıdır. Kuzeybatı Anadolu'da bulunan il, doğuda Bursa, güneyde Manisa ve İzmir illeri, güneydoğuda Kütahya ve batıda Çanakkale ili ile komşudur. İlin topraklarının büyük bir kısmı Marmara Bölgesinin güney Marmara bölümünde iken, geri kalan küçük bir kısmı da Ege Bölgesinin Asıl Ege bölümünün içinde kalır.

Yüzölçümü 14.299 km² rakımı 139 m. olan Balıkesir 81 il içinde toprak genişliği bakımından 12. sırada yer almaktadır.

Balıkesir ilinin toprakları 39° 20 " -40° 30 " Kuzey paralelleri ve 26° 30' -28° 30 " Doğu meridyenleri arasında yer alır.

İlin Hem Marmara hem de Ege Denizi'ne kıyısı bulunmakta olup Türkiye genelinde iki deniz ile komşu olan 6 ilden biridir. Bu durum deniz turizminin burada gelişebildiğini göstermektedir. 290,5 km'lik kıyı bandınının 115,5 km'si Ege Denizinde, 175 km'si de Marmara Denizi'ndedir (**Şekil 1**).

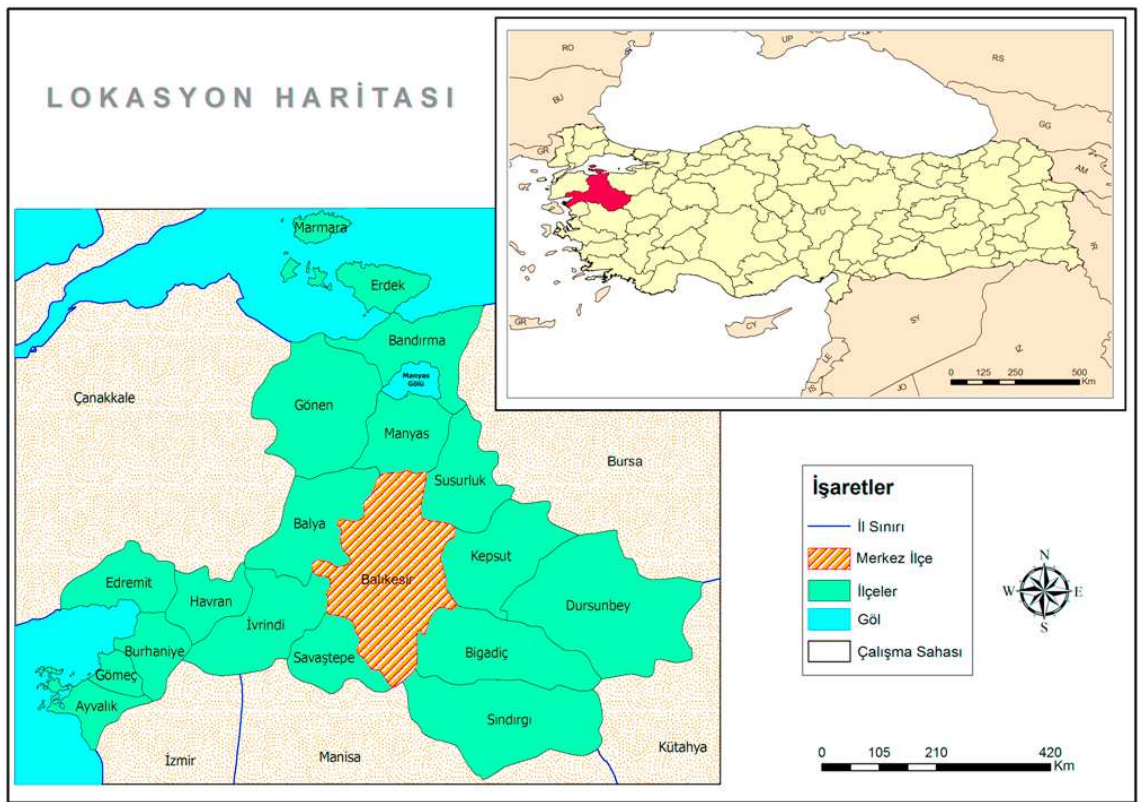

Şekil 1: Çalışma Alanı Uydu Fotoğrafı

İlin Ege Denizi'nde Ayvalık Adaları olarak bilinen 22 adası, Marmara Denizi'nde de Marmara Adaları olarak bilinen adaları vardır.

İl Osmanlı döneminde Bursa vilayetine bağlı bir sancak iken 1923 yılında bütün sancakların il olmasıyla Karesi ili kurulmuştur. 1926 yılında ilin adı Balıkesir olmuştur.

Balıkesir ilinin merkez ilçesi dâhil 19 ilçesi vardır. Bunlar Merkez ilçe ve Ayvalık, Balya, Bandırma, Bigadiç, Burhaniye, Dursunbey, Edremit, Erdek, Gömeç, Gönen, Havran, İvrindi, Kepsut, Manyas, Marmara, Savaştepe, Sındırgı ve Susurluk ilçeleridir. İlçelerin konumu Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2: Balıkesir İli Lokasyon Haritası

İnsanların yaşayabileceği her türlü iklim ve doğa koşullarına sahip Balıkesir topraklarına tarihin bilinen en eski çağlarından bu yana insanlar yerleşmiştir. Balıkesir ve çevresindeki en eski yaşam yerleri M.Ö.8000-3000 yılları arasında görülmektedir. Bölge antik çağda Mysia diye anılmaya başlamıştır.

Türkler gelmeden önce, bölgede Bytinler, Mysler, Frigler, Persler, İskender İmparatorluğu, Selevkuslar ve Bergama Krallığı egemen olmuştur.

Bergama Krallığının ortadan kaldırılmasıyla, Balıkesir ve çevresi Doğu Roma (Bizans) toprakları içinde kalmıştır. VII. Yüzyıldan itibaren de değişik tarihlerde İstanbul'u kuşatmak için gelen Arap-İslam orduları da bu bölgede konaklanmışlardır. Mysia bölgesi ilk çağlarda Persler tarafından istilaya uğramış, M.Ö. 334'de İskender İmparatorluğu, daha sonra da Bergama Krallığı toprakları içine girmiştir.

Balıkesir ve çevresine Türklerin ulaşmaları 1071 Malazgirt Zaferinden sonra mümkün olmuştur. Karesi Beyliği 1336 yılında Osmanlı Birliği ile birleşmiştir. 1841 yılında, Balıkesir Hüdavendigâr Vilayetinin bir sancağı haline getirilmiş, 1881–1888 yılları arasında Karesi Vilayeti kurulmuş, 28 Haziran 1909'da Karesi sancağı müstakil mutasarrıflık haline getirilmiştir. 1923 yılında vilayet olmuş, 1926 yılında Balıkesir adını almıştır. Balıkesir Milli Mücadele yıllarında Redd-i İlhak Cemiyetini kuran ve düşmana karşı koyan ilk iller arasında yer almıştır. 18 Mayıs 1919 tarihinde Alaca Mescit'te toplanan 41 kişilik heyet, Atatürk'ün tarihi Amasya Genelgesi ile " Millet'in istiklalini yine millet'in azmi kararı kurtaracaktır. " uyarısına uymak suretiyle Balıkesir Kongresini yaparak milli mücadele hareketini başlatmıştır. 30 Haziran 1920'de işgal edilen Balıkesir, 6 Eylül 1922 tarihinde Yunan işgalinden kurtarılmıştır. Balıkesir'e çeşitli tarihlerde 7 kez gelen Atatürk, ilk ziyaretini 06 Şubat 1923 tarihinde gerçekleştirmiştir.

Balıkesir ili kırsal kesim suç olgusunu değerlendirmeden önce, daha iyi anlaşılabilmesi ve tutulan istatistiklerle birlikte suçluluğun nedenlerini açıklayabilmek için, ilin ve ile bağlı ilçelerin sosyo-ekonomik yapısını inceleyerek, bu yapı içinde suç konumunu değerlendirmek yerinde olacaktır.

5.1.1 Balıkesir İlinde Nüfusun Durumu

2000 Yılı Nüfus Sayımına göre; il nüfusu 1.076.347'dir. Nüfusun %50.40'ı (542.681) erkek, %49.60'ı (533.666) ise kadınlardan oluşmaktadır. Nüfusun % 53.66'sı (577.595) şehirlerde, % 46.34'ü (498.752) ise köylerde yaşamaktadır. Türkiye genelinde şehirleşme oranı % 65, Marmara Bölgesinde % 86,8'dir. Buna göre Balıkesir'deki kentleşme oranı ülke ve

bölge ortalamasının altında kalmaktadır. İl genelinde km²'ye 75 kişi düşerken, merkezde bu yoğunluk 198 (km²/kişidir).

İlin yıllık nüfus Artış hızı: Şehirlerde ‰ (binde) 20.87 oranında artmakta, Köylerde ise ‰ (binde) (-) 1.35 oranında azalmaktadır. Bu artış oranlarına bakıldığında şehirlerde yaşayan nüfusun arttığı, kırsal alanda ise nüfusun azalma eğilimi içerisinde olduğu görülmektedir. İl genelinde ise binde 9.96 nüfus artışı olmaktadır. Balıkesir'de ortalama hane halkı büyüklüğü 3.47'dir (**Çizelge 1-Çizelge 3**).

Çizelge 1. İlçe Bazında Nüfus Dağılımı ve İlçelerin Yüzölçümü

İlçeler	İlçe Merkezi Nüfusu	Bağlı Köy ve Kasaba Nüfusu	Toplam	Genel Nüfus Artışı (‰)	Köy (‰)	Şehir (‰)	Yüzölçümü	Km ² 'ye Düşen Nüfus Yoğunluğu
Merkez	215.436	72.273	287.709	15,52	-4,68	23,33	1.454	198
Ayvalık	31.986	26.752	58.738	22,66	23,54	21,93	265	222
Balya	1.916	16.953	18.869	-12,98	-12,64	-15,98	936	20
Bandırma	97.419	23.334	120.753	15,65	-10,11	22,94	592	204
Bigadiç	14.550	35.407	49.957	-0,77	-5,39	11,45	1.028	49
Burhaniye	31.227	11.972	43.199	22,09	-6,91	35,90	280	154
Dursunbey	14.654	32.775	47.429	-9,64	-17,91	11,78	1.948	24
Edremit	39.202	54.149	93.351	38,63	66,14	9,96	731	128
Erdek	18.626	13.394	32.020	18,94	0,70	34,08	333	96
Gömeç	4.122	6.861	10.983	8,46	5,02	14,46	223	49
Gönen	36.263	35.541	71.804	6,03	-13,67	30,05	1.118	64
Havran	10.122	16.660	26.782	4,08	-1,03	13,11	543	49
İvrindi	5.772	32.119	37.891	1,89	-0,13	13,97	761	50
Kepsut	5.545	22.477	28.022	-7,28	-9,32	1,43	908	31
Manyas	5.455	19.693	25.148	-15,31	-18,36	-3,48	593	42
Marmara	2.215	7.231	9.446	-3,60	-2,81	-6,13	154	61
Savaştepe	10.288	13.067	23.355	-4,12	-8,90	2,31	409	57
Sındırgı	10.492	37.292	47.784	-8,46	-13,05	9,81	1.378	35
Susurluk	22.305	20.802	43.107	0,20	-14,78	16,53	645	67
Toplam	577.595	498.752	1.076.347	9,96	-1,35	20,87	14.299	75

Kaynak:2000 yılı nüfus sayımı; DİE, 2001

Çizelge 2. Balıkesir İlinin İlçelerine Ait Nüfus Göstergeleri (2000-2009)

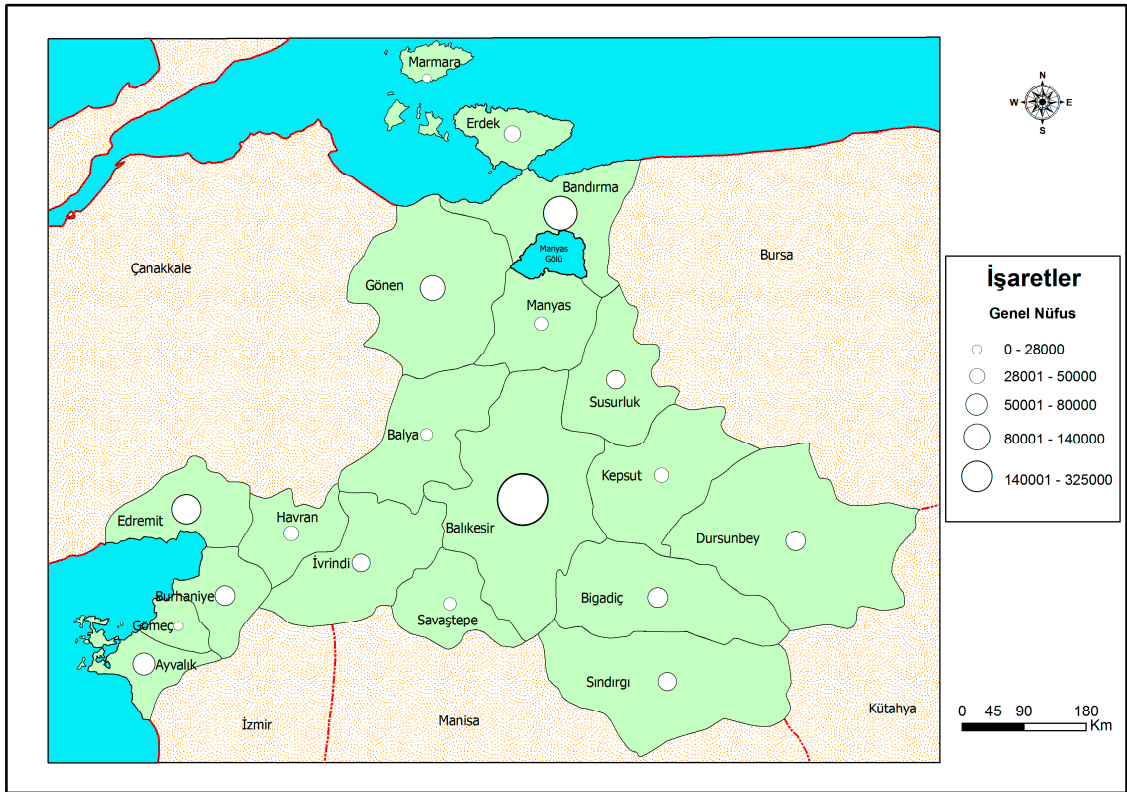
İlçe	Toplam Nüfus	
	2000	2009
Merkez	287.709	321.290
Ayvalık	58.738	61.000
Balya	18.869	17.642
Bandırma	120.753	140.000
Bigadiç	49.957	49.650
Burhaniye	43.199	49.100
Dursunbey	47.429	47.702
Edremit	93.351	107.000
Erdek	32.020	33.187
Gömeç	10.983	11.105
Gönen	71.804	77.520
Havran	26.782	27.800
İvrindi	37.891	40.000
Kepsut	28.022	26.015
Marmara	8.055	8.597
Manyas	25.148	23.115
Savaştepe	23.355	20.000
Sındırgı	47.784	42.088
Susurluk	43.107	42.726
Toplam	1.076.347	1.136.940

Kaynak: Balıkesir il Raporu (2007), İl Jandarma Komutanlığı (2009)

Çizelge 2'ye bakıldığında 2009 yılı genel nüfus verilerine göre Balıkesir'in nüfusu 1.136.940'tır. İlçeler içersinde merkez ilçe 321.290 kişilik nüfusu ile en fazla nüfusun bulunduğu alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Merkez ilçeyi 140.000'lik nüfusu ile Bandırma ilçesi takip etmektedir. Nüfusun en az olduğu ilçe ise 8,597 kişilik nüfusu ile Marmara ilçesidir (**Çizelge 2-Şekil 3**).

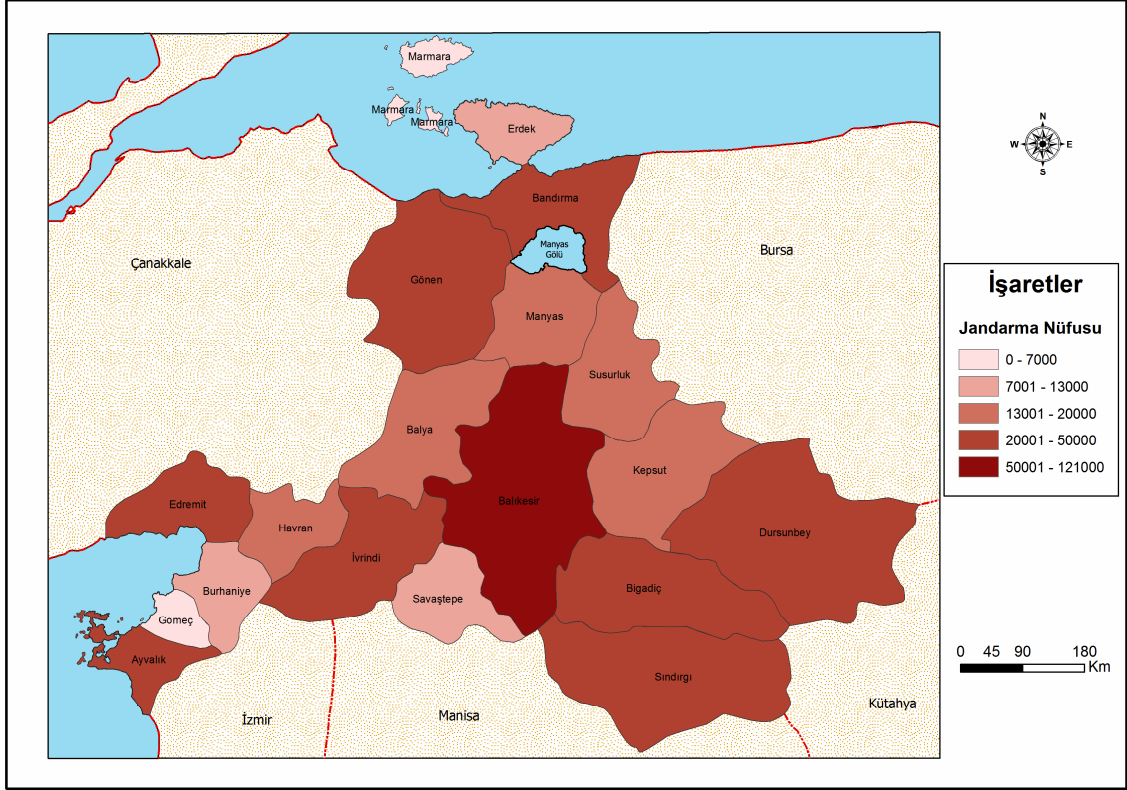
Çizelge 3. Balıkesir ili Ülke ve Bölge ile Karşılaştırmalı Nüfus Göstergeleri
Kaynak: Türkiye İstatistik Yıllığı, DİE, 2001

	Toplam Nüfus		Şehir		Köy		Yıllık Nüfus Artış Hızı (binde)			Nüfus Yoğunluğu	
	1990	2000	1990	2000	1990	2000	Toplam	Şehir	Köy	1990	2000
Balıkesir	974.274	1.076.347	468.758	577.595	505.516	498.752	9,96	20,87	-1,35	68	75
Marmara	14.473.777	18.655.956	11.041.128	14.561.307	3.432.649	4.094.649	16,42	26,41	29,32	96	113
Türkiye	56.473.035	67.803.927	33.656.275	44.006.274	22.816.760	23.797.653	18,28	26,81	4,21	73	88

Şekil 3: Balıkesir İli İlçe Nüfusları (2004–2008)
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2007.

Çalışma alanı olan Balıkesir kırsalında, jandarmanın sorumlu olduğu nüfus miktarı 500 bin civarındadır (**Şekil 4**).

Şekil 4: Jandarmanın İlçelere Göre Sorumlu Olduğu Nüfus Durumu (2004–2008) Kaynak: İl Jandarmanın Komutanlığı (2009)

Çizelge 4. Balıkesir ili Jandarmanın Sorumlu Olduğu Nüfus Değerleri

İlçeler	Jandarmanın Sorumlu Olduğu Nüfus
Merkez İlçe	120.588
Ayvalık	29.653
Balya	15.642
Bandırma	30.000
Bigadiç	34.050
Burhaniye	12.400
Dursunbey	32.684
Edremit	51.000
Erdek	12.712
Gömeç	6.500
Gönen	35.260
Havran	16.500
İvrindi	34.000
Kepsut	19.934
Marmara	6.592
Manyas	17.671
Savaştepe	11.200
Sındırgı	29.420
Susurluk	18.943
Toplam	534.749

2007 Adrese dayalı nüfus verilerine göre Balıkesir ilinin genel nüfusu 1.118.313 çıkmıştır (Çizelge 4). 2000 nüfus sayımına göre ise 1.076.347 idi. 32 000'lik bir artış mevcuttur. 2007 verilerine göre Balıkesir halkının 649.423'ü şehirlerde, 468.890'ü köylerde ve büyük beldelerde yaşamaktadır. Yine 2007 verilerine göre Balıkesir halkının 558.767'i kadın, 559.546'i erkek olarak tespit edilmiştir. Tüm il nüfusunun 1/3'ü merkez ilçe ve çevresinde yaşamaktadır. Balıkesir merkez'in nüfusu Bandırma'dan 2,5 kat daha fazladır. İlçe bazında bakıldığında Sındırgı, Savaştepe, Kepsut ve Balya'da ciddi bir azalma gözlenmektedir. Diğer ilçelerde ise nüfus 2000 yılı nüfusuna benzer şekilde çıkmıştır. İlçe merkezlerine bakıldığında Balıkesir merkez 30000, Bandırma 20000, Edremit 10000, Gönen 5000, Burhaniye 5000, Ayvalık 3000 artış gözlenmektedir. Burhaniye kent

nüfusuyla Ayvalık'ı geçerek 4.büyük ilçe merkezi olmuştur. İlçe merkezinin azaldığı yer ise Savaştepe'dir. Balya ise 2000 nüfusu geçebilmiştir. İvrindi de ise toplam nüfus 17000 fazla çıkmıştır. 2000 nüfus sayımına göre 23000 nüfuslu İvrindi, 2007'ye göre 39000 nüfus gözükmemektedir (**Çizelge 5**).

Çizelge 5. Balıkesir Merkez ve İlçelerine Ait Nüfus Göstergeleri (2007)

İlçeler	Toplam			Şehir			Köy		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Merkez	313.630	157.856	155.774	241.404	121.527	119.877	72.226	36.329	35.897
Ayvalık	58.638	29.227	29.411	34.651	17.283	17.368	23.987	11.944	12.043
Balya	16.712	8.393	8.319	2.084	1.078	1.006	14.628	7.315	7.313
Bandırma	128.603	63.857	64.746	110.248	54.686	55.562	18.355	9.171	9.184
Bigadiç	49.676	24.400	25.276	15.638	7.639	7.999	34.038	16.761	17.277
Burhaniye	48.602	24.865	23.737	36.696	18.778	17.918	11.906	6.087	5.819
Dursunbey	46.938	23.075	23.863	17.701	8.728	8.973	29.237	14.347	14.890
Edremit	107.620	54.373	53.247	47.383	23.885	23.498	60.237	30.488	29.749
Erdek	33.187	16.968	16.219	20.475	10.465	10.010	12.712	6.503	6.209
Gömeç	11.105	5.509	5.596	4.604	2.307	2.297	6.501	3.202	3.299
Gönen	72.920	36.185	36.735	41.811	20.746	21.065	31.109	15.439	15.670
Havran	27.711	13.953	13.758	10.531	5.198	5.333	17.180	8.755	8.425
İvrindi	39.542	19.822	19.720	6.356	3.208	3.148	33.186	16.614	16.572
Kepsut	26.015	12.849	13.166	6.081	2.977	3.104	19.934	9.872	10.062
Manyas	23.135	11.458	11.677	5.464	2.718	2.746	17.671	8.740	8.931
Marmara	8.597	4.716	3.881	2.554	1.339	1.215	6.043	3.377	2.666
Savaştepe	20.868	10.379	10.489	9.296	4.638	4.658	11.572	5.741	5.831
Sındırgı	42.088	20.480	21.608	12.668	6.115	6.553	29.420	14.365	15.055
Susurluk	42.726	21.181	21.545	23.778	11.793	11.985	18.948	9.388	9.560
Toplam	1.118.313	559.546	558.767	649.423	325.108	324.315	468.890	234.438	234.452

Kaynak: Balıkesir İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, 2007

5.1.2 Balıkesir İli ve İlçelerinin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Durumu

Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2003 yılında yapmış olduğu "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" verilerine göre Balıkesir ili 81 il içerisinde 0,56540 gelişmişlik endeksi ile 15. sırada yer almaktadır (**Çizelge 6**).

Çizelge 6. Balıkesir İli İlçelerinin Gelişmişlik Durumu Sıralaması

İlçeler	872 İlçe İçinde Gelişmişlik Sırası	İl İçinde Gelişmişlik Sırası
Bandırma	23	1
Merkez	33	2
Ayvalık	64	3
Edremit	76	4
Burhaniye	96	5
Erdek	123	6
Marmara	125	7
Gönen	159	8
Susurluk	169	9
Gömeç	240	10
Havran	383	11
Bigadiç	426	12
Manyas	465	13
Savaştepe	466	14
Dursunbey	604	15
İvrindi	618	16
Sındırgı	640	17
Kepsut	674	18
Balya	701	19

Kaynak: İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, DPT, 2003

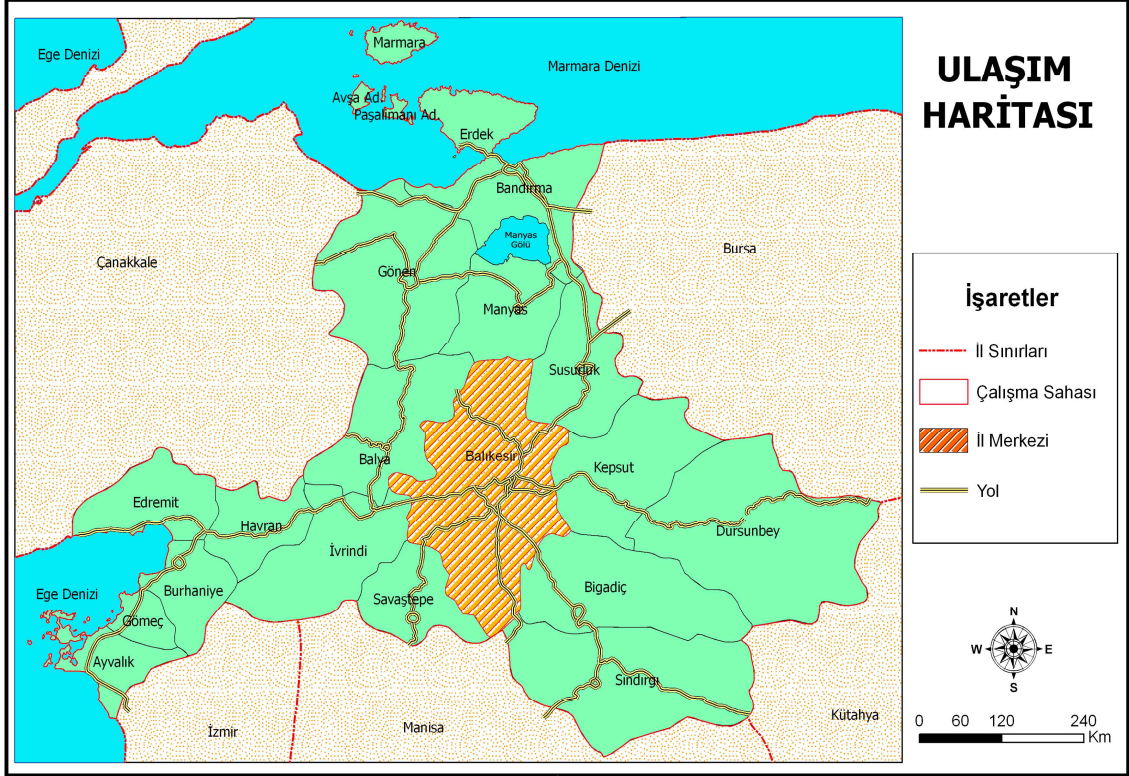
Balıkesir ilçelerinin gelişmişlik durumu incelendiğinde, Bandırma'nın en yüksek gelişmişlik endeksi ile ilk sırada, Balya ilçesinin ise en düşük gelişmişlik endeksi ile son sırada yer aldığı görülmektedir (**Çizelge 6**).

Madde I. 5.1.3 Balıkesir İlinde Ulaşım Durumu

Balıkesir' de 642 km devlet yolu, 579 km il yolu olmak üzere toplam karayolu ağı 1.221 km'dir. Bunun 1204 km'si asfalt yoldur. İlde toplam köy yolu ağı 5.086 km dir. Halihazırda 2.462 km asfalt yol, 2.262 km stabilize yol, 278 km tesviye yol, 34 km ham yol ile ulaşım sağlanmaktadır.

Şekil 5 incelendiğinde Balıkesir ili merkez ilçe ve merkeze bağlı diğer ilçelerin ulaşım bağlantıları görülmektedir. Ulaşım hatlarının yoğunluğu bakımından merkez ilçe en önemli alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca turizm açısından önemli olan kıyı kesimleri ile iç kesimler arasında ulaşım bağlantıları bulunmaktadır. Kıyı kesimlerin Türkiye'nin turizm sektöründe önemli payları olması sebebiyle ulaşım ağı hava yolları ile de arttırılmaya

çalışılmaktadır. Özellikle Edremit'te 2010 yılında tamamlanacak olan hava alanı ile hava yolları bağlantısı da sağlanacaktır.

Şekil 5. Balıkesir İli Ulaşım Haritası

Genel asayiş durumunu incelerken bazı özellikleri göz önünde tutmak gerekmektedir. Bu maksatla;

- * Nüfus miktarı ile suç sayısı,
- * Kişi başına düşen suç sayısı,
- * Yaş grupları ile suç arasındaki ilişki,
- * Suç ve mevsimler arasındaki ilişki ve
- * Suçların yoğunlaştığı bölgeler analitik olarak incelenmiştir.

Analiz sonuçlarına geçmeden önce suçla ilgilenen kurumların yetki bölgelerini incelemek konunun daha iyi anlaşılmasında yarar sağlayacaktır.

5.2 Suçun Alan Üzerindeki Etkisi ve Suç ile İlgilenen Kurumların Yetki Bölgeleri

Ülkemizde yerleşmeler idari anlamda il, ilçe, bucak ve köyler olmak üzere sınıflandırılmakta ve bu alanlarda asayişle ilgili hizmet veren kurumlar da farklılaşmaktadır. İl, ilçe merkezlerinin belediye sahaları polis bölgesi, bunun dışında kalan tüm sahalar (beldeler dâhil) ve kırsal alanlar jandarma bölgesi içinde yer almaktadır. Saha bakımından Türkiye'nin %92'si jandarma, %8'i ise polis yetki ve sorumluluk bölgesi içinde yer alır. Dolayısıyla her iki kurumda yer alan verilerin alanları da değişmektedir. Bu nedenle kırsal alanlarla ilgili veriler jandarma karakol ve diğer komutanlıklarda il, ilçe belediye alanlarının verileri de il emniyet müdürlüğü ve polis karakol kayıtlarında yer almaktadır (Karakaş, 2009).

5.3 Balıkesir İlinde Kişilere ve Mala Karşı İşlenmiş Suçların Genel Özellikleri

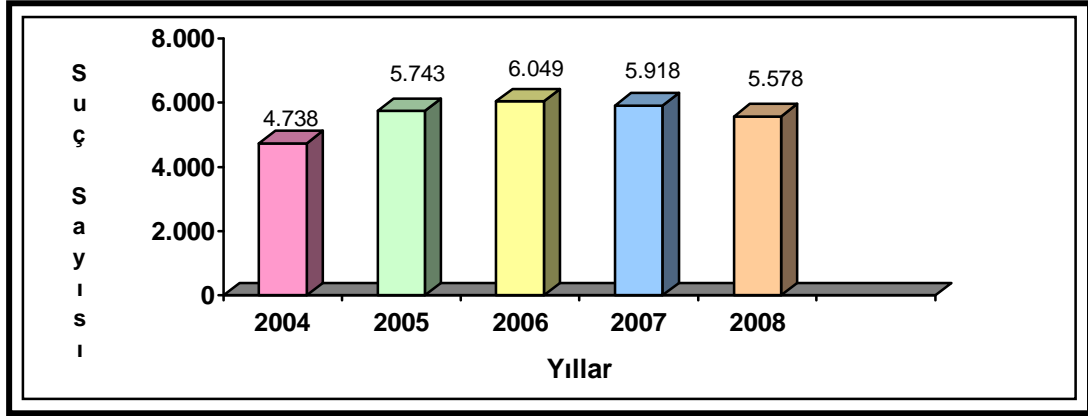
Araştırma sahası olan Balıkesir kırsalında son beş yılda 14.755 asayiş olayı meydana gelmiştir. 2006 yılından itibaren asayiş olaylarında Balıkesir genelinde azalma görülürken Türkiye genelinde artış yaşanmıştır.

Nitekim Jandarma Genel Komutanlığı istatistiklerden derlenen verilere göre, 2006 yılında meydana gelen asayiş olaylarından 108.983'ü şahsa karşı, 183 bin 640'ı ise mala karşı işlenen suçlardan oluşmuştur. Balıkesir kırsalında ise 1.687 şahsa karşı suç işlenmişken mal varlığına karşı işlenen suç sayısı 1204 kadardır.

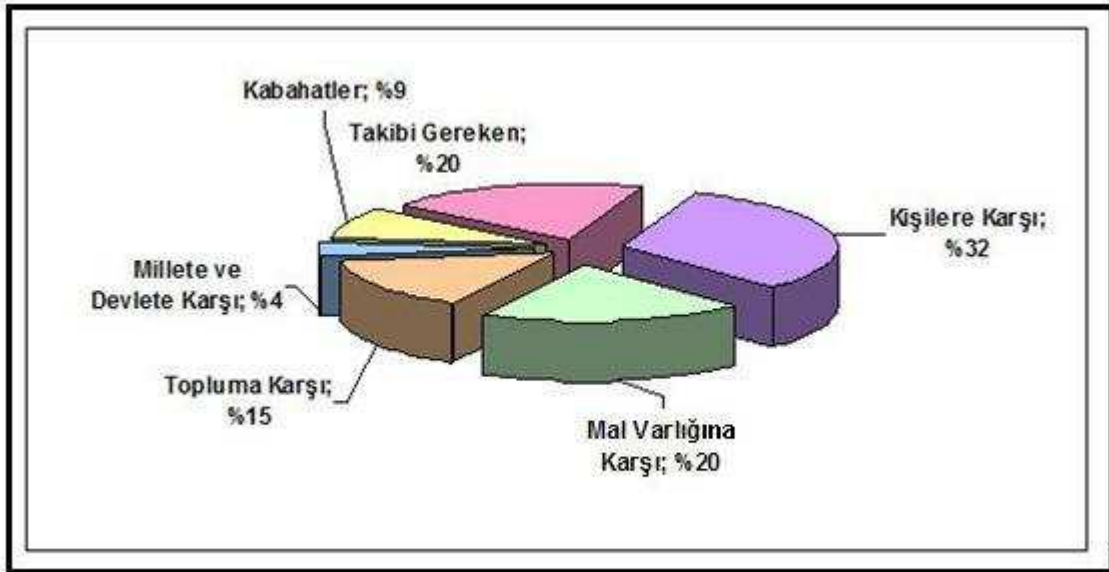
2005 yılında ise bu rakamlar Türkiye genelinde şahsa karşı suçlarda 98 741, mala karşı olaylar da 157 640 olarak kayıtlara geçmiştir. Aynı yılda Balıkesir de ise şahsa karşı suçlarda bu sayı 2010 iken mala karşı suçlarda 1400'dür.

Balıkesir il ve ilçeler bazında meydana gelen asayiş olayları incelendiğinde; 2004 yılında (4.738), 2005 yılında (5.743), 2006 yılında (6.049), 2007 yılında (5.918) ve 2008 yılında ise (5.578) olay olduğu

görülmektedir. Olay sayılarının 2006 yılından itibaren azaldığı görülmektedir (Şekil 6).

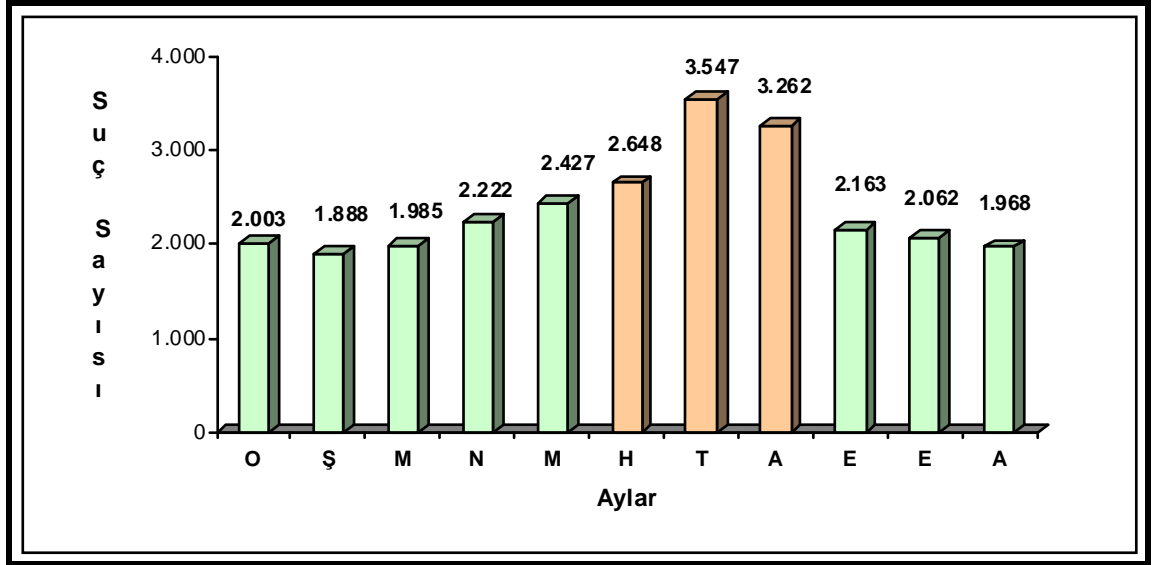
Şekil 6. Balıkesir İli Kırısındaki Asayiş Olayları (2004–2008)

Şekil 7. Balıkesir İli Kırısındaki Asayiş Olayları (%) (2004-2008)

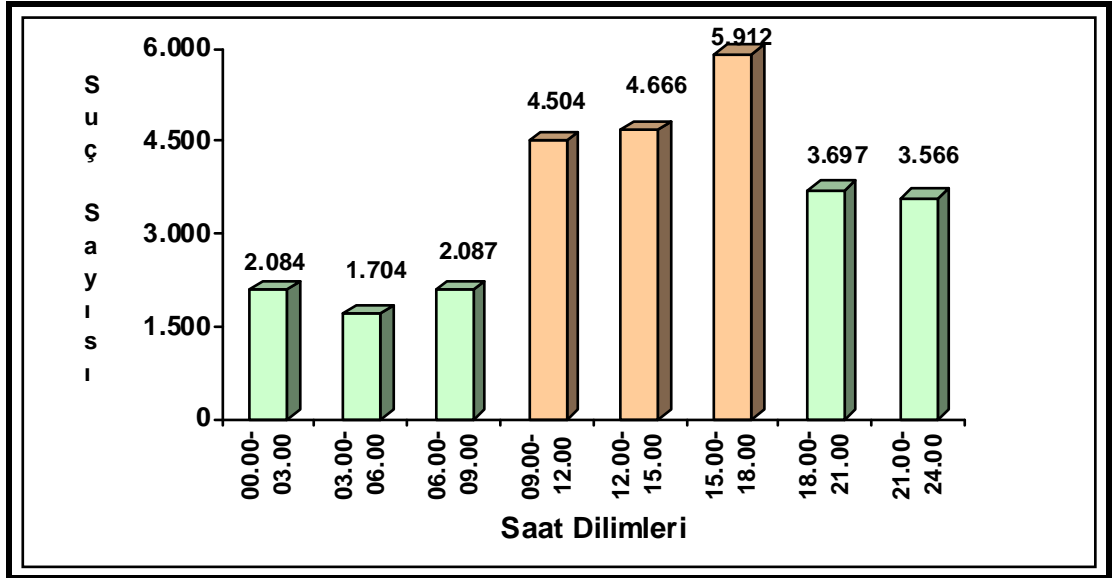
Toplam olayların %32'sini kişilere karşı (9.057), %20'sini mal varlığına karşı (5.696), %15'ini topluma karşı (4.174), %4'ünü millete ve devlete karşı (1.119) işlenen suçlar olmak üzere toplam %71'ini asayiş olayları geri kalan %9'unu kabahatler (2.643) ve %20'sini takibi gereken (5.523) olaylar oluşturmaktadır (Şekil 7).

Balıkesir ilinde olaylar en fazla, Temmuz (3.547), Ağustos (3.262) ve Haziran (2.648) aylarında yoğunlaşmakta olup, diğer aylarda olay sayıları aynı seviyede kalmaktadır. Asayiş olaylarının yoğun olarak meydana geldiği mevsimin yaz olması turizm sezonunun başlamış olmasıdır. Bu da turizm sezonu ile suç oranı artışındaki doğru orantıyı göstermektedir (**Şekil 8**).

Şekil 8. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olaylarının Aylara Göre Dağılımı (2004-2008)

Olayların gün içinde en fazla 15.00–18.00 12.00–15.00 ve 09.00–12.00 saatleri arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Kasten yaralama, taksirle yaralama, tehdit, mala zarar verme ve kazalar gibi olaylar gündüz saatlerinde meydana gelirken, yüz kızartıcı olan hırsızlık, gasp, kasten öldürme gibi suçlar ise gece saatlerinde yoğun olarak meydana gelmiştir (**Şekil 9**).

Şekil 9. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004–2008)

Kırsal suçları incelendiği için jandarma sorumluluğu altında bulunan yerlerin suç dağılımını ve nüfus ilişkilerini analiz etmek amacıyla nüfus ve asayiş verileri kullanılmıştır.

Yapılan analizler neticesinde 2004–2008 genel suç toplamı- nüfus ilişkisi ve kişi başına düşen suç oranları grafikler halinde gösterilmiştir.

Toplam suç ve toplam nüfus sayıları eşleştirildiğinde nüfusun en fazla olduğu merkez ilçede beş yıllık suç toplamının da en fazla olduğu görülmüştür. Bu ilçeyi sırasıyla Edremit (41.858) ve Ayvalık (23.987) ilçeleri takip etmektedir.

Buna karşın suç miktarının en az olduğu ilçe nüfusun da en az olduğu ilçe olan Marmara değil Balya ilçesidir. Bu ilçeyi sırasıyla Savaştepe ve Gönen ilçeleri takip etmektedir (**Çizelge 7**).

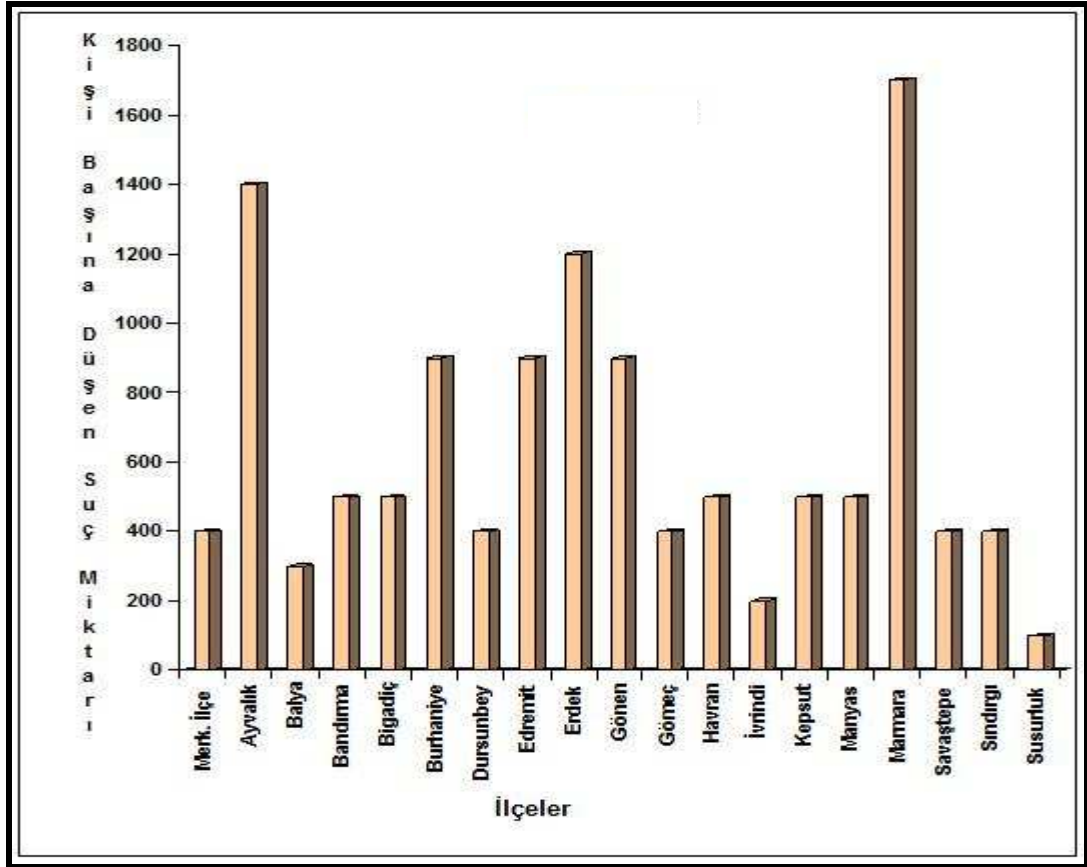
Çizelge 7. Balıkesir İli Kırsalında Suç Miktarı ve Kişi Başına Düşen Suç Oranı (2004–2008).

İlçeler	Jandarmanın Sorumlu Olduğu Nüfus	Suç Miktarı	Kişi Başına Düşen Suç Oranı
Merkez İlçe	120.588	2.154	0.017
Ayvalık	29.653	2.099	0.070
Balya	15.642	258	0.016
Bandırma	30.000	539	0.017
Bigadiç	34.050	718	0.021
Burhaniye	12.400	528	0.042
Dursunbey	32.684	466	0.014
Edremit	51.000	2.430	0.047
Erdek	12.712	632	0.049
Gömeç	6.500	412	0.063
Gönen	35.260	679	0.019
Havran	16.500	471	0.028
İvrindi	34.000	537	0.015
Kepsut	19.934	412	0.020
Marmara	6.592	587	0.089
Manyas	17.671	435	0.024
Savaştepe	11.200	244	0.021
Sındırgı	29.420	617	0.020
Susurluk	18.943	676	0.035
Toplam	534.749	14.894	

Buna göre kişi başına düşen suç miktarının oran olarak en fazla olduğu ilçeler nüfusun az, suç sayısının da fazla olduğu Marmara Adasıdır. Bu ilçeyi Ayvalık (0,070) ve Erdek (0,049) ilçeleri takip etmektedir.

Kişi başına düşen suç miktarının oran olarak en az olduğu ilçeler ise Dursunbey (0,014), İvrindi (0,015) ve Balya (0,016) ilçeleridir (**Şekil 10**).

Burada dikkati çeken nokta Susurluk ilçesinin üçte biri nüfusuna sahip Marmara adasında suç miktarının bu ilçe ile aynı düzeyde olmasıdır. Bunda en büyük etkinin Marmara ilçesine bağlı turizm yönü zengin olan Avşa adasından kaynaklandığı öğrenilmiştir.

Şekil 10. Balıkesir İli Kırsalında Kişİ Başına Düşen Suç Miktarı

Olay cinsleri alt tasniflere göre inceleyecek olursak;

a. Kişİlere karşı işlenen suçlarda; %15 ile Merkez İlçe (1.350), %13 ile Edremit (1.206), ve %12 ile Ayvalık (1.086), (**Çizelge 6**).

b. Mal varlığına karşı işlenen suçlar; %23 ile Edremit (1.284), %18 ile Ayvalık (1.013) ve %14 ile Merkez İlçede (803), bölge yoğunlaştığı görülmektedir (**Çizelge 7**).

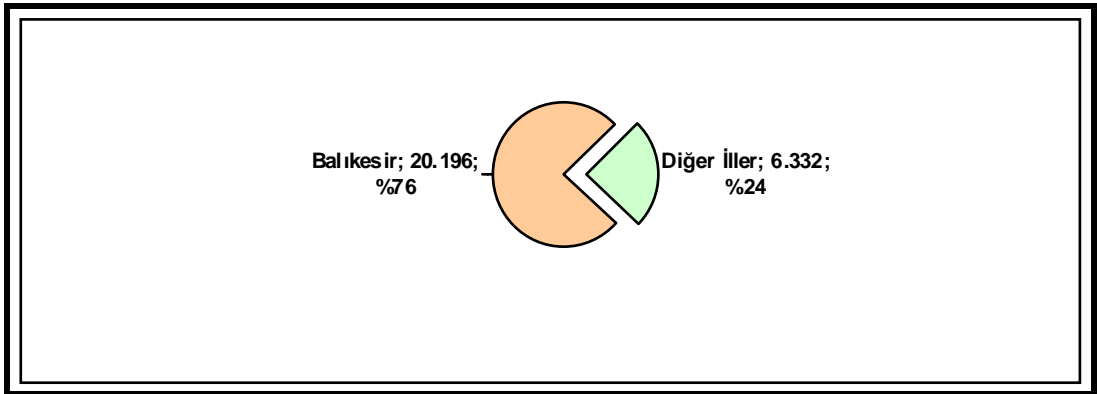
Çizelge 8. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (2004–2008)

Ana Tasnif	Alt Tasnif	Toplam	İlçeler																			
			Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Toplam
K i ş. K a r. S u ç.	Hay. Ve Vüc. Dok. Karşı Suçlar	Toplam	768	505	120	204	298	138	256	663	161	107	230	168	225	198	206	239	92	225	262	5.065
	Cinsel Dok. Karşı Suçlar	Toplam	27	26	5	11	15	6	11	27	10	5	22	7	10	8	10	23	3	15	13	254
	Hür. Ve Şerefe Karşı Suçlar	Toplam	555	555	78	104	224	103	114	514	97	107	149	171	145	115	103	139	93	196	172	3.734
	Kişilere Karşı Diğer Suçlar	Toplam							1	2												3
	Kiş. Kar. Tasnif Dışı Suçlar	Toplam			1																	
	Toplam		1350	1086	204	319	537	247	382	1206	268	219	401	346	380	321	319	401	188	436	447	9057

Çizelge 9. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar (2004-2008)

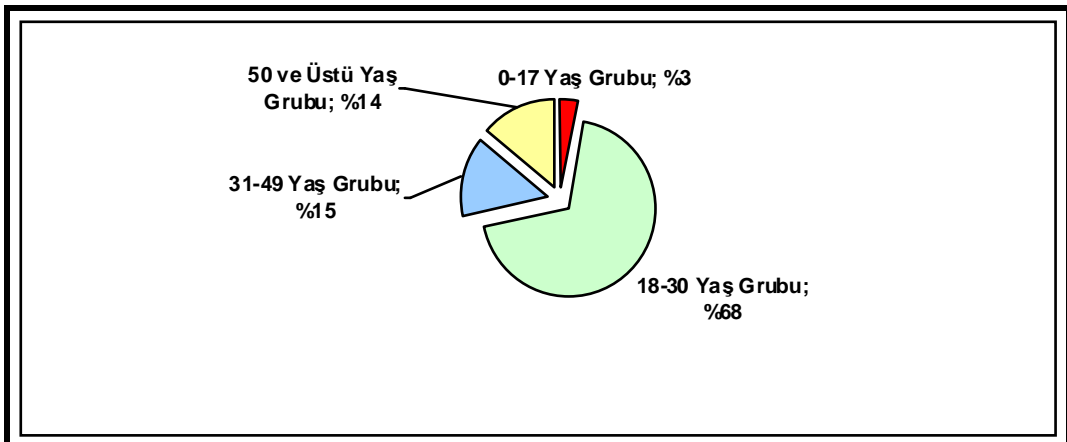
Ana Tasnif	Alt Tasnif	Toplam	İlçeler																			
			Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Toplam
Mal Var. Kar. Suç.	Hırsızlık	Toplam	500	761	37	111	66	201	25	994	292	97	56	51	87	35	34	129	27	50	142	3.695
	Yağma	Toplam	9	23		9	2	4	1	13	1	1	1	4	5	1	1		1	2	5	83
	Mala Zarar Verme	Toplam	143	126	12	51	64	51	36	122	45	72	52	42	41	37	46	28	23	86	48	1.125
	Mal Var. Kar. Diğ. Suç.	Toplam	152	103	5	49	49	25	22	95	26	23	30	28	24	18	35	29	5	43	34	795
	Toplam	Toplam	804	1.013	54	220	181	281	84	1.224	364	193	139	125	157	91	116	186	56	181	229	5.698

Suç türlerinde olaylara karışan şahısların nüfus ve sabıka kaydı bilgileri araştırmada farklı bir analiz yöntemi ortaya koyar. İl geneline bakıldığında suçlara karışan kişilerin %76'sının Balıkesir, %24'ünün diğer illerin nüfusuna kayıtlı olduğunu öğrenilmektedir. Hırsızlık olaylarına karışan şahısların çoğunluğunun ise Balıkesir ili nüfusuna kayıtlı olan eski hükümlü ve sabıkalılardan oluştuğunu görülmektedir (**Şekil 11**).

Şekil 11. Balıkesir İl Kırsalı Geneli Asayiş Olaylarında Olaya Karışanların Coğrafi Kökenleri (2004–2008).

Olaylara karışan şahısları yaş gruplarına göre gruplandırılması analiz de önemli bir veri kaynağı oluşturur. Yaş gruplarına göre bakılırsa suç işleyen şahısların %3'ünün 0–17, %68'inin 18–30, %15'inin 31–49 ve %14'ünün 50 yaş ve üstü yaş grubunda yer aldığı görülmektedir. Genel yaş grupları ile karşılaştırıldığında %68'lik oranla en fazla suç işleyen yaş grubunun 18-30 yaş aralığı olduğu anlaşılmaktadır (**Şekil 12**).

Şekil 12. Balıkesir İli Kırsalı Asayiş Olaylarında Olaya Karışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (%) (2004-2008)

Balıkesir asayiş suçlarındaki failerin belirlenmesi il için büyük önem arz etmektedir. Çizelgesi incelendiğinde 2004–2008 yıllarında meydana gelen 28.219 olayın 25.073'ünün ilk anda aydınlatıldığını 3.162'sinin ise ilk anda faili meçhul kaldığı görülür. İlk anda aydınlatma oranı kişilere karşı işlenen suçlarda %99, mal varlığına karşı işlenen suçlarda %56'dır (**Çizelge 10**). Kişilere karşı suçlardaki bu yüksek aydınlatma oranı, suç işlendikten sonraki süreçte yetkililere suçla ilgili bilginin hızlı ulaşması nedeni ile gerçekleşmiştir. Mal varlığına karşı işlenen suçlarda özellikle turizm bölgelerinde yazlıklara, nisan ayında gelmekte eylül ayının sonlarına doğru dönülmektedir. Bu nedenle ekim-mart ayları arasında meydana gelen suçlar, ilgili şahısların yazlıklarına geldiği dönem öğrenilmekte ve böylece kolluğa bilgi geç ulaşmaktadır. Bu da yazlık bölgelerde mal varlığına karşı işlenen suçların aydınlanma sürecini zorlaştırmakta ve geciktirmektedir.

Çizelge 10. Balıkesir İli Kırsalı (2004–2008) Faili Belli ve Meçhul Olaylar

Suçların Cinsi	Son Beş Yıllık (2004–2008)			Aydınlatma Oranı
	Top.	F.B.	F.M.	
Kişilere Karşı İşlenen Suçlar	9.057	8.940	117	%99
Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar	5.698	3.166	2.548	%56
Topluma Karşı İşlenen Suçlar	4.177	4.080	97	%98
Milliete ve devlete karşı işlenen Suçlar	1.119	1.114	5	%100
Kabahatler	2.643	2.642	1	%100
Takibi Gereken Olaylar	5.525	5.131	394	%93
Toplam Asayiş Olayları	20.051	17.300	2.767	%86
Toplam	28.219	25.073	3.162	%89

Olayların aydınlatılma oranlarını yıllar bazında ele alındığında şu tablo ile karşılaşılmaktadır: 3.162 faili meçhul olaydan 390'ı 2004, 783'ü 2005, 886'sı 2006, 614'ü 2007 ve 502'si ise 2008 yılına aittir. Faili meçhul olaylarda önceki yıllara göre azalış olduğu görülmektedir. 2004 yılında ilk anda meydana gelen 390 faili meçhulün 179'u, 2005 yılında gelen 783 olayın 145'i, 2006 yılında gelen 886 olayın 190'ı, 2007 yılında gelen 614 olayın 190'ı ve

2008 yılında meydana gelen 502 olayın 167'si olmak üzere toplam 871 olayın sonradan aydınlatılmıştır. Ayrıca 2008 yılı içerisinde önceki yıllardan da olmak üzere toplam 501 olayın aydınlatıldığı ortaya çıkmaktadır (**Çizelge 11**).

Çizelge 11. Balıkesir İli Kırsal Sonuçlanan Olayların Analizi (2004–2008)

Ana Tasnif	Yıllar																	
	2004			2005			2006			2007			2008			Toplam		
	Sonuçlandı	Takipte	Toplam	Sonuçlandı	Takipte	Toplam	Sonuçlandı	Takipte	Toplam	Sonuçlandı	Takipte	Toplam	Sonuçlandı	Takipte	Toplam	Sonuçlandı	Takip	Toplam
Kiş. Kar. Suç.	14	10	24	10	15	25	15	24	39	7	9	16	9	5	14	55	63	118
Mal Var. Kar. Suç.	121	180	301	98	600	698	75	643	718	84	385	469	84	279	363	462	2087	2.549
Toplam	135	190	325	108	615	723	90	668	757	91	394	485	93	284	377	517	2.150	2.667

Son beş yılda ilk anda meydana gelen faili meçhul olayların ilçelere göre dağılımı tablosu ise;

Merkez İlçe (245), Ayvalık (592), Balya (15), Bandırma (68), Bigadiç (38), Burhaniye (132), Dursunbey (16), Edremit (897), Erdek (238), Gömeç (85), Gönen (24), Havran (39), İvrindi (65), Kepsut (17), Manyas (20), Marmara (32), Savaştepe (19), Sındırgı (18) ve Susurluk (106) şeklindedir (**Çizelge 12**).

Çizelge 12. Balıkesir İli Kırsal İlk Anda Meydana Gelen Faili Meçhul Olayların İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

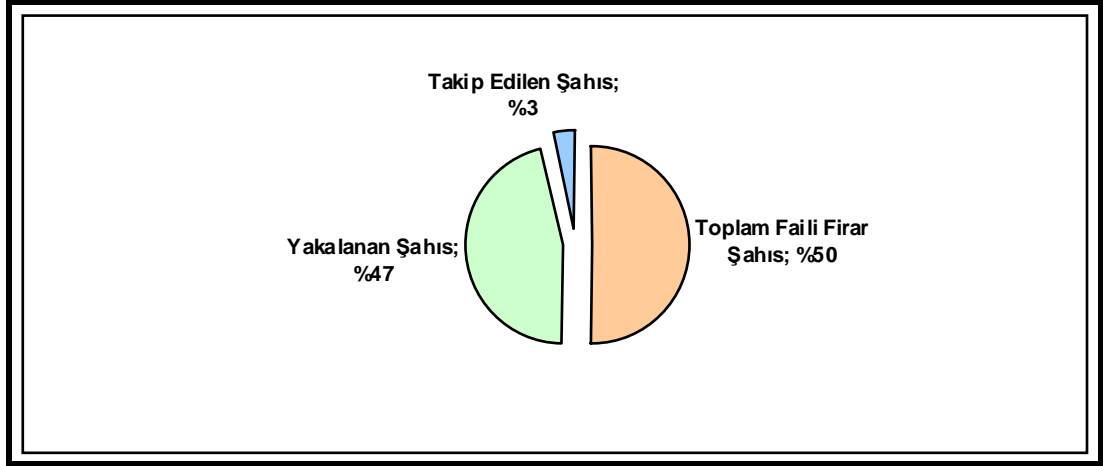
Ana Tasnif	İlçeler																			
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Toplam
Kiş. Kar. Suç.	11	13	1	5	1	7	1	34	6	3	1	6	5	2	5	3	3	6	4	117
Mal Var. Kar. Suç.	234	579	14	63	37	125	15	863	232	82	23	33	60	15	15	29	16	12	102	2549
Toplam	245	592	15	68	38	132	16	897	238	85	24	39	65	17	20	32	19	18	106	2666

Son beş yıllık analiz sonuçlarına göre meydana gelen olayların ilk anda aydınlatılma durumunun %89 olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 13. Balıkesir İli Kırsal Faili Meçhul Olayların Hırsızlık Türüne ve İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Hırsızlık Olayları	İlçeler																	Toplam		
	Merkez	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe		Sındırgı	Susurluk
B.Baş Ve K.Baş Hayvan Hırs.	12	2		1		7		3		4	1	5	16	1			3	3	1	59
Diğer Hayvan Hırsı.																			1	1
Diğer Hırsızlık						2														2
Diğer Hırsızlık	14	12 6	3	7	2	27	4	26 6	25	17		7	10	2	3	7	2	2	25	549
Evden Hırsızlık	58	22 3	3	14	7	53	3	39 7	11 8	39	8	3	5	2		11	3	1	8	956
Haberleşme ve Enerji Nakil Kab. Hırs.	24	5	1	5		3	2	2	1		1	4	8		1		2		2	61
İşyerinden Hırs.	61	96	5	24	15	16	2	52	21	8	8	9	11	1	8	5	2	4	21	369
Kamu Kur. Ve Kuruluş. Hırs.	10	12	1	2	3	2		7	4		1	1	1		1	1	3	1	4	54
Kapkaç								1												1
Oto Hırsızlığı	11	22	1		3	2	1	35	3	1			2		1				2	84
Otodan Hırsızlık	27	71		6		6	1	44	53	5	3		3						31	250
Yankesicilik		3						3		1						1			1	9
Toplam	217	560	14	59	30	118	13	810	225	75	22	29	56	6	14	25	15	11	96	2.395

Faili firar olaylarda ise durum daha netleşmektedir. Alınan bilgiler doğrultusunda son beş yıl içerisinde toplam 847 şüphelinin firar ettiğini, 788'inin yapılan araştırma ve çalışmalar neticesinde yakalandığını ve yakalama oranının %93 olduğu görülmektedir (**Şekil 13**).

Şekil 13. Balıkesir İli Kırsal Asayiş Olaylarında Takip Ve Yakalanan Şahıslar (2004-2008)

En fazla faili firar şahıslar; Merkez İlçe (162), Edremit (124), Ayvalık (62) ve Bigadiç (62) ilçelerinde meydana gelmiştir. Bigadiç, Gömeç, Savaştepe, Sındırgı, ilçelerinde meydana gelen firarilerin tamamı yakalanmıştır (**Çizelge 12**).

Çizelge 14. Balıkesir İli Kırsal Faili Firar Olayların İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Faili firar Şahıs	İlçeler																		Toplam	
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı		Susurluk
Takipte	4	1	2	5		4	2	23	1		2	3	1	2	3	3			3	59
Yakalandı	158	61	12	32	62	16	27	101	15	11	53	26	48	29	41	5	16	25	50	788
Gelen	162	62	14	37	62	20	29	124	16	11	55	29	49	31	44	8	16	25	53	847
Yakalama Oranı %	98	98	86	86	100	80	93	81	94	100	96	90	99	94	93	63	100	100	94	93

Faili firar olayları suç türlerine göre incelendiğinde en fazla; kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (345), kasten yaralama (192), hırsızlık (122), gasp (22) ve öldürme (20) olaylarının meydana geldiği söylenebilir. Bu genel tablodan sonra suç grupları ayrı olarak ele alınacaktır.

5.4 Kişilere Karşı İşlenen Suçlar (2004–2008)

Kişilere karşı suçlar, doğrudan doğruya kişinin yaşamına yönelik saldırı niteliğini taşırlar. Bu suçlarla kişinin yaşama hakkına saldırı söz konusudur (Centel vd., 2007).

Temel haklardan biri ve en önemlisi olan yaşama hakkı; kişinin hayatta kalması, beden ve ruh bütünlüğünün korunması, varlığının çeşitli etkilerle bozulmasını önleyebilmesi demektir (Centel vd., 2007).

Kişilere karşı işlenen suçlar, şiddet içeriklidir. Şiddet, her zaman insanların iç içe yaşadığı bir olgu olmuştur. O, bir davranış biçimi, organizmanın görülebilen bir aksiyonudur. Başka bir anlatımla şiddetle hedefin yaralanması, fiziki, psikolojik ve sosyal yönden mağdur olması söz konusudur (Aliağaoğlu, 2007).

Şiddet, 20. yüzyılın verileriyle beden ve mülkiyet üzerine güç kullanarak zarar verme şeklinde tanımlanırken, bugün artık psikolojik öğeleri de içine alan bir sosyal olgu olarak tarif edilmektedir diyor (Sözen, 1997).

Kısaca şiddet insanın fizik ve psikolojik bütünlüğüne karşı yapılan bir saldırdır. Şiddet farklı saldırganlık dereceleri ile ortaya çıkmaktadır. Bunun en uç noktasında adam öldürme olayı bulunmaktadır.

Balıkesir ili bazında asayiş olayları incelendiğinde, en fazla işlenen suçun kişilere karşı işlenen suçlar olduğu görülmektedir. 2004-2008 yılları arasında Balıkesir ilinde meydana gelen asayiş olaylarında birinci sırayı kişilere karşı işlenen suçlar oluşturmaktadır (**Çizelge 15**).

Çizelge 15. Balıkesir İli Kırsalında Asayiş Olayları (2004–2008)

Suçun Cinsi	2004	2005	2006	2007	2008	Toplam
Kişilere Karşı İşlenen Suçlar	1.714	2.010	1.687	1.750	1.898	9.057
Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar	924	1.400	1.264	1.174	934	5.698
Topluma Karşı İşlenen Suçlar	966	1.021	1.024	592	571	4.177
Millete Ve Devlete Karşı İşlenen	477	188	186	150	118	1.119
Kabahatler	92	247	877	855	572	2.643
Takibi Gereken Olaylar	564	874	1.010	1.395	1.680	5.525
Toplam Asayiş	4.081	4.619	4.161	3.666	3.521	20.051
Toplam Olay Sayısı	4.738	5.743	6.049	5.918	5.773	28.219

Balıkesir il genelinde 2004 – 2008 yılları arasında toplam 9057 suç kişilere karşı işlenmiştir. Bu suç grubu içinde en fazla olayın meydana geldiği suç türünü toplam 5065 suç ile hayata ve vücut dokunulmazlığına karşı suçlar teşkil eder. Bu suç grubu içinde kasten yaralama eylemi toplam 4566 suç ile birinci sırayı alırken bunu taksirle yaralama (322) ve kasten öldürme (106) suçları takip etmektedir. Genel tabloya bakıldığında; yedinci varsayım olan kişilere karşı işlenen suçlar kategorisinde en fazla işlenen suç kasten yaralamadır varsayımı doğrulanmıştır.

Kişilere karşı suçlar grubunda ikinci sırayı 3734 olay ile hürriyete ve şerefe karşı işlenen suç takip etmektedir. Bu suç grubu içinde en fazla olay tehdit (1961) türünde meydana gelmiştir. Bu suç türünü kişiye ve hatırasına hakaret (864) ve kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma(702) suçları takip eder. Bu suç grubunda en az olayın meydana geldiği suç türleri ise şantaj (1) ve cebir (12)'dir.

Üçüncü sırada yer alan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar 254 olay ile diğer suçları takip etmektedir. Bu suç grubu içinde en fazla olayın meydana geldiği suç türü cinsel saldırı (125) olayıdır. En az olay ise reşit olmayanlara cinsel istismar (24) suç türünde meydana gelmiştir. Kişilere karşı tasnif dışı suçlar grubu bu suç türü içinde son sırada yer almaktadır. Bu suç türü içinde soykırım suçu en çok yaşanan suç türüdür (**Çizelge 16**).

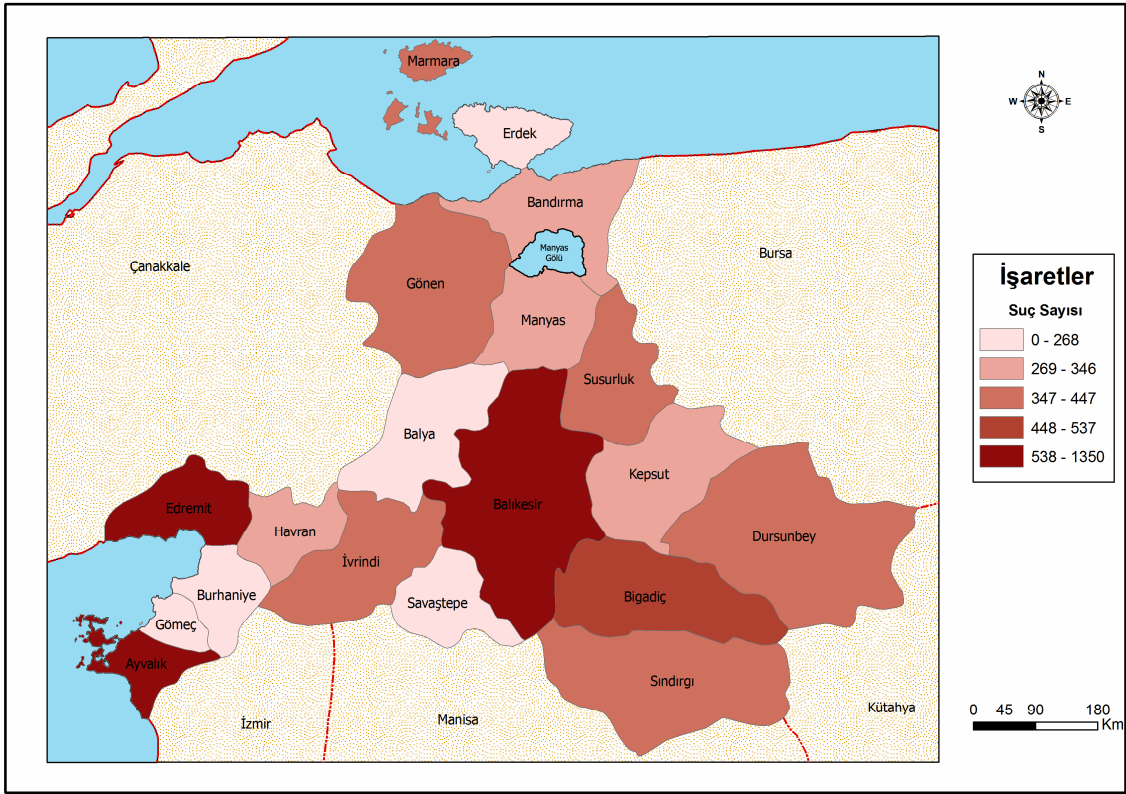
Çizelge 16. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı Suçların Yıllara Göre Dağılımı (2004–2008)

Alt Tasnif	Suçun Cinsi	2004	2005	2006	2007	2008	Top.
Hayata Ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar	Kasten Öldürme	21	22	24	14	25	106
	Taksirle öldürme	37	9	14	7	4	71
	Kasten Yaralama	841	1.015	822	913	975	4.566
	Taksirle Yaralama	86	82	79	48	27	322
	Toplam	985	1.128	939	982	1.031	5.065
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar	Cinsel Saldırı	41	27	25	18	14	125
	Çocukların Cinsel İstismarı	3		2	12	19	36
	Reşit Olmayanlarla Cinsel İlişki	2	1	2	13	6	24
	Cinsel Taciz	7	1	5	24	32	69
	Toplam	53	29	34	67	71	254
Hürriyete ve Şerefe Karşı Suçlar	Tehdit	363	414	340	397	447	1.961
	Şantaj				1		1
	Cebir				8	4	12
	Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma	138	146	150	145	123	702
	Konut Dokunulmazlığını İhlal	22	43	29	22	38	154
	Kişiyeye Veya Hatırasına Hakaret	153	249	190	105	167	864
	Kamu Görevlisine Hakaret				16	10	26
	Hürriyete ve Şerefe Karşı Diğer Suçlar			5	7	2	14
	Toplam	676	852	714	701	791	3.734
Kişilere Karşı Diğer Suçlar	Terk ve Yardım Veya Bildirim.	0				2	2
	Çocuk Düşürtme, Düşürme					1	1
	Toplam	0	0	0	0	3	3
Kişilere Karşı Tasnif Dışı Suçlar	Soykırım	0	1				1
	Toplam	0	1	0	0	0	1
Toplam		1.714	2.010	1.687	1.750	1.896	9.057

Çizelge 16'da ilçelere göre 2004–2008 arası kişilere karşı işlenmiş suç miktarları karşılaştırılmıştır. Buna göre en fazla suç miktarı 1350 suç ile il merkezinde işlenmiştir. Bunu sırasıyla 1206 suç sayısı ile Edremit ve 1080 suç ile Ayvalık ilçeleri takip etmektedir. En az suçun işlendiği ilçeler ise 188 suç ile Savaştepe ve 204 suç miktarı ile Balya olarak görülmektedir.

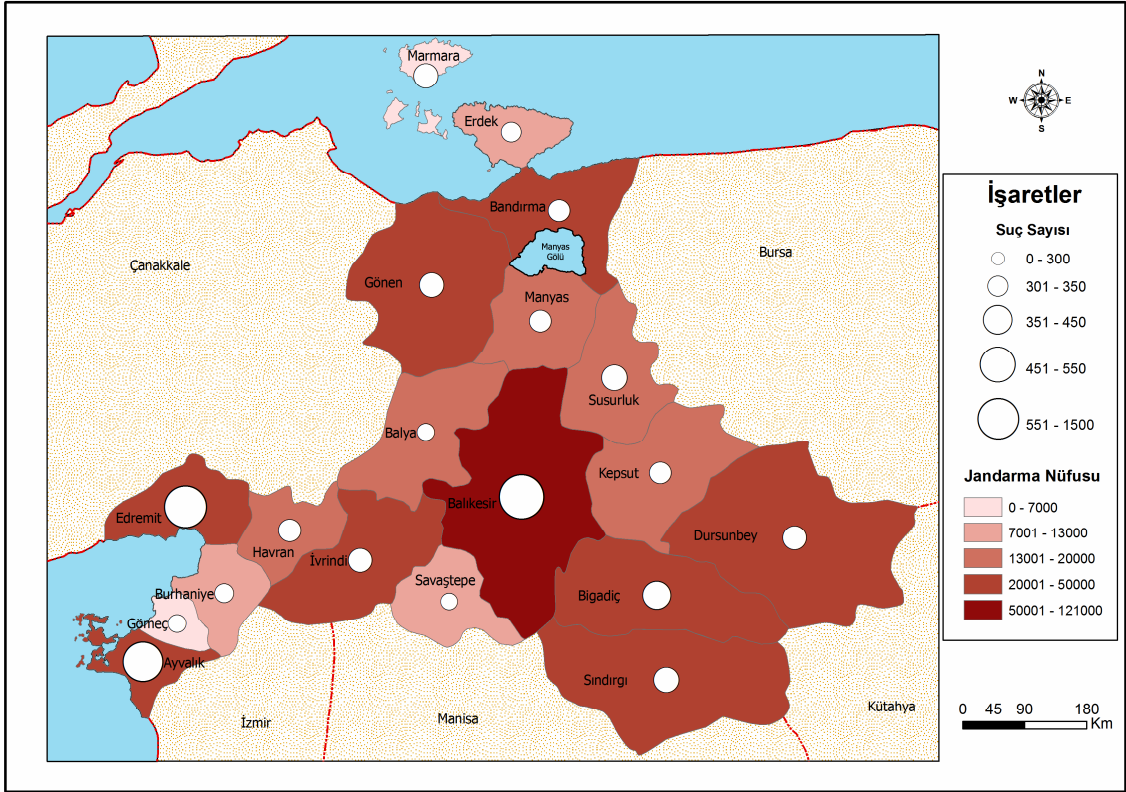
Çizelge 17. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı(2004–2008)

Ana Tasnif	Alt Tasnif	İlçeler																			Toplam
		Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	
K i ş. K a r. S u ç.	Hay.Ve Vuc.Dok. Karşı Suçlar	768	505	120	204	298	138	256	663	161	107	230	168	225	198	206	239	92	225	262	5.065
	Cinsel Dok. Karşı Suçlar	27	26	5	11	15	6	11	27	10	5	22	7	10	8	10	23	3	15	13	254
	Hür.Ve Şerefe Karşı Suçlar	555	555	78	104	224	103	114	514	97	107	149	171	145	115	103	139	93	196	172	3.734
	Kişilere Karşı Diğer Suçlar							1	2												3
	Toplam	1350	1086	203	319	537	247	382	1206	268	219	401	346	380	321	319	401	188	436	447	9057

Şekil 14. Balıkesir İli Kırsal Kişilere Karşı Suçlar (2004–2008)

Şekil 15 'de ilçelere göre 2004–2008 yıllarında kişilere karşı işlenmiş suç oranları harita üzerinde grup aralığı şeklinde gösterilmiştir. Buna göre en fazla suç miktarı 538–1350 ile İl merkezi, Edremit ve Ayvalık'ta gerçekleşmiştir. En az suçun işlendiği ilçeler ise 188–219 suç aralığı ile Savaştepe, Gömeç ve Balya'dır.

Şekil 15. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı İşlenen Suçlar-Nüfus İlişkisi (2004–2008)

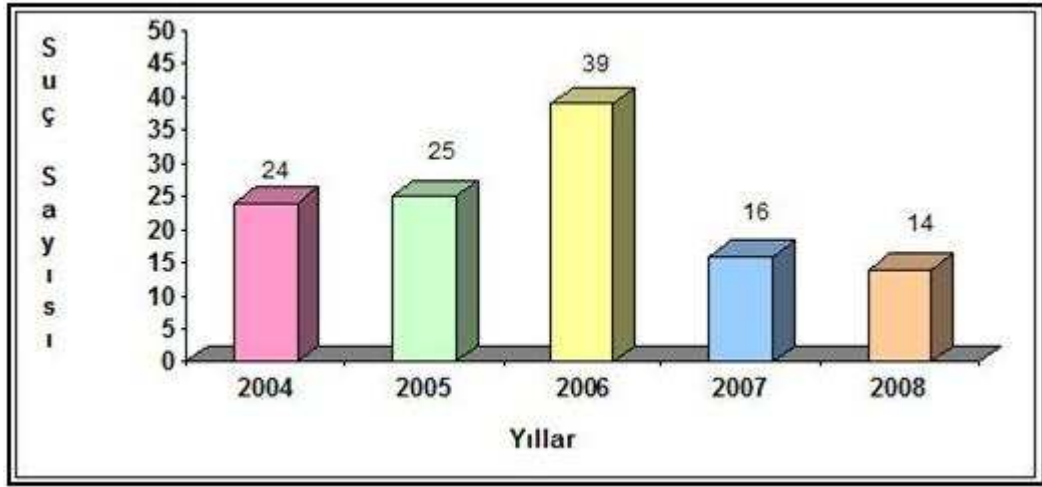
Şekil 16 Balıkesir ilinde kişilere karşı işlenen suçlarla nüfus ilişkisini ele alınmaktadır. Burada nüfusun fazla olduğu İl merkezi, Edremit ve Ayvalık'ta kişilere karşı işlenen suçların fazla olduğu, nüfusun az olduğu Savaştepe, Balya, Gömeç ve Burhaniye'de kişilere karşı işlenen suçların az olduğu tespit edilmiştir. Böylece birinci varsayım olan ilçelerin jandarma sorumluluk sahasına düşen nüfusu ile kişilere karşı işlenen suçlar arasında doğru orantı vardır varsayımı doğrulanmıştır. Bunun yanı sıra üçüncü varsayım olan kıyı ilçelerinin kırsalında kişilere karşı işlenen suç sayıları daha fazladır varsayımı kısmen doğrulanmıştır.

Kişilere karşı işlenen suçların beş yıllık karşılaştırılması yapıldığında 9057 olayın 7117'sinin ilk anda çözümlendiğini, faili firar olaylarında bu rakamın 584, faili meçhulde ise 118 olduğu bildirilmiştir.

Faili firar ve faili meçhul olaylarında değerlerin düşük olması ise aydınlatma oranının yüksekliğini ortaya koymaktadır (**Çizelge 18**).

Çizelge 18. Balıkesir İli Kırsalı Kişilere Karşı İşlenen Suçlarda Faili Meçhul ve Faili Firar Olayların Karşılaştırılması (2004–2008)

Yıllar		2004	2005	2006	2007	2008	Toplam
Kişilere Karşı	Faili Meçhul	24	25	39	16	14	118
	Faili Firar	27	116	166	140	135	584
	İlk Anda Çözümlenen	1.690	1.985	1.648	1.734	1.882	7.117
	Olay Toplamı	1.714	2.010	1.687	1.750	1.896	9.057

Şekil 16. Balıkesir İli Kırsalında Kişilere Karşı Suçların Yıllara Göre Değişimi (2004–2008)

Kişilere karşı işlenen suçları farklı başlıklarda işlemek, analiz sonuçlarının daha iyi ortaya konulmasını sağlar. Bu suçların bazıları detaylı olarak ele alınmış ve incelenmiş, bazılarında ise detaya inilmeden kısaca değinilmiştir.

Kişilere karşı işlenen suçlar dört gruba ayrılarak incelenecektir.

BÖLÜM

VI

KİŞİLERE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR 2004-2008 ANALİZİ

6.1 Hayata ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar

Hayata karşı suçlar doğrudan doğruya kişinin yaşamına yönelik saldırı niteliğini taşımaktadırlar. Temel haklardan biri ve en önemlisi olan yaşama hakkı, kişinin hayatta kalması, beden ve ruh bütünlüğünü koruması varlığının çeşitli etkilerle bozulmasını önleyebilmesi demektir (Reisoğlu, 2001).

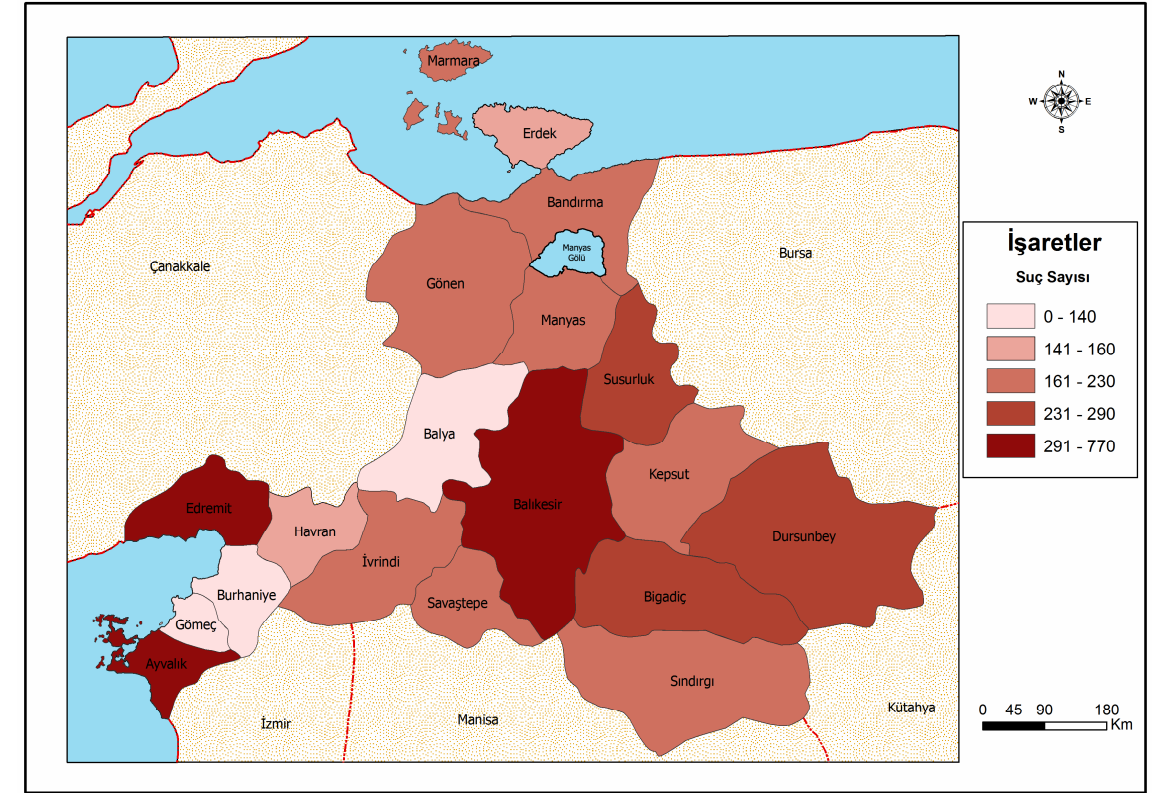
Yaşama hakkına uluslar arası metinlerde de rastlamak mümkündür. Örneğin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde; “ Yaşamak, hürriyet ve kişi emniyeti her ferdin hakkıdır” denilmektedir.

Kişi, toplumda yaşayan bir değer olarak, haklardan yararlanan varlık demektir. Kişilik kavramı ise kişiye bağlı ve hukukça korunan bedeni, manevi, hukuki nitelikteki varlıkların tümünü kapsamaktadır (Özta, 2002).

Kişilik hakları bir anlamda, insan hakları olarak da kabul edilir. Bu başlıkta yer alan suçların maddi konusunu insan oluşturmaktadır. Yani eylem insan üzerinde gerçekleşmektedir.

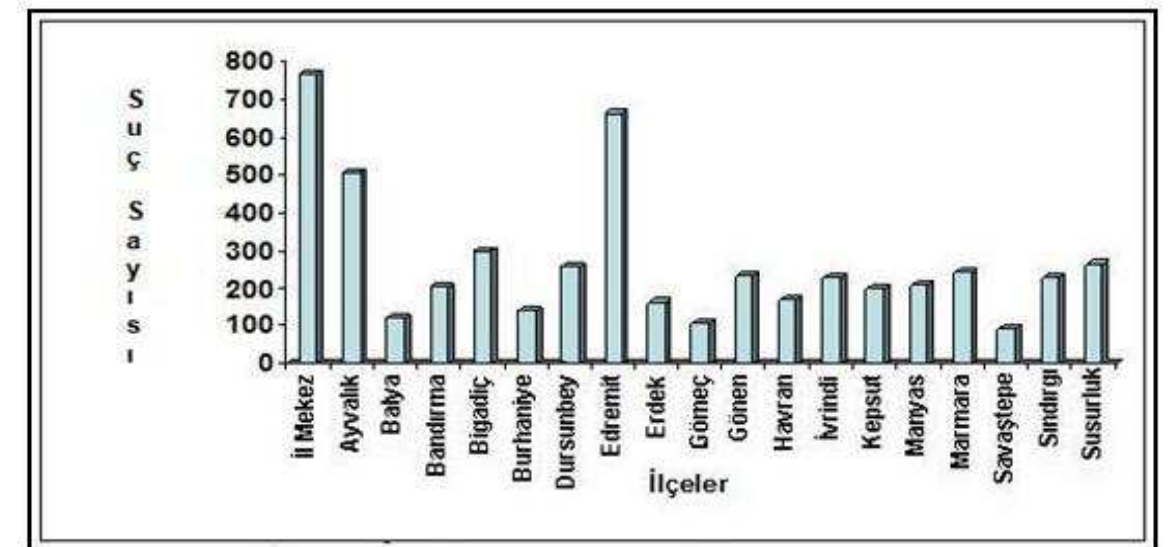
Bu kısa girişten sonra Balıkesir kırsalında bu suçların dağılışına bakılacaktır.

Hayata ve vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ilçeler bazında ele alındığında en fazla suçun il merkezinde işlendiği görülmektedir. Bu ilçeyi sırasıyla 663 suç ile Edremit ve 505 suç sayısı ile Ayvalık ilçeleri takip etmektedir (**Şekil 17**).

Şekil 17. Balıkesir İli Kırsalında Hayata Ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı İşlenen Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Bu suç türünün en az yaşandığı ilçe ise 92 suç miktarı ile Savaştepe'dir. Bu ilçeyi 107 suç ile Gömeç ve 120 suç ile Balya ilçeleri izlemektedir (Şekil 18).

Şekil 18. Balıkesir İli Kırsalında Hayata ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı İşlenen Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Önemli olayların değerlendirilmesi konusunda Hayata ve Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlardan önemli olanlarına ayrıntılı değinilmiştir, diğerlerin de ayrıntıya inilmemiştir. Bu suç alt grubu içerisinde Kasten Öldürme, Taksirle Öldürme, Kasten Yaralama, Taksirle Yaralama gibi suçlar ele alınacaktır.

6.1.1 Adam Öldürme (Kasten ve Taksirle Öldürme 2004–2008)

Kasten adam öldürme açıkça kişiye karşı işlenen suçlar arasında şiddetin en uç noktasına vardığı davranış biçimidir (Aliağaoğlu, 2007).

Kasten adam öldürme en eski suçtur, insanoğlunun yaratılışından beri insanlar öngörmemiş ya da öngörse bile istememiştir. Taksirin varlığından söz edilebilmesi için, neticenin öngörülebilir olması gerekir (Centel vd., 2007).

Taksirle ölüme sebebiyet, kasten öldürme suçundan bağımsız bir suçtur. Fail, ölüm sonucunun meydana gelmesini istemez; ancak, göstermesi gereken dikkat ve özeni göstermediği için bu netice meydana gelir. Balıkesir’de de adam öldürme olayları yaşanmaktadır.

Asayiş olayları değerlendirildiğinde; Balıkesir kırsalında son beş yılda 78’i faili belli ve 28’i faili meçhul olmak üzere toplam 106 kasten öldürme olayı meydana gelmiştir. Son beş yıl içerisinde 28 faili meçhul öldürme olayının 20’si aydınlatılmıştır; buna göre olayların aydınlanma oranı %74’tür.

Çizelge 19. Balıkesir İli Kırsalı Kasten Öldürme Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	İlçeler																			
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Toplam
Kasten Öldürme	22	9	2	1	7	5	4	15	1	1	5	5	4	2	5	3	4	4	7	106

Öldürme olaylarını ilçeler bazında incelendiğinde en fazla suçun Merkez İlçe (22), Edremit (15), Ayvalık (9), Bigadiç (7) ve Susurluk (7)

ilçelerinde işlendiği görülmektedir. Öldürme olaylarının en az yaşandığı ilçeler ise sırasıyla Erdek (1), Gömeç (1) ve Bandırma (1) 'dır (**Şekil 19**).

Olay sadece ülkemiz için değil tüm dünya için büyük bir sorundur. Yeryüzünde adam öldürme olayının yaşanmadığı yer yok gibidir. Öldürme olayları tüm olaylar içerisinde % 0,4 bir orana sahiptir.

Öldürme olayı ile zaman ilişkisi konusunda ortaya atılmış teoriler vardır. Bunlar arasında Wolfgang; yaz aylarında öldürme oranlarında artış görülebileceğini, ancak mevsimler ve aylarda bu oranlar arasında ilişkinin olmadığını belirtmiştir (Aliağaoğlu, 2007).

Balıkesir kırsalında öldürme olaylarının zamansal analizi yapıldığında; öldürme olaylarının yoğunlaştığı aylar olarak Ağustos (18), Temmuz (13), Mayıs (13) ve Eylül (11) ayları çıkmaktadır. Bu durum dikkatli incelendiğinde mevsimler ve aylar arasında bir ilişkinin bulunmadığını öngören ancak yaz mevsiminde öldürme olaylarının arttığı görülmektedir (**Çizelge 20**).

Çizelge 20. Balıkesir İli Kırsalında Kasten Öldürme Olayının Aylara Göre Dağılımı (2004-2008)

Suçun cinsi	Aylar												Toplam
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
Kasten Öldürme	7	3	10	4	13	10	13	18	11	5	8	4	106

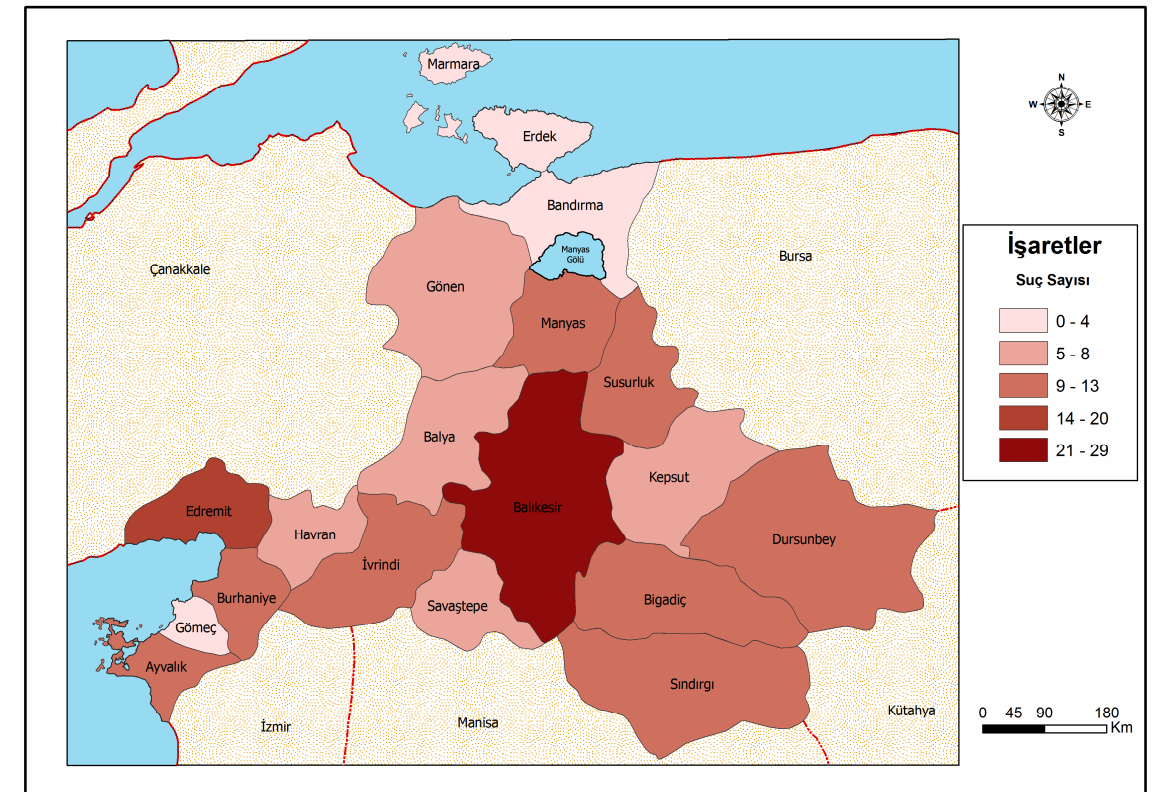
Kasten öldürme olaylarının en fazla işlendiği saat dilimleri ise; 21.00-24.00, 00:00-03.00, 18.00-21.00 ve 09.00-12:00 saatleri arasındadır. Olayların en fazla gece saatlerinde meydana geldiği görülmektedir. Ortalama olarak 21:00 ile 03:00 arası saat dilimleri Balıkesir kırsalında adam öldürmek için sıcak saatlerdir denilebilir (**Çizelge 21**).

Çizelge 21. Balıkesir İli Kırsalında Kasten Öldürme Olayının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008)

Suçun Cinsi	Saat Dilimleri								Toplam
	00.00-03.00	03.00-06.00	06.00-09.00	09.00-12.00	12.00-15.00	15.00-18.00	18.00-21.00	21.00-24.00	
Kasten Öldürme	17	7	6	15	12	11	16	22	106

Kasten öldürme olayında suç işleyen şahısların kimlik bilgilerini ve cinsiyet durumlarını incelediğinde son beş yılda 106 kasten öldürme olayında 252 şüphelinin tespit edilerek yakalanmış olduğunu, bu şüphelilerin %70'inin Balıkesir, %30'unun ise diğer illerin nüfusuna kayıtlı olduğu görülmektedir.

Olaya karışan şüphelilerin ise %95'inin erkek ve %5'inin kadınlardan oluştuğu araştırma ve analiz sonuçlarından ortaya çıkmaktadır.

Şekil 19. Balıkesir İli Kırsalında Adam Öldürme Olaylarının Dağılışı (2004–2008)

Taksirle öldürme olayına bakıldığında; son beş yılda 71 olayın meydana geldiği görülmektedir. Bu olayları ilçeler bazında incelendiğinde en fazla Dursunbey (9) ilçesinde taksirle öldürmenin meydana geldiğini görülür. Bu ilçeyi sırasıyla Merkez İlçe (7), İvrindi (6) ve Sındırgı (6) ilçeleri takip etmektedir. Bu suç tipinde en az olayın meydana geldiği ilçe ise Marmara Adası (1)'dir. Bu suç türünün zamansal özelliğine bakıldığında beş yıllık dönemde en fazla suçun Ağustos (11) ayında işlendiği görülmektedir. Taksirle öldürme olayının yoğunlaştığı saat dilimi ise 18-24 saatleri arasındır.

6.1.2 Adam Yaralama (Kasten ve Taksirle)

Kasten yaralama, kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan hareketler yapılmasıdır.

Taksirle yaralamaya sebebiyet verme, kasten yaralama suçundan bağımsız bir suçtur. Burada fail yaralama sonucunun meydana gelmesini istemez; ancak göstermesi gereken dikkat ve özeni göstermediği için bu netice meydana gelir. Kusurluluk türünün farklı olması, taksirle yaralamanın, kasten yaralama yanında bağımsız bir suç olarak ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur (Centel vd., 2007).

Kasten yaralama suç alt grubuna bakıldığında olayın en fazla Merkez İlçe (703) 'de yaşandığı görülmektedir. Bu ilçeyi sırasıyla Edremit (617) ve Ayvalık (74) ilçeleri takip etmektedir. Buralarda nüfusun çeşitlenmesi, iş merkezlerinin fazlalığı, turizm merkezi olmasından dolayı yerli ve yabancı turistlerce uğrak yeri olması, diğer ilçelere nazaran merkez ilçe kırsal sorumluluk alanının fazla nüfuslu olması gibi nedenlerden dolayı bu suç türü adı geçen ilçelerde yoğunlaşmıştır. Merkezi alanlarda sosyal karışım; alışveriş ve eğlenme işlevleri nedeniyle zamansal olarak gün boyunca değişmekte ve alan, sosyal pozisyonu farklı insanların sık bir şekilde karşılaşma alanı olmaktadır (Aliağaoğlu, 2007).

Bu konuda önemli bir nokta da; insanların nüfus yoğunluğuna bağlı olarak kalabalık bir çevre ile mücadelesi, trafik ve sosyal ortamların bu sebepten daha yorucu ve stresli olması, bireyleri suç işlemek cihetinde ciddi bir tahrik oluşturmaktadır.

Kasten yaralama olayının en az yaşandığı ilçeler ise; Savaştepe (77), Gömeç (102), Balya (107) ve Burhaniye (121)'dir. Bu durum ilçelerin nüfusunun az olması ve çeşitlilik göstermemesine bağlanabilir (**Çizelge 22**).

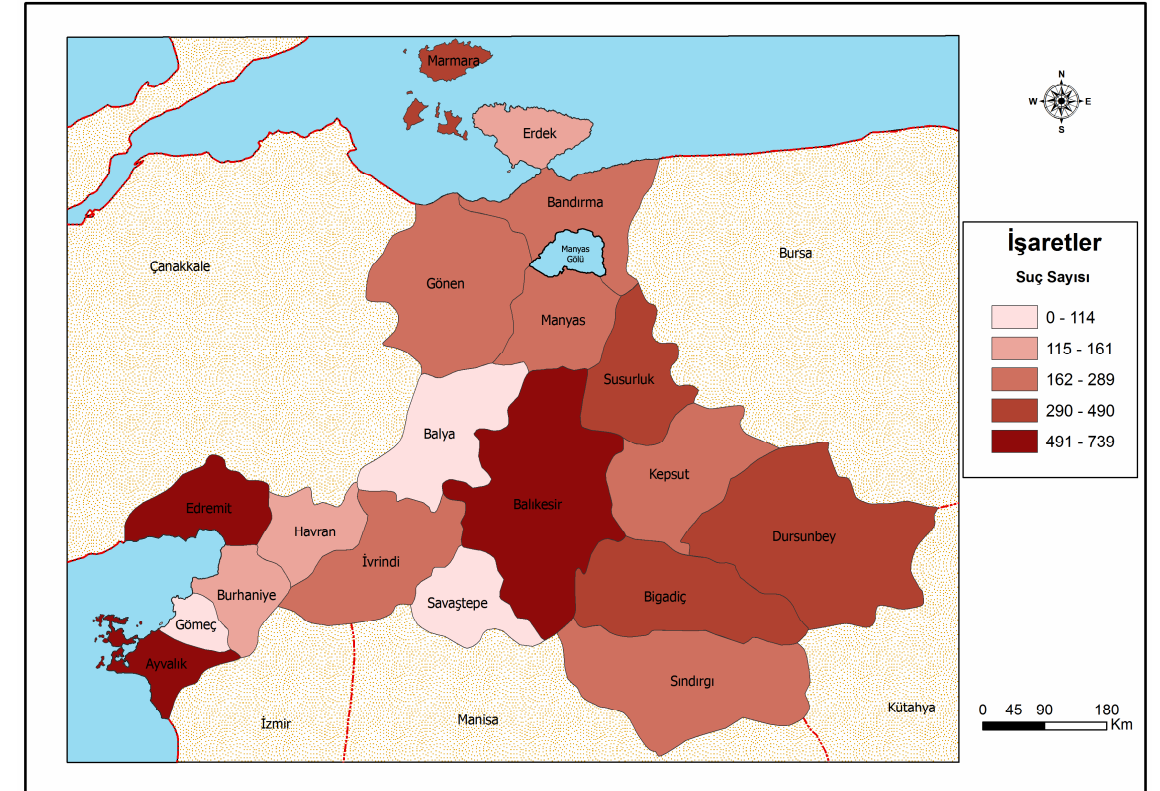
Çizelge 22. Balıkesir İli Kırsalında Kasten Yaralama Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	İlçeler																	Toplam		
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe		Sındırgı	Susurluk
Kasten Yaralama	703	474	107	184	269	121	193	617	154	102	201	147	207	173	184	223	77	196	234	4.566

Balıkesir genelinde taksirle yaralama olayının dağılımına bakıldığında bu suçun en fazla yaşandığı ilçeler olarak Dursunbey (50), Merkez İlçe (36), Edremit (26), Gönen (21) olarak görülmektedir. Bu suçun en az işlendiği ilçeler ise; Gömeç (2) ve Erdek (4)'tir (**Çizelge 23**).

Çizelge 23. Balıkesir İli Kırsalında Taksirle Yaralama Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	İlçeler																	Toplam		
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe		Sındırgı	Susurluk
Taksirle Yaralama	36	19	7	17	20	8	50	26	4	2	21	14	8	20	12	12	9	19	18	322

Şekil 20. Balıkesir İli Kırsalında Adam Yaralama Olayları (2004–2008)

Şekil 21'ye bakıldığında Balıkesir ilinde 2004–2008 arası adam yaralama olaylarının dağılışı grup aralığı şeklinde gösterilmektedir. Adam yaralama olaylarını ilçeler bazında incelendiğinde en fazla suçun Merkez İlçe, Edremit, Ayvalık ilçelerinde işlendiği görülmektedir. Adam yaralama olaylarının en az yaşandığı ilçeler ise Savaştepe, Gömeç, Balya ve Burhaniye ilçeleridir.

6.2 Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar

Cinsel dokunulmazlık, kişilerin vücudu üzerinde cinsel davranışlarda bulunması ile ihlal edilir. Bu başlık altında yer alan suçlarla korunan ortak nokta, kişilerin cinsel dokunulmazlığıdır.

Korunan hukuki değer noktasında özelde kişilerin cinsel dokunulmazlığının korunduğunu, genelde ise bu suç türü ile kişilerin vücut dokunulmazlığının korunmak istendiğini belirtir (Malkoç, 2009) .

Kız kaçırma olayı kırsal kesim suçu olma özelliğine sahipken, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar kente özgü sapsmış bir davranıştır (İçli, 2001; Aktaran, Aliağaoğlu,2007).

Cinsel suçlar kategorisinde sayılan suçlar değişik türdeki ırza tecavüz, zina ve fuhuş ihbarı diğer suç türlerine göre düşük olan suçlardır.

Bu nedenle tüm suç verileri için söz konusu olan karanlık sayı bu suç türleri için daha büyüktür.

Irza tecavüz ile ilgili olarak yapılan az sayıda araştırmadan birini, (Smith ve Bennet, 1985) yayınlamıştır. 1979–1981 yılları arasında 250 metropoliten bölgede sürdürülen araştırmada yoksulluğun eşitsizliğin ulusal kompozisyonun ve aile yapısının ırza tecavüz suçu ile ilişkisi araştırılmıştır. Sonuca göre bu suç ile ilgili etkileyici faktörler yoksulluk, boşanma ve siyah nüfus oranı olarak belirlenmiştir.

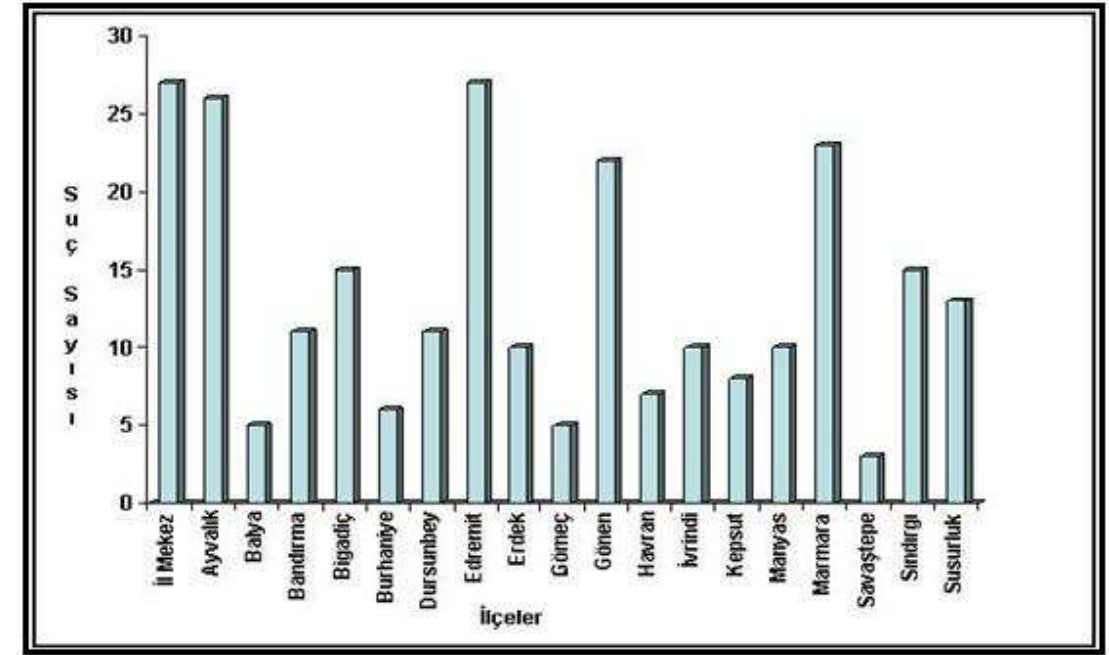
Bireysel düzeyde ırza tecavüzde cinsellik etkili olduğu gibi diğer bir etkide düşmanlıktır. Cinsellik, düşmanlık, psikolojik bozukluklar temelde ırza tecavüz suçlarında görülen faktörler olsa da, Miller en temel etkinin “güç” ihtiyacı olarak nitelemiştir.

Ülkemizde 2006 Adalet İstatistiklerine göre Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen suçlar toplam 732.746 dava içerisinde 22.594 ile % 3,1 i oluşturmaktadır.

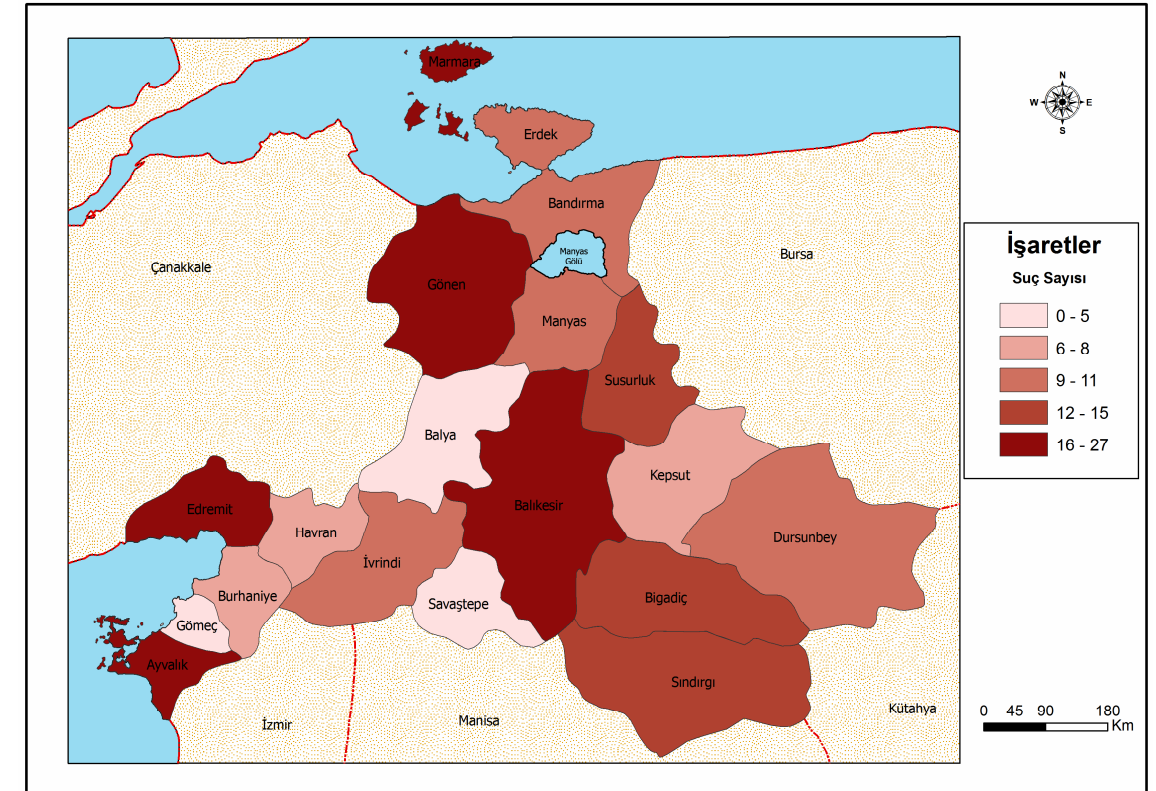
Cinsel saldırı, cinsel taciz, çocukların cinsel istismarı ve reşit olmayanlarla cinsel ilişki şekilleriyle karşımıza çıkan cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara her ne kadar şehir suçları dense de Balıkesir ili kırsalında da rastlanmaktadır. Çünkü Balıkesir ili kırsalının bazı bölgelerinde turizm şehirleşmesi yaşanmaktadır. Ayrıca son dönemlerde ülke genelinde de bu suçun arttığı incelenen gazete haberlerinden de anlaşılmıştır.

Bu suçun il genelindeki dağılımına bakıldığında kıyılardaki ilçelerde bu suçun daha fazla işlendiği ortaya çıkmaktadır. Nitekim bu suçun en fazla işlendiği ilçe Edremit (27)'tir. Bu ilçeyi Merkez İlçe (27) ve Ayvalık (26) takip eder. Bu suç en az Savaştepe (3), Balya (5) ve Gömeç (5) ilçelerinde işlenmiştir (**Şekil 21-Şekil 22**).

Bu suçun işlendiği yerler haritadan da incelendiğinde iç kesimlerde daha az olay olduğunu, kıyılarda olay sayısının arttığı görülmektedir. Bunun nedenleri arasında nüfusun ve nüfus çeşitlenmesinin az olması verilebilir. Buralarda sanayi ve ticaretin arka planda kalması çeşitlenmeyi azaltmaktadır. İç kesimlerin kendi nüfusuna bağlı kalması buna karşılık kıyı kesimlerin nüfusunun sürekli değişkenlik göstermesi, iç kesimlerde bu suçu azaltırken kıyılarda artmasını sağlamıştır (**Şekil 22**).

Şekil 21. Balıkesir İli Kırsalında Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)

Şekil 22. Balıkesir İli Kırsalında Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların Dağılımı (2004–2008)

6.3 Hürriyete ve Şerefe Karşı Suçlar

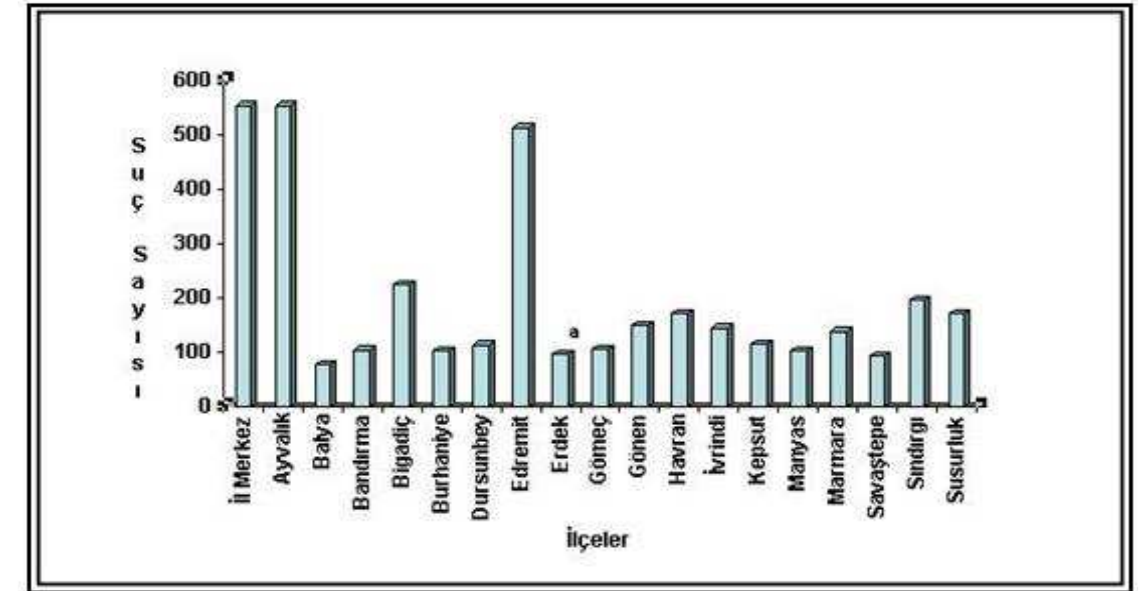
Kişiye karşı işlenen suçlar arasında, şerefe karşı işlenen suçlar normal davranışa en yakın olanıdır. Bu suç türünün cezai yaptırımını bireyin saygınlığını korumaya, kişinin manevi varlığına yönelmiş saldırıları önlemeye yöneliktir.

Şeref kavramı, kişinin manevi bütünlüğünü anlatan, bireyin kendi onuru hakkındaki düşünceleri ile başkalarının onun hakkında düşündüklerinden oluşan sosyal bir kavramdır (Erman ve Özek, 1994; Centel, vd., 2007).

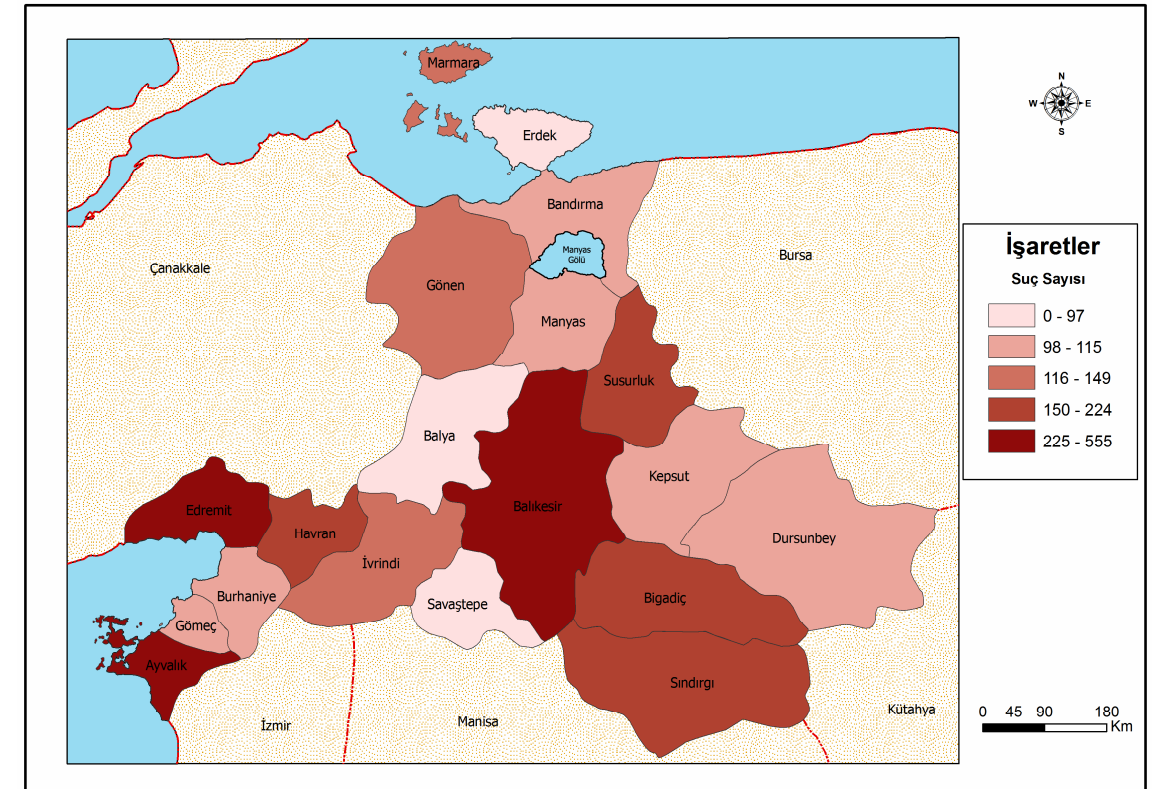
Hürriyete ve Şerefe Karşı Suçlar; tehdit, cebir, şantaj, kişi ve hatırasına hakaret, kamu görevlisine hakaret şeklinde sınıflandırılmaktadır. Bu gibi farklı başlıklarda ele alınabilen bu suçların en çok işleneni hakaret suçudur.

Suç, Balıkesir ili kırsalında kişilere karşı işlenen suçlar içinde, ikinci sıradadır. Bu suç türü son beş yıllık verilere bakıldığında 3.734 defa işlenmiştir.

Suçun en fazla işlendiği ilçeler Merkez İlçe (555), Edremit (514), Ayvalık (555) ilçeleridir. Balya (78) ve Savaştepe (93) ilçeleri ise bu suçun en az işlendiği ilçelerdir (**Şekil 23-Şekil 24**).

Şekil 23. Balıkesir İli Kırsalında Hürriyete Ve Şerefe Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)

Şekil 24. Balıkesir İli Kırsalında Hürriyete ve Şerefe Karşı Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)

6.3.1 Tehdit

Çalışma alanı olan Balıkesir il genelinde son beş yılda (1.951)'i faili belli ve (10)'u faili meçhul olmak üzere toplam (1.961) tehdit olayı meydana gelmiştir. Son beş yıl içerisinde (10) faili meçhul öldürme olayının (1)'i aydınlatılmış, (9) olayın aydınlatılması için çalışmalar devam etmektedir **(Çizelge 24).**

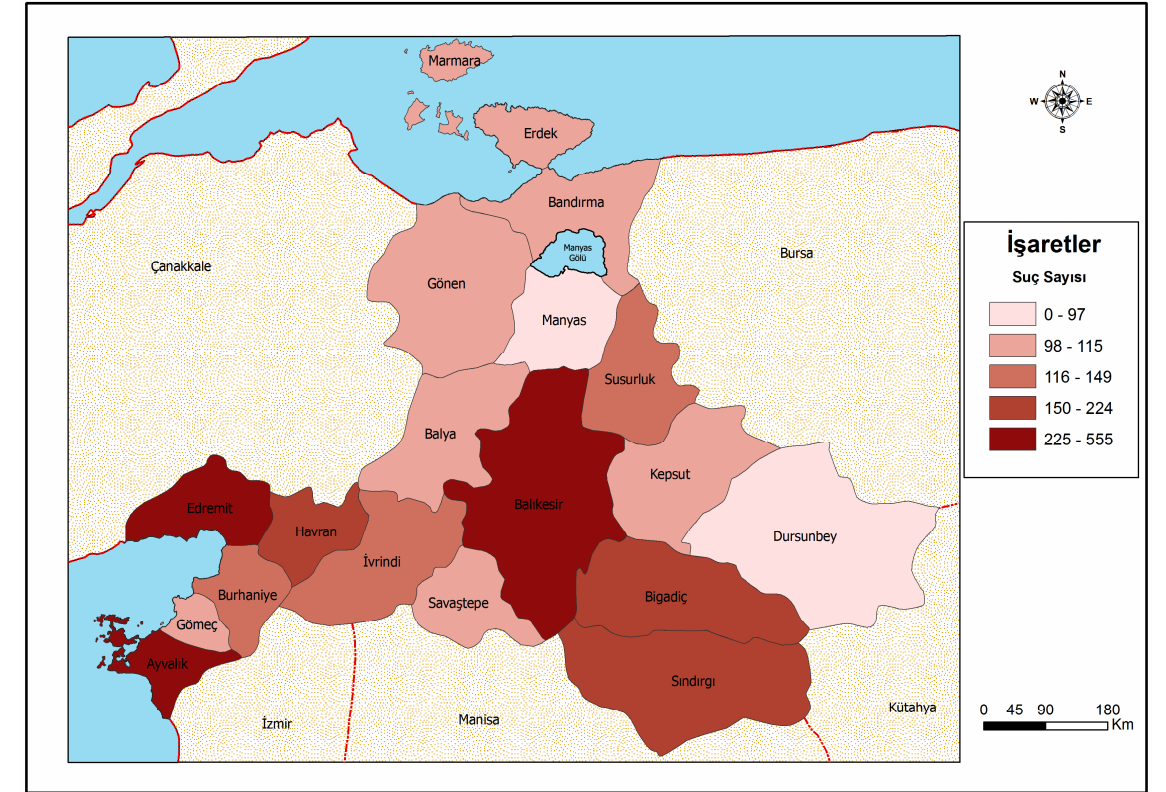
Çizelge 24. Balıkesir İli Kırsalında Tehdit Olayının Faili Belli Ve Faili Meçhul Durumu (2004–2008)

Yıllar	2004			2005			2006			2007			2008			Toplam		
	Top	F.B.	F.M.	Top	F.B.	F.M.	TOP	F.B.	F.M.	Top.	F.B.	F.M.	Top.	F.B.	F.M.	Top	F.B.	F.M.
Tehdit	363	360	3	414	410	4	340	338	2	397	396	1	447	447	-	1.961	1.951	10

Tehdit olaylarının ilçelere dağılımına bakıldığında en çok, Ayvalık (333), Merkez İlçe (326), Edremit (305), Sındırgı (124) ve Bigadiç (118) ilçelerinde yoğunluk göstermektedir. Tehdit olayları toplam olayların %7'sini oluşturmaktadır **(Çizelge 25- Şekil 25).**

Çizelge 25. Balıkesir İli Kırsalında Tehdit Olayının İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)

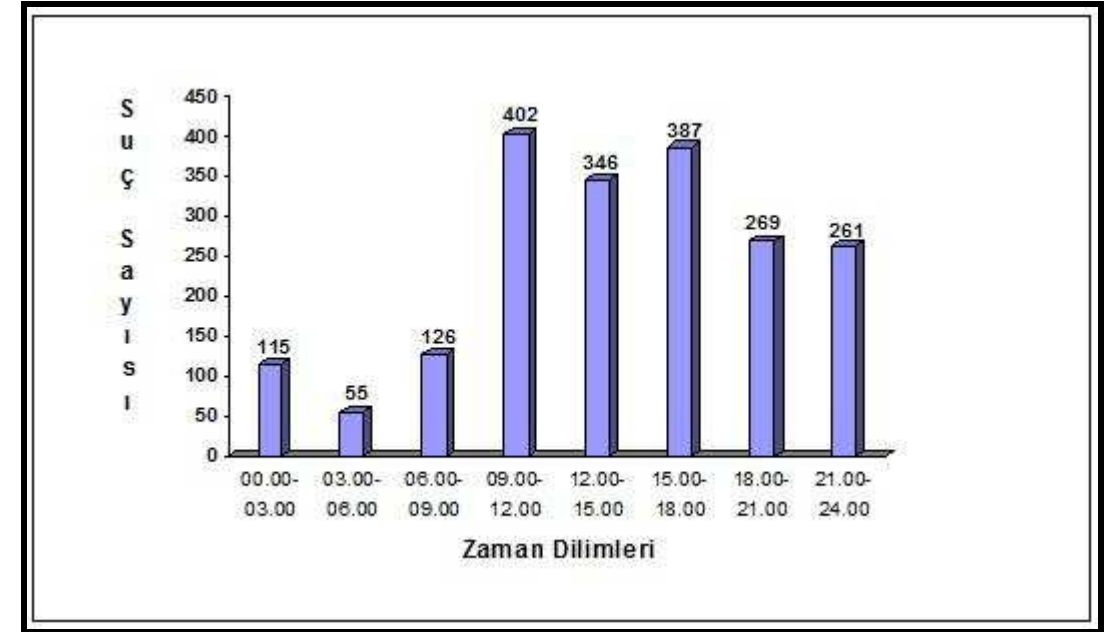
Suçun Cinsi	İlçeler																	Toplam		
	Merkez	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe		Sındırgı	Susurluk
Tehdit	326	333	46	43	118	65	36	305	47	42	47	97	75	51	35	44	49	124	78	1.961

Şekil 25. Balıkesir İli Kırsalında Tehdit Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Nisan (203), Ağustos (191), Temmuz (190) ve Mart (179) aylarında en fazla tehdit olayları meydana geldiği görülmektedir. Olaylarda genellikle yaz aylarında artış meydana gelmektedir.

Tehdit olayları en fazla; 09.00–12.00, 12.00–15.00 ve 15.00–18.00 saatleri arasında yoğun olarak meydana gelmiştir. Olayların en fazla gündüz saatlerinde meydana geldiği görülmektedir (**Şekil 26**).

Şekil 26. Balıkesir İli Kırsalında Tehdit Olayının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004–2008)

Son beş yılda 1.961 tehdit olayında 2.559 şüpheli tespit edilmiş 2.550'si ilk anda yakalanmış 9 şahıs firar etmiştir. Yapılan araştırma ve çalışmalar neticesinde 9 firarının 8'i yakalanmıştır.

Şüphelilerin %90'ı erkek ve %10'u kadınlardan oluşmaktadır. Bunların %80'i Balıkesir, %20'si diğer iller nüfusuna kayıtlıdır.

Bu tarz suçların takibi şikâyete bağlı olduğu için bu suç türünün beş yıllık zamanda fazla işlenmediği görülmektedir.

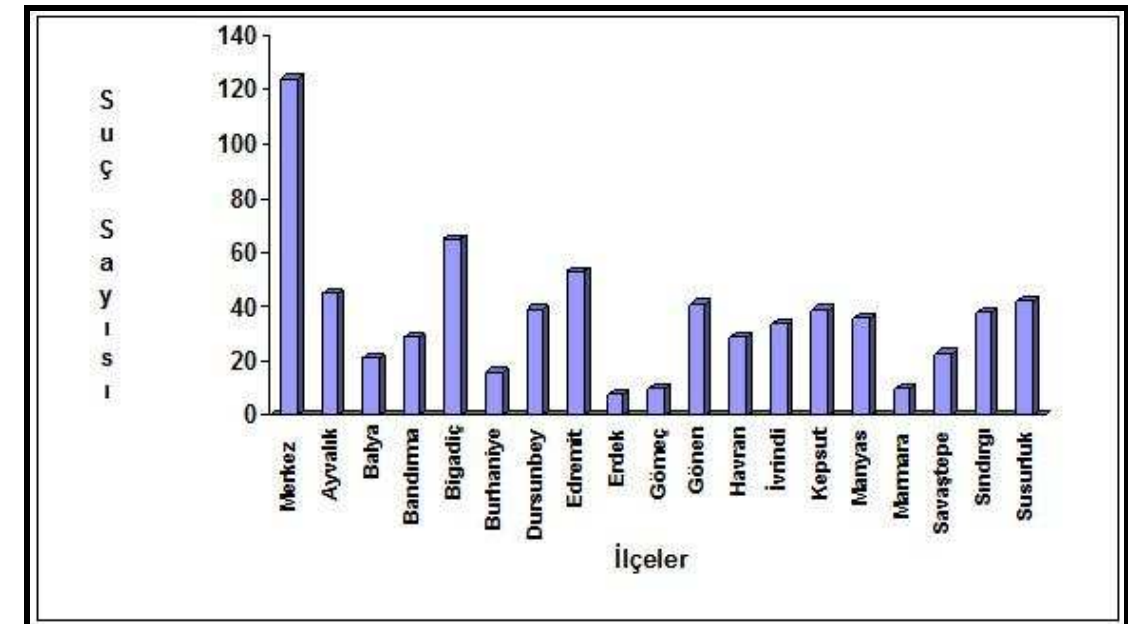
6.3.2 Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma

Balıkesir ili genelinde son beş yılda 695'i faili belli ve 7'si faili meçhul olmak üzere toplamda 702 adet kişiyi hürriyetinden yoksun kılma olayının meydana geldiği kaydedilmiştir. Meydana gelen 702 faili firar olayda 855 şahıs tespit edilmişken bunların ilk anda 345'i faili firar bildirilmiştir (**Çizelge 26**).

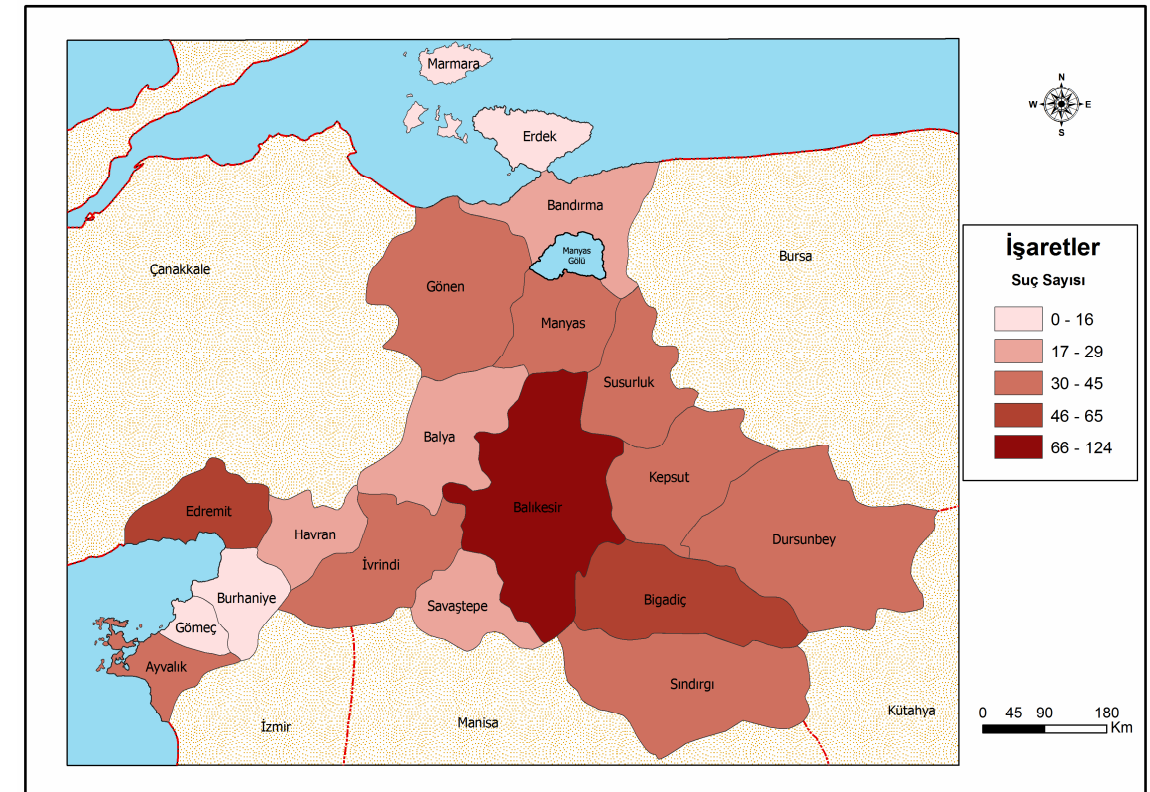
Çizelge 26. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Olaylarının Yıllara Göre Fail Durumu (2004–2008)

Yıllar	2004			2005			2006			2007			2008			Toplam		
	Top.	F.B.	F.M.	Top.	F.B.	F.M.	Top.	F.B.	F.M.	Top.	F.B.	F.M.	Top.	F.B.	F.M.	Top.	F.B.	F.M.
Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma	138	136	2	146	145	1	150	147	3	145	145	-	123	122	1	702	695	7

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma olaylarının ilçelere göre dağılımına bakıldığında en çok Merkez İlçe (124), Bigadiç (65), Edremit (53), Ayvalık (45), Susurluk (42), Gönen (41), Sındırgı (38) ve Dursunbey (39) ilçelerinde yoğunluk gösterdiği gözlenmiştir. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma olayları, toplam olayların %2,4'ünü oluşturmaktadır (**Şekil 28- Şekil 29**).

Şekil 27. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

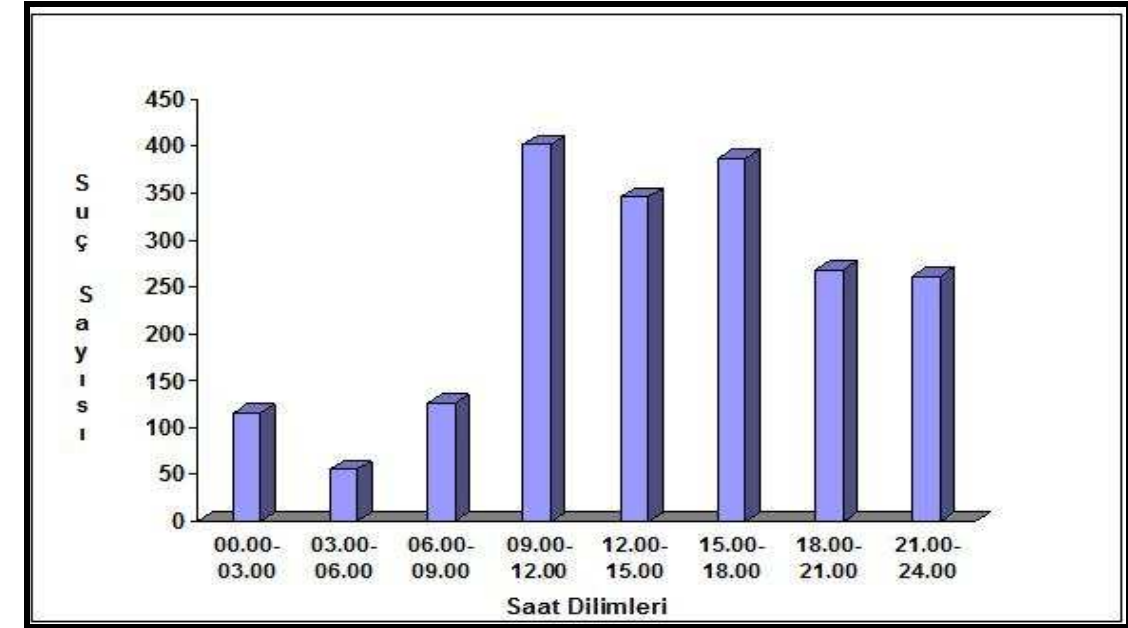
Şekil 28. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Bu suç türünün en fazla işlendiği aylar; Ağustos (75), Temmuz (74), Mart (63), Haziran (61) ve Şubat (59) ayları iken, olaylar genellikle yaz aylarında meydana gelmektedir (**Çizelge 27**).

Çizelge 27. Balıkesir İli Kırsalında Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Olaylarının Aylara Göre Dağılımı

Suçun Cinsi	Aylar												Toplam
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma	55	59	63	58	48	61	74	75	49	58	59	43	702

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma olayları; 09.00-12.00, 12.00-15.00 ve 15.00-18.00 saatleri arasında yoğun olarak meydana gelmiştir. Olayların en fazla gündüz saatlerinde yaşandığı görülmektedir (**Şekil 31**).

Şekil 29. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Bırakma Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004–2008)

Son beş yılda 702 kişiyi hürriyetinden yoksun kılma olayı meydana gelmiş, bu olaylar sonucunda 855 şüpheli tespit edilmiş, bunların 510'u ilk anda yakalanmış, 345 şahıs ise firar etmiştir.

Yapılan araştırmalar neticesinde 345 firarının 340'ının yakalandığı kaydedilmiştir. Şüphelilerin %86'sının Balıkesir, %14'ünün diğer illerin nüfusuna kayıtlı oldukları bildirilmiştir.

Bu suç türünün en fazla işlenen olayı kız kaçırma olayıdır. Zaten Balıkesir geneline bakıldığında da kız kaçırma olayının yoğunlukta meydana geldiği görülmektedir. Beşinci varsayım olan Balıkesir ili kırsalının ilçeleri arasında iç kesimdeki ilçelerde kız kaçırma olayları daha fazladır varsayımı doğrulanmıştır.

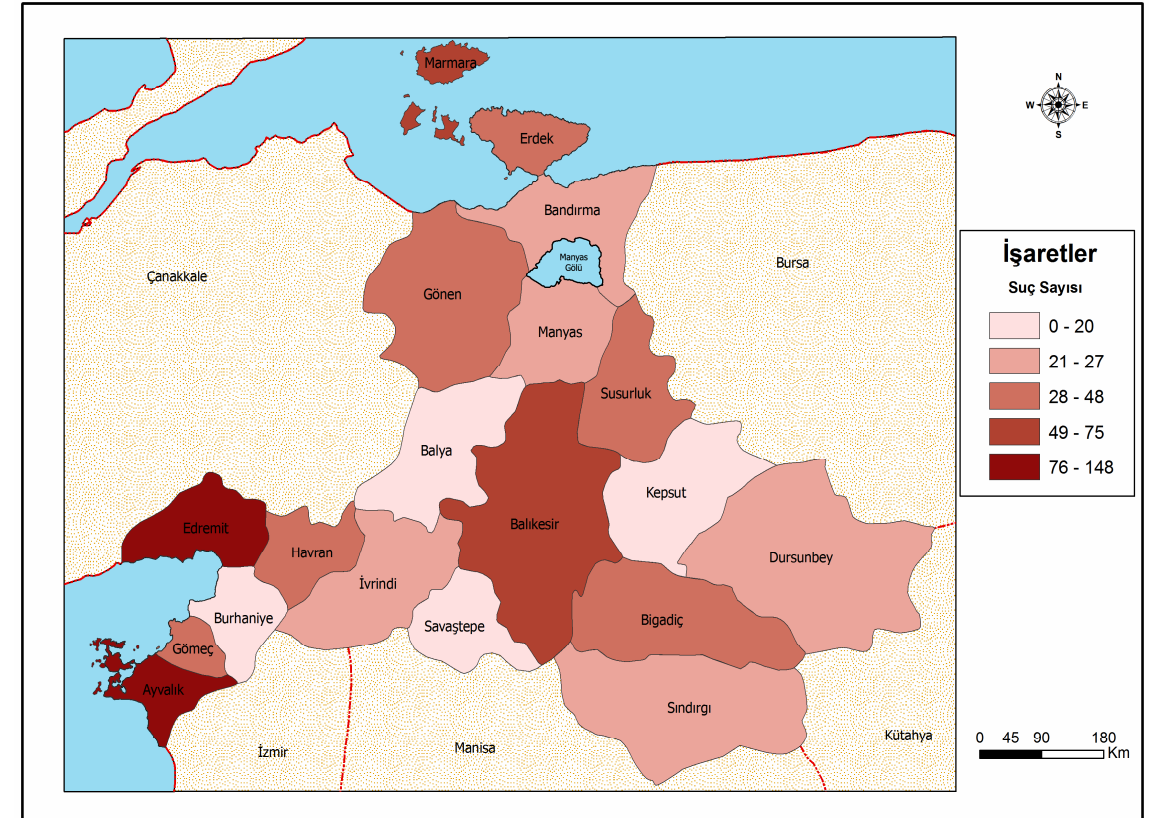
6.3.3 Kişiyi veya Hatırasına Hakaret

Hakaret kavramı, bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat etmek ya da yakıştırmalarda bulunmak ve ya sövmek suretiyle bir kimsenin şeref ve saygınlığına saldırmak eylemidir (Aliağaoğlu, 2007).

Kişiye veya hatırasına hakaret suçuyla korunan değer karma bir özellik taşır. Bu suçla ölünün hatırasına olan saygının korunmasının yanı sıra, ölü yakınlarının rencide edilmesinin önüne geçilmek istenmektedir (Centel, vd., 2007).

Analiz sonuçlarından, Balıkesir ilinde beş yıllık sürede kişiye hakaret suçunun 864 defa işlendiği ve bu olayın en fazla işlendiği yer olarak da Ayvalık (148) ilçesinin olduğu karşımıza çıkar. Bu ilçeyi 133 olayla Edremit ilçesi izlemektedir.

Bu suç türünün en az meydana geldiği yerler ise; Balya ve Burhaniye ilçeleridir (**Şekil 30**).

Şekil 30. Balıkesir İli Kırsalında Kişiye veya Hatırasına Hakaret Suçunun Dağılımı (2004-2008)

6.4 Kişilere Karşı Diğer Suçlar

Kişilere karşı suçlar başlığı altında yukarıda işlenen suç türleri dışında da suçlar vardır. Burada önemli görülen ve çalışma sahasında en çok işlenen suçlar ele alınmıştır. Bunlar dışında bu başlık altında çocuk düşürme-

düşürtme, soykırım, terk-yardım-bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi gibi suçlar da yer almaktadır. Çalışma sahasında bu gibi suçlar çok az işlendiğinden veya yeterli verilere ulaşılamadığından bu suçların analizleri değerlendirmeye alınamamıştır.

Kişilere karşı işlenen suçlarda genel tabloda beş yıllık analiz sonuçlarına göre: Bu suç grubu belli yerlerde yoğunluk göstermiştir. Kıyı kesimi bu suç türünün en fazla görüldüğü yerler olarak görülürken, iç kesimler bu suç türünde daha az olayın meydana geldiği yerlerdir.

Adam yaralama olayı bu suç grubunda ilk sırayı alırken tasnif dışı suçlar en az olayın yaşandığı suç çeşididir.

Kişilere karşı suçun en fazla işlendiği ilçe il merkez olurken, en az olayın meydana geldiği yer Balya ilçesi olmuştur.

BÖLÜM

VII

MAL VARLIĞINA KARŞI İŞLENEN SUÇLAR 2004–2008 ANALİZİ

Malvarlığı, ekonomik ve parasal değere sahip unsurların tümünü ifade eder. Ekonomik değer taşımayan hakları kapsam dışı bırakan ekonomik bir kavramdır. Malvarlığına karşı suçlarda hukuki konu, malvarlığına ilişkin varlık ve menfaatlerdir.

Balıkesir ili genelinde kişilere karşı işlenen suçlardan sonra en fazla suçun işlendiği suç grubu mal varlığına karşı işlenen suçlardır.

2004–2008 yılları arası Balıkesir ili jandarma sorumluluk bölgesi suç verilerinin kapsadığı kırsal alanlarda toplam 5698 adet suç olayı rapor edilmiştir. Beş yıllık dönemde en fazla suç 1400 adet suç sayısı ile 2005 yılında olurken; bu suç grubunun en az yaşandığı yıl 2004 yılı 924 olmuştur (Çizelge 28).

Çizelge 28. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Yıllara Göre Dağılımı (2004–2008)

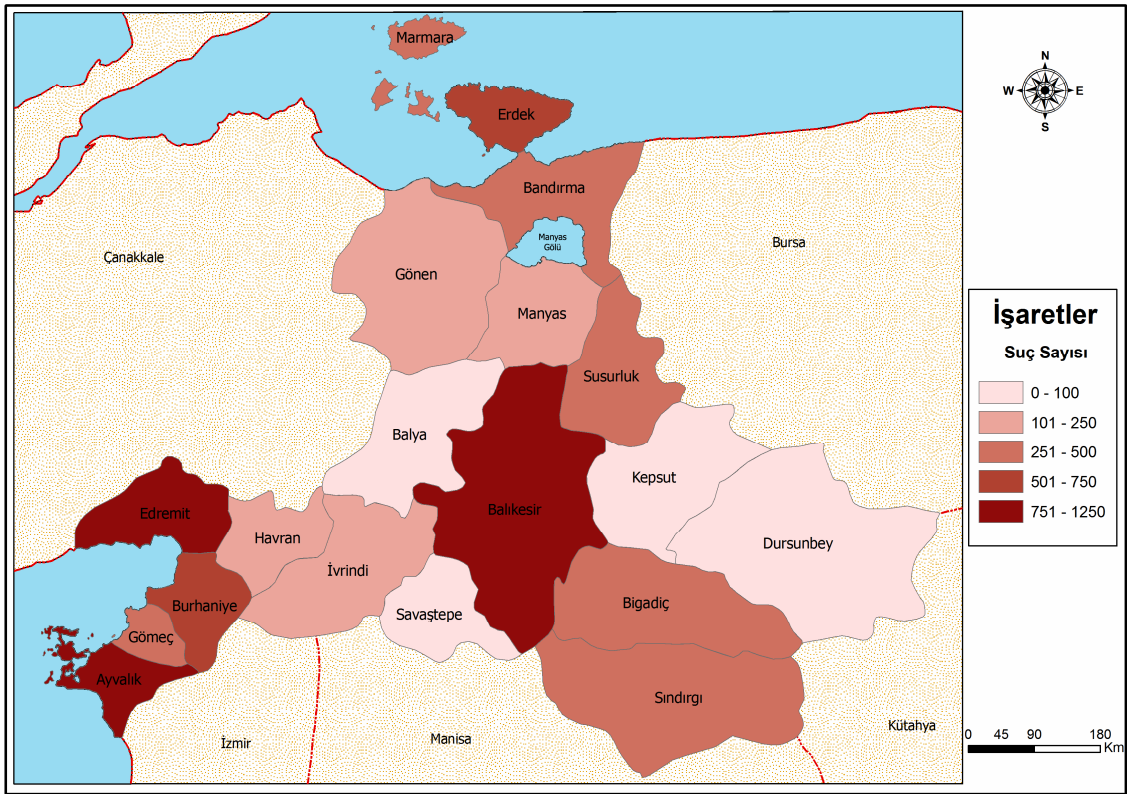
Suçun Cinsi	Yıllar					Toplam
	2004	2005	2006	2007	2008	
Kişilere Karşı İşlenen Suçlar	1.714	2.010	1.687	1.750	1.898	9.057
Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar	924	1.400	1.264	1.174	934	5.698
Topluma Karşı İşlenen Suçlar	966	1.021	1.024	592	571	4.177
Milllete Ve Devlete Karşı İşlenen	477	188	186	150	118	1.119
Kabahatler	92	247	877	855	572	2.643
Takibi Gereken Olaylar	564	874	1.010	1.395	1.680	5.525
Toplam Asayiş	4.081	4.619	4.161	3.666	3.521	20.051
Toplam Olay Sayısı	4.738	5.743	6.049	5.918	5.773	28.219

Çalışma alanı olan Balıkesir ili kırsalında beş yıllık süre zarfında ilçeler bazında bu suç grubunun en fazla yaşandığı yer 1224 suç sayısı ile Edremit olmuştur. Bu ilçeyi sırasıyla Ayvalık 1013 ve Merkez ilçe 804 takip etmektedir.

Mal varlığına karşı suçların en az işlendiği ilçe ise; Balya (54) ilçesidir. Bu ilçeyi sırasıyla 56 suç sayısı ile Savaştepe ve 84 suç sayısı ile de Dursunbey izlemektedir (**Çizelge 29**). Mal varlığına karşı suçların görülmediği ilçe yoktur.

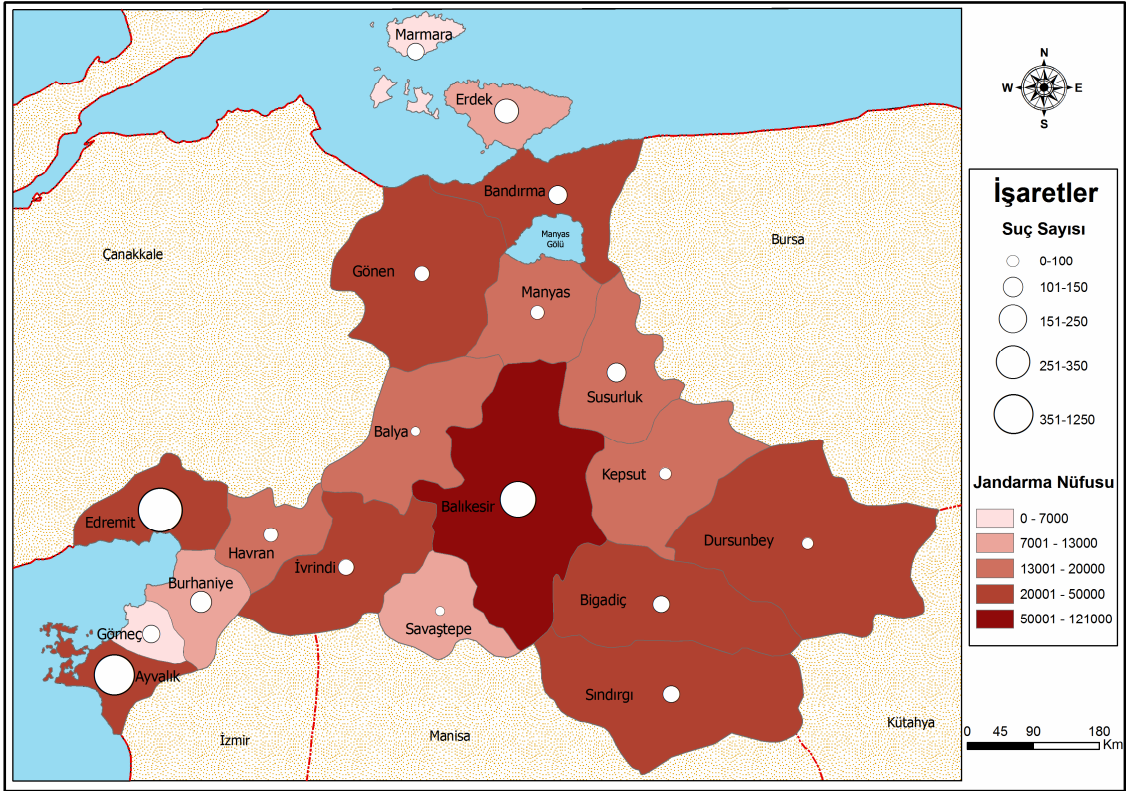
Çizelge 29. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Ana Tasnif	Alt Tasnif	İlçeler																			
		Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Toplam
Mal	Hırsızlık	500	761	37	111	66	201	25	994	292	97	56	51	87	35	34	129	27	50	142	3.695
Var.	Yağma	9	23		9	2	4	1	13	1	1	1	4	5	1	1		1	2	5	83
Kar.	Mala Zarar Verme	143	126	12	51	64	51	36	122	45	72	52	42	41	37	46	28	23	86	48	1.125
Suç.	Mal Var. Kar. Diğ. Suç	152	103	5	49	49	25	22	95	26	23	30	28	24	18	35	29	5	43	34	795
	Toplam	804	1.013	54	220	181	281	84	1.224	364	193	139	125	157	91	116	186	56	181	229	5.698

Şekil 31. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Şekil 32' de ilçelere göre 2004–2008 yıllarında mal varlığına karşı işlenmiş suç oranları harita üzerinde gösterilmiştir. Buna göre en fazla suç, Edremit (1224) , Ayvalık'ta (1013) ve İl merkez (804) suç gerçekleşmiştir. En az suçun işlendiği ilçeler ise Savaştepe (56) , Kepsut (91), Dursunbey (84) ve Balya(54)'dir.

Şekil 32. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar – Nüfus Durumu (2004–2008)

Yukarıdaki haritada Balıkesir ilinde mal varlığına karşı işlenen suçlar ile nüfus ilişkisi gösterilmiştir. Malvarlığına karşı işlenen suçların en fazla görüldüğü ilçeler İl Merkez, Edremit ve Ayvalık ilçeleridir. Bu ilçelerin aynı zamanda: Balıkesir ilinin en fazla nüfuslanmış alanları olmaları suç oranının fazlalığını açıklamaktadır. Suçun en az işlendiği ilçeler ise Kepsut, Dursunbey, Balya ve Savaştepe'dir. Bu ilçelerde nüfusun az olduğu yerlerdir. Böylece ikinci varsayım olan ilçelerin jandarma sorumluluk sahasına düşen nüfusu ile mal varlığına karşı işlenen suçlar arasında doğru orantı vardır varsayımı doğrulanmıştır.

Mal varlığına karşı Balıkesir ili kırsalında 5698 suçun işlendiği belirtilmiştir. Bu suçları alt gruplar bazında incelendiğinde en fazla suçun 3695 suç ile hırsızlık suçu alt grubunda yer aldığı görülmektedir. Hırsızlık suçunu mala zarar verme suçu (1125) takip etmektedir. Bu suç türünde en az suç yağma (83) olayında işlenmiştir.

Mal varlığına karşı işlenen suçları dört grupta ele alınacaktır.

Mal varlığına karşı işlenen suçlarda sırasıyla en fazla olay; Evden hırsızlık (1.195), kişilere ait mala zarar verme (1.057), diğer hırsızlık (989), işyerinden hırsızlık (594) bedelsiz senedi kullanma (360), otodan hırsızlık (341) ve dolandırıcılık (214) suçlarında meydana gelmiştir (**Çizelge 30**).

Çizelge 30. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Ve Alt Cinslerinin Yıllara Göre Dağılımı (2004–2008)

Alt Tasnif	Suçun Cinsi	2004	2005	2006	2007	2008	Top.
Hırsızlık	Evden Hırsızlık	122	322	318	232	201	1.195
	İş Yerinden Hırsızlık	65	109	123	142	155	594
	Kamu Kurum Ve Kur. Hırsızlık	15	20	33	31	24	123
	Otodan Hırsızlık	40	116	92	63	30	341
	Oto Hırsızlığı	17	29	31	10	8	95
	Yankesicilik		2		4	3	9
	Kapkaç	13	5	6	1	1	26
	Büyükbaş Ve Küçükbaş Hayvan Hırsızlığı	27	30	34	6	8	105
	Diğer Hayvan Hırsızlıkları	1	3	1		2	7
	Haberleşme ve Enerji Nakil Kablosu Hırsızlığı	3	2	13	19	9	46
	Elektrik Enerjisi Hırsızlığı	3	6	9	127	16	161
	Kullanma Hırsızlığı				4		4
	Diğer Hırsızlıklar	213	291	223	137	125	989
	Toplam	519	935	883	776	582	3.695
Yağma (gasp)	Evde Yağma (Gasp)	1	3			1	5
	İşyerinde Yağma (Gasp)		3	5	2	1	11
	Yol Kesmek Suretiyle Yağma (Gasp)	10	9	11	5	4	39
	Cebir veya tehdit ile borca yön.		8	1		4	13
	Diğer Yağmalar(Gasp)	1			5	9	15
	Toplam	12	23	17	12	19	83
Mala Zarar Verme	Kişilere Ait Mala Zarar Verme	162	241	236	231	187	1.057
	Kamuya Ait Mala Zarar Verme	2	6	3	26	29	66
	İbadethane ve Mezar. Zarar Verme			1	1		2
	Toplam	164	247	240	258	216	1.125
Malvarlığına Karşı Diğer Suçlar	Hakkı Olmayan Yere Tecavüz	7			18	36	61
	Güveni Kötüye Kullanma	32	20	21	26	33	132
	Dolandırıcılık	35	55	32	52	41	215
	Suç Eşy. Satın Alma Veya Kabul Etme	7	4		5	5	21
	Malvarlığına Karşı Tasnif Dışı Suçlar			2	2	2	6
	Bedelsiz Senedi Kullanma(Açık Çek/Senet)	148	116	69	25	2	360
	Toplam	229	195	124	128	119	795
Toplam	924	1.400	1.264	1.174	936	5.698	

Mal varlığına karşı işlenen suçların beş yıllık karşılaştırılması yapıldığında 5696 olayın 2576'sının ilk anda çözümlendiğini, faili firar olaylarında bu rakamın 216, faili meçhulde ise 2545 olduğu bildirilmiştir (**Çizelge 31**).

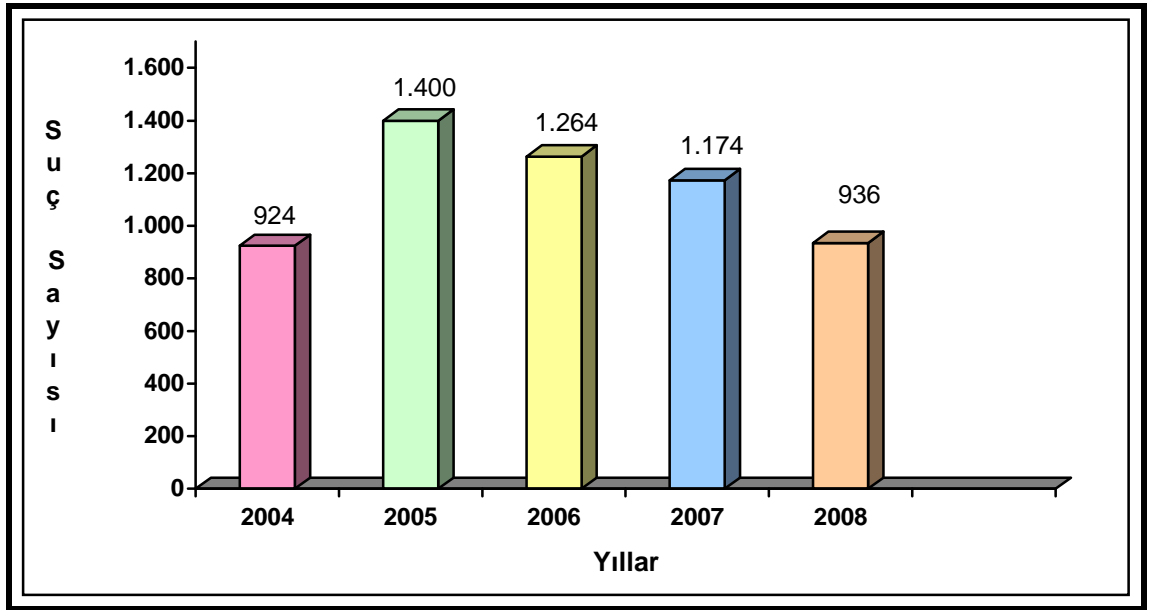
Genel tabloya bakıldığında; sekizinci varsayım olan Mal varlığına karşı işlenen suçlar kategorisinde en fazla işlenen suç evden hırsızlıktır varsayımı doğrulanmıştır.

Faili firar olayında değerler düşük iken faili meçhul olaylarında durum o kadar parlak gözükmemektedir. Mal varlığına karşı suçların toplamının yarısına yakını faili meçhul olarak kalmıştır.

Faili meçhul durumu kişilere karşı işlenen suçlarla kıyaslandığında yüksek değerde çıktığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak kişilere karşı suçların bildirilme kolaylığının olması ve olayı gerçekleştirenlerin bilinmesidir. Buna karşılık mal varlığına karşı suçlara maruz kalanlar kaybettiklerini önemsemeyip, bu suça maruz kaldıklarını bildirme gereği hissetmemekte olabilmektedirler.

Çizelge 31. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Fail Durumu (2004–2008)

Yıllar		2004	2005	2006	2007	2008	Toplam
Mal Varlığına Karşı	Faili Meçhul	301	699	717	469	359	2.545
	Faili Firar	17	40	68	45	46	216
	İlk Anda Çözümlenen	623	701	547	705	577	3.151
	Olay Toplamı	924	1.400	1.264	1.174	936	5.698

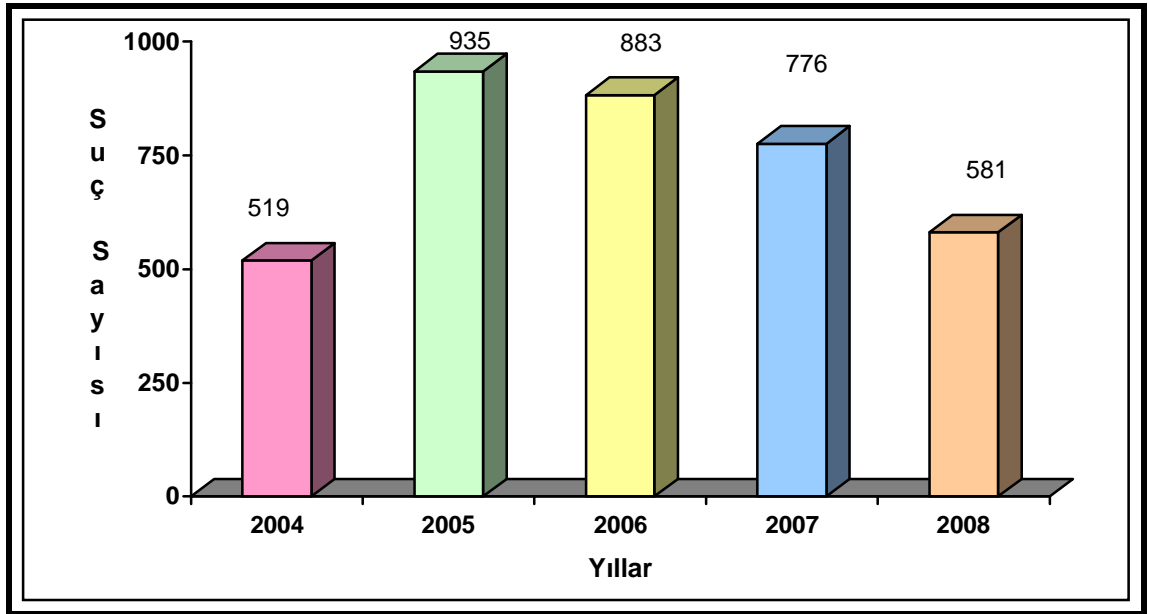
Şekil 33. Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçların Yıllara Göre Dağılımı (2004-2008)

7.1 Hırsızlık

2004–2008 yılları arasında Balıkesir ili kırsal alanında 3695 adet hırsızlık olayının meydana geldiği kayıtlara geçmiştir. Hırsızlık çeşidi olarak evden hırsızlık olayı en başta gelmekte ve onu sırasıyla işyeri hırsızlığı (594), oto içerisinden eşya hırsızlığı (341), elektrik enerjisi hırsızlığı (161) ve hayvan hırsızlığı (105) izlemektedir.

Olaylar yıllara göre incelendiğinde; % 14'ü 2004, % 25'i 2005, % 24'ü 2006 , % 21'i 2007, % 16'sı 2008 yıllarında meydana gelmiştir.

2008 yılında hırsızlık olaylarında azalmanın meydana geldiği kaydedilmiştir. Bu süre zarfında Türkiye genelinde % 10 artış olurken, Balıkesir il genelinde 2008 yılında hırsızlık olaylarında % 25 oranında azalış kayıt edilmiştir (**Şekil 34**).

Şekil 34. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Yıllara göre Dağılımı (2004–2008)

Son beş yılda meydana gelen hırsızlık olaylarının ilk durumuna bakıldığında 2004 yılında (519) olayın (287)'si, 2005 yılında (935) olayın (654)'ü, 2006 yılında (883) olayın (663)'ü, 2007 yılında (776) olayın (447)'isi ve 2008 yılında (581) olayın (344)'ü faili meçhul kaldığı belirtilmiştir. 2007 yılında hırsızlık olaylarında %13, sonraki yılda ise tam iki kat düşerek %26'lık bir değer kaybı görülmektedir (**Çizelge 32-Şekil 36**).

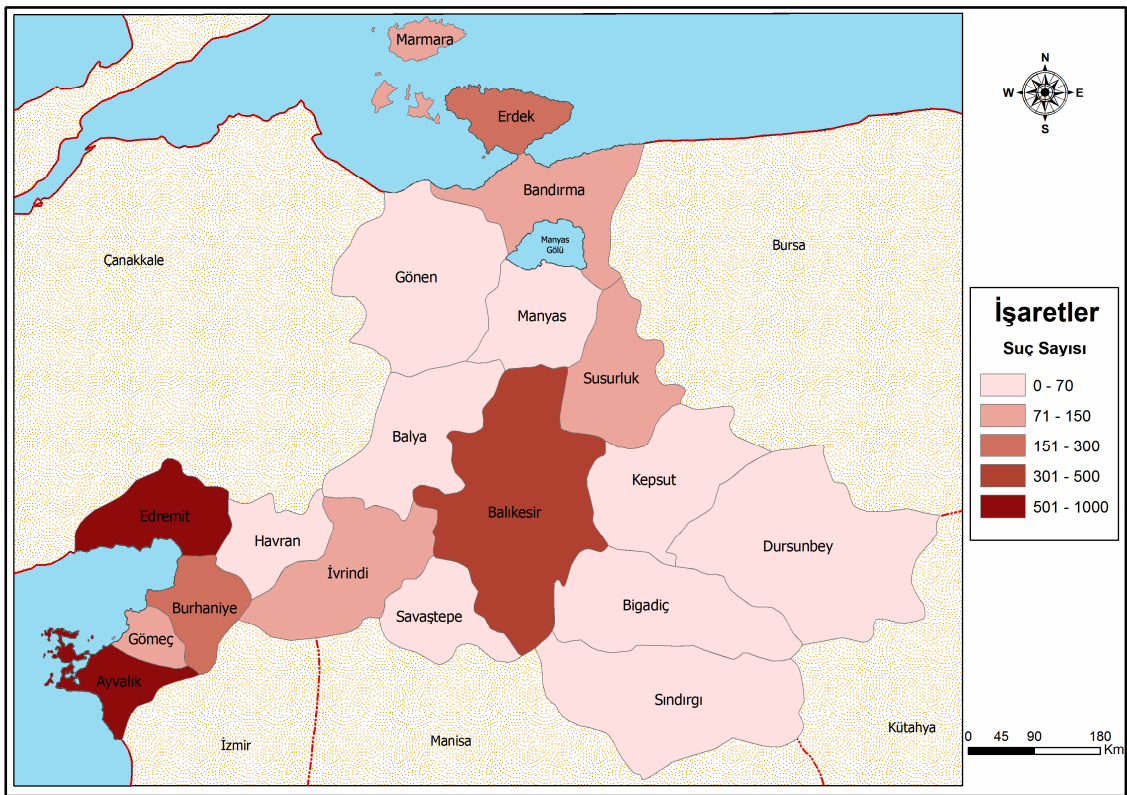
Çizelge 32. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunun Yıllara Göre Fail Durumu (2004-2008)

Suçun Cinsi	Yıllar																	
	2004			2005			2006			2007			2008			Toplam		
	Top	F.B.	F.M.	Top	F.B.	F.M.	Top	F.B.	F.M.	Top	F.B.	F.M.	Top	F.B.	F.M.	Top	F.B.	F.M.
Hırsızlık	519	232	287	935	282	653	883	220	663	776	328	448	582	238	344	3.695	1.300	2.395

Hırsızlık olaylarının ilçelere göre dağılımına bakıldığında en çok; Edremit (994), Ayvalık (761), Merkez İlçe (499) ve Erdek (292) ilçelerinde meydana gelirken, en az Dursunbey (25), Savaştepe (27), Manyas (34), Kepsut (35) ve Balya (37) ilçelerinde hırsızlık olayları gerçekleşmiştir (**Çizelge 33-Şekil 35**).

Hırsızlık olaylarının genelde turizm sektörünün gelişmiş olduğu yerlerde ve turizm sezonunda arttığı gözlemlenmiştir. Hırsızlık olayları burada evden hırsızlık ve plajdan hırsızlık türlerinde gerçekleşmektedir. Gündüzleri plajlara inen halk evlerinden uzaklaştığından bu mekânlar hırsızlığa müsait alanlar haline gelmektedir. Böylece plajdan hırsızlık türünün yaygın olduğunu söylemek mümkündür. Plajdan hırsızlık olayı hırsızlık türleri içinde ele alınmamış olup diğer hırsızlık olayları kapsamında incelenmiştir. Bu durum diğer hırsızlık türlerinin yine kıyı ilçelerinde fazla olmasında etkindir.

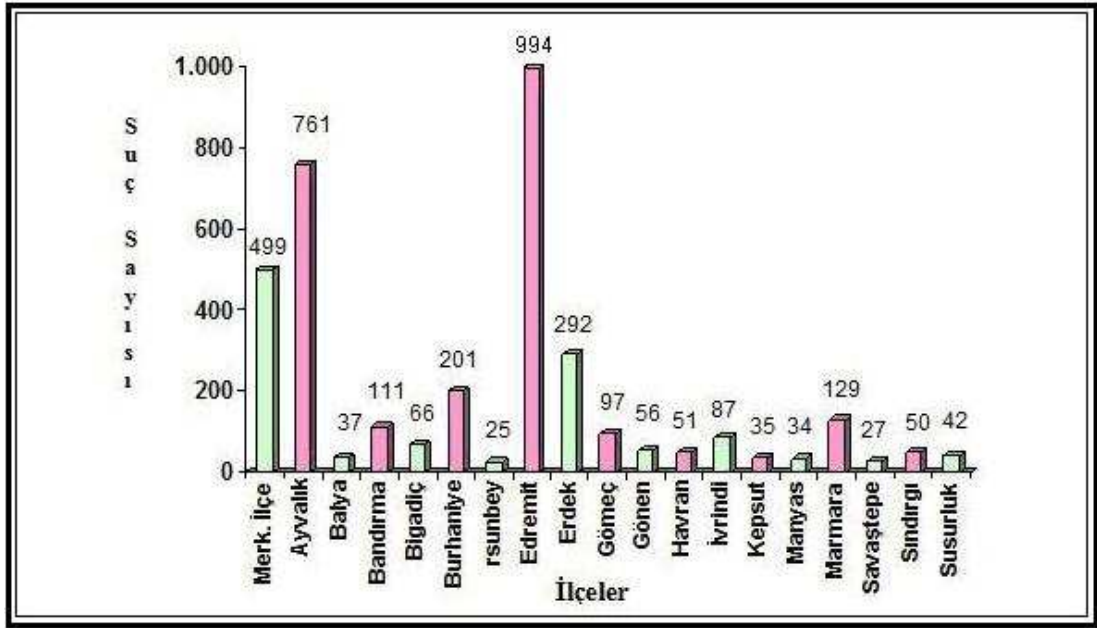
Hırsızlık olayları, toplam olayların %13'ünü oluşturmaktadır.

Şekil 35. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunun İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

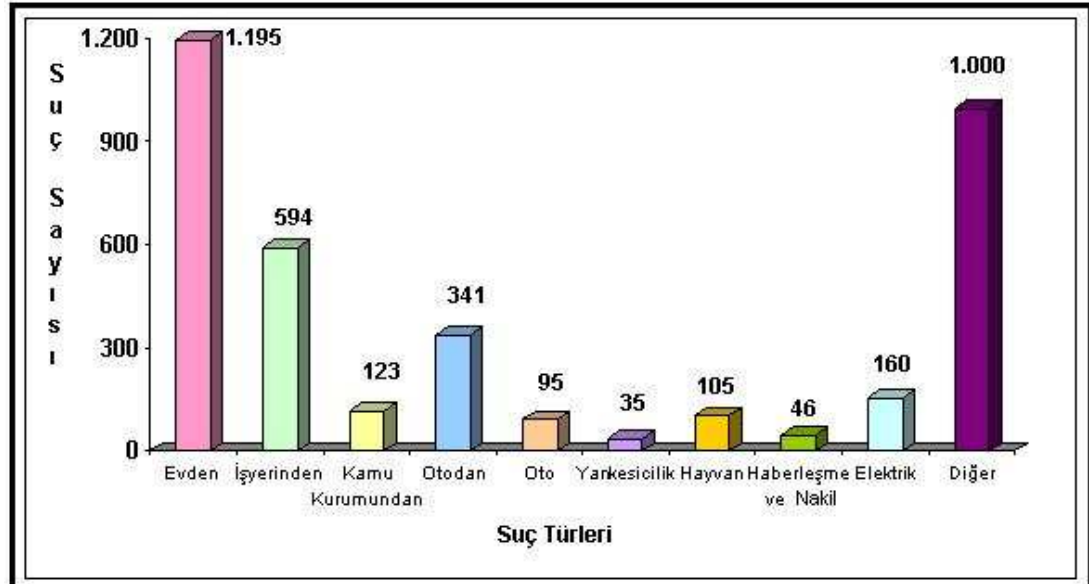
Çizelge 33. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçu Türlerinin İlçelere Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	İlçeler																		Toplam	
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı		Susurluk
Evden Hırsızlık	86	262	7	32	19	72	8	419	143	42	14	7	10	7	3	29	6	13	16	1.195
İş Yerinden Hırsızlık	104	115	7	44	21	24	3	103	32	8	17	12	14	4	11	29	3	9	34	594
Kamu Kurum ve Kur.	27	19	4	3	8	4	3	15	5	1	6	3	4	6	3		2	2	8	123
Otodan Hırsızlık	33	76		9		8	1	111	54	4	3	2	5	1		2		1	31	341
Oto Hırsızlığı	16	17	1		6	2	2	34	4	2		1	3		1	1		1	4	95
Yankesicilik		5						2		1			1							9
Kapkaç	1	10		1	1		1	5								6			1	26
Büyükbaş ve K.Baş. Hayvan Hırsızlığı	21	6	5	2	2	8		7		5	1	6	20	3			5	12	2	105
Diğer Hayvan Hır.						4	1					1							1	7
Hab. Ve Enerji Nakil	13	2	1	3	1	4	1	4	1	1	2	1	9				3			46
Elektrik Enerjisi Hirs.	126	17		2		1		2	3			7	1					1	1	161
Kullanma Hırsızlığı	2										1								1	4
Diğer Hırsızlıklar	71	232	12	15	8	74	5	292	50	33	12	11	20	14	16	62	8	11	43	989
Toplam	500	761	37	111	66	201	25	994	292	97	56	51	87	35	34	129	27	50	142	3.695

Şekil 36. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunun İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Hırsızlık olayları cinslerine göre incelendiğinde en fazla; evden hırsızlık (1.195) olayları meydana geldiği görülmektedir. Diğer bütün hırsızlıkları tek bir şekilde ele alındığında, ikinci sırayı Diğer Hırsızlık olayları(989) ve üçüncü sırayı iş yerinden hırsızlık (594) olayları alır (**Şekil 37**).

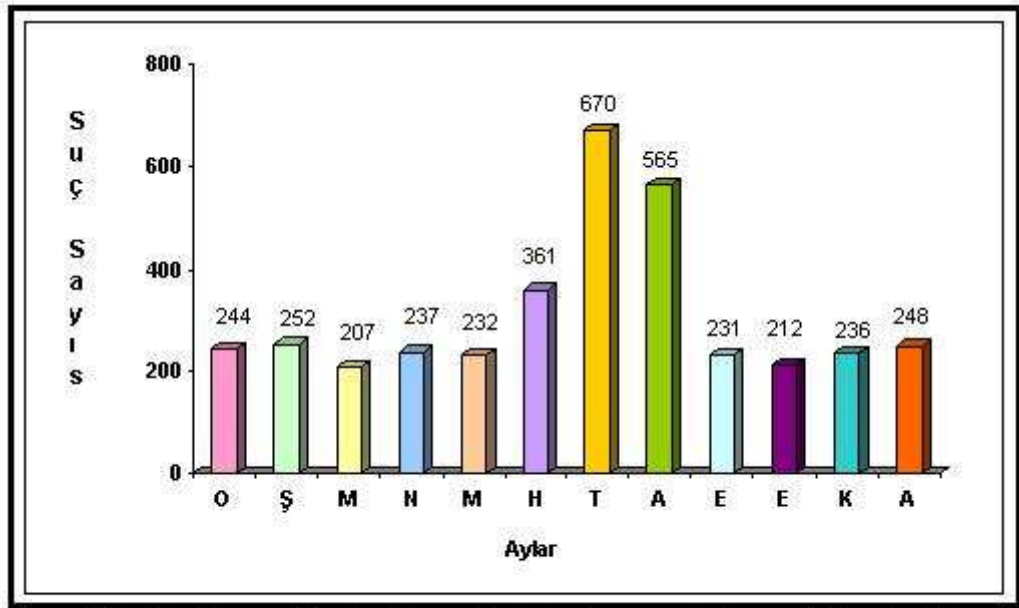

Şekil 37. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Türlerine göre Dağılımı (2004–2008)

Hırsızlık olaylarının aylara göre dağılımına bakıldığında en fazla Temmuz (670), Ağustos (565) ve Haziran (361) aylarında meydana geldiği görülmektedir. Olayların yaz aylarında artmasının nedeni yaz döneminde yaşanan turizm şehirleşmesidir. Böylece dördüncü varsayım olan kıyı ilçelerinin kırsalında hırsızlık olayları özellikle nisan ve mayıs aylarında artış göstermektedir varsayımı doğrulanamamıştır. (**Şekil 38-Çizelge 34**)

Çizelge 34. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	Aylar												Toplam
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
Evden Hırsızlık	44	67	65	67	86	142	262	240	57	48	57	60	1.195
İş Yerinden Hırsızlık	34	45	46	54	50	47	69	52	41	33	57	66	594
Kamu Kurum ve Kur.Hırsızlık	9	12	16	16	9	12	5	4	11	7	12	10	123
Otodan Hırsızlık	8	7	7	8	12	46	120	72	32	13	7	9	341
Oto Hırsızlığı	8	2	3	9	3	9	14	23	7	4	6	7	95
Yankesicilik	0	0	0	0	0	2	3	2	1	0	1	0	9
Kapkaç	1	1	0	0	0	3	10	7	3	1	0	0	26
B.Baş ve K.Baş Hayvan Hırsızlığı	6	7	8	10	8	2	12	10	6	13	17	6	105
Diğer Hayvan Hırsızlıkları	0	0	4	0	1	0	0	0	1	1	0	0	7
Haberleşme ve Enerji Nakil N.K.	5	4	6	3	5	5	4	4	1	3	3	3	46
Elektrik Enerjisi Hırsızlığı	60	32	11	13	3	18	7	0	2	1	6	8	161
Kullanma Hırsızlığı	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	4
Diğer Hırsızlıklar	69	75	41	57	54	75	163	151	69	88	69	78	989
Toplam	244	252	207	237	232	361	670	565	231	212	236	248	3.695

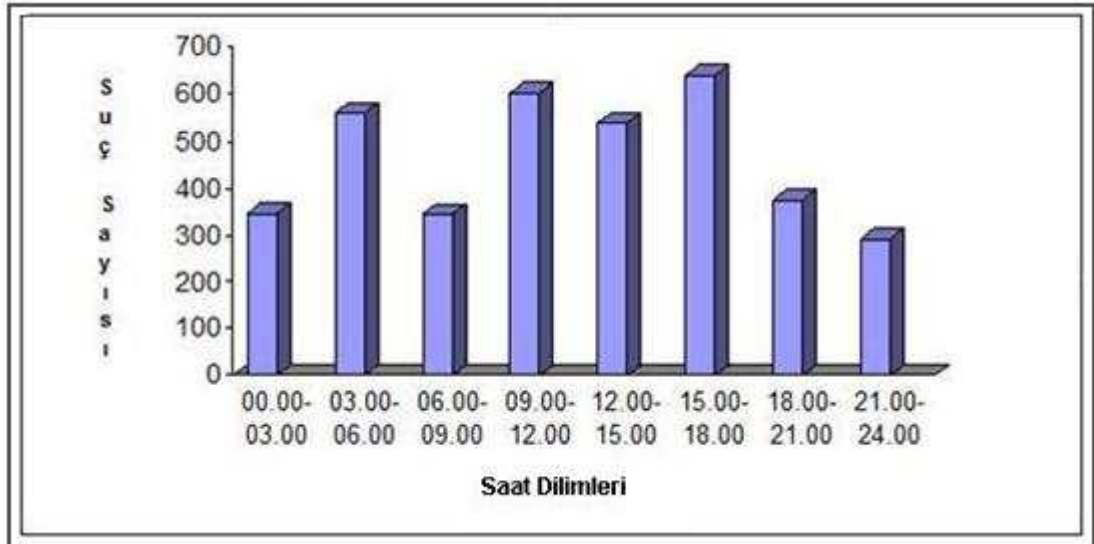

Şekil 38. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı (2004-2008)

Hırsızlık olaylarının saatlere göre dağılımı incelendiğinde olayların en fazla 15.00–18.00 saat dilimleri ile 09.00–12.00 saat dilimleri arasında meydana geldiği görülmektedir. Otodan hırsızlık, diğer hırsızlık, yankesicilik, elektrik enerjisi hırsızlığı, işyerinden hırsızlık olaylarının en fazla gündüz saatlerinde meydana gelirken evden, oto ve hayvan hırsızlıkları büyük bir kısmı gece saatlerinde yaşanmaktadır (**Çizelge 35-Şekil 39**).

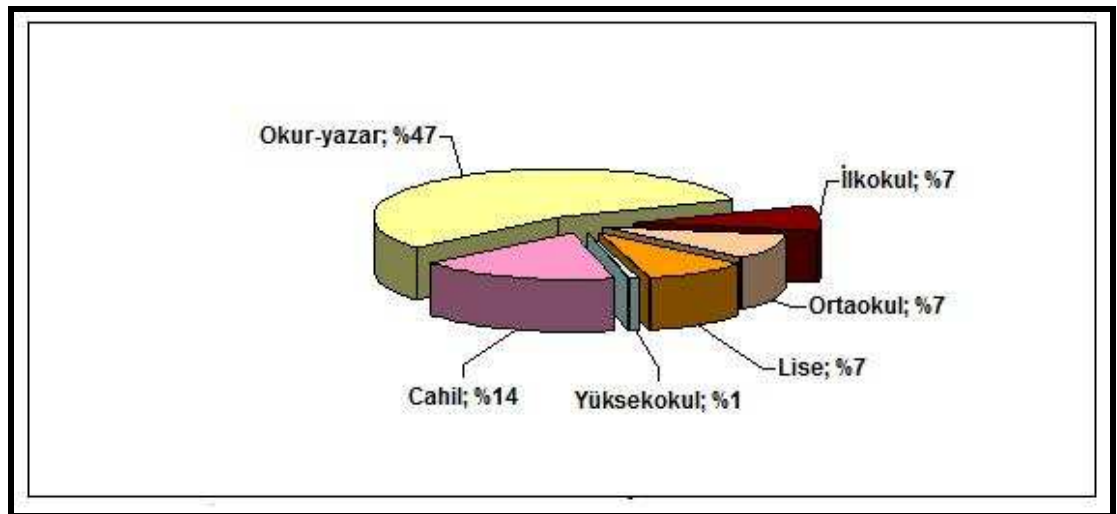
Çizelge 35. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004-2008)

Suçun Cinsi	Saat Dilimleri								TOP.
	00.00-03.00	03.00-06.00	06.00-09.00	09.00-12.00	12.00-15.00	15.00-18.00	18.00-21.00	21.00-24.00	
Evden Hırsızlık	118	218	144	169	150	159	134	103	1.195
İş Yerinden Hırsızlık	81	118	82	86	55	80	46	46	594
Kamu Kurum ve Kur. Hırsızlık	15	29	12	16	19	17	8	7	123
Otodan Hırsızlık	28	38	21	34	59	83	54	24	341
Oto Hırsızlığı	11	28	16	14	6	9	4	7	95
Yankesicilik	1	0	0	0	4	2	2	0	9
Kapkaç	2	2	2	2	2	4	8	4	26
Büyükbaş ve K.Baş. Hayvan Hırsızlığı	18	30	17	8	6	11	5	10	105
Diğer Hayvan Hırsızlıkları	0	0	1	2	2	2	0	0	7
Haberleşme ve Enerji Nakil Kab. Hırsızlığı	17	10	2	8	3	3	1	2	46
Elektrik Enerjisi Hırsızlığı	3	1	2	82	38	31	4	0	161
Kullanma Hırsızlığı	0	0	0	0	1	2	0	1	4
Diğer Hırsızlıklar	52	85	45	180	193	236	110	88	989

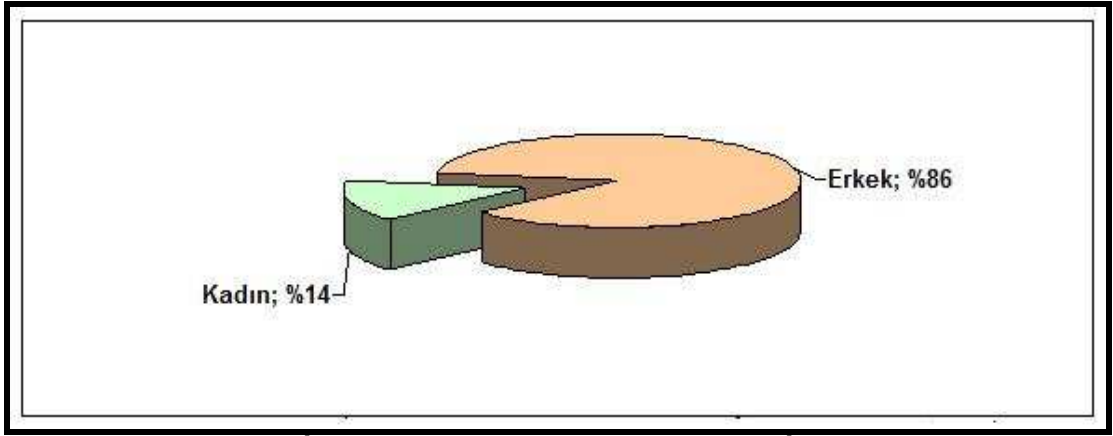
Şekil 39. Balıkesir İli Kırşalında Hırsızlık Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004–2008)

Hırsızlık suçunu işleyenlerin büyük bir kısmı, geçim sıkıntısı içinde olan işsiz veya kısa süreli işlerde çalışan genel olarak eğitim seviyeleri düşük olan kişiler olduğu görülmektedir (**Şekil 40**).

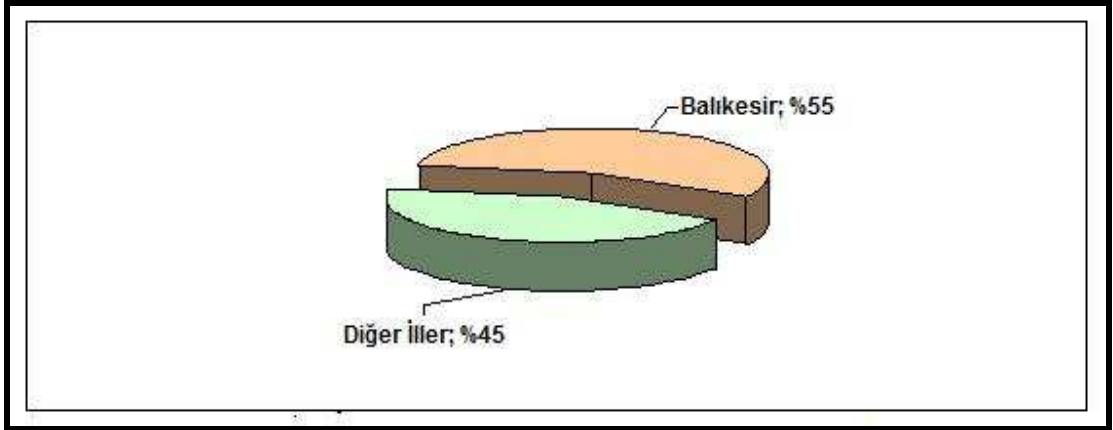
Şekil 40. Balıkesir İli Kırşalında Hırsızlık Suçunu İşleyenlerin Eğitim Seviyeleri (2004–2008)

Hırsızlık suçunu işleyenlerin %86'sını erkekler %14'ünü bayanların oluşturduğu görülmektedir (**Şekil 41**).

Şekil 41. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçunu İşleyenlerin Cinsiyet Durumları

Suçluların %55'i Balıkesir ili nüfusuna, %45'i ise diğer illerin nüfusuna kayıtlı olduğu görülmektedir (**Şekil 42**).

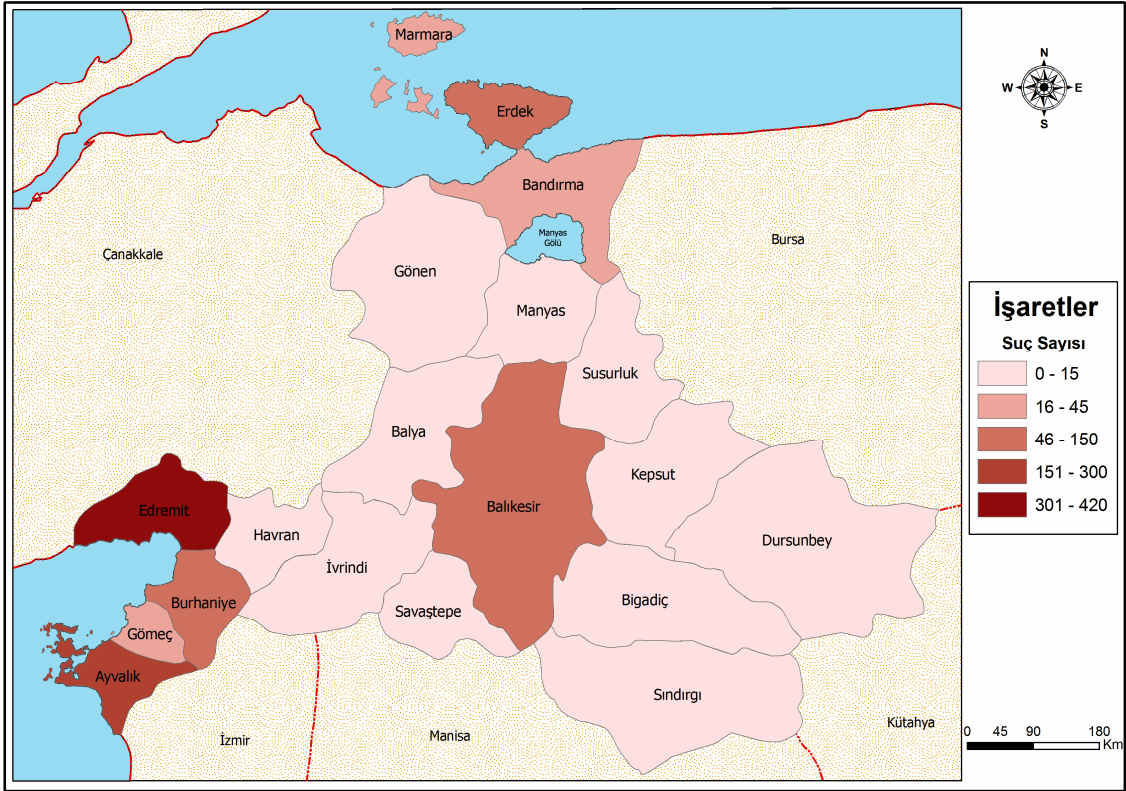

Şekil 42. Balıkesir İli Kırsalında Hırsızlık Suçu İşleyenlerin Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yerler

7.1.1 Evden Hırsızlık

Hırsızlık suç alt grubu içinde en fazla olayın meydana geldiği suç türü evden hırsızlıktır (1195). Ev hırsızlığında, nüfus ve ev sayısının fazlalığı nedeniyle özellikle tatil yörelerinde yer alan ilçelerde olay sayısı artarken, kırsal ve az nüfuslu ilçelere doğru gelindiğinde bu sayıda bir azalma görülmektedir.

Bilhassa kışa nazaran yazın tatile çıkan aile sayısının artması boşalan ev sayısını fazlaştırdığından, hırsızlar için evler ilk hedef haline gelmektedir. Buna paralel olarak da temmuz ayında meydana gelen ev hırsızlığı sayısı diğer aylara göre daha fazla olmaktadır.

Şekil 43. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Evden hırsızlık olaylarının en fazla yaşandığı ilçeler Edremit(419) ve Ayvalık (262) ilçeleridir. İl genelinde meydana gelen 1195 evden hırsızlık olayının 681'i yani yarısından fazlası (%55) bu iki ilçede meydana gelmiştir (Şekil 43-Çizelge 36).

Çizelge 36. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	İlçeler																	Toplam		
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe		Sındırgı	SUSURLUK
Evden Hırsızlık	86	262	7	32	19	72	8	419	143	42	14	7	10	7	3	29	6	13	16	1.195

Bu suçun en az yaşandığı ilçeler ise Manyas (3), Kepsut (7), Balya (7) ve Dursunbey (7) ilçeleridir (Çizelge 36). Bu suç alt grubunun bu dağılışı düzenine sahip olmasında birçok neden etkilidir. Turizm Şehirleşmesinin yanında Ekonomik gelişmişlik düzeyi bu suç türünde hiç kuşkusuz büyük bir

etkiye sahiptir. Nitekim evden hırsızlık olayının en az yaşandığı ilçelere bakarak da bunu anlamak mümkündür.

Balıkesir ilinin ilçelerinin sosyoekonomik durumu incelendiğinde sanayinin ve turizmin yoğun olduğu ilçelerin, tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan ilçelere nazaran ekonominin daha iyi bir konumda olduğu görülmektedir. Evden hırsızlık olayları da buna paralel olarak gelişmiş ilçelerde daha sık görülmektedir (**Çizelge 36**).

Ev hırsızlığı, yazın yıllık izin tatili nedeniyle artmakta olduğundan, yaz dönemi diğer dönemlere göre daha fazla yoğunluk arz etmektedir.

Evden hırsızlık suçunun en fazla görüldüğü aylar yaz dönemine rastlayan temmuz ve ağustos aylarıdır. Yaz sezonunun bitmesiyle boşaltılan yazlık evler suç işlemeye açık hale gelmektedir. Evden hırsızlık olayı için buralar sıcak bölgelerdir denilebilir. Tatil sezonunun açılmasıyla bu alanlar turistlerle birlikte potansiyel suçluları da kendine çekmektedir. Dolayısıyla hırsızlık suçunda artış yaşanmaktadır (**Çizelge 37**).

Çizelge 37. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının Aylara Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	Aylar												Toplam
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
Evden Hırsızlık	44	67	65	67	86	142	262	240	57	48	57	60	1.195

Evden hırsızlık olayları en fazla; 09.00–12.00, 15.00–18.00 ve 12.00–15.00 saatleri arasında yoğun olarak meydana gelmiştir (**Çizelge 38**).

Çizelge 38. Balıkesir İli Kırsalında Evden Hırsızlık Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	Saat Dilimleri									TOP.
	00.00-03.00	03.00-06.00	06.00-09.00	09.00-12.00	12.00-15.00	15.00-18.00	18.00-21.00	21.00-24.00		
Evden hırsızlık	118	218	144	169	150	159	134	103	1.195	

Edremit ve Ayvalık ilçelerinde meydana gelen olayların genellikle sahil kesiminde yazlık olarak kullanılan evlerde güvenlik önlemlerinin yetersiz olması nedeniyle meydana geldiği yetkililerce bildirilmiştir.

7.1.2 İşyerinden Hırsızlık

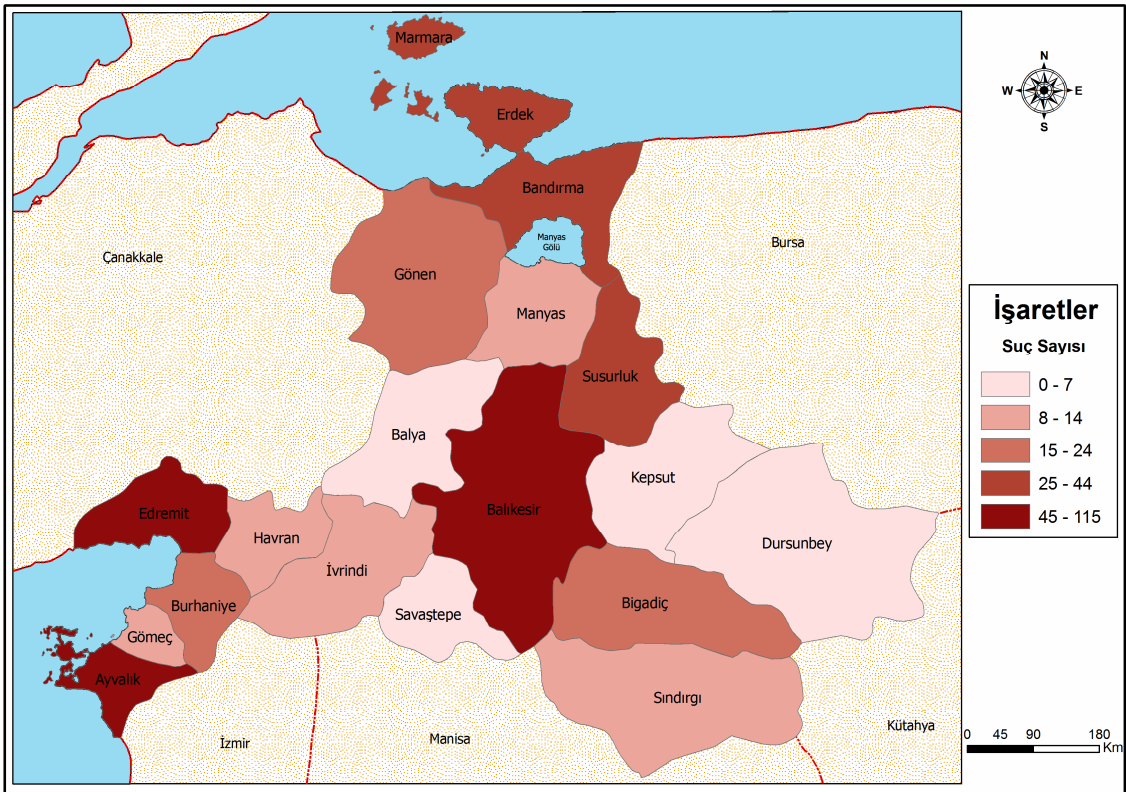
Hırsızlık türleri içinde Balıkesir kırsalında ikinci sırayı (diğer hırsızlıklar hariç tutulursa) işyeri hırsızlığı almaktadır. 2004–2008 yılları arasında bu suç Balıkesir ili kırsalında 594 defa işlenmiştir. Bu suç türünün en fazla yaşandığı ilçeler Ayvalık (115), Merkez ilçe (104) ve Edremit (103) ilçeleridir. En az olayın yaşandığı ilçeler ise Savaştepe (3), Dursunbey (3) ve Kepsut (4) ilçeleridir (**Çizelge 39-Şekil 44**).

İşyeri hırsızlığının merkezi ve nüfusun fazla olduğu yerlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Turizm sektörünün yanında bu alanlar sanayi sektörünün de geliştiği yerlerdir. Bu yüzden işyeri hırsızlığı yine bu ilçelerde daha fazla gerçekleşmektedir.

İl merkezinde ise organize sanayinin bulunması ve genelde işyeri hırsızlığının buralarda gerçekleşmesi olay sayısının yüksekliğinin sebebi olarak gösterilebilir.

Çizelge 39. Balıkesir İli Kırsalında İşyerinden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Suçun Cinsi	İlçeler																		Toplam	
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı		Susurluk
İş Yerinden Hırsızlık	104	115	7	44	21	24	3	103	32	8	17	12	14	4	11	29	3	9	34	594

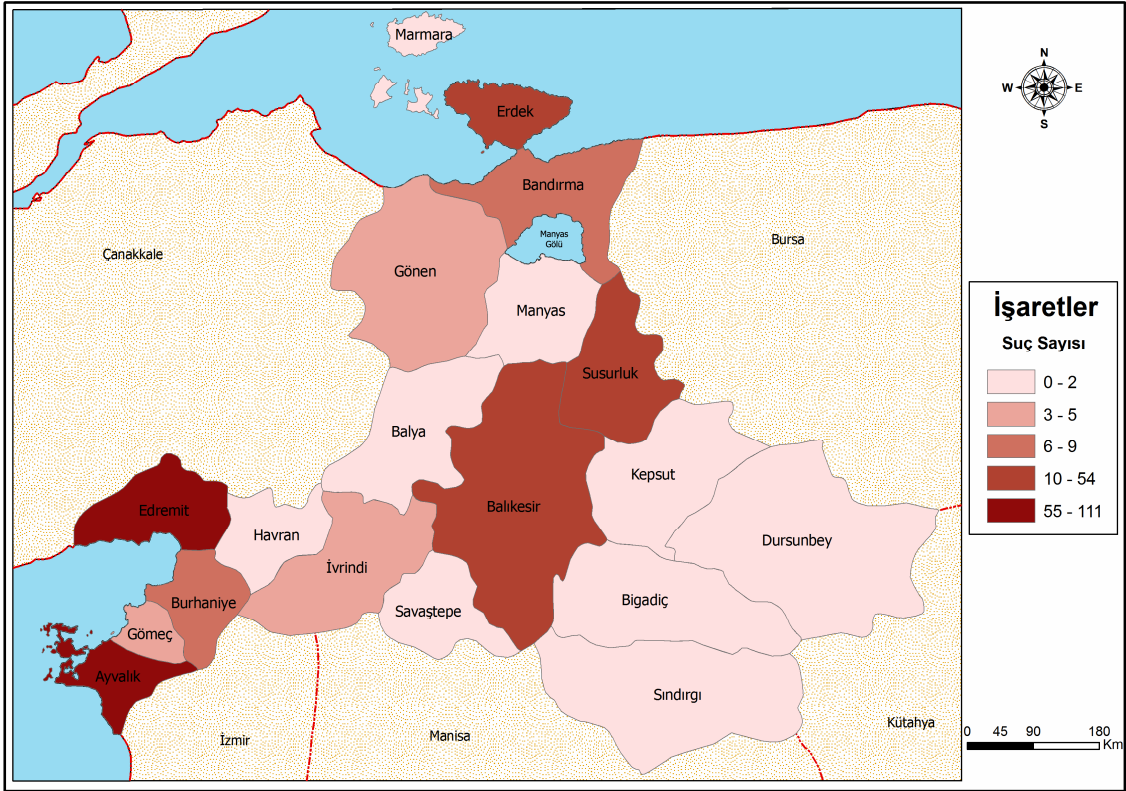
Şekil 44. Balıkesir İli Kırsalında İşyerinden Hırsızlığın İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Yapılan araştırmalar sonucu işyeri hırsızlığının az olduğu yerler kırsal nüfusun da fazla olduğu yerlerdir. Buralarda meydana gelen iş yerinden hırsızlık olayları en çok köy bakkallarında bulunan sigara ve telefon kontör kartları çalınması şeklinde gerçekleştiği belirtilmektedir.

7.1.3 Otodan hırsızlık

Otodan hırsızlık olayları Balıkesir genelinde azımsanmayacak kadardır. Beş yıllık sürede toplam 341 otodan hırsızlık suçu işlenmiştir.

Otodan hırsızlık olaylarının ilçe bazında coğrafi dağılışı incelendiğinde Edremit (111), Ayvalık (76), Merkez İlçe (33), Erdek (54) ve Susurluk (31) ilçelerinde yoğunlaşmış olduğu görülür. Nüfusun ve insan çeşitliliğinin artması bu yoğunluğun nedeni sayılabilir. Kepsut hariç(1) Balya, Bigadiç, Savaştepe ilçeleri otodan hırsızlık olayının yaşanmadığı yerleşmelerdir (**Şekil 45**).

Şekil 45. Balıkesir İli Kırsalında Otodan Hırsızlık Olaylarının İlçelere Göre Dağılımı (2004–2008)

Genellikle denize gelen vatandaşların otolarını sahil kenarına bırakmaları neticesinde otodan, teyp ve çanta türü eşyalar çalınmaktadır. “Otodan hırsızlıklar; cam kırma, buji ile cam kırma, cam fitillerinin sökülmesi, tornavida, ıspatula, çelik tel yardımıyla camın, anahtar kullanılarak kapının açılması gibi birçok yöntemle gerçekleştirilmekte ve araçtaki teyp, radyo vb değerli eşyalar çalınmaktadır. Nitekim ABD’de de araçla ilgili hırsızlıkların %85’i araçtan eşya çalma şeklindedir “(Clarke, 2002, 1).

Otodan hırsızlık olayları temmuz ayında dikkat çekici şekilde artış göstermiştir. Bu da bize bu olayın en fazla gerçekleştirildiği ilçelerin özelliğini ortaya çıkarmaktadır.

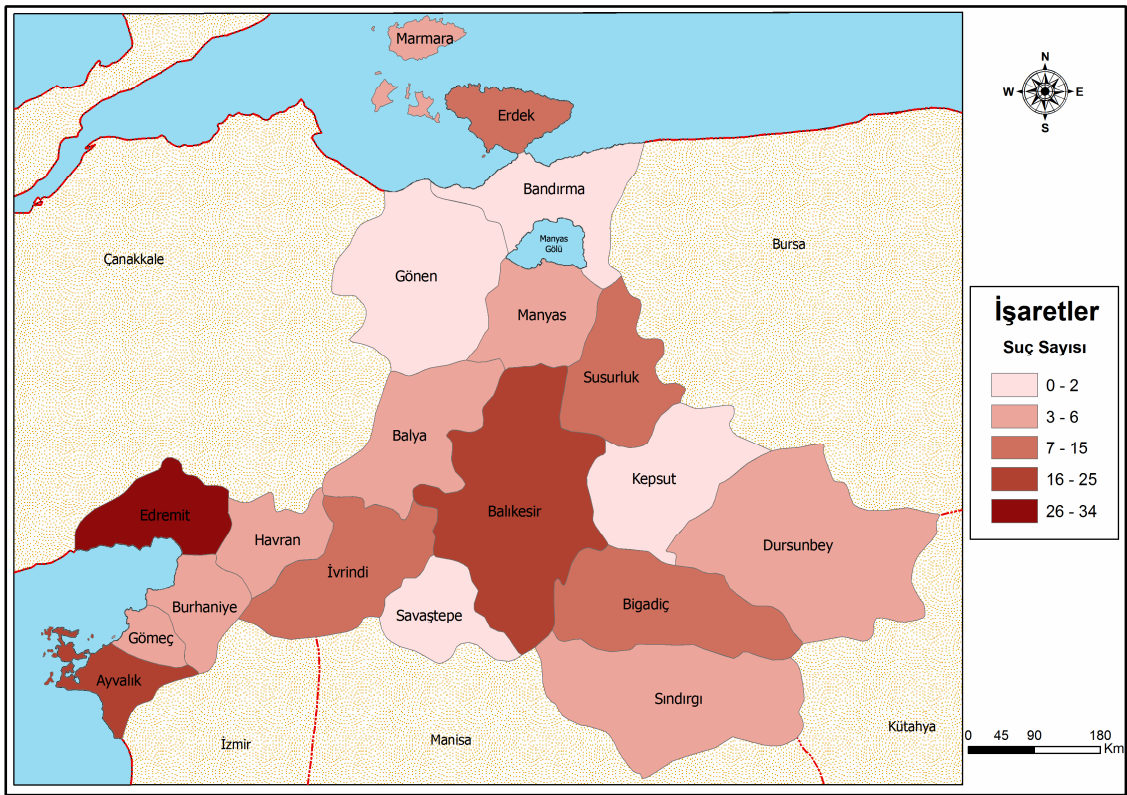
7.1.4 Oto Hırsızlığı

Araç hırsızlığı, bugün dünyadaki birçok ülke yerleşmesinin karşı karşıya kaldığı önemli problemlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hırsızlıklar içinde araç hırsızlığı miktarının sayısal artışı ve azalışı ile ülkenin bölgenin gelişmişliği arasında bir ilişki bulunmakta, gelişmekte olan ülkelerden ziyade bilhassa gelişmiş ülkelerde araç sayısının fazlalığı

nedeniyle hırsızlık oranı daha da artmaktadır. Araç hırsızlığı suçlarının kırsal alanlardan ziyade şehirsel alanlarda fazlaştığı göze çarpar (Karakaş, 2004).

Kuşkusuz oto hırsızlığı şehirsel suçtur. Ancak bu kırsal alanlarda bu tür suçların işlenmeyeceği anlamına gelmemelidir. Örneğin Balıkesir şehrinde 134 oto hırsızlığı meydana gelmiştir. Nitekim çalışma alanında beş yılda 95 oto hırsızlığı meydana gelmiştir. Bunlarda yukarıda sözü edilen gelişmişlik – nüfus ölçütlerinin yoğun olduğu yerlerde yaşanmıştır. Oto hırsızlığının en fazla olduğu ilçeler Edremit (111) ve Ayvalık (76) ilçeleridir. Bazı ilçelerde son beş yılda oto hırsızlığının meydana gelmediği görülmektedir (**Şekil 46**).

Şekil 46. Balıkesir İli Kırsalında Oto Hırsızlığı Olayının İlçelere Göre Coğrafi Dağılışı (2004–2008)

7.1.5 Hayvan Hırsızlığı

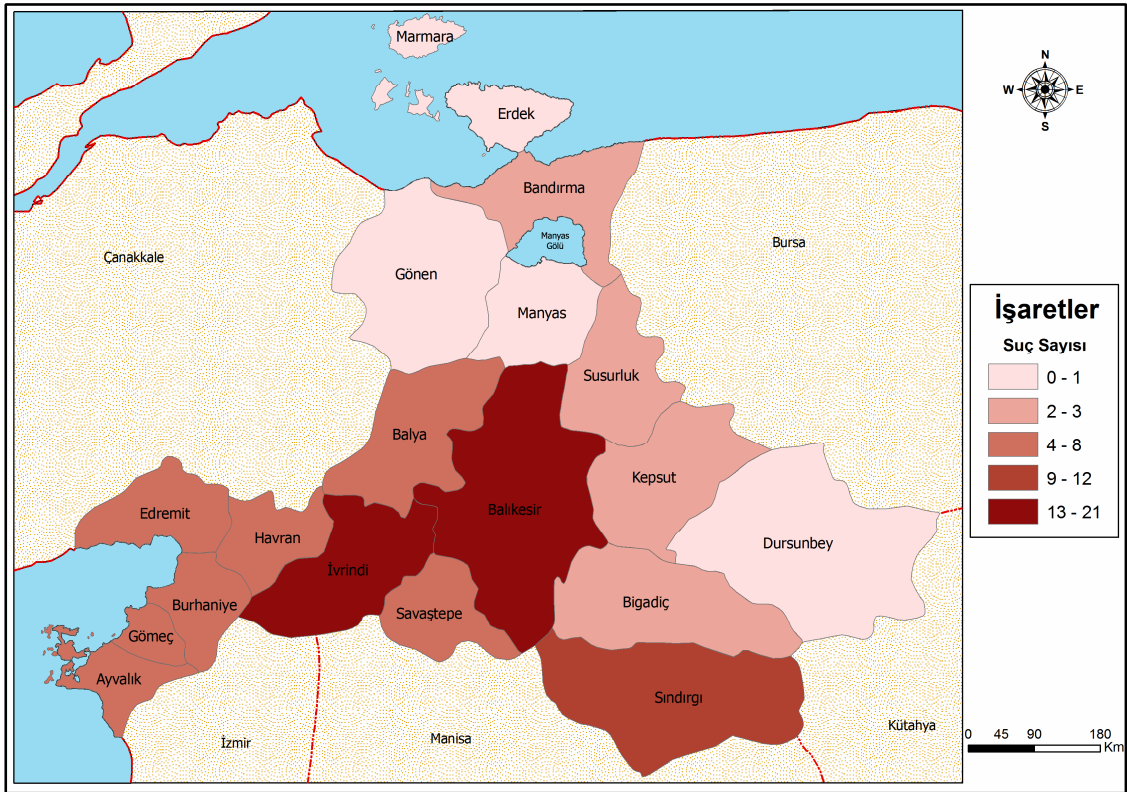
Hayvan hırsızlığı kırsal kesimin karakteri ile ilgilidir. Kırsal kesimde hayvancılığın geçim kaynağı olarak ilk sıralarda gelmesi nedeniyle hayvan hırsızlığı kanunlarla güvence altına alınmıştır.

Hayvan hırsızlığı olayları genellikle organize suç örgütü kuran hırsızlar tarafından işlenmektedir. Suç örgütünün elemanlarının

yakalanmasıyla son iki yılda hayvan hırsızlığı olaylarında büyük bir düşüş meydana gelmiştir. Nitekim 2005-2006 yıllarında 30 ve üzerinde olan hayvan hırsızlığı 2007-2008 yıllarında 6 ve 8 olarak gerçekleşmiştir (**Çizelge 30**).

Bu suç türünün en fazla işlendiği ilçeler yine kırsal nüfusun fazla olduğu yerlerdir. Merkez İlçe (20) ve İvrindi (18) ilçeleri bu kategoride ilk sıralarda yer almaktadır. Merkez ilçe hiç kuşkusuz erişilebilirliği en yüksek olan birimdir. Ulaşım ile ilgili bir başka durum İvrindi ilçesiyle ilgilidir. İlçenin bu suç türünde ön plana çıkışı, ilçenin özel konumuyla ilgilidir. İlçe Manisa ve İzmir illeri ile Balıkesir arasında geçiş konumunda yer almaktadır.

Burada ilk kez karşımıza çıkan İvrindi ilçesinde bu suç en fazla işlenmiştir. Bunun nedeni olarak diğer illere (Manisa, İzmir) geçiş noktasında yer alması gösterilmektedir (**Şekil 47**).

Şekil 47. Balıkesir İli Kırsalında Hayvan Hırsızlığının Coğrafi Dağılışı (2004–2008)

7.1.6 Elektrik Enerjisi Hırsızlığı

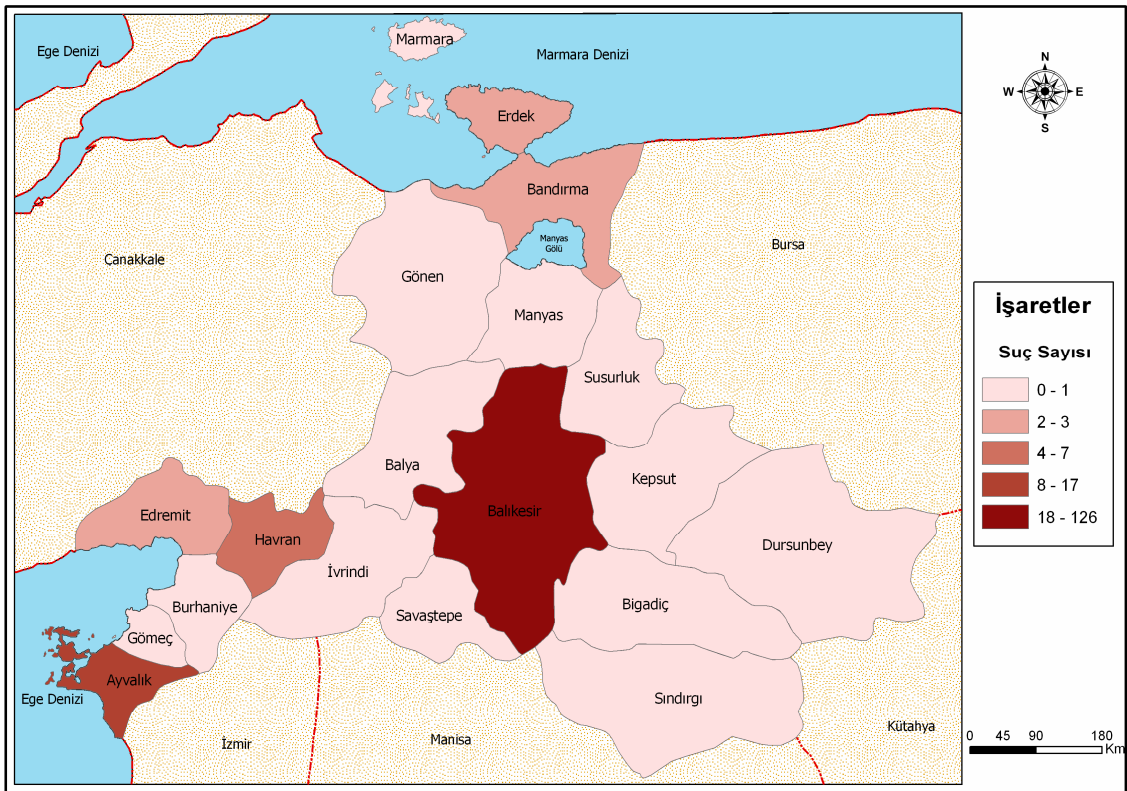
Elektrik enerjisinin mal kavramına dâhil edilip edilemeyeceği tartışma konusu olmuştur. Malın mutlaka katı bir cisim olması gerekmediği sıvı, gaz ya da buhar şeklinde olabileceği öğretide kabul edilmekle birlikte; kanunda

açıklık bulunmaması ve elektrik enerjisinin gözle görülme elle tutulma niteliğinin olmaması dolayısıyla, mal kapsamında sayılması konusunda tereddütler uyanmıştır (Şensoy, 1963). Daha sonraları yasaya, ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de taşınabilir mal sayılır, hükmü getirilmiştir.

Bu suç türünün en fazla işlendiği yer nüfus yoğunluğunun fazla olmasının doğal bir sonucu olarak Merkez İlçe'de görülmektedir (122). Birçok ilçede çok az görülmüşken çoğu ilçede de bu suç hiç işlenmemiştir. Bu suç konusunda TEDAŞ' tan alınan veriler doğrultusunda enerji hırsızlığı tespit edilmektedir. Merkez ilçede ise bu suç oranının yüksek çıkmasının sebebi TEDAŞ tarafından yapılan ihbarların bu bölgede hassasiyetle incelenmesi ve istatistiklere aktarılmasının sonucudur.

Bu hırsızlık türüne genelde kaçak elektrik kullanımı konusunda bildirimlerin olması sonucu rastlamaktadır.

Bu hırsızlık türünün az rastlanır oluşu kurumlar arası bilgi paylaşımından doğan sıkıntılardan kaynaklanmaktadır. Örneğin kaçak elektrik konusunda TEDAŞ yetkilileri bilgilendirme yapmaz ise kolluk kuvvetlerinin haberi olmayacağından dolayı suç kapsamına alınmamaktadır.

Şekil 48. Balıkesir İli Kırsalında Elektrik Enerjisi Hırsızlığının Coğrafi Dağılışı (2004-2008)

7.1.7 Diğer Hırsızlık Olayları

Diğer hırsızlık olaylarının içinde en fazla yaşanan olay bağ-bahçeden ürün hırsızlığı şeklinde gerçekleşmektedir.

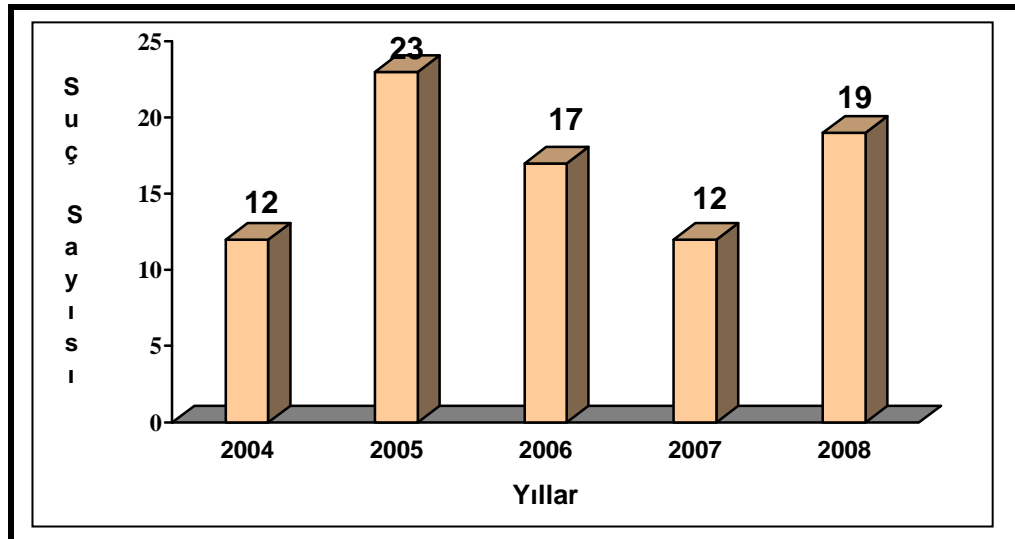
2008 yılında hırsızlık olaylarında %25 oranında büyük bir düşüş olduğu görülmekte oysa ülke genelinde %10 artış yaşanmıştır. Hırsızlık olayları ile ilgili değişik tedbirler neticesinde bu tür olaylarda büyük bir düşüş sağlanmıştır.

7.2 Gasp/Yağma

Gasp, bir kimsenin taşınır malını zor kullanarak alma eylemidir (Bağdatlı, 1997; Aktaran, Aliağaoğlu, 2007).

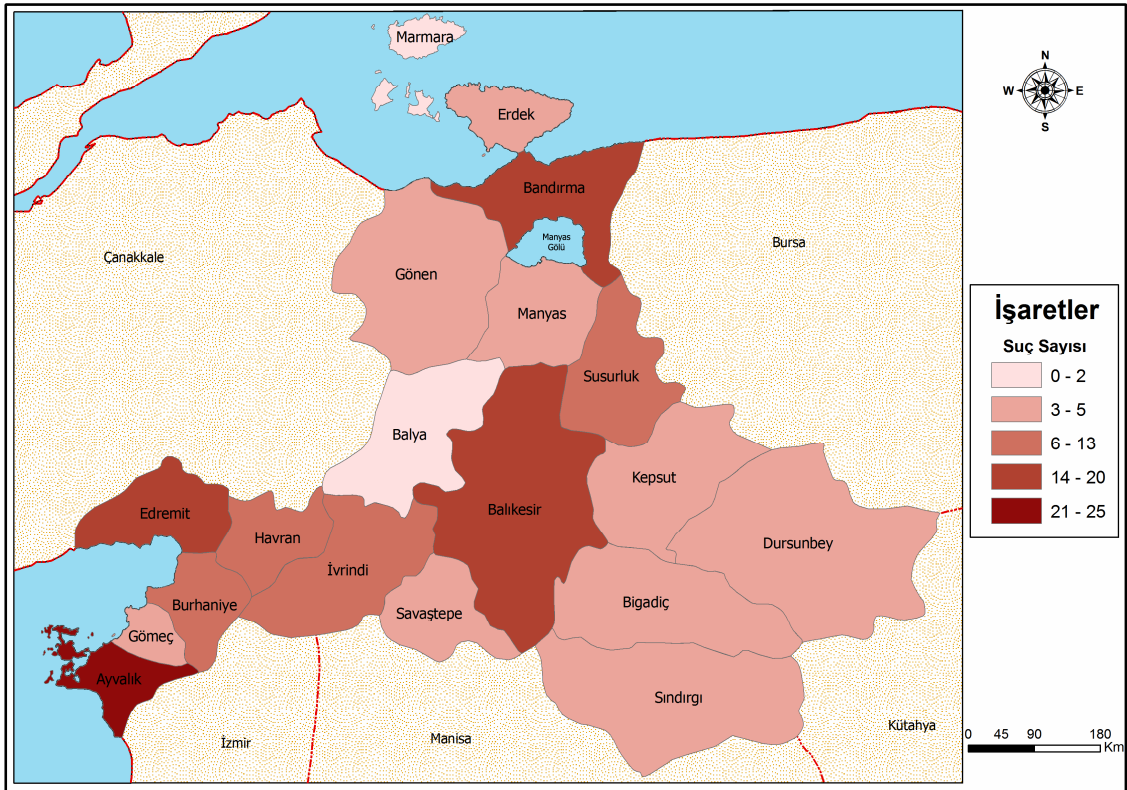
İl ve ilçeler bazında incelendiğinde Balıkesir kırsalında son beş yılda 61'i faili belli ve 22'si faili meçhul olmak üzere toplam 83 gasp/yağma olayının meydana geldiği görülmektedir. Verilerden de anlaşılacağı gibi gasp olayı fazla yaşanır bir suç türü değildir.

Olaylar yıllara göre incelendiğinde; % 14'ü 2004, % 28'i 2005, % 21'i 2006, % 14'ü 2007 ve % 23'ü 2008 yıllarında meydana gelmiş olduğu görülür. 2008 yılında yağma olaylarında artış meydana gelmiştir (**Şekil 49**).

Şekil 49. Balıkesir İli Kırsalında Gasp Olaylarının Yıllara Göre Dağılımı (2004–2008)

Gasp olaylarının ilçelere göre dağılımına bakıldığında en fazla suçun; Ayvalık (23), Edremit (13), Merkez (9) ve Bandırma (9) ilçelerinde meydana geldiği görülmektedir. Böylece altıncı varsayım olan yağma olayı ile ilçelerin gelişmişlik düzeyi arasında ilişki vardır varsayımı doğrulanmıştır. Marmara ve Balya ilçelerinde ise hiç gasp olayının yaşanmaması dikkat çekici bir durumdur. Bu durum adı geçen ilçelerde nüfusun az olması ile açıklanmaktadır (**Şekil 50-Çizelge 40**).

Şekil 50. Balıkesir İli Kırsalında Gasp / Yağma Olayının Coğrafi Dağılışı (2004–2008)

Yol kesmek suretiyle 39 yağma olayının meydana geldiği bildirilmiştir.

Ayvalık ilçesindeki cebir veya tehdit ile borca yönelik senet imzalatmak suçu ile yol kesmek suretiyle yağma olayları dikkat çekicidir.

İşyerinden yağma olayları genellikle yerleşim yerinden uzak petrol tesislerinden meydana geldiği tespit edilmiştir.

Çizelge 40. Balıkesir İli Kırsalında Gasp / Yağma Olay Türlerinin İlçelere Göre Dağılımı

Suçun Cinsi	İlçeler																			
	Merkez İlçe	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	Ivrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Toplam
Evde Yağma		1		1		1		1			1									5
İşyerinde yağma	2	3		1				2				2	1							11
Yol Kesmek Suretiyle Yağma	5	8		6		2		3	1	1		2	3	1	1			2	4	39
Cebir veya Tehdit ile borca yönelik senet imzalatmak.		10			1			1									1			13
Diğer Yağma	2	1		1	1	1	1	6					1						1	15
Toplam	9	23		9	2	4	1	13	1	1	1	4	5	1	1		1	2	5	83

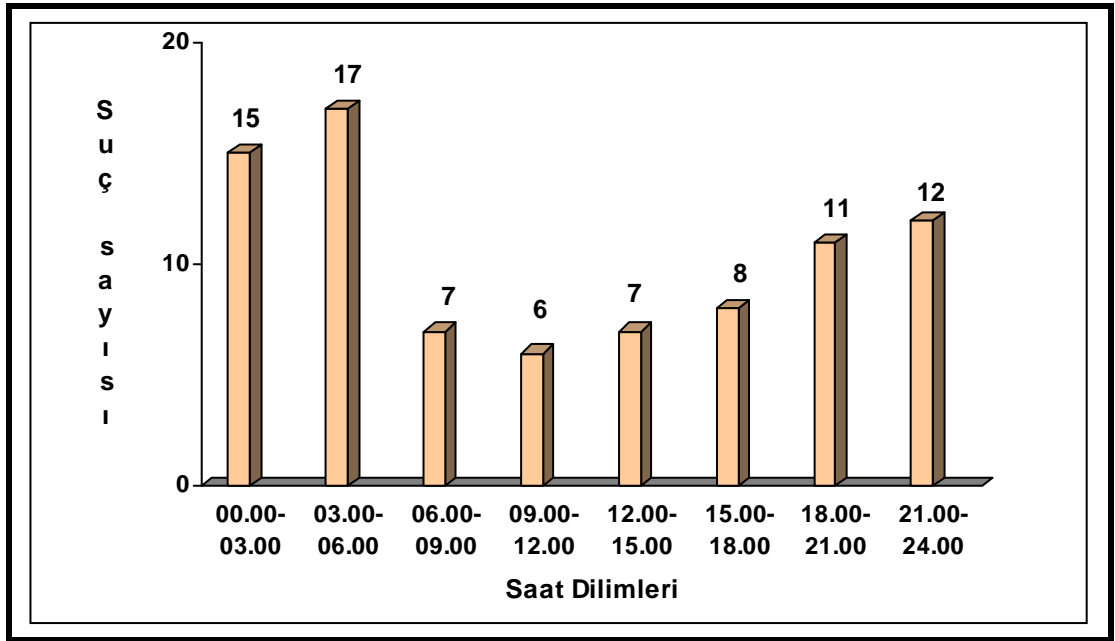
Gasp olaylarının En fazla; Nisan (14), Temmuz (9) ve Ocak (8) aylarında yoğunlaştığı görülmektedir (**Çizelge 41**).

Çizelge 41. Balıkesir İli Kırsalında Gasp / Yağma Olay Türlerinin Aylara Göre Dağılımı

Suçun Cinsi	Aylar													Toplam
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık		
Evde Yağma	1	1	1				1					1	5	
İşyerinde yağma	1	1		2	3		2		1			1	11	
Yol Kesmek Suretiyle Yağma	5	1	4	3	2	5	5	3	3	4	3	1	39	
Cebir veya Tehdit ile borca yönelik senet imzalatmak.			1	8	1	1					1	1	13	
Diğer Yağma	1			1	2	1	1	3	2	1	2	1	15	
Toplam	8	3	6	14	8	7	9	6	6	5	6	5	83	

Gasp olayları; 03.00–06.00, 21.00–24.00 ve 00.00–03.00 saatleri arasında yoğun olarak meydana geldiği rapor edilmiştir (**Şekil 51**).

Suçlular, gasp olaylarının %66'sını gece saatlerinde işlemişlerdir. Özellikle yol kesmek suretiyle yağma olayı gece saatlerinde, cebir veya tehdit ile borca yönelik senet imzalatmak suçu ise gündüz saatlerinde işlenmiştir.

Şekil 51. Balıkesir İli Kırsalında Gasp Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı

Raporlar doğrultusunda son beş yıl içerisinde 83 gasp/yağma olayının meydana geldiğini, 147 şüphelinin tespit edildiğini, bunların 127'sinin ilk anda yakalandığını, 20 şahsın ise firar ettiği öğrenilmiştir.

Şüphelilerin %55'i Balıkesir, %45'i diğer iller nüfusuna kayıtlı olduğu rapor edilmiştir.

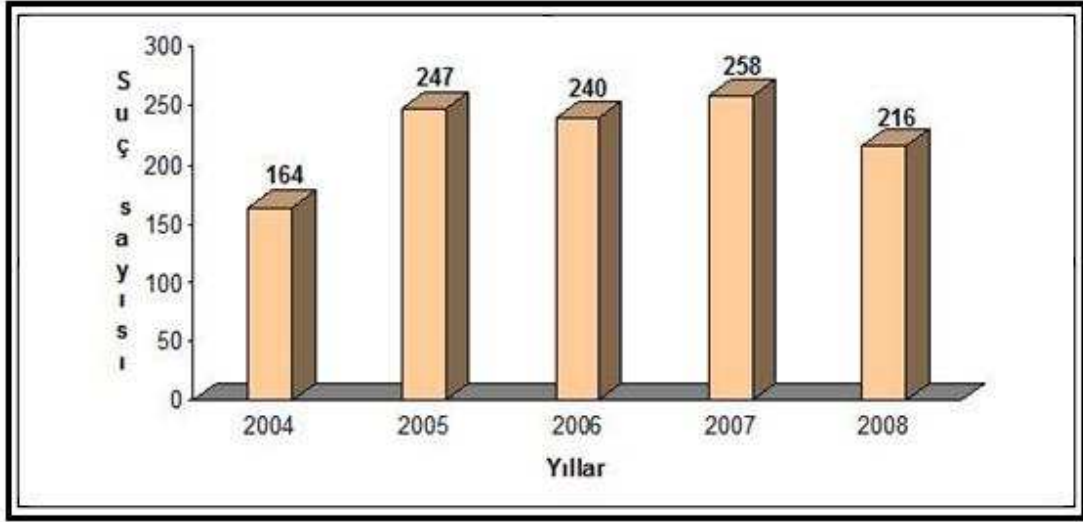
Şüphelilerin cinsiyetleri incelendiğinde; %95'inin erkek, %5'inin ise kadın olduğu tespit edilmiştir.

7.3 Mala Zarar Verme

Bu suç grubu içerisinde Balıkesir ili kırsalı genelinde son beş yılda 1.040'ı faili belli 85'i faili meçhul olmak üzere toplam 1.125 mala zarar verme olayı meydana gelmiştir.

Olaylar yıllara göre incelendiğinde; %23'ü 2007, %22'si 2005 ve %21'i 2006 yıllarında meydana geldiği görülmektedir.

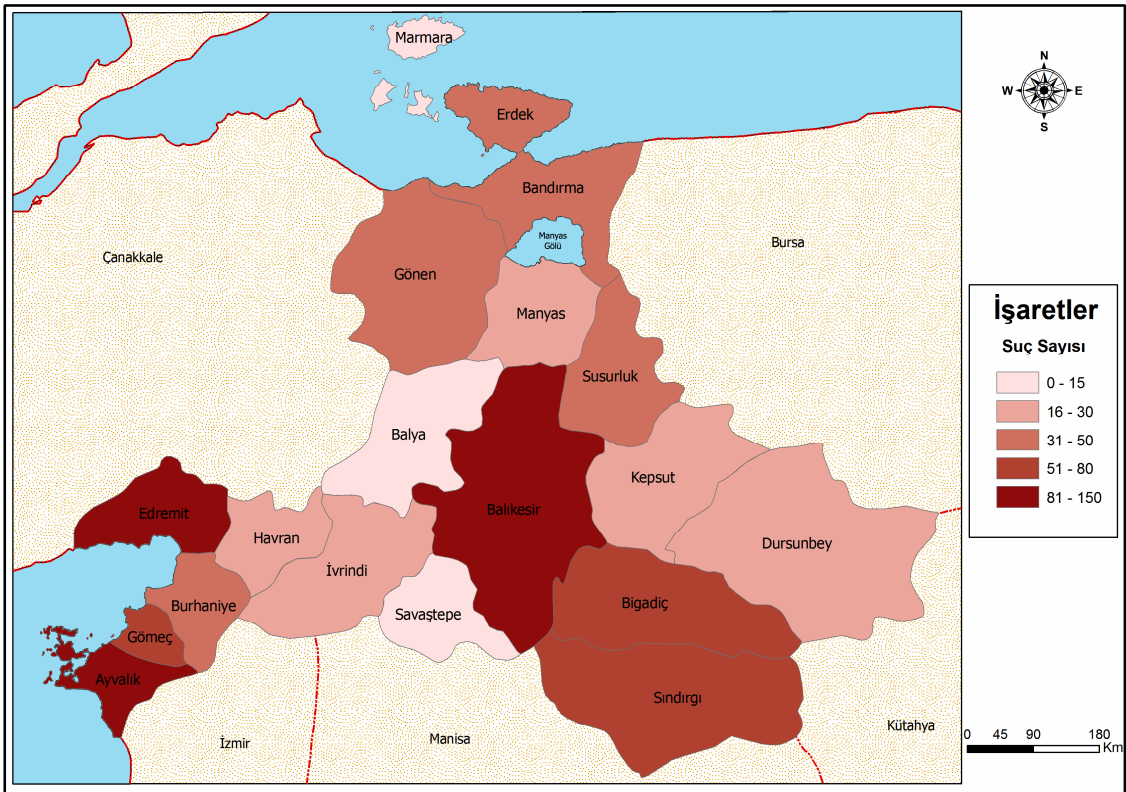
Mala zarar verme olaylarının yıllara göre dağılımı grafik ve tablo halinde sunulmuştur (**Şekil 52**).

Şekil 52. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olaylarının Yıllara Göre Dağılımı

Mala zarar verme olaylarının ilçelere göre dağılımına bakıldığında; en çok; Merkez İlçe (143), Ayvalık (126), Edremit (122) ve Sındırgı (86) ilçelerinde yoğunlaştığı görülürken, en az Balya (12) ve Savaştepe (23) ilçeleri en az suçun yaşandığı alanlardır (**Şekil 53**).

Özellikle kişilere ait mala zarar verme olayları yaz aylarında ve yine turizm bölgelerinde yoğunlaşmaktadır. Buraların mekânsal özellikleri bu olayın burada fazlalaşmasında etkilidir. Buralar yaz aylarında yoğun insan sirkülasyonu, nüfusa bağlı olarak araç sayısının da artması otoparkların yetersizliği ve yolların dar olması sonucu araç yağmalama olayı artış göstermektedir.

Şekil 53. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olaylarının İlçelere göre Dağılımı (2004-2008)

Mala zarar verme olaylarının ilçelere ayrıntılı dağılımı çizelge 41'de görülmektedir.

Çizelge 42. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olayının İlçelere Göre Dağılımı

İlçeler	Merkez	Ayvalık	Balya	Bandırma	Bigadiç	Burhaniye	Dursunbey	Edremit	Erdek	Gömeç	Gönen	Havran	İvrindi	Kepsut	Manyas	Marmara	Savaştepe	Sındırgı	Susurluk	Toplam
Kişilere Ait Mala Zarar Verme	128	123	11	46	60	47	31	115	43	70	49	41	40	33	44	25	21	86	44	1.057
Kamuya ait Mala Zarar Verme	15	3	1	5	3	3	5	7	2	2	3	1	1	4	2	3	2		4	66
İbadethane ve Mezar. Zarar Verme					1	1														2
Toplam	143	126	12	51	64	51	36	122	45	72	52	42	41	37	46	28	23	86	48	1.125

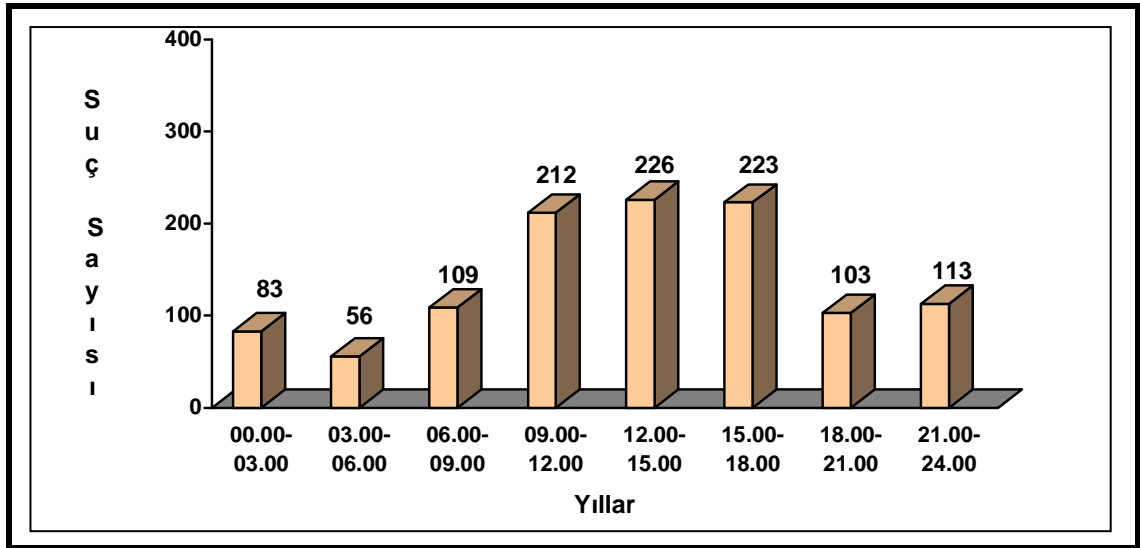
Mala zarar verme olaylarının en fazla yaşandığı dönem; ilkbahar ve yaz aylarıdır. Diğer aylarda olay sayısı turizm mevsiminden uzaklaşmaya bağlı olarak azalmaktadır. İlkbahar ve yaz aylarında turizm şehirleşmesi yaşanmakta, buna bağlı olarak birbirini tanımayan çok sayıda insan bir araya gelmektedir. Turizm mevsimindeki bu değişiklikler mala karşı suçların artmasında ana nedenler arasındadır (**Çizelge 43**).

Çizelge 43. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Ve Mala Zarar Verme Suçunun Türlerinin Aylara Göre Dağılımı

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Kişilere Ait Mala Zarar Verme	69	81	88	91	90	97	90	106	92	92	75	86	1.057
Kamuya ait Mala Zarar Verme	1	2	3	8	10	9	7	2	10	5	4	5	66
İbadethane ve Mez. Zarar Verme										1	1		2
Toplam	70	83	91	99	100	106	97	108	102	98	80	91	1.125

Mala zarar verme olaylarının; %20 ile 12.00–15.00 ve 15.00–18.00 saat dilimleri arasında yoğun olarak meydana gelmesi görülmektedir. Olayı gerçekleştiren şüphelilerin genellikle gündüz saatlerini kullandığı göstermektedir (**Şekil 54**).

İntikam almak amacıyla mala zarar verenlerin ise daha çok gece saatlerini kullandıkları belirtilmiştir.

Şekil 54. Balıkesir İli Kırsalında Mala Zarar Verme Olaylarının Saat Dilimlerine Göre Dağılımı

Son beş yıl içerisinde 1.125 mala zarar verme olayının olduğu kayıtlara geçerken, bu olaylarda 1.297 şüphelinin tespit edildiği, 1.284'ünün ilk anda yakalandığı, 13 şahsın da firar ettiği rapor edilmiştir. Şüphelilerin %86'sının Balıkesir, %14'ünün diğer iller nüfusuna kayıtlı olduğu belirtilmiştir.

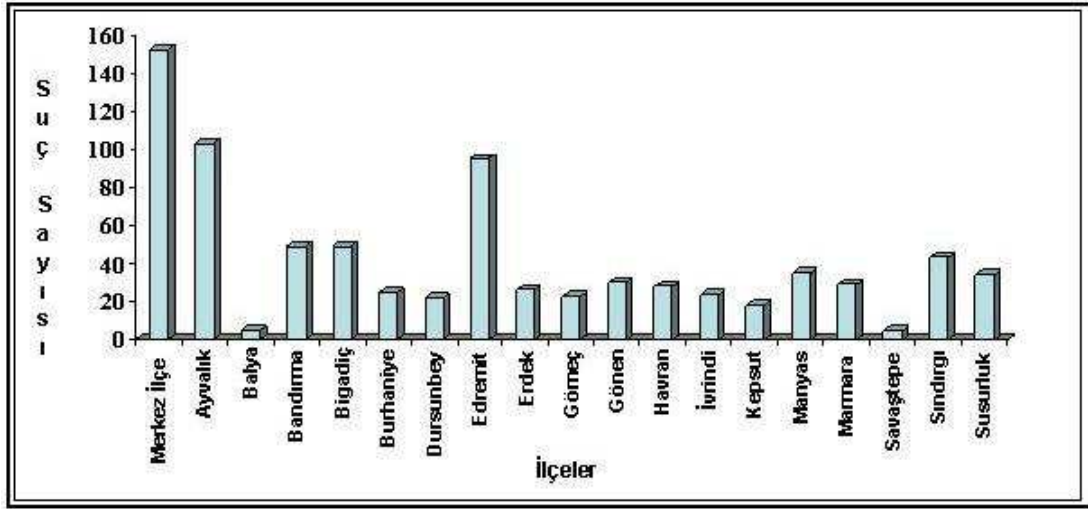
Suçluların cinsiyet durumları incelendiğinde; bu olaylara karışanların %92'sinin erkek, %8'inin ise kadın olduğu kaydedilmiştir.

7.4 Mal Varlığına Karşı Diğer Suçlar

Mal varlığına karşı işlenen diğer suçlara bakıldığında; hakkı olmayan yere tecavüz, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, suç eşyasını satın alma, bedelsiz senedi kullanma gibi suçlar bu grupta yer alan suçlardır.

Bu suçların Balıkesir ili kırsalında fazla işlenmemesi ve verilerin yetersizliğinden dolayı burada önemli derecede işlenmiş iki suç türü tespit edilmiştir. Bunlar dolandırıcılık ve bedelsiz senedi kullanma suçlarıdır. Ancak Şekil 55' de mal varlığına karşı işlenen diğer suçların genel toplamı verilmiştir.

Dolandırıcılık ve bedelsiz senedi kullanma suçları ayrıntılı ele alınacaktır.

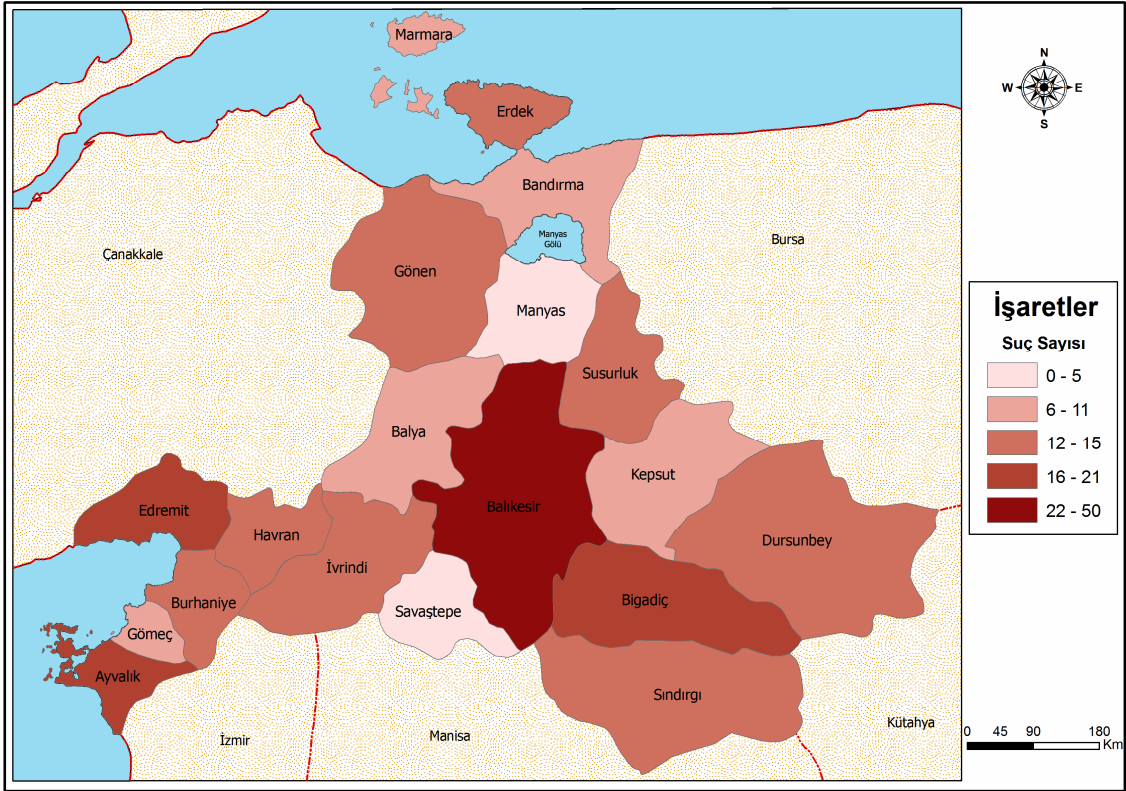
Şekil 55. Balıkesir İli Kırsalında Mal Varlığına Karşı Diğer Suçların İlçelere Göre Dağılımı

Dolandırıcılık ve bedelsiz senedi kullanma suçları dışında en fazla işlenen mal varlığı suçu; güveni kötüye kullanma ve hakkı olmayan yere tecavüz suçlarıdır. Bu suçların en fazla işlendiği yerler yine merkezi yerleşmeleridir. Merkez İlçe’de bu suçlarda birinci sırayı almıştır.

7.4.1 Dolandırıcılık

Dolandırıcılık suçu, kaynağını hırsızlıktan alan, ticaret ve sanayideki çağdaş ve aynı zamanda küresel, karmaşık ekonomik ilişkilerin ortaya çıkardığı bir suç tipidir. Dolandırıcılık suçu ticaret ve sanayinin gelişmiş olduğu toplumlarda sıklıkla işlenen bir suçtur (Demirbaş,2005; Aktaran, Aliağaoğlu, 2007).

Ticari hayattaki gelişmeler ve insanın yağmalama içgüdüğü, günlük yaşamda karşımıza dolandırıcılık suçu olarak çıkmaktadır (Toroslu, 2008).Beş yıllık analiz değerlendirmesi sonucu bu suçun Balıkesir genelinde 215 defa işlendiği görülmektedir. Bu suç türü ticaretin de en fazla geliştiği Merkez İlçe, Bigadiç, Ayvalık ve Edremit ilçelerinde yoğunluk kazanmıştır. Elde edilen bilgilere göre; dolandırılan kişiler genellikle eğitim seviyesi düşük kırsal kesim insanlarından oluşmaktadır.

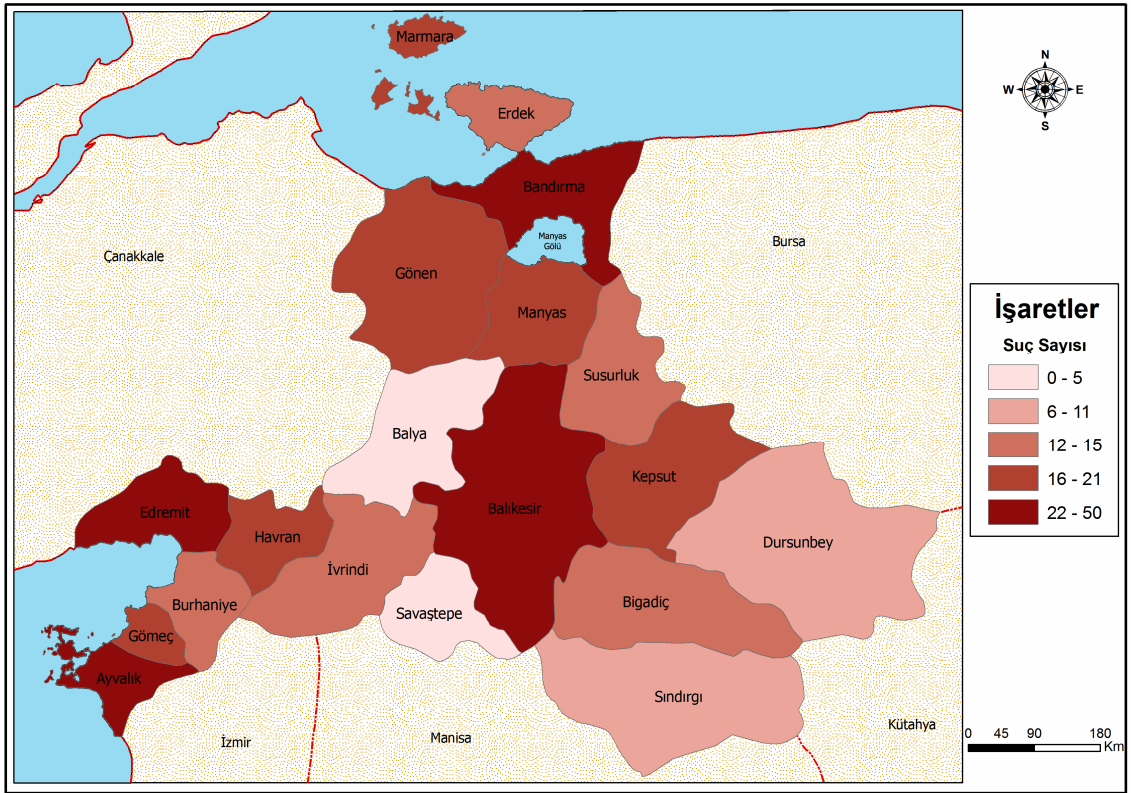

Şekil 56. Balıkesir İli Kırsalında Dolandırıcılık Suçunun İlçelere Dağılımı (2004–2008)

7.4.2 Bedelsiz Senedi Kullanma

Bu suç türü Balıkesir genelinde son beş yılda bütün ilçelerde görülmüştür. Bu suçun şehirselsel bir suç içinde yer alması onun Balıkesir il merkezinde ve Ayvalık gibi turizm sektörünün önde gelen ilçeleri içinde yoğunlaşmasında etkindir. Ticaretin ve sanayinin yani iş yoğunluğu olan yerler bu suçun işlendiği yerler olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu suçun en az işlendiği yere bakıldığında temel ekonomisi hayvancılığa dayalı olan Balya ilçesinde olduğu görülmektedir (**Şekil 57**).

Şekil 57. Balıkesir İli Kırsalında Bedelsiz Senedi Kullanma (Açık Çek/ Senet) Suçunun İlçelere Göre Dağılımı (2004-2008)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Günümüzde gerek bölgesel olsun, gerekse ulusal olsun suç problemlerinin çözülmesinde, suça karşı etkin önlemlerin alınmasında bilgiye ve analiz araçlarına gereksinim duyulmaktadır. Geçmişte olaylar; geleneksel bir biçimde polisiye taktiklerle çözülmeye çalışılırken, gün geçtikçe işlenen suç sayısındaki artış ve çeşitlilik sadece kişisel bilgi ve beceriye bağlı olarak yapılan emniyet teşkilatları hizmetlerini yetersiz bırakmış ve her geçen gün teknolojiye olan ihtiyaç artmıştır.

Gelişen teknoloji ile birlikte, suçun mekânsal dağılımı üzerine odaklaşan teorilerin analizlere yönelik eğilimini kuvvetlendirmiş ve bilgisayar teknolojisinde yaşanan gelişmeler birçok analitik incelemelerinin kullanımının artmasına neden olmuştur. Sonuç olarak, suç nerede ve nasıl işlenirse işlensin işlenmiş suçlarla ilgili analizler yapılarak suçun daha iyi anlaşılması sağlanmakta ve çözülmesi kolaylaşmaktadır. Aynı zamanda suçun önlenmesine yönelik geliştirilecek çalışmalarda da etkin rol oynamaktadır.

Suçun önlenmesi, bireylerin emniyet ve güvenliğini sağlamanın yanı sıra ülkelerin gelişmesinde de etkili olmaktadır. Bu nedenle suçu önleme konusu öncelik kazanmakta, suç araştırmaları önem taşımaktadır.

Bu araştırma Balıkesir il geneli asayiş suçlarının başlıca özellikleri ve coğrafî dağılımlarına odaklanmıştır. Balıkesir il genelinde asayiş suçları yıldan yıla dalgalanmalar göstermektedir. Meydana gelen olaylar incelendiğinde ;

1. Kişilere karşı suçlarda; 2004 yılında (1714), 2005 yılında (2010), 2006 yılında (1687), 2007 yılında (1750) ve 2008 yılında ise (1896) olay olduğu görülmektedir. Olay sayılarının son dört yılda aynı seviyede olduğu görülmektedir (Çizelge 16).

2. Mal varlığına karşı işlenen suçlarda ise; 2004 yılında (924), 2005 yılında (1400), 2006 yılında (1264), 2007 yılında (1174) ve 2008 yılında ise (936) olay olduğu görülmektedir(Çizelge 28). Gerek kişilere karşı işlenen suçlar olsun gerekse mala varlığına karşı işlenen suçlarda 2005 yılındaki artışlar belirgin olarak göze çarpmaktadır.

3. Kişilere karşı ve mal varlığına karşı işlenen suçlarda merkez ilçe,Edremit ve Ayvalık değişmeli olarak ilk üç sırayı almaktadır.

Tezin varsayımlar bölümünde ele alınan 8 varsayımdan 6'sı doğrulanmış, 1'i kısmen doğrulanmış, 1 tanesi ise doğrulanmamıştır. Araştırma soruları ve hipotezler bölümündeki sorular gerekli bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bunlar;

- a. Balıkesir Merkez ilçesinin suç yönünden en yoğun yer olduğu,
- b. Suçların 18-30 yaş dilimi arasında yoğunlaştığı,
- c. Hırsızlık suçlarının yaz aylarında daha fazla işlendiği,
- d. Nüfusun çok olduğu bölgelerde suç oranının arttığı,
- e. Suç işleyenlerin çoğunluğunun Balıkesirli olduğudur.

4. 2005 yılında Türk Ceza Kanunu'nun yenilenmesiyle jandarma ve polis kayıtları güncellenmiş ve yeni suç tasnifleri oluşturulmuştur. Böylece herhangi bir olayın suç olarak isnat edilerek kanunda yer alması sağlanmıştır. Yeni yapılan kanunla kolluğun yetkilerine kısıtlanmalar getirilerek, tüm yetkiler Cumhuriyet Savcılarına bırakılmıştır. Keyfi uygulamaların ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

5. Organize suçların ülke ve dünya genelinde işlenebilir olmasından dolayı, teknolojinin imkan tanıdığı kanunların suç yelpazesinin de genişletilmesi gerekmektedir.Özellikle yerleşim yerlerinin hızla gelişerek şehirleşmesi kırsal alanların daralmasına yol açmakta, buna bağlı olarak

kırsal alanlara bakan jandarma dışında polisten de veriler alınarak, ilçe veya il bazında yapılacak çalışmalar bütün olarak ele alınmalıdır.

6.Jandarma ve polis arasında yapılan sorumluluk sahası protokollerinin güncel olması sağlanmalı, bu da yapılacak çalışmalarda analizlerin yapılmasına yönelik kolaylaştıracaktır. Böylece yerler ile ilgili alınan verilerin sağlıklı olması sağlanacaktır.

7. Balıkesir ili kırsalında nüfus-suç miktarı ilişkisi doğrultusunda kişi başına düşen suç oranı incelendiğinde nüfusun en az olduğu Marmara adası 0,089 oranla en fazladır.Bunun nedeni bu ilçeye bağlı Avşa adasının yazlık turizmdeki etkinliğidir.

KAYNAKÇA

- Aliağaoğlu, A., (2007), Balıkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım (2005). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Alpdemir, A.E. ve Çabuk, A., Eskişehir Kenti Suç Kaynaklarının Bilgi Sistemleri Destekli Tespiti ve Planlamaya Esas Teşkil Eden Verilerle İlişkilendirilmesi, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Mühendislik Ölçmeleri STB Komisyonu 2. Mühendislik Ölçmeleri Sempozyumu 23-25 Kasım 2005, İTÜ – İstanbul.
- Aksoy, E., (2007), Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı, TMMOB Mimarlar Odası, Bülten 55, Ankara.
- Andresen, M. A., (2005). Crime measures and The Spatial Analysis of Criminal Activity. *British Journal of Criminology*, 1-28.
- Aslanoğlu , R.A., (1998), Kent, Kimlik, Küreselleşme, ASA, Bursa.
- Ataç, E., (2007), Suçun Kentsel Mekândaki Algısı “Güvensizlik Hissi” TMMOB Mimarlar Odası, Bülten 55, Ankara.
- Ayan, S., (2006), Şiddet ve Fanatizm, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 2, s:191-209
- Ayhan, İ. ve Çubukçu, K.M., (2007), Suç Ve Kent İlişisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 3, Sayı: 5, 2007, s.30-55.
- Aytaç, M. ve Bayram, N., (2001); Çok Değişkenli Varyans Analizi ve Akademisyenler Üzerine Bir Uygulama; Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Cilt:19, Sayı:3, Bursa
- Balcıoğlu, İ., (2002), Stres, Kentleşme ve Suç,
Web:<http://www.kriminoloji.com.tr/>
- Balıkesir İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü.
- Balıkesir İl Jandarma Komutanlığı, (2008), Önleyici Hizmetler Şube Müdürlüğü.
- Bandura, A., (1994). Self-efficacy. In *Encyclopedia of Human Behavior* (Vol.4), Orlando, FL: Academic Pres.
- Bayram, N. ve Aytaç, M., (2001); Çok değişkenli varyans analizi ve akademisyenler üzerine bir uygulama. Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Cilt:19, Sayı:3, Bursa

- Cahill, M. A., (2004), Geographies of Urban crime: An Itraurban Study of Crime in Nashville, TN; Portland, OR; Tuscan, AZ, Doctoral Dissetation, The University of Arizona, USA.
- Cohen, L. E. ve Felsaon, M., (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routin Activity Approach. American Sociological Review, Vol. 44, 588-608
- Ceccato, V., Haining, R. ve Signoretta, P., (2002). Exploring Offence Statistics in Stockholm City Using Spatial Analysis Tools. Annals of The Association of American Geographers, sayı 92(1), sayfa 29-51.
- Centel. N. , Zafer, H. ve Çakmut, Ö., (2007), Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş, Cilt: 1.
- Clarke, R.V.ed., (1997), Situational Crime Prevention: successful case studies. NY: Harrow and Hesto.
- CLARKE, V. R.; 2002, Thefts of and from Cars in Parcing Facilities. Problem-Oriented Guides for Police Series. No.10. www.Cops.usdoj.gov.
- Clarke, Ronald V. and Felson, Marcus, (2004), Routine Activity and Rational Choice. Advances in Criminological Theory Volume 5. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Cohen, Lawrence E. and Felson, Marcus, (1979), "Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach", American Sociological Review, Vol. 44, No.4 (Aug., 1979), pp.588–608.
- Constant, J., (1949), Kriminoloji, s.15; Dönmezer, (1994) Kriminoloji s.7
- Cömertler,N. ve Kar,M., Devlet İstatistik Enstitüsü (2007). 22 Ekim 2000 Genel Nüfus Sayım Sonuçları. Ankara.
- Cullen, F. T. ve Agnew, R., (2003), Criminological Theory: Past to Present - Essential Readings, Second Edition. Los Angeles, CA: Roxbury Publishing Company.
- Çezik A.,(1982) "Kent Eşiği Araştırması (Türkiye İçin Kent Tanımı) Devlet Planlama Teşkilatı 1838, SPB 350.
- Demirbaş, T., (2005), Kriminoloji (Geliştirilmiş 2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi
- Demirbaş,T., (2002), Suçun Nedenleri–Suç Etolojisi.
Web: <http://www.kriminoloji.com.tr/>

- Dolu, O., (2009), "Bir Fırsat Olarak Suç: Suçun Durumsal Belirleyicileri, Suç Fırsatları ve Rutin Faaliyetler Teorisi", Polis Bilimleri Dergisi Cilt:11
- Dönmezer, S., (1994), Kriminoloji. İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş.
- Durkheim, E., [1895] 1938. The Rules of Sociological Method. edited by G.E. G.Catlin. Glencoe, IL: The Free Press.
- Dursun, H., (1997), Suçun Ekonomik Modelleri, DPT Yayınları, Ankara, 48s.
- Düzgün, Ş., (2007), Doç. Dr., O.D.T.Ü. Jeodezi ve Coğrafi Bilgi Teknolojileri, Dosya 6 Dergisi, Kent ve Suç; Suç Olgusuna Teorik Yaklaşımlar ve Disiplinlerarasılık, T.M.M.O.B Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Bülten 55, Kasım-Aralık Sayısı
- Eck, J.E., Chaney, S., Cameron, J.G., Leither, M. Ve Wilson, R.E., (2005). Mapping Crime: Understanding Hot Spots. Washington, DC: U.S. Department of Justice Office of Justice Programs.
- Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), www.egm.gov.tr.
- Erdoğan, A. Düzgün, H. Ş., (2003), Mekân ve Suç: Suç Haritalaması ve Diğer Analitik Yaklaşımlar. Polis Dergisi, Sayı: 36.
- Geray, C., (2007), Güvenli Kent ve Kent Suçları Üzerine, TMMOB Mimarlar Odası, Bülten 55, Ankara.
- Google Earth
- Hannon P., Lewis J., Liebenson D., C. (2004). Efficacy of manipulation in low back pain treatment : The validity of meta-analysis conclusions, Journal of Bodywork and Movement Therapies, (8): 25-31s.
- İçli, T.G., (1993), Türkiye'de Suçlular, Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını - Sayı:71.
- İçli, T.G., (2001), Kriminoloji. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Joseph F. Donnermeyer, (1995), Director, National Rural Crime Prevention Center; Crime and Violence in Rural Communities, College of Food Agriculture and Environmental Sciences, The Ohio State University.
- Karababa, A., (2007), Kahramanmaraş'ın Suç Profili ve Çözüm Önerileri, Kahramanmaraş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş.

- Karakaş, E., (2004), “ Elazığ Şehrinde Hırsızlık Suç Dağılışı ve Özellikleri “, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 14, Sayı. 1, s. 19-37.
- Karakaş. E., (2005a), Uygulamalı Coğrafyada Suç Haritaları I: Veri Kaynakları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, s.57–69.
- Karakaş. E., (2005b), Uygulamalı Coğrafyada Suç Haritaları II: Suç Harita Tipleri. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 2, s.31–50.
- Karakaş, E., (2009), “Suç Coğrafyası Çalışmalarında Veri Kaynakları”; Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi; Cilt: 19, Sayı: 2, Sayfa: 25-41 Elazığ
- Keleş, R., (1997), Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R., (2005), Kent ve Kültür Üzerine, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Mülkiye Dergisi, Cilt: 29, Sayı: 246, s.9-18.
- Keleş, R., (2007), Kente Karşı Suç. TMMOB Mimarlar Odası, Bülten 55, Ankara.
- Kızmaz, Z., (2003), Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 13, Sayı: 2, s:279-304, Elazığ.
- Kızmaz, Z. (2005), Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 29, Sayı: 2,s:149-174, Elazığ.
- Kızmaz, Z., (2004), Öğrenim Düzeyi Ve Suç: Suç- Okul İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 14, Sayı: 2,s:291-319, Elazığ.
- Kızmaz, Z. (2005), Kriminolojide Yeni Yönelimler: Bütünleşik Suç Kuramları-I.Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:15, Sayı:2, s:349-377, Elazığ.
- Kızmaz, Z., (2003), Ceza veya Kriminal Yaptırımın Suç Oranları Üzerindeki Caydırıcı Etkisi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Elazığ.
- Kocadaş, B., (2007), Düşük Sosyo-Ekonomik Yapı Suç İlişkisi: Malatya’da Çocuk Suçluluğu, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Adıyaman.

Knox, P., (1982), *Urban Social Geography An Introduction*, Longman, London.

Malkoç, İ., (2009), *Cinsel Suçlar: Malkoç Kitapevi*, Ankara.

McGabe, Richard M., (1986), "Economic Conditions, Neighborhood Organization, and Urban Crime," in Albert J.Reiss and Michael H. Tonry, eds; *Communities and Crime*, Chicago, Ill. University of Chicago Press, pp. 231–270.

Miethe, Terance D.; Stafford, Mark C. and Long, J. Scott, (1987), "Social Differentiation in Criminal Victimization: A Test of Routine Activities/Lifestyle Theories", *American Sociological Review*, Vol. 52, No.2. (Apr., 1987), pp. 184-194.

Mustaine, Elizabeth E. and Tewksbury, Richard, (1998), "Predicting Risks of Larceny Theft Victimization: A Routine Activity Analysis Usin Refined Lifestyle Measures", *Criminology*, Vol. 36, Issue 4, pp. 829-857.

Ontario Police Department Official Web Site, (2006), *Rural Crime Prevention*;
http://www.opp.ca/Community/CrimePrevention/opp_001498.html

Özçelik, Ö., (2006), *Balıkesir Merkez İlçesinin Suç Haritası*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.

Öztañ: *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, 8.B., Ankara, 2002, s.155.
Selahattin Sulhi Tekinay: *Medeni Hukuka Giriş Dersleri*, İstanbul 1978,

Rich, F, Thomas (1995), *The Use of Computerized Mapping in Crime Control and Prevention Programs*, National Institute of Justice, Research in Action, July,1995
<http://www.abtassoc.com/reports/riamap.pdf>;
<http://www.nlectc.org/txtfiles/riamap.html>.

Reisoğlu, Safa * *Türk eşya hukuku*. Ankara Üniversitesi Ankara 1977.
Cilt/Kopya: 1 - 10, K3240 .R45 2001. Reisoğlu, Safa 975486658X ...

Sargın, Sevil, (2006) *Şehirleşme - Üniversiteler Üniversitelerin Şehirleşmeye Etkileri*, Fakülte Kitabevi Yayınları, Isparta. Sargın, Temurçin, K.

- Stahura, John M. and Sloan, John J., (1988), "Urban Stratification of Places, Routine Activities and Suburban Crime Rates", *Social Forces*, Vol. 66, No.4. (June, 1988), pp. 1102-1118.
- Soyaslan, D., (1996), *Kriminoloji (Suç ve Ceza Bilimleri) Dersleri*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No:512 Ankara.
- Schweitzer, J.H., Kim, J.W. VE Mackin, J.R. (1999). The Impact of Built Environment on Crime and Fear of Crime in Urban Neighborhoods. *Journal of Urban Technology*, Vol. 6, Num. 3, 59–73
- Sözen. E., (1997), *Medyatik Hafıza*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Şensoy. N., (1963), *Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar*. İstanbul.
- Toroslu, N., (2008), *Ceza Hukuku: Savaş Yayınevi*, Ankara.
- Tümertekin ve Özgüç, (1988), *Beşeri Coğrafya İnsan-Kültür-Mekan Çantay Kitabevi; Coğrafya Başvuru Eserleri*; İstanbul, 1998, 15.5 x Türkçe, Karton kapak, ISBN 9757206156.
- Uzun, A., (2008), *Tokat Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçlar (2006): Coğrafi Bir Yaklaşım*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
- Vold, George B., (Sep, 1941), *Annual of the American of Political and Social Science*, Vol. 217, *Crime in City and Country Areas*, pp. 42.
- Weisheit, Ralph A. and Wells, L. Edward Jul 1996, *Crime & Delinquency*; vol. 42: pp. 379 – 397.
- Writh, L., (2002), "Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme", *Bülten Duru*, Ayten Alkan (Derleme ve Çeviri), 20 Yüzyıl Kenti, İmge Kitabevi, Ankara.
- Yener, Ü., (2009), *Mal Varlığına Karşı Suçlar ve Ekonomik Suçluluk*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., (2004), *Kentleşme Ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Yılmaz, A. ve Günay, S. (2008), Mekâna İlişkin Güvenlik Algılamasını Haritalanmasında CBS Kullanımı, Ege Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu, İzmir, 2005.
- Yirmibeşoğlu, (2005) F., Ergun, N., İstanbul'da Suç. TMMOB Mimarlar Odası, Bülten 55, Ankara.
http://www.egm.gov.tr/akkm/akkm_web/asayis.htm